

การพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น
ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

จิรศักดิ์ จันทร์ศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2555
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

การพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น
ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

จิรศักดิ์ จันทร์ศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2555
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

**CURRICULUM DEVELOPMENT ON SELF PLANNING FOR
TEENAGE IN WELFARE INSTITUTE, OBSERVATION
CENTRE, AND FHASAI WITTHAYA SCHOOL**

JIRASAK CHANSRI

**A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements
for Master of Education in Curriculum and Instruction
Academic Year 2012**

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ชื่อเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นใน
 สถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าไผ่วิทยา
ชื่อผู้วิจัย จิรศักดิ์ จันทร์ศรี
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุริย์ เชื้อมทอง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดิษฐ์เกียรติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาค้นคว้าหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลานมาลา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุริย์ เชื้อมทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดิษฐ์เกียรติ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บงอร เสรีรัตน์)

..... กรรมการและเลขานุการ
(ดร.เพ็ญพร ทองคำสุก)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา
ชื่อผู้วิจัย	จิรศักดิ์ จันทร์ศรี
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เปรมสุริย์ เชื้อมทอง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ทวิศักดิ์ จงประดับเกียรติ
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา 2) เปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน ก่อนและหลังการเรียนหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นและ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประชากรที่ให้ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้ดูแลเจ้าหน้าที่ และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา จำนวน 20 คน 2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร ได้แก่ ผู้เรียนอายุระหว่าง 12-18 ปี ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อาศัยอยู่ในปี 2555 จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หน่วยงาน (หลักสูตร) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบวัดเจตคติ แบบวัดคุณลักษณะ แบบวัดความพึงพอใจ และแบบประเมินโครงร่างหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ได้หลักสูตร ที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง มีค่าเท่ากับ 79.05/80.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้
2. ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา หลังกิจกรรมการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001
3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

Title	Curriculum Development on Self Planning for Teenage in Welfare Institute, Observation Centre, and Fasai Witthaya School
Author	Jirasak Chansri
Program	Curriculum and Instruction
Major Advisor	Assistant Professor Dr. Premsuree Chaumthong
Co-Advisor	Thaveesak Jongpradabgeard
Academic Year	2012

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the curriculum development on self planning for teenage in welfare institute, observation centre, and Fasai Witthaya School, 2) compare the ability in self planning for teenage before and after learning the developed curriculum, and 3) study the satisfaction of the learner on the curriculum. The population were classified into two groups consisted of 1) populations who provides information such as teacher, moderators, staff and administrators, totally 20 person, 2) the research sample were 60 students who were 12-18 years old, living at welfare institute, observation centre, and Fasai Witthaya School in the year of 2012. The research instruments consist of curriculum, cognitive test, attitude test, characteristics test, measurement of satisfaction, and curriculum evaluation. Data were collected using 5 point rating scale questionnaire and statistically analyzed in percentage, mean score, standard deviation, and t-test.

The findings revealed as follows :

1. The developed curriculum on self planning for teenage was 79.05/80.29 which established criteria of 75/75 as already hypothesized.
2. The ability on self planning for teenage in welfare institute, observation centre, and Fasai Witthaya School after learning was higher than before learning at the .001 level of significant.
3. The satisfaction of the learner on the curriculum was generally found at highest level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุริย์ เชื้อมทอง ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ทวิศักดิ์ จงประดับเกียรติ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง ในการทำวิทยานิพนธ์ที่เป็นประโยชน์ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์ และดร.เพ็ญพร ทองคำสุก กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ ข้อเสนอแนะและข้อคิดต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณหน่วยงานที่ให้ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย ครูผู้สอน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรและเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่และผู้บริหาร ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อนุญาตให้ใช้สถานที่ที่เป็นสถานที่ทดลองใช้หลักสูตร และขอขอบใจผู้เรียนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่ให้ความร่วมมือและความจริงใจ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ตั้งแต่ต้นจนจบ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง สำหรับคนทุกคนในสังคมที่พยายามนำสิ่งดีๆ ให้เกิดขึ้นแก่สังคมโลกอย่างแท้จริง

จิรศักดิ์ จันทร์ศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	10
จิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับวัยรุ่น.....	13
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว.....	26
สาระสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมาย และหลักสูตรสำหรับเด็กด้อยโอกาส.....	27
กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง.....	35
ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง.....	60
ประวัติการสงเคราะห์ในประเทศไทยและ ความเป็นมาของสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ.....	79
ประวัติความเป็นมาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร.....	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
ประวัติโรงเรียนฟ้าโสภาวิทยา.....	84
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	86
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	92
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	96
การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร.....	97
การทดลองใช้หลักสูตร.....	102
การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร.....	110
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	111
ผลการพัฒนาโครงร่างหลักสูตร.....	112
ผลการทดลองใช้หลักสูตร.....	119
ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร.....	123
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	126
สรุปผลการวิจัย.....	129
อภิปรายผล.....	131
ข้อเสนอแนะ.....	137
บรรณานุกรม.....	138
ภาคผนวก.....	149
ภาคผนวก ก หน่วยงานที่ให้ข้อมูลพื้นฐาน.....	150
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	154
ภาคผนวก ค หนังสือราชการ.....	156
ภาคผนวก ง แบบประเมิน โครงร่างหลักสูตร.....	182
ภาคผนวก จ หลักสูตร.....	184
ภาคผนวก ฉ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ.....	311
ภาคผนวก ช แบบวัดเจตคติ.....	321

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก (ต่อ)	
ภาคผนวก ช แบบวัดคุณลักษณะ.....	325
ภาคผนวก ฉ แบบวัดความพึงพอใจ.....	329
ประวัติผู้วิจัย.....	332

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	117
2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง และความหมายของค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	118
3 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา.....	119
4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยาก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร.....	120
5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยาก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร.....	121
6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยาก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร.....	121
7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา.....	122

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของสังกัด อุทรานันท์.....	22
3	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของวิชัย วงษ์ใหญ่.....	23
4	กระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	95

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรมมีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูล มีเมตตากรุณาต่อกัน มีความรักสามัคคี กลมเกลียวเป็นหมู่พวก เข้าใจและให้อภัยซึ่งกันและกัน ยึดความเป็นท้องถิ่นควบคู่กับความนิยมในความเป็นชาติและความเป็นไทย สืบเนื่องมาช้านาน แต่ปัจจุบันสภาพดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปด้วยกระแสของโลกาภิวัตน์ สังคมไทยกลายเป็นสังคมกึ่ง การเกษตรอุตสาหกรรมและการบริการ ความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลลดน้อยถอยลง ขาดการปรองดองและความรักใคร่สามัคคี เกิดการแก่งแย่งแข่งขันกันมากขึ้น โดยเฉพาะการขัดแย้งทางความคิด เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกลายเป็นสังคมคนละขั้ว ขาดเมตตาและการให้อภัยซึ่งกันและกัน ไม่นำเอาหลักธรรมของศาสนามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างจริงจัง ที่นับวันจะขยายมากขึ้นเรื่อยๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น.20-21)

ดังที่โจเซฟ สมิธ (LDS, 2007, p.228) ได้กล่าวว่า “ในโลกปัจจุบันนี้ โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มีความเห็นแก่ตัว ทะเยอทะยานและพยายามยกตนเหนือผู้อื่น แต่ก็มีบางคน ที่เต็มใจจะเสริมสร้างผู้อื่นเท่าๆ กับเสริมสร้างตนเอง”

จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่กล่าว ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของไทยในรอบ 10-20 ปี ที่ผ่านมาเป็นผลให้สมรรถนะการศึกษาไทยปัจจุบันมีแนวโน้มตกต่ำลงเรื่อยๆ และจะยังคงต่อเนื่องเช่นนี้ในอนาคต หากไม่ทำอะไรกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ในภาพรวมสมรรถนะการศึกษาของประเทศไทย ในระดับนานาชาติไม่น่าพึงพอใจนัก ไม่ว่าจะเป็นการประเมินโดยองค์กรใดทั้งในองค์กรในประเทศและองค์กรต่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น.92) และปัจจุบันพบว่าความเป็นครูลดลงเพราะอิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครอง ระบบจริยธรรมทางจิตใจในอดีตจึงถูกแทนที่ด้วยระบบจริยธรรมทางวัตถุ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูมีปัญหาคูณธรรมจริยธรรม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2552, น.15) ซึ่งส่งผลต่อเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะสถิติในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั่วประเทศปี 2551-2553 พบว่า เด็กและเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก่อคดีสูงสุด รองลงมาคือระดับประถมศึกษาของทุกปี ส่วนปี 2554 ลำดับรองได้กลายเป็นเด็กและเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากสถิติชี้ให้เห็นว่าการก่อคดีกระทำ ความผิดมีพัฒนาการสู่ช่วงวัยรุ่นมากขึ้น (กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554, ออนไลน์)

ดังพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น.56) ความว่า “...งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของชาติเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว ระเบียบนี้บ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นด้วยว่า พลเมืองของเราบางส่วนเสื่อมทรามลงไปในความประพฤติดของจิตใจ ซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตก ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ต่อไป เราอาจจะเอาตัวไม่รอด ปรากฏการณ์เช่นนี้ นอกจากเหตุอื่นแล้ว ต้องมีเหตุมาจากการจัดการศึกษาด้วยอย่างแน่นอน...”

สภาพดังกล่าว ส่งผลต่อเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะวัยรุ่นในปัจจุบัน มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์เที่ยวเตร่ในสถานที่ไม่สมควร แต่งเนื้อแต่งตัวล่อแหลม มั่วเซ็กซ์ ขายบริการ ทำแท้ง ดัดอบายมุข ยาเสพติด การพนัน ขาดการเคารพผู้ใหญ่และก่อปัญหาอาชญากรรม (สมชาย บวรกิตติ, 2546, น.406-409 ; สุทธินันท์ ปรัชญฤทธิ์, 2548, น.94-95) จากปัญหาต่างๆ ของวัยรุ่น ดังที่กล่าวมา จะเห็นว่า ถึงแม้ปัญหาต่างๆ จะเป็นของวัยรุ่น แต่ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเหล่านี้ได้สร้างความเดือดร้อน วุ่นวาย แก่ผู้อื่น เช่น พ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อน สถานศึกษา หรือสังคมในวงกว้างด้วย ด้วยลักษณะที่หลากหลายและผลกระทบที่หลากหลายเช่นเดียวกันของวัยรุ่นในวันนี้ นักวิชาการอย่าง อมรวิรัช นาคทรพรพ (2547, น.18) ได้กล่าวถึงสภาพการณ์ปัญหาวัยรุ่นปัจจุบันว่า กำลังอยู่ในขั้นวิกฤติ ถึงกับเรียกปัญหาต่างๆ ของวัยรุ่นปัจจุบันว่าเป็นวิกฤติเยาวชน จากปัญหาต่างๆ ของวัยรุ่น อุดล นาคะโร (2551, น.5-6) ได้กล่าวว่า ปัญหาเหล่านี้เกิดกับเด็กทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเด็กเรียนเก่ง หรือเรียนอ่อน ฐานะดีหรือยากจน ในเมืองหรือชนบท ซึ่งมีสาเหตุจากตัววัยรุ่นเอง หรือจากบุคคลอื่น หรือสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ว่าปัญหาเหล่านั้นจะมีลักษณะอย่างไร หรือสาเหตุมาจากเรื่องใด แต่ก็ยังเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว หรือสถาบันทางสังคมอื่นที่เกี่ยวข้องในสังคมของเรา ยังไม่ได้เสริมสร้างบุคลิกที่แข็งแกร่งและเหมาะสม ให้กับเยาวชนของเราในการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพสังคมที่มีแนวโน้มยั่วยุและชักนำพวกเขาไปในทางที่ไม่เหมาะสม

ซึ่งสภาพดังกล่าวสอดคล้องกับสถิติจำนวนคดีเด็กและเยาวชนของสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปี 2551-2553 ที่พบว่า เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดมิได้อยู่กับบิดามารดาหรือบิดามารดาแยกกันอยู่สูงกว่าผู้กระทำความผิดที่อยู่ร่วมกับครอบครัวทุกปี คิดเป็นร้อยละ 52.02, 51.03, 51.42 ต่อ 47.98, 48.97, 48.58 ตามลำดับ ถึงแม้สถิติจะสูงกว่าทุกปีแต่ก็แตกต่างกันไม่มาก ยกเว้นปี 2554 ที่ผู้กระทำความผิดบิดามารดาแยกกันอยู่มากกว่าเท่าตัว คิดเป็นร้อยละ 69.06 ต่อ 30.94 จากข้อมูลที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับผลงานวิจัยของนักสังคมสงเคราะห์ ขนิษฐา เทวินทรภักดี (2543, น.232) ที่กล่าวถึงเด็กในสถานสงเคราะห์ว่า “เด็กส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการปรับตัว ที่อาจ

ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเด็กในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต พัฒนาการ บุคลิกภาพ จนไม่สามารถปรับตัวที่จะออกไปใช้ชีวิตร่วมกับสังคมภายนอกได้ และมีจำนวนไม่น้อยที่ต้องกลายเป็นผู้ด้อยโอกาสซ้ำรอยเดิม” เป็นการสนับสนุนการวิจัยของ วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์ (2551, น.109-113) ที่กล่าวเกี่ยวกับปัญหาของเด็กและเยาวชนในสถานสงเคราะห์ที่มีความซับซ้อนมาก เนื่องจากภูมิหลังที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงเกิดปัญหาหนีเรียน ดัดเกมหนีเที่ยวยามวิกาล ทะเลาะวิวาท เมื่อพ้นเกณฑ์ออกจากสถานสงเคราะห์ ถึงกระนั้นก็ตามปัญหาในสถานสงเคราะห์ก็ยังคงเกิดขึ้นเหมือนเดิม ทั้งปัญหาก้าวร้าว การชกต่อยตีกัน ปัญหาการติดยาเสพติด เป็นต้น จากรายงานผลการวิจัยยังสนับสนุนถึงแนวทางในการดำเนินการถึงการแก้ไขปัญหาลักษณะใหญ่จะแก้ไขในภาพรวม ขาดการศึกษาและทำความเข้าใจสภาพการณ์ของสาเหตุปัญหาอย่างลึกซึ้ง

จากปัญหาดังกล่าวนำไปสู่ข้อมูลที่เกิดขึ้นของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจทั่วประเทศ ปี 2551-2553 ถูกดำเนินคดีนั้นเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยาเสพติด และชีวิตร่างกาย สูงสุดตามลำดับของทุกปี โดยเฉพาะปี 2554 พบว่าคดียาเสพติด สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 39.50 รองลงมาได้แก่ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และชีวิตร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 20.19 และ 11.56 ของปริมาณคดีทั้งหมด และยังมีการสรุปสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งพบว่า การคบเพื่อน ลึกค่อนอง และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็กและเยาวชนเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม จากข้อมูลเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเหล่านี้มีอัตราการกระทำความผิดซ้ำมีจำนวนสูงทุกปี โดยปี 2554 พบว่าร้อยละ 11.77 เป็นการกระทำความผิดซ้ำและถูกดำเนินคดี (กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554, ออนไลน์) ที่ผ่านมการแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหลายรูปแบบ ซึ่งโรงเรียนฟ้าใสวิทยาเป็นโรงเรียนที่เปิดรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักรไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่เป็นทางเลือกใหม่ที่ศาลจะใช้ดุลพินิจประกอบการพิจารณาได้ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเด็กบางคนที่จะแก้ไขได้ โดยไม่ต้องส่งเข้าสถานฝึกอบรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับมีชีวิตใกล้เคียงปกติมากที่สุด (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2554, น.10) แต่เนื่องจากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา สอดรับกับข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น.89-90) ที่รายงานว่า การส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งด้านนโยบาย การบริการการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสยังไม่ชัดเจน ไม่ทั่วถึงและการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ยังดำเนินการได้ไม่มากเท่าที่ควร มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบต่างคนต่างทำ ไม่มีกลไกประสานเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่ชัดเจน ไม่มีองค์ความรู้และงบประมาณที่พอเพียง ไม่มีการสำรวจเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง ขาดเครื่องมือในการคัดกรอง ขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการสอน ไม่มีหลักสูตรเฉพาะ ส่งผลให้เด็ก

และเยาวชนรวมทั้งผู้ด้อยโอกาสได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากจากการขาดการดูแลจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและได้รับปัญหาสังคม จากที่กล่าวมาสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (2552, น.3) ที่พบว่า สถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่มีรูปแบบในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน รวมทั้งหลักสูตรที่เปิดทำการเรียนเป็นหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นนักวิชาการ ประเวศ วะสี (2545, น.73, น.162) ได้กล่าวถึง ความผิดพลาดยิ่งใหญ่ของการเรียนรู้ในปัจจุบัน คือ ไม่เรียนรู้ให้รู้ตนเอง เรียนแต่สิ่งภายนอกมากมาย ซึ่งแม้จะเรียนให้เก่งเท่าไร แต่ถ้าไม่รู้ตัวเองแล้วก็แก้ปัญหาไม่ได้หรือยังกลับสร้างปัญหามากขึ้น มนุษย์วิกฤติเพราะเหตุนี้ ซึ่งการฝึกทักษะชีวิตที่จะเอาตัวรอดได้ จึงมีความจำเป็นควรฝึกทักษะให้วัยรุ่นสามารถเผชิญกับภัยคุกคามต่อคุณภาพชีวิต ซึ่งสนับสนุนนักวิชาการอีกท่านคือ เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ ศักดิ์ (2551, น.6) ที่กล่าวว่า เราคงต้องยอมรับสังคมไทยยังขาดการสนับสนุนให้คนในประเทศ มีลักษณะนิสัยที่ชอบวางแผนการดำเนินชีวิตล่วงหน้า ส่งผลให้คนส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอย่างไรเป้าหมาย ดังนั้นการที่จะแก้ปัญหาและพัฒนานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรับการพัฒนาให้มากขึ้น หากต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตให้เกิดขึ้นในอนาคตและมุ่งหมายอนาคตให้เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดไว้ ประกอบกับนักการศึกษา สมหมาย แดงสกุล และธาดา วัฒนวิธรเวที (2544, น.50) ที่กล่าวถึงการวางแผนชีวิตตนเองมีความสำคัญและส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนเรา ดังจะเห็นจากผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต โดยทั่วไปมักพบว่ามีพื้นฐานมาจากการรู้จักที่จะวางแผนชีวิตตนเองอย่างเป็นขั้นตอน ดังนั้นการวางแผนชีวิตตนเองจึงมีความสำคัญและเป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของเป้าหมายในชีวิตที่ตั้งไว้ได้ เป็นการสนับสนุนงานวิจัยของโสภา ชูพิกุลชัย และคนอื่นๆ (2553 : บทคัดย่อ) ในเรื่องแรงกระตุ้นนำสู่การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกิดจากปัจจัยสำคัญคือการขาดการวางแผนเป้าหมายในชีวิต จากข้อความข้างต้น สอดคล้องกับนักวางแผนชีวิตอย่าง ฌรณงค์ วิทย์ แสงทอง, ทวีวรรณ กมลบุตร และทองพันชั่ง พงษ์วารินทร์ (2553, น.105-141 ; 2553, น.2-10 ; 2553, น.7-11) ซึ่งส่งเสริมการวางแผนชีวิตตนเองอย่างเป็นระบบจะทำให้ลดการสูญเสียเวลาในชีวิตเสียเวลากับการลองผิดลองถูก เสียเวลาไปกับการทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีกเสียเวลาไปกับการทดลองทำในสิ่งที่อยากตามอารมณ์ชั่ววูบ เสียเวลาไปกับการชักจูงของสังคม เป็นเสมือนแผนที่ชีวิตที่จะทำให้เราไม่ประมาทในการดำรงชีวิต และพัฒนาสู่จุดหมายปลายทางของชีวิตอย่างชัดเจน

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าว คือ การวางแผนชีวิตตนเองนั้นมีความสำคัญและจำเป็นต่อเด็กและเยาวชนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยาที่จะไปใช้ในการพัฒนาชีวิตตนเอง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลเป็นคนที่มองเห็น โอกาสและมีความหวังใน

ชีวิตและนักวิชาการต่างๆ เองก็เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะพัฒนาความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองให้เกิดขึ้นด้วยรุ่น แต่จากสภาพความเป็นจริงที่พบในปัจจุบัน คือ การขาดหลักสูตรเฉพาะในการที่จะนำไปใช้กับสถานที่ดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเคยมีโอกาสดำเนินชีวิตในสถานสงเคราะห์ตั้งแต่เด็ก จึงมีความปรารถนาที่จะ สานต่อเจตนารมณ์ของข้อมูลข้างต้น ให้เด็กและเยาวชน ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และคุณลักษณะในการวางแผนชีวิตตนเอง จึงได้สร้างหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสร้างนิสัยในการวางแผนชีวิตตนเองเพื่อเตรียมสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเป็นจริงได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประสิทธิภาพด้านหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
2. ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ด้านผู้เรียนหลังกิจกรรมการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำแนกไว้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ประชากรที่ให้ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารผู้ที่เกี่ยวข้อง ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา จำนวน 20 คน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้เรียนอายุระหว่าง 12-18 ปี ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อาศัยอยู่ในปี 2555 จำนวน 101 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้เรียนอายุระหว่าง 12-18 ปี ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อาศัยอยู่ในปี 2555 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ 20 คน ผู้เรียนในสถานพินิจ 20 คน และผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นโดยใช้เวลา ทั้งหมด 24 ชั่วโมง ประกอบด้วยเนื้อหาและชั่วโมง ดังนี้

4.1 การรู้จักตนเอง	6 ชั่วโมง
4.2 การควบคุมตนเอง	6 ชั่วโมง
4.3 การแก้ปัญหา	6 ชั่วโมง
4.4 การพัฒนาตนเอง	6 ชั่วโมง

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เดือน มิถุนายน-สิงหาคม ปี 2555 ซึ่งแต่ละสถานที่ใช้เวลาจำนวน 24 ชั่วโมง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้หลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

2. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติ และมีคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง เพื่อเป็นลักษณะประจำตัวที่ส่งเสริมความสำเร็จในการดำเนินชีวิตต่อไป

3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายคำศัพท์เฉพาะสำหรับการวิจัย ดังนี้

หลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา หมายถึง หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยคำนึงถึงปัญหาและความจำเป็นของวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ประกอบด้วย ปัญหาและความจำเป็น หลักการของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร สาระกิจกรรม กิจกรรม แนวทางการวัดผล ประเมินผล และหน่วยกิจกรรม ได้แก่ สาระกิจกรรม จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม สาระกิจกรรม กิจกรรม สื่อ การวัดผลประเมินผล

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (2) การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร (3) การทดลองใช้หลักสูตร (4) การประเมินและปรับปรุง

ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง หมายถึง ลักษณะ การแสดงออกของผู้เรียนแทนด้วยคะแนนที่ได้จากผลการวิเคราะห์เครื่องมือวัด ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง โดยที่ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

การรู้จักตนเอง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักลักษณะพฤติกรรมตนเอง การรู้จักเป้าหมายตนเอง การสร้างเป้าหมายตนเอง และการนำเป้าหมายไปใช้ได้จริง

การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเอง ความอดทน มานะบากบั่น การเลือกสิ่งที่ดีที่พึงเรียนรู้พึงทำและพึงเป็น และการควบคุมความอยากทางกายและใจ

การแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะความต้องการกับความจำเป็นของชีวิต การจัดลำดับความสำคัญของชีวิต การเล็งเห็นสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด การเปลี่ยนแปลงตนเอง

การพัฒนาตนเอง หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ต่อตนเองและผู้อื่น การแสดงความกตัญญูและความเห็นอกเห็นใจ การพัฒนาแผนระยะยาว และการพัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวม

ประสิทธิภาพด้านหลักสูตร หมายถึง ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้กับผู้เรียน โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่ตั้ง 3 ด้าน 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ 2) ด้านเจตคติ 3) ด้านคุณลักษณะ

ค่าประสิทธิภาพจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรมมีค่า E_1/E_2 ไม่ต่ำกว่า 75/75

ด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

ด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

เปรียบเทียบด้านผู้เรียน หมายถึง ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้กับผู้เรียน โดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจาก 3 ด้าน 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ 2) ด้านเจตคติ 3) ด้านคุณลักษณะ

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจชนิดเลือกตอบ โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตร

ด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน ด้วยการใช้แบบวัดเจตคติ โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

ด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน ด้วยการใช้แบบวัดคุณลักษณะ โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

ความพึงพอใจของผู้เรียน หมายถึง ความรู้สึกทางบวกและความประทับใจของผู้เรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สถานสงเคราะห์ หมายถึง สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ ตั้งอยู่เลขที่ 1086-1092 ถนนอาคารสงเคราะห์ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

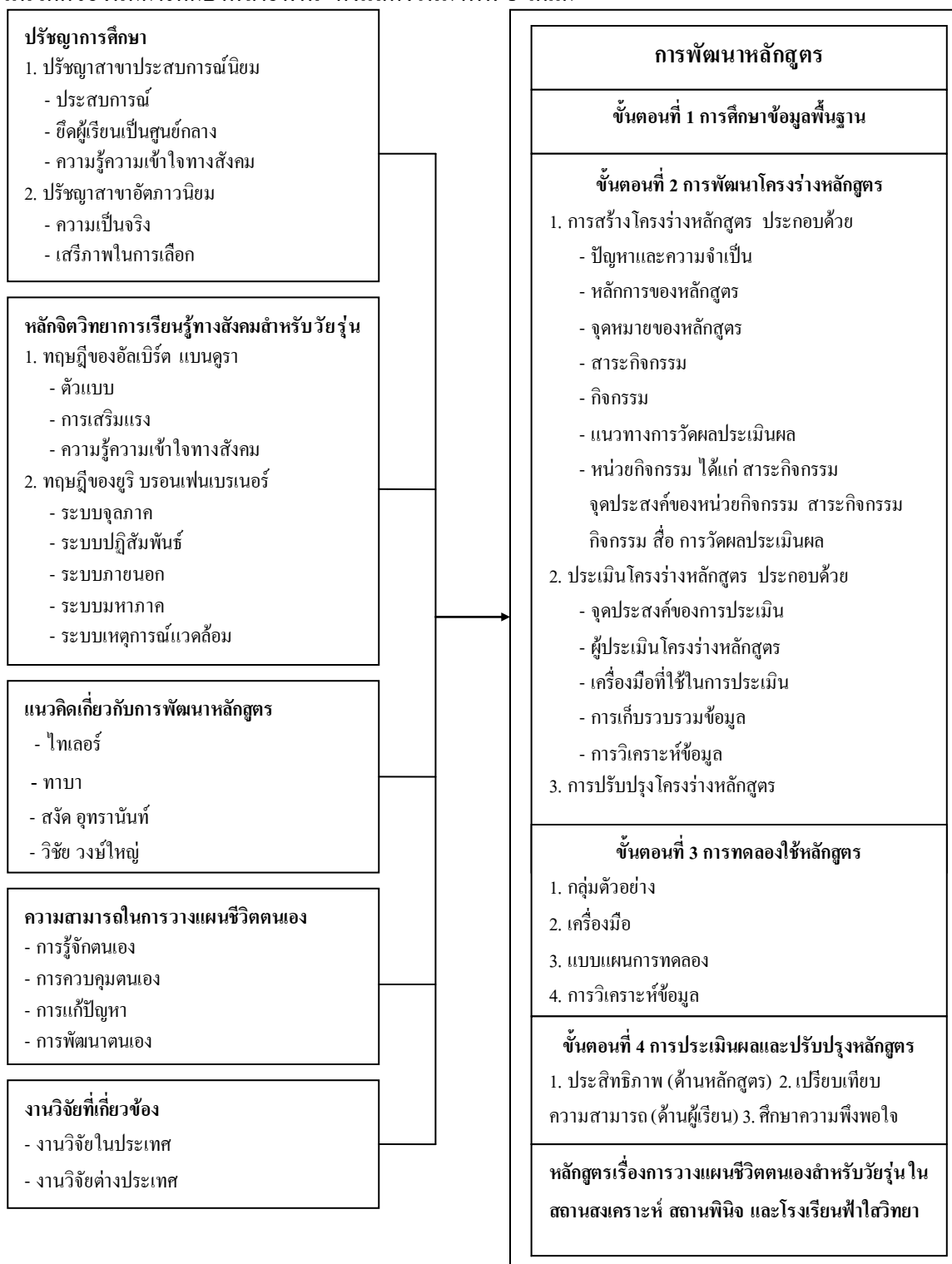
สถานพินิจ หมายถึง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร ตั้งอยู่เลขที่ 113 หมู่ 2 ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 62/1 ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ผู้เรียน หมายถึง เด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อาศัยอยู่ในปี 2555 จำนวน 60 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรโดยศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ดังแสดงในภาพที่ 1 ได้แก่

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
2. จิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับวัยรุ่น
3. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
4. แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว
5. สาระสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและหลักสูตรสำหรับ

เด็กด้อยโอกาส

6. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น
7. ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง
8. ประวัติการสงเคราะห์ในประเทศไทยและความเป็นมาของสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้าน

มหาเมฆ

9. ประวัติความเป็นมาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรม

เด็กและเยาวชนชายสิรินธร

10. ประวัติโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ปรัชญาการศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ได้มีผู้ให้ความหมายของปรัชญาการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

ธำรง บัวศรี (2542, น.44) ได้กล่าวว่าปรัชญาการศึกษา หมายถึง ระบบหรือแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษา ได้แก่ ความมุ่งหมาย นโยบาย เนื้อหาสาระ ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน การบริหารการศึกษา ฯลฯ อันเป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาวิเคราะห์และถกเถียงอย่างรอบคอบ โดยอาศัยหลักปรัชญาเป็นพื้นฐาน

จิตร ศรีสอาน (2543, น.216) ได้กล่าวว่า ปรัชญาการศึกษามุ่งศึกษาวิเคราะห์สาระและธรรมชาติของการศึกษา เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับคุณค่าและความหมายของชีวิตที่ดีตามอุดมการณ์ของสังคม

ทิสนา แคมมณี (2547, น.34) ได้กล่าวว่า ปรัชญาการศึกษาเป็นความคิด ความเชื่อถือที่ใช้เป็นหลักในการคิดและการจัดหลักสูตรและการสอนให้แก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า ปรัชญาการศึกษาเป็นแนวคิด ที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์ และกลั่นกรองอย่างรอบคอบ เพื่อการจัดทำหลักสูตรและการสอนให้แก่ผู้เรียน

ปรัชญาสาขาสอบการณนิยม (Pragmatism)

จิตร ศรีสอาน (2543, น.250-252) ได้กล่าวว่า ปรัชญาการศึกษาสาขานี้ได้ความคิดมาจากปรัชญาลัทธิประจักษ์วาท (Empiricism) ที่เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ต่อมา วิลเลียม เจมส์ (William James) และจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ชาวอเมริกัน ได้นำหลักการดังกล่าวไปพัฒนาเป็นปรัชญาการศึกษา เจมส์ ได้วางรูปแบบความคิดที่สำคัญยิ่งทางปรัชญา เรียกว่า Pragmatism ปรัชญานี้ยึดถือการปฏิบัติเป็นหลักสำคัญ ทำให้เกิดแรงผลักดันให้นักปรัชญาชาวอเมริกันทำการค้นคว้าวิจัยและใช้เป็นพื้นฐาน ในการสร้างทฤษฎีใหม่ๆ ขึ้นมามากมาย ส่วนดิวอี้ ได้ศึกษาตามแนวปรัชญาประจักษ์การณนิยมเป็นการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอนโดยผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมต่างๆ ด้วย

แนวคิดเชิงปรัชญาการศึกษาของปรัชญาสาขาสอบการณนิยม

1. โรงเรียน เน้นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่จะเอื้อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ต่อเนื่อง เป็นสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างจากชีวิตจริงและสังคมจริง สังคมของโรงเรียนจะต้องเป็นแบบจำลองของสังคมใหญ่ เพื่อให้ให้นักเรียนดำรงชีวิตได้ในสังคมจริงเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การนำไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง โรงเรียนจะต้องมุ่งสร้างสิ่งแวดล้อมเหมือนจริงในบ้านและในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

2. หลักสูตร เน้นการเสริมสร้างประสบการณ์ทางสังคม ให้ความสำคัญแก่กระบวนการเรียนรู้มากกว่าการเน้นด้านเนื้อหาสาระ การจัดหลักสูตรเป็นการจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต กลุ่มวิชาที่ได้รับการเน้นเป็นพิเศษ คือ สังคมศึกษา วิธีการเรียนการสอนตามหลักสูตร คือ การแก้ปัญหา การทำโครงการและกิจกรรม โดยถือความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก

3. การเรียนการสอน เน้นการเรียนรู้โดยวิธีการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การแก้ปัญหา การจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการเรียนรู้ในขณะที่นำความรู้มาใช้ เพื่อให้การเรียนรู้และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน การเรียนรู้แบบนี้มัก

จัดทำในรูปโครงการ และกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบและแนวทางแก้ปัญหา ความรู้ที่ได้จะเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหาหรือทำโครงการและกิจกรรมอื่นๆ ให้เสร็จสมบูรณ์

จากปรัชญาสาขาประสบการณ์นิยม สรุปแนวคิดได้ว่า โรงเรียนเป็น สังคมย่อยที่จำลองแบบ สังคมใหญ่ สร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ต่อเนื่อง

หลักสูตร ชีตผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีการแก้ปัญหาและทดลองค้นคว้าให้ทำกิจกรรมเป็น หลัก ครูเป็นผู้ช่วยให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรม

การสร้างอุปนิสัยและรสนิยม ฝึกให้รู้จักตัดสินใจและยึดถือความเห็นของคนส่วนใหญ่ โดยคำนึงผลในทางปฏิบัติที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศิลปะ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ที่เหมาะสม

ปรัชญาสาขาอัตถวาทนิยม (Existentialism)

วิจิตร ศรีสอาน (2543, น.253-254) ปรัชญาสาขาอัตถวาทนิยมเป็นผลิตผลทางความคิดใน ศตวรรษที่ 20 ปรัชญาเมธีที่ให้กำเนิดปรัชญาสาขานี้คือ คีร์เคกอร์ค (Saren Kierkegard) นักปรัชญา และศาสนาชาวเดนมาร์กซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงศตวรรษ 1844-1900 จุดเน้นของปรัชญาสาขานี้คือ เสรีภาพของปัจเจกบุคคลและเป็นเสรีภาพในการดำเนินชีวิต เน้นเอกัตบุคคลมากกว่าสังคมโดยรวม ปรัชญานี้เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้เลือกสิ่งที่เขาจะเป็น บางคนอาจให้คนอื่นเลือกแทนตน อัตถวาทนิยม กระตุ้นให้มนุษย์เผชิญกับข้อขัดแย้งในค่านิยม มนุษย์จะต้องพิจารณาข้อขัดแย้งอย่างละเอียด รอบคอบ แล้วเลือกสิ่งที่ตนคิดว่าถูกต้อง

แนวการจัดการศึกษาของปรัชญาสาขาอัตถวาทนิยม สรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียน การจัดโรงเรียนทำโดยการเสริมสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้มีหลายแบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามที่ชอบ

2. หลักสูตร ไม่อาจกำหนดรูปแบบได้ชัดเจนเปิดโอกาสให้มีวิชาเลือกให้กว้างขวาง วิชาที่ ปรัชญาสาขานี้มักจะเน้น คือ ศิลปะและปรัชญา

3. การเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนค้นพบความจริงด้วยตนเอง และจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียน แต่ละคนรู้จักแนวทางที่จะเลือกอย่างมีความรับผิดชอบ

จากปรัชญาสาขาอัตถวาทนิยม สรุปแนวคิดได้ว่า โรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมหลายๆ แบบเพื่อ ส่งเสริมเสรีภาพในการเลือกอย่างกว้างขวาง เน้นวิชาศิลปะและปรัชญา

การเรียนการสอน ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเลือกอย่างมีความรับผิดชอบ กระตุ้นให้แต่ละคนใช้ เสรีภาพในการเลือกอย่างถูกต้องเหมาะสม ครูเป็นผู้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตัดสินใจและช่วยให้ผู้เรียน เห็นแนวทางในการเลือก

การสร้างอุปนิสัยและรสนิยมฝึกให้มีความสำนึกในเสรีภาพในการเลือกแนวทางจริยธรรม อย่างมีความรับผิดชอบฝึกฝนให้สร้างงานทางศิลปะตามแนวคิดของตนเองอย่างเสรี จากปรัชญาทั้ง

2 สาขา ผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญของปรัชญามาทำการผสมผสาน โดยเฉพาะวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีประสบการณ์และทำการกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้สิทธิ์เสรีในการเลือกอย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อนำไปจัดทำหลักสูตรต่อไป

จิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับวัยรุ่น

คำว่าวัยรุ่น (Adolescence) มาจากคำในภาษาละติน Adolescence ซึ่งหมายถึง “เติบโตเข้าสู่วุฒิภาวะ” (to grow to maturity) หรือเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (to grow to adulthood) เมื่อพิจารณาตามความหมายนี้ วัยรุ่นจึงเป็นเหมือนสะพานเชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ (Period of transition) ที่บุคคลมีการเจริญเติบโตหรือเปลี่ยนแปลงไปเกือบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา เป็นระยะเวลาที่บุคคลต้องเผชิญกับประสบการณ์ใหม่ๆ ความรับผิดชอบใหม่ๆ และสัมพันธภาพใหม่ๆ ทั้งกับผู้ใหญ่และกลุ่มเพื่อน (ประณต แก้วจิม, 2549, น.1)

ความหมายของคำว่าวัยรุ่น

กู๊ด (Good, 1973, p.16) กล่าวว่า วัยรุ่น คือ ช่วงเวลาของการพัฒนาการของมนุษย์ เกิดขึ้นระหว่างวัยก่อนเข้าสู่วัยรุ่น (Puperty) และวัยเข้าสู่วุฒิภาวะ (Maturity) โดยเริ่มต่อไปเรื่อยๆ จากอายุ 13 ปี หรือ 14 ปี ไปจนถึงตอนต้นของวัย 20 ปี ระยะเริ่มแรกของการเข้าสู่วัยรุ่น จะเป็นของช่วงเวลานั้นๆ และค่อยๆ พัฒนาการต่อไปเป็นเวลาหลายปีจนกว่าจะบรรลุวุฒิภาวะทางเพศ วัยรุ่นจะมีความสนใจในสังคมอย่างสูง วัยรุ่นจะอยู่ในลักษณะครึ่งๆ กลางๆ (Twilight Zone) ซึ่งสังคมยังไม่ยอมรับว่า วัยรุ่นมีความสามารถที่จะรับผิดชอบ

เฮอร์ล็อก (Herlock, 1959, p.171) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เจริญไปสู่วุฒิภาวะอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาการอย่างเห็นได้ชัด ทั้งทางด้านร่างกาย สมอง อารมณ์ และสังคม พร้อมทั้งจะสามารถจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้

ฮอรัร็อก (Horrocks, 1962, p.3) กล่าวว่า วัยรุ่น คือ ช่วงระยะเวลาระหว่างอายุ 13-19 ปี (Teenaged) เป็นวัยที่มีประสบการณ์จำกัด มีอารมณ์ไม่มั่นคง เป็นวัยที่จะนำไปสู่การเจริญทางด้านร่างกายและจิตใจจนถึงขีดสูงสุด

ดุษะก (Dusek, 1987, p.1) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่น (Teenager) เป็นวัยที่บุคคลมีอายุระหว่าง 13 ถึง 19 ปี

จากความหมายสรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาทั้งร่างกาย สมอง อารมณ์ และสังคม ซึ่งมีช่วงอายุที่ไม่ต่างกันมากในความหมายของนักจิตวิทยา ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดคำจำกัดความของวัยรุ่น (Teenager) ที่จะใช้ในการวิจัยนี้อยู่ในช่วงอายุ 12-18 ปี

การพัฒนาการของวัยรุ่น

วัฒนา พัทธราวิช (2549, น.26) การพัฒนาการ หมายถึง การเจริญเติบโตไปในทางที่เพิ่มขึ้นทั้งขนาดและน้ำหนัก และความสูงรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจด้วย

กู๊ด (Good, 1973, p.175-176) ได้กล่าวเกี่ยวกับ การพัฒนาการวัยรุ่นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง หน้าที่หรือระเบียบแบบแผนต่างๆ มีการเพิ่มขนาดมีลักษณะบางอย่างที่แตกต่างไปจากเดิม มีความสลับซับซ้อน มีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีประสิทธิภาพ และมีระดับการมีวุฒิภาวะ ซึ่งมีลักษณะในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสัดส่วน
2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านขนาด
3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านความสามารถเพิ่มขึ้น
4. การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับลักษณะเดิมหายไป
5. การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับลักษณะใหม่ๆ เกิดขึ้น

หลักการพัฒนาการ

วัฒนา พัทธราวิช (2549, น.29-32) ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาการย่อมจะเป็นไปตามลักษณะเฉพาะของอินทรีย์
2. การพัฒนาการจะดำเนินต่อเนื่องไปตามลำดับขั้นตอน
3. การพัฒนาการเริ่มจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย
4. การพัฒนาการย่อมสัมพันธ์กับวุฒิภาวะและการฝึกหัด
5. การพัฒนาการของร่างกายและจิตใจจะด้อยเกี่ยวข้องกันตลอดเวลา
6. การพัฒนาการย่อมมีลักษณะเฉพาะในแต่ละวัย
7. การพัฒนาการของส่วนต่างๆ ของร่างกาย
8. การพัฒนาการของแต่ละบุคคลย่อมเป็นไปตามลักษณะของตนเอง
9. การพัฒนาการจะเริ่มจากส่วนบนไปหาส่วนล่าง
10. การพัฒนาการจะสัมพันธ์กันทุกๆ ด้าน
11. การพัฒนาการจะมีลักษณะเดิมไม่เปลี่ยนแปลง
12. การพัฒนาการเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีปัญหาของเด็กจะสามารถเปลี่ยนแปลง ได้

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการ

1. สติปัญญา
2. การเรียนรู้และการฝึกหัด
3. พันธุกรรม

4. สภาพแวดล้อม
5. เพศ
6. อาหาร
7. ต่อมาต่างๆ ในร่างกาย
8. โรคภัยไข้เจ็บ
9. ขนบธรรมเนียมประเพณี

จากที่กล่าวสรุปให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการของวัยรุ่นประกอบด้วย ปัจจัยทางร่างกายและสภาพแวดล้อมสังคมของวัยรุ่น อันมีผลต่อการพัฒนาการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเองของวัยรุ่น ดังนั้นการที่จะเปลี่ยนแปลงให้วัยรุ่นพัฒนาไปในทางที่เหมาะสมจึงเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาทางสังคม ซึ่งจิตวิทยาวัยรุ่น เป็นสิ่งที่ผู้สอนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับผู้เรียน โดยเฉพาะวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ซึ่งแนวคิดทางด้านจิตวิทยาที่ใช้ในการวิจัยมีดังต่อไปนี้ (ประจักษ์ คำจิตร, 2549, น.84-89)

แนวความคิดของ อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura)

อัลเบิร์ต แบนดูรา (1925-ปัจจุบัน) นักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมที่เห็นว่าเด็กและวัยรุ่นในการทำพฤติกรรมส่วนมากมาจากตัวแบบ (Model) ซึ่งรวมถึงตัวแบบที่เป็นมนุษย์จริงๆ ตัวแบบจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ และตัวแบบจากคำบอกเล่า หนังสือ การเรียนรู้โดยการสังเกตการเลียนแบบพฤติกรรมของคนอื่น (Modeling) จึงเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดรูปแบบปฏิกิริยาตอบสนองที่เป็นนิสัย ในขณะที่เด็กเติบโตขึ้นมาเขาจะเลียนแบบจากตัวแบบต่างๆ ที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมเมื่ออิทธิพลจากครอบครัวลดลง ดารา นักร้อง นักแสดง และเพื่อนๆ จะกลายเป็นตัวแบบที่มีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลด้านคำพูด ทรงผม เสื้อผ้า ทัศนียภาพดนตรี และค่านิยมทางสังคมพื้นฐาน

การมีตัวแบบกับการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว แบนดูราได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการมีตัวแบบและพัฒนาการของความก้าวร้าว เขาได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อเด็กได้เฝ้าดูพฤติกรรมที่ตัวแบบและพัฒนาการของความก้าวร้าวจากตัวแบบในชีวิตจริง หรือตัวแบบในภาพยนตร์หรือการ์ตูน เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวจากตัวแบบนั้น

แบนดูราชี้ให้เห็นถึงปัจจัยในบ้านที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว โดยการได้รับการทำโทษทางร่างกาย แยกตัวให้อยู่โดดเดี่ยว ตัดสิทธิ์ และไม่ชี้แจงอย่างมีเหตุผล เด็กที่ถูกทำโทษทางกายมากเท่าใด ก็ยิ่งก้าวร้าวมากเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเด็กเรียนรู้ความก้าวร้าวจากการเลียนแบบพฤติกรรม การลงโทษของผู้ก้าวร้าว ส่วนการพัฒนาการของความรู้สึกผิดชอบของเด็กที่ก้าวร้าวที่ไม่ค่อย

ก้าวร้าว เพราะพฤติกรรมของเด็กกลุ่มหลังจะถูกควบคุมจากความรู้สึกลึกซึ้งและการควบคุมภายใน ถ้าเด็กที่ก้าวร้าวไม่แสดงความก้าวร้าวออกมานั้น เป็นเพราะว่าเขากลัวถูกลงโทษมากกว่าเกิดจากความรูสึกผิดและการควบคุมภายในตน

บทบาทของการเสริมแรง นักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมส่วนมากเน้นบทบาทของการเสริมแรงหรือปฏิกิริยาตอบสนองของคนอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง แบบดราได้ขยายแนวคิดนี้ โดยกล่าวถึงการเสริมแรงที่เห็นคนอื่นได้รับ (Vicarious Reinforcement) การเสริมแรงที่เห็นคนอื่นได้รับประกอบด้วยผลทางบวกหรือผลทางลบที่บุคคลสังเกตเห็น จากคนอื่น เช่น ถ้าสังเกตเห็นว่าคนอื่นได้รางวัลจากพฤติกรรมก้าวร้าว ก็เพิ่มแนวโน้มที่ผู้สังเกตจะแสดงความก้าวร้าวด้วย แบบดราเห็นว่าอิทธิพลที่มีต่อพฤติกรรมจากการเสริมแรงของตนเอง มีประสิทธิภาพเท่ากับการเสริมแรงจากภายนอก เมื่อใดก็ตามที่การแสดงพฤติกรรมเป็นไปอย่างที่ต้องการ เช่น สอบได้คะแนนดี ย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจ ทำให้แสดงพฤติกรรมนั้นต่อไปอีกและได้รับความรูสึกดี หลังจากทำพฤติกรรมนั้นแล้ว วัยรุ่นที่ตั้งเป้าหมายไว้ในระดับที่สมเหตุสมผล และสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ จะเกิดความรู้สึกลึกซึ้งภาคภูมิใจและความพึงพอใจในตนเอง และลดการพึ่งพาการได้รับรางวัลจากพ่อแม่ ครู และหัวหน้า

ความรู้ความเข้าใจทางสังคม ต่อมาแบบดราได้ขยายความคิดทฤษฎีการเรียนรู้ไปสู่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสังคม แทนที่จะอธิบายพฤติกรรมของบุคคลในแง่ที่ว่าได้มาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอย่างเดียว แบบดราได้อธิบายต่อไปว่า แท้จริงแล้วบุคคลจะกำหนดเป้าหมายและเลือกสิ่งแวดล้อมในการกระทำตามเป้าหมาย การเลือกนี้จะสะท้อนให้เห็นจากความคิด ความรูสึก และการกระทำเพื่อบรรลุเป้าหมาย นักทฤษฎีการเรียนรู้เน้นว่าปัจเจกบุคคลมีแนวโน้มที่จะควบคุมเหตุการณ์ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเขา มากกว่าจะเป็นฝ่ายยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยยอมจำนน ส่วนหนึ่งที่เด็กทำในการควบคุมสิ่งแวดล้อม คือ ได้ตอบสนองสิ่งแวดล้อมทางสังคมด้วยวิธีการที่ตนคิดว่าเหมาะสม

การนำทฤษฎีของอัลเบิร์ต แบบดรา ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

แบบดรา นักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม มีความสำคัญมากในการอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ สิ่งที่สำคัญก็คือ สิ่งที่มีผู้ใหญ่ทำและบทบาทของตัวแบบที่แสดงออกมามีอิทธิพลที่สำคัญต่อพฤติกรรมวัยรุ่นมากกว่าสิ่งที่พูด ครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสามารถส่งเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะที่ดี ความเอื้อเฟื้อ ค่านิยมทางจริยธรรม และความรู้สึกลึกซึ้งชอบทางสังคม โดยสรุปก็คือ แนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมจะมีประโยชน์อย่างมากในการวางแผนจัดกิจกรรมด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ จะเน้นครูเป็นตัวแบบที่ดีและเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม นอกจากนี้การจัดหลักสูตรโดยอาศัยแนวคิดการเสริมแรงและให้การปลูกฝังสิ่งที่ดีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งตน

แนวคิดของ ยูรี บรอนเฟนเบรเนอร์ (Urie Bronfenbrenner) (กฤษณี คำชาย, 2542, น.31-33)

นักทฤษฎีการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางสังคมกลุ่มนี้ให้ความเห็นว่า วัยรุ่นพัฒนาขึ้นมาภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อนของครอบครัว ชุมชน และประเทศเพื่อน พ่อแม่ ครู ผู้ใหญ่อื่นๆ สถาบันทางศาสนา สื่อมวลชน รวมไปถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่วัยรุ่นเข้าไปสัมผัส สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นทั้งสิ้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าส่วนหนึ่งของวัยรุ่นเป็นผลผลิตจากสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ ซึ่งอิทธิพลของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวัยรุ่นนั้นจัดแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มด้วยกัน แต่ละกลุ่มจะอยู่ในลักษณะของวงกลมซ้อนๆ กันโดยมีวัยรุ่นเป็นศูนย์กลาง แต่ละวงมีรายละเอียด ดังนี้

ระบบจุลภาค

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นทันที อยู่ภายในวงล้อมที่เป็นระบบจุลภาค และเป็นสิ่งแวดล้อมที่วัยรุ่นติดต่อด้านในปัจจุบัน สำหรับวัยรุ่นโดยทั่วไป ครอบครัว เพื่อน และ โรงเรียนเป็นสิ่งแวดล้อมในระบบจุลภาค องค์ประกอบอื่น เพื่อนบ้าน เพื่อนเล่นหรือกลุ่มย่อยอื่นๆ โดยทั่วไปแล้วเพื่อนในระบบจุลภาคจะมีอิทธิพลเพิ่มขึ้นในวัยรุ่น เนื่องจากเพื่อนให้การยอมรับสถานภาพและให้ความเป็นมิตร ซึ่งเป็นรางวัลทางสังคมของเด็ก แต่กลุ่มเพื่อนก็อาจมีอิทธิพลต่อเด็กในทางลบด้วย เช่น การมีเพศสัมพันธ์โดยปราศจากความรับผิดชอบ การใช้สิ่งเสพติด การโกงและการขโมย เป็นต้น ระบบจุลภาคที่เหมาะสมจะช่วยให้วัยรุ่นเรียนรู้และพัฒนาการไปในทางบวก อันเป็นการเตรียมตัววัยรุ่นให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ

ระบบปฏิสัมพันธ์

ระบบปฏิสัมพันธ์จะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ภาพเชิงโต้ตอบในสถานการณ์ของระบบจุลภาค ตัวอย่างเช่น สิ่งที่เกิดในโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นที่บ้านด้วย และในขณะเดียวกันสิ่งที่เกิดกับวัยรุ่นที่บ้านก็จะส่งผลไปถึงสิ่งที่จะเกิดในโรงเรียน การทำความเข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่นจะชัดเจนขึ้น หากได้เข้าใจอิทธิพลของสิ่งต่างๆ ในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงสัมพันธ์ การวิเคราะห์ระบบปฏิสัมพันธ์นี้จะดูจากความถี่ ปริมาณและอิทธิพลของปฏิสัมพันธ์ เช่น ประสิทธิภาพในครอบครัวสัมพันธ์อย่างไรกับการปรับตัวของเด็กในโรงเรียน หรือต่อการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ ระบบจุลภาคและระบบปฏิสัมพันธ์อาจต่างเสริมแรงซึ่งกันและกัน หรืออาจแสดงอิทธิพลตรงข้ามกันก็ได้ ปัญหาจะเกิดขึ้นหากค่านิยมพื้นฐานในระบบจุลภาคต่างกันออกไปจากค่านิยมพื้นฐานในระบบปฏิสัมพันธ์อย่างมาก ในกรณีเช่นนี้วัยรุ่นรู้สึกว่าคุณได้รับการกดดันจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ระบบภายนอก

ระบบภายนอกประกอบด้วยสถานการณ์ ซึ่งวัยรุ่นได้มีบทบาทเป็นผู้กระทำแต่สถานการณ์นั้นมียุติพลต่อวัยรุ่น ตัวอย่างเช่น สิ่งที่เกิดในที่ทำงานของพ่อแม่ย่อมมียุติพลต่อพ่อแม่ ซึ่งในทางกลับกัน พ่อแม่ก็มียุติพลต่อวัยรุ่น เพราะพ่อแม่อยู่ในระบบจุลภาค ตัวอย่างเช่น พ่อหรือแม่ถูกออกจากงานเนื่องจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ การถูกออกจากงานจะส่งผลกระทบต่อทุกคนในครอบครัว และจะส่งผลกระทบต่อสายสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นด้วย ในทำนองเดียวกัน ชุมชนที่วัยรุ่นอาศัยอยู่ก็จะส่งผลต่อวัยรุ่นหลายประการ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนไม่ว่าจะเป็นทางดีหรือไม่ดีย่อมส่งผลต่อการใช้ชีวิตของวัยรุ่นในชุมชนนั้น ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ระบบมหภาค

ระบบมหภาคนี้ หมายรวมถึง อุดมการณ์ เจตคติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ระบบมหภาคจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าสังคมนี้ใครเป็นผู้ใหญ่ ใครเป็นวัยรุ่น และยังเป็นตัวกำหนดมาตรฐานของความงามทางกาย บทบาททางเพศตลอดจนการปฏิบัติตนในด้านต่างๆ อย่างไรก็ตาม ระบบมหภาคของแต่ละสังคมยังแตกต่างกันออกไป เช่น ในประเทศสวีเดนมีกฎหมายห้ามพ่อแม่ตีลูก แต่ในประเทศไทยพ่อแม่ตีลูกได้โดยไม่ผิดกฎหมาย โดยถือว่าเป็นการตีเพื่ออบรมสั่งสอน และแม้แต่ในประเทศไทยเองพ่อแม่แต่ละกลุ่มก็อบรมลูกต่างกัน เช่น พบว่าการทำร้ายร่างกายลูกด้วยวิธีการรุนแรงเพื่ออบรมสั่งสอน โดยกฎหมายถือว่า เข้าข่ายการทารุณกรรมเด็กนั้น มักพบในครอบครัวที่พ่อแม่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ มากกว่าพบในครอบครัวของพ่อแม่ที่มีฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ ระดับปานกลางหรือระดับสูง ซึ่งการที่พ่อแม่กระทำต่อลูกต่างกันเช่นนี้ ย่อมส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กต่างกันด้วย

ระบบเหตุการณ์แวดล้อม

ระบบสุดท้ายนี้เกี่ยวข้องกับรูปแบบของสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนไปของสิ่งแวดล้อมตลอดช่วงชีวิตของบุคคลและหมายรวมถึงเหตุการณ์ซึ่งเป็นประวัติของบุคคลผู้นั้น เช่น การศึกษา อิทธิพลของการหย่าร้างที่มีต่อเด็ก นักวิจัยพบว่า ผลทางลบที่เกิดกับเด็กจะมีมากที่สุดในปีแรกหลังการหย่า และมีผลต่อเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง แต่หลังจากการหย่าไปแล้ว 2 ปี เด็กจะเริ่มปรับตัวได้เป็นต้น

ระบบของบรอนเฟนเบรนเนอร์ ที่อธิบายพัฒนาการของวัยรุ่นในลักษณะนี้ เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า กลวิธีเชิงนิเวศหรือเชิงระบบ กลวิธีดังกล่าวมุ่งความสนใจไปยังปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหลากหลายในสิ่งแวดล้อมตั้งแต่หน่วยย่อยที่สุดจนไปถึงหน่วยที่ใหญ่ยิ่งๆ ขึ้นไปตามลำดับ

การนำทฤษฎีของ ยูริ บรอนเฟนเบรนเนอร์ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

ระบบของบรอนเฟนเบรนเนอร์นั้น มีความสัมพันธ์กันเป็นระบบ ซึ่งกระบวนการต่างๆ ของหลักสูตรที่จะพัฒนาจึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลดั้งเดิมเพื่อที่จะสร้างหลักสูตรในการเชื่อมโยงและชี้นำไปในทางที่ต้องการได้ และพื้นฐานการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนที่มีต่อปฏิกิริยาภายนอก รวมถึงมุมมอง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมกิจกรรมของหลักสูตรเป็นไปในแนวทางที่จะให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของความเป็นจริงและสิ่งที่เกิดขึ้น รวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหาโดยหลักสูตรนั้น จะต้องเกี่ยวพันตั้งแต่ภายในแวดล้อมจุลภาคไปจนเหตุการณ์แวดล้อมที่เกี่ยวข้องต่อผู้เรียน

ดังนั้น ข้อมูลพื้นฐานของจิตวิทยาเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นที่นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องศึกษาวิเคราะห์หรืออาศัยนักจิตวิทยาช่วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นและถูกต้องไปใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดทำหลักสูตร จากการศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการทำให้รู้ว่าเด็กแต่ละวัยแต่ละเพศ มีพัฒนาการวุฒิภาวะความพร้อมในด้านต่างๆ มากน้อยเพียงใดจะสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาอะไรได้บ้าง นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องอาศัยข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาจัดทำหลักสูตร ในประเด็นของการกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดคาบเรียน เกณฑ์อายุมาตรฐานการเข้าเรียนตามความพร้อม การจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ และจากการศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเรื่องของธรรมชาติการเรียนรู้และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหา จะช่วยให้เราทราบว่าคนเรารับรู้ได้อย่างไร และทำอย่างไรจึงจะทำให้คนเรารับรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการเรียนรู้เร็วหรือช้า เป็นต้น ดังนั้น ในการจัดทำหลักสูตรนอกจากจะอาศัยหลักการเจริญเติบโต และพัฒนาการของผู้เรียนเป็นพื้นฐานแล้ว ยังต้องอาศัยหลักการเรียนรู้เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในด้านการกำหนดเนื้อหาจริงและประสบการณ์การเรียนรู้ลงในหลักสูตร

ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องเลือกและตัดสินใจว่าจะให้ใคร ระดับไหน เรียนอะไร และเรียนอย่างไร จึงจะตรงกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน ส่วนการจัดการเรียนการสอน ความรู้ในเรื่องการเรียนรู้จะช่วยในการเลือกวิธีการสอน เนื้อหาวิชาใดเหมาะสมกับการเรียนการสอนแบบไหนจึงจะช่วยให้อรรถประโยชน์ของการสอนได้ดีที่สุดในด้านการจัดการสอนก็เช่นกัน ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ช่วยให้เราทราบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์มิได้มีเพียงด้านความรู้หรือด้านสติปัญญาเท่านั้น แต่ยังมีด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และด้านทักษะพฤติกรรม การเรียนรู้เหล่านี้จะวัดผลด้วยวิธีใด และอย่างไร จึงจะครอบคลุมและบรรลุจุดประสงค์

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นคำที่มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมาย ดังนี้

สังค อุทรานันท์ (2532, น.31) ได้ให้ความหมาย ของการพัฒนาหลักสูตรใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และลักษณะที่สอง หมายถึง เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.13-15) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการวางแผน และพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน อันประกอบไปด้วยการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกจุดมุ่งหมายสำหรับวิชาหรือหลักสูตรที่จัดทำขึ้นใหม่ การเลือกและจัดประสิทธิภาพการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และการเลือกสื่อการเรียนการสอน วิธีการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย และประเมินความสำเร็จของหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่นั้น

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542, น.10) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการจัดทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นด้วยวิธีการปรับหรือขยาย

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2552, น.24) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรขึ้นใหม่หรือการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว

จากความหมายของการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดนักการศึกษาและนักวิชาการที่ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความหมายสองลักษณะ คือ เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่และอีกลักษณะหนึ่งคือ การปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ดีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมที่กำหนดในจุดประสงค์ของการศึกษา

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีความหมายครอบคลุมถึงการสร้างหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตร และการ ปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมีนักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรได้เสนอแนวทางไว้มากมาย โดยเฉพาะรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ที่นักวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรได้พัฒนาขึ้น ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญและใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา โดยแยกเป็น 2 ส่วน คือ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดที่เป็นของต่างประเทศ และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดที่เป็นของไทย

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของต่างประเทศ

นักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรได้เสนอรูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรไว้หลายรูปแบบ ซึ่งรูปแบบเหล่านี้ได้กลายเป็นต้นแบบและแนวทางให้นักการศึกษาได้นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานพัฒนา ซึ่งแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญในการนำไปพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด ดังนี้

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

ไทเลอร์ (Tyler, 1949, p.1) ได้วิเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการสอน โดยยึดคำถามหลักที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร 4 ข้อ คือ

1. มีจุดหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องให้ผู้เรียนได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้นั้น
3. ประสบการณ์ทางการศึกษาที่กำหนดไว้นั้น จะจัดให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. ทราบได้อย่างไรว่า ผู้เรียนได้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้แล้วนั้น

จากคำถาม 4 ข้อ มีรายละเอียดการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ ดังนี้

1. การคัดเลือกวัตถุประสงค์ เป็นการเลือกวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จะต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐาน 3 ประการ คือ ข้อมูลทางด้านเนื้อหาวิชา ข้อมูลทางด้านตัวผู้เรียน และข้อมูลทางด้านสังคม เมื่อเลือกวัตถุประสงค์ได้แล้วต้องนำมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก 2 ด้านคือ เกณฑ์จากปรัชญาและจิตวิทยาการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้วัตถุประสงค์ที่ผ่านการพิจารณา มีลักษณะที่เจาะจงมากขึ้น ซึ่งไทเลอร์เรียกวัตถุประสงค์ในระดับนี้ว่า จุดประสงค์การสอน (Instructional Objectives)

2. การคัดเลือกประสบการณ์ เป็นการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ โดยคัดเลือกให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตรงกับหลักการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียน

3. การจัดลำดับประสบการณ์ เป็นการจัดเรียงลำดับประสบการณ์บรรจุในหลักสูตรจะต้องจัดอย่างเป็นระบบเรียงตามลำดับขั้นตอน และจะต้องมีเนื้อหาครบทุกด้าน ทั้งความคิด หลักการ ค่านิยม และทักษะ ตลอดจนต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ และธรรมชาติของเนื้อหาที่แตกต่างกัน

4. การประเมินผล เป็นกระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตร นักการศึกษาต้องคิดวิธีการประเมินว่า กระบวนการทั้งหมดของหลักสูตร มีประสิทธิภาพเพียงใด สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของทาบา

ทาบา (Taba, 1962, p.425) มีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรโดยเชื่อว่าครูเป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจึงควรเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นแบบจากล่างขึ้นบน (Grass-Roots Approach) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างหลักสูตรจากระดับผู้ปฏิบัติเสนอต่อระดับผู้บริหาร ขั้นตอนพัฒนาหลักสูตรแบบนี้มีอยู่ 7 ขั้นตอน ซึ่งครูควรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. วินิจฉัยความต้องการ
2. กำหนดจุดประสงค์ของการจัดการศึกษา
3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ
4. การจัดลำดับเนื้อหาสาระ
5. การเลือกสรรประสบการณ์การเรียนรู้
6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
7. กำหนดสิ่งที่ประเมินและวิธีการประเมิน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทย

สังค อุทรานันท์ (2532, น. 38-43) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่เป็น วัฏจักรไว้ 7 ขั้นตอน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องเชื่อมโยงกันแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการร่างหลักสูตรใหม่หรือการปรับปรุงแก้ไขจะต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานทั้งทางด้านปรัชญาข้อมูลตัวผู้เรียน ทฤษฎีการเรียนรู้ ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม และผู้เรียนที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 1

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการคัดเลือกเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

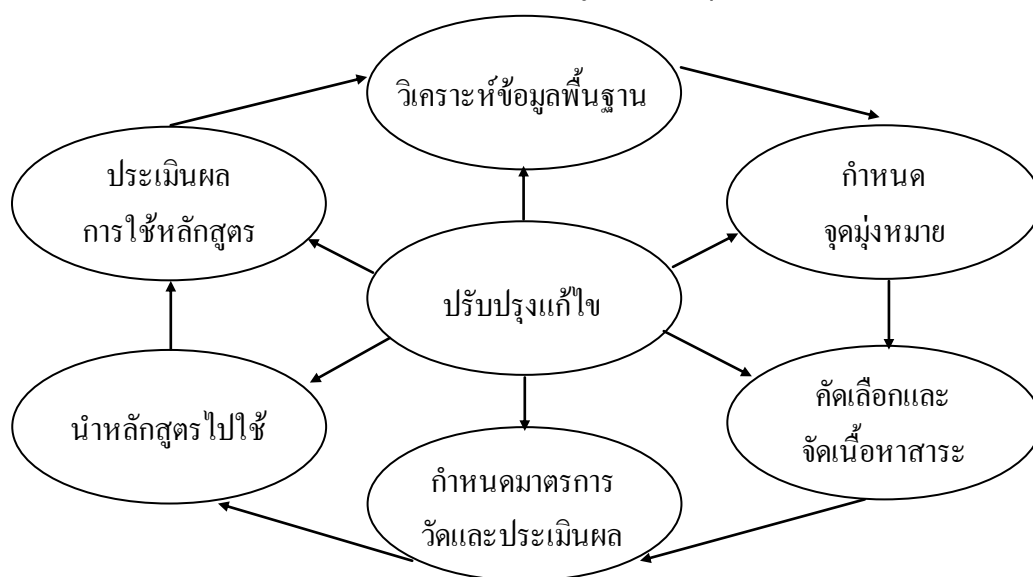
ขั้นที่ 4 การกำหนดมาตรการวัดและการประเมินผล เป็นการกำหนดมาตรการว่าจะวัดและประเมินอะไรบ้างจึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรในขั้นนี้ควรประกอบด้วยกระบวนการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรการประเมินหลักสูตรที่ร่างเสร็จและการปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้

ขั้นที่ 5 การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติซึ่งต้องอาศัยกระบวนการและกิจกรรมหลายประเภท เช่น การทำเอกสารหลักสูตรการเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตรการดำเนินการสอนตามหลักสูตร การนิเทศและการติดตามผลการใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 6 การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรเพื่อให้ทราบว่าผลิตผลที่ได้จากหลักสูตรเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสังคมและผู้เรียนเพียงใด

ขั้นที่ 7 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของสังคมมากขึ้นจะเริ่มปรับปรุงแก้ไขในขั้นตอนใดของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรก็ได้

จากแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นกระทำโดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงของความต้องการและปัญหาเพื่อที่จะกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตร โดยการจัดเนื้อหาและกำหนดมาตรการวัดให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นจากผลผลิตของหลักสูตรที่จะนำไปสู่การปรับปรุงให้เหมาะสม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นวัฏจักร 7 ขั้น

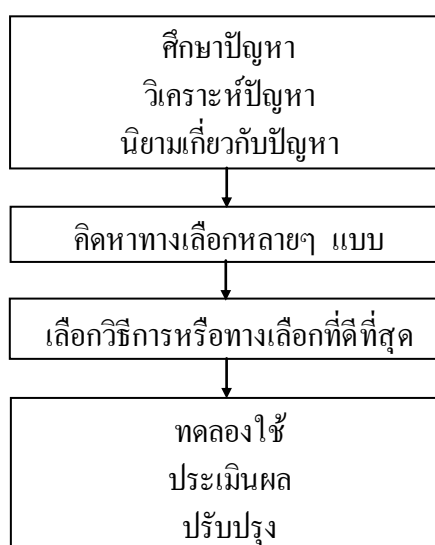

ภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ สจ๊วต อูทรานันท์
ทิมา (สจ๊วต อูทรานันท์, 2532, น.39)

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ขั้นตอนและงานที่จะต้องทำในการพัฒนาหลักสูตรที่นักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันคือ การกำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ขั้นการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม และสุดท้ายคือ

ขั้นการประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นเรื่องของการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, น.218-219) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้วิธีการเชิงระบบ (System Approach) ดังนี้

ภาพที่ 3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่
ที่มา (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537, น. 219)

การพัฒนาหลักสูตรโดยวิธีการเชิงระบบนั้น สามารถแสดงถึงขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรได้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของสังคมอย่างกว้างขวาง เพื่อนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของการศึกษา
2. ศึกษาวิเคราะห์ถึงความต้องการของผู้เรียนที่มีแนวโน้มไปสู่อนาคต
3. ปรึกษากับนักปรัชญา นักจิตวิทยา นักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ เพื่อการปรับปรุงจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้แน่นอนและชัดเจน
4. ตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาสาระ
5. ศึกษาวิเคราะห์ถึงความสามารถและลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละระดับ
6. วิเคราะห์เนื้อหาสาระวิชาเกี่ยวกับโครงสร้าง เนื้อหาสาระและการเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระเพื่อนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละระดับ
7. ปรึกษากับนักวิชาการสาขาต่างๆ เพื่อปรับปรุงเนื้อหาสาระและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

8. แบ่งเนื้อหาสาระออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อสะดวกในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ แต่ละหน่วยได้ง่าย และมีความชัดเจนมากขึ้นในแต่ละวิชา

9. อภิปรายกับนักวิชาการตามสาขาต่างๆ ของวิชาและครูผู้มีความรู้ประสบการณ์ เพื่อปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และกิจกรรมให้เหมาะสม

10. กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนเฉพาะอย่าง เพื่อจะได้พัฒนาสื่อการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดขึ้นมา

11. พัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเปิดโอกาสทางเลือกหลายๆ ทาง ให้กับผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจ

12. พัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อความเหมาะสมและความแตกต่างของผู้เรียน

13. ทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงไร

14. ใช้ข้อมูลที่ได้ทดลองมาเพื่อปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสม

15. การประเมินผลเพื่อการตรวจปรับลำดับขั้นของการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 10

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวมา ถ้าพิจารณาองค์ประกอบและขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรแล้ว จะเห็นว่ามี 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดและภาพรวมการกำหนดที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกัน อันเป็นภาพรวมที่สอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรให้ดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ คือ

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตร
2. การกำหนดเนื้อหาหรือสาระของหลักสูตร
3. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การนำหลักสูตรไปใช้
5. การประเมินผลหลักสูตร

จากการศึกษารูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดของนักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุมรอบคอบ และมีการดำเนินการที่เป็นระบบโดยมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนดังกล่าวนี้ เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งจะนำเสนอรายละเอียดต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว

คำว่า “แนะแนว” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Guidance” โดย แฟรงค์พาร์สัน (Frank Parsons) ผู้ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งการแนะแนว (นิรันดร์จุลทรัพย์, 2545, น.2) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความของการแนะแนวไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ดาวนิง (Downing, 1968, p.7) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่จัดโดยกลุ่มบุคคล ซึ่งได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษ เพื่อช่วยเหลือบุคคลอื่นในการปรับตัวและส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองถึงขีดสุดในทุกๆ ด้าน

มิลเลอร์ (Miller, 1971, p.13) ให้ความหมายว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถตัดสินใจและวางแผนการอนาคตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

เชอร์ทเซอร์ และลินเดน (Shertzer & Linden, 1979, p.112) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวว่าเป็นวิธีการที่บุคคลหนึ่ง พยายามช่วยเหลืออีกบุคคลหนึ่งให้สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม แก้ไขปัญหาของตนเองและปรับตัวได้

วัชร ทรัพย์มี (2554, น.3) ให้ความจำกัดความของการแนะแนวว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลที่จะเข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้ เป็นต้นว่าตัดสินใจว่าจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพใด หรือแก้ปัญหาอย่างไร และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตได้ พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

จากความหมายของการแนะแนวตามที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ สามารถสรุปได้ว่าการแนะแนว หมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้อื่นให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ในการที่จะนำไปใช้แก้ปัญหา และพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสูงสุดทุกด้าน

กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาหลักสูตร

สมร ทองดี (2545, น.36-37) ได้เสนอแนวทางกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวสำหรับวัยรุ่น ว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. การจัดกิจกรรมแนะแนวควรเป็นแบบกลุ่ม เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ต่อกันทั้งกิจกรรม
2. ฝึกทักษะสังคมด้านการยอมรับกัน
3. ส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยให้แสดงออกให้มากที่สุดทั้งในด้านการเป็นผู้นำและการเป็นผู้ตามในบทบาทสังคม

4. เน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักช่องทางด้านการศึกษาและด้านอาชีพในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตต่อไป

5. ได้มีโอกาสศึกษา วิเคราะห์กรณีศึกษาและพรรณนาของบุคคลตัวแบบ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และอุดมการณ์ของชีวิตตนเอง

6. เน้นกิจกรรมที่ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด หลีกเลียงการให้ฟังนานๆ และกิจกรรมควรให้รวดเร็ว ว่องไว เพื่อลดความน่าเบื่อหน่ายสำหรับวัยรุ่น

7. ใช้สื่อ เกม เพลง กระบวนการกลุ่ม ฯลฯ เข้าประกอบกับการจัดกิจกรรม

8. หลีกเลียงการชี้แนะหรือการผูกขาดในการแสดงตนของผู้แนะ นำหรือผู้จัดกิจกรรมแต่สนองความต้องการพึ่งตนเองของวัยรุ่น

อดุล นาเคโร (2551, น.41) ได้เสนอวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเอง ซึ่งประกอบขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์ตนเอง เป็นขั้นตอนหาข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนของตนเอง แล้วแยกออกเป็นประเด็นๆ เรียงลำดับความสำคัญเอาไว้

2. ขั้นปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นที่ต้องใช้เวลากับตนเองเพื่อแก้ไขคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ตนบกพร่อง และแสดงพฤติกรรมที่แก้ไขปรับปรุงนั้นอย่างสม่ำเสมอ

3. ขั้นการแสดงออก เป็นขั้นการแสดงพฤติกรรมที่ปรับปรุงใหม่นั้นให้เคยชินและเป็นธรรมชาติ หรือเป็นคุณลักษณะประจำตัว

4. ขั้นการประเมินผล เป็นการตรวจสอบว่าพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ปรับปรุงเหล่านี้ยังมีส่วนใดที่ยังบกพร่องหรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมอีก

จากกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวขั้นต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมนั้นควรที่จะมุ่งส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์และการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อหาทางในการวิเคราะห์ ปรับปรุงรวมทั้งการประเมินตนเองให้เคยชินจนเป็นคุณลักษณะ ประจำตัว

สาระสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและหลักสูตรสำหรับเด็กด้อยโอกาส

ปัจจุบันหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้พัฒนาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น.4) โดยให้มีการจัดการศึกษาบางประเภทสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาเฉพาะทาง การศึกษาสำหรับผู้มี

ความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัย สามารถนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสภาพและบริบทของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น.24-26)

หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ชีวัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด

บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

1. บทบาทของผู้สอน

1.1 ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน การจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.3 ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

1.4 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการรับรู้

1.5 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.6 ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยกลวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

1.7 วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

2. บทบาทของผู้เรียน

2.1 กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

2.2 เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบ หรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ

2.3 ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

2.4 มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรม ร่วมกับกลุ่มและครู

2.5 ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

หลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

พัชรีย์ ผลโยธิน (2552, น.29-40) ได้เสนอส่วนประกอบดังนี้

1. เนื้อหา กิจกรรม หลักสูตร การศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
2. กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กด้อยโอกาส
3. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กด้อยโอกาส

เนื้อหา กิจกรรม หลักสูตร การศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

หลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสควรเป็นหลักสูตรที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เพื่อให้ความเหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ เรียนรู้ด้านวิชาการควบคู่กับการเรียนรู้ด้านการดำรงชีวิต เนื้อหาหลักสูตรสำหรับเด็กด้อยโอกาส

1. เน้นทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจ
2. เน้นทักษะในการแสวงหาข้อมูลและกลั่นกรองหรือเลือกสรรส่วนที่เป็นประโยชน์
3. เน้นทักษะการดำรงชีวิต การแก้ปัญหา และการเป็นพลเมืองดี
4. เน้นงานอาชีพอิสระและพึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือตนเองได้
5. เน้นทักษะการใช้เครื่องมือสื่อสารแสวงหาข้อมูล
6. เน้นความคิดริเริ่ม
7. เน้นจิตสำนึกการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม พัฒนาจิตใจ และจิตสำนึกเพื่อสังคม
8. พัฒนาตนเองและพัฒนาสังคม
9. เชื่อมโยงการทำงานของเด็กเข้ากับการศึกษา
10. เน้นทำโครงการพิเศษหรือกิจกรรมพิเศษ
11. เน้นการสร้างทัศนคติในการชื่นชมความเหมือนและยอมรับความต่างของผู้อื่น
12. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่งดงาม ให้เด็กยอมรับ

ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของผู้อื่นในสังคม

การจัดเนื้อหาที่จะให้เด็กค่อยโอกาสได้เรียนรู้นั้น ควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ หรือพัฒนาทักษะอาชีพ หรือพัฒนาทัศนคติของเด็กค่อยโอกาส ทั้งนี้ควรต้องศึกษาบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และค่านิยมของคนในชุมชนด้วย แล้วจึงจัดเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหาที่จะพัฒนาให้แก่เด็กค่อยโอกาสตามความต้องการ ความจำเป็นของเด็ก

กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กค่อยโอกาส

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กค่อยโอกาส ผู้สอนต้องเรียนรู้และเข้าใจในธรรมชาติ ความต้องการและความสนใจพื้นฐานของเด็กค่อยโอกาสด้านนี้ เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้มีลักษณะเฉพาะตน เป็นกลุ่มที่ประสบปัญหาต่างๆ ในชีวิต อาจเป็นปัญหาทางอารมณ์ ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาการปรับตัว ในสังคม ผู้สอนจึงต้องศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กค่อยโอกาส ควรกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ในลักษณะกว้าง อาจเป็นเป้าหมายที่ตั้งขึ้นตามเนื้อหาการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนแล้ว กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงจากเป้าหมายที่ตั้ง ทั้งนี้ควรกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สังเกตได้ วัดได้ แล้วจึงพัฒนาหรือเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเด็กที่สอนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ สื่อสารการเรียนการสอนประกอบ สำหรับลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ อาจจัด

ได้หลากหลาย ในรูปของการอภิปราย การสาธิต การบรรยาย ทักษะศึกษา กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ การฝึกปฏิบัติ ฯลฯ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีลักษณะยืดหยุ่น โดยบูรณาการระหว่างความรู้สามัญพื้นฐาน เช่น การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ กับความรู้ที่จำเป็นสำหรับเด็กด้วย โอกาสใช้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม ได้แก่ ทักษะอาชีพ การดูแลสุขภาพของตนเอง การดำรงชีวิตในสังคม การสร้างวินัยในตนเอง และจริยธรรมในชีวิตประจำวัน รวมทั้งจัดกิจกรรมที่พัฒนาจิตใจให้เห็นคุณค่าในตนเอง เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา ซึ่งจะช่วยให้เด็กค่อยๆ โอกาสได้พัฒนาอารมณ์ สังคม และจิตใจอย่างเต็มที่ และควรประเมินความก้าวหน้าการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อกำหนดทิศทางการจัดกิจกรรมต่อไป รวมทั้งประเมินกิจกรรมว่าเหมาะสมหรือไม่ด้วย

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยโอกาส

สภาพแวดล้อมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยโอกาส เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กกลุ่มนี้ ควรจัดสภาพแวดล้อมดังนี้

1. จัดบรรยากาศแห่งความรัก ศรัทธา และไว้วางใจซึ่งกันและกัน บรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรักศรัทธา และไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะช่วยให้เด็กค่อยๆ โอกาสเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มใจ รักการเรียนรู้ และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่อไป
2. จัดบรรยากาศที่กระตุ้นให้เด็กค่อยๆ เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดเตรียมแหล่งความรู้ที่เด็กสามารถเข้าไปแสวงหาความรู้ให้เด็กได้มีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ฝึกแก้ปัญหาอย่างอิสระ
3. จัดบรรยากาศแห่งความเป็นอิสระ ให้เด็กค่อยๆ โอกาสได้มีโอกาสริเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถแสดงออกอย่างเต็มที่ และมีความเคารพต่อตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่ม ทั้งนี้ผู้สอนควรปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรกับเด็ก เรียนรู้ร่วมกับเด็ก มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และช่วยเหลือให้กำลังใจ

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กด้วยโอกาสต้องมีลักษณะยืดหยุ่น มีเนื้อหาที่ให้ความรู้วิชาสามัญพื้นฐาน ควบคู่กับการเรียนรู้ด้านการดำรงชีวิต ให้โอกาสเด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องเรียนรู้และเข้าใจในธรรมชาติ ความต้องการ ความสนใจพื้นฐานของเด็กด้วยโอกาสแต่ละประเภท จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุถึงขีดสุดของศักยภาพ ในบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรัก ศรัทธา ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มเป้าหมายนี้

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเตรียมเด็กให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาส ซึ่งเป็นเด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบากเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้น การจัดการศึกษาหรือการให้บริการทางการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ประกอบด้วยประเด็นสำคัญคือ 1) แนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส 2) รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส และ 3) ข้อควรคำนึงในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส แนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

แนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส มักจะปรากฏอยู่ในนโยบายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายหลักของประเทศ สอดคล้องกับอนุสัญญา ปญญาที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็กและการศึกษา มีแนวคิดหลัก 4 แนวคิด ดังนี้ (ศรีศักดิ์ ไทอารี และคนอื่นๆ, 2542, น.89)

1. ความเสมอภาคและบูรณาการ : สิทธิและความเท่าเทียมทางการศึกษา

เป็นแนวคิดพื้นฐานที่กำหนดยุทธศาสตร์หลักทางการศึกษา ได้รับอิทธิพลมาจากหลักประชาธิปไตย และหลักการสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่ต้องให้เด็กทุกคนได้รับความเสมอภาคทางการศึกษา ให้เด็กด้อยโอกาสได้เข้าเรียนร่วมในชั้นปกติ เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกแบ่งแยก ให้เด็กด้อยโอกาสเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ เป็นการเตรียมเด็กเข้าสู่สังคมอย่างราบรื่น

2. คุณภาพของการศึกษา : การเรียนรู้เพื่อชีวิต

การศึกษาเพื่อชีวิตเป็นแนวคิดหลักสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ให้เด็กได้เรียนรู้ด้านการดำรงชีวิต นอกเหนือจากวิชาการที่สอนอยู่ในโรงเรียนปกติ โดยมีการวัดผลสำเร็จในการเรียนรู้เพื่อชีวิต ควบคู่กับผลการเรียนด้านวิชาการ และเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้ผลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดให้มีการวิจัยพัฒนาจะช่วยปรับปรุงให้บริการการศึกษาและเด็กด้อยโอกาสได้เป็นอย่างดี รวมทั้งชักชวนผู้เกี่ยวข้อง เช่น บิดามารดา ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพของการเรียนการสอน

3. การศึกษากับการพัฒนาเด็ก : กระบวนการพัฒนาศักยภาพให้ถึงขีดสุด

การพัฒนาศักยภาพของเด็กแต่ละคนให้ถึงขีดสุด เพื่อให้เด็กหลุดพ้นจากการเป็นเหยื่อของสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เลวร้าย โดยการพัฒนาเด็กให้มีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การตัดสินใจ ความสามารถในการวิชาชีพ การพัฒนาตนเองและสังคม และมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อสังคม

4. เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม : การเปิดโลกทัศน์ของเด็กด้านวัฒนธรรม

สรุปแนวคิดนี้คือการสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมระดับกลุ่มชนและระดับชาติ และการพัฒนาทัศนคติให้ยอมรับความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของผู้อื่นในสังคม ช่วยให้เด็กเรียนรู้เอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของตนเอง และของผู้อื่นในสังคม และเอกลักษณ์รวมของชาติ

สำหรับวัลลพ ตังคณานุรักษ์ (2552, น.36) ได้เสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในอีกมุมมองหนึ่งไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

1. ควรเป็นการจัดการศึกษาที่พันกรอบของกฎ ระเบียบ และเวลาราชการ เนื่องจากกฎระเบียบบางอย่างเป็นอุปสรรคขัดขวางสิทธิการได้รับการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส

2. ต้องเป็นการศึกษาเชิงรุก เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กระจัดกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ

3. ต้องยอมรับและส่งเสริมให้องค์กรต่างๆ ที่ทำงานเพื่อเด็กด้อยโอกาสได้รับการสนับสนุนให้สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้คล่องตัวและสะดวก

4. นำประสบการณ์การจัดการศึกษาต่อเด็กด้อยโอกาสที่ได้ผลดีไปพัฒนาให้ขยายวงมากขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

5. ขยายบทบาท การปกป้องคุ้มครองเด็ก ไม่ให้เสี่ยงหรือตกเป็นกลุ่มด้อยโอกาสเพิ่มขึ้น โรงเรียนจะต้องตระหนักว่ามีหน้าที่ในการปกป้องเด็กไม่ให้หลุดไปจากระบบโรงเรียนเร็วเกินไป

ส่วน พิภพ ธงไชย (2552, น.36) ได้เสนอแนวความคิดว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสนั้นต้องคิดระบบการศึกษาขึ้นมาอีกระบบหนึ่ง เพราะเด็กกลุ่มนี้มีปัญหา อาจเป็นปัญหาด้านสมองหรือด้านอารมณ์ จิตใจ ดังนั้น แนวทางจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสจึงควรจัดดังนี้

1. ควรเป็นระบบการศึกษาแบบครึ่งเวลา คือ ครึ่งเวลาแรกภาคเช้าเป็นการเรียนในเรื่องความรู้สามัญพื้นฐานในห้องเรียน เช่น การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เรื่องทั่วไป ครึ่งเวลาหลังภาคบ่าย เน้นในเรื่องศิลปะ กีฬา ดนตรี งานอาชีพ เป็นการใช้ชีวิตในเรื่องศิลปะ อาชีพ โดยมุ่งเน้นในเรื่องการค้นพบศักยภาพของตนเอง เรียนการทำงานในสังคมจริงและในสถานศึกษา

2. จัดบรรยากาศในโรงเรียนโดยคำนึงถึงการลดความเครียดเป็นสำคัญ เน้นความสุข พัฒนา ด้านอารมณ์ จิตใจ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องมีความเมตตา ความรู้และความเข้าใจในปัญหาของเด็กกลุ่มนี้ ลดบทบาทครูเป็นศูนย์กลาง

3. จัดโรงเรียนแบบเด็กมีส่วนร่วม ให้เด็กมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการเรียนรู้การปกครอง ระเบียบวินัย การตัดสินใจปัญหาในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยลดบรรยากาศความเครียด

4. หลักสูตรต้องยืดหยุ่น จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความพร้อม อารมณ์ จิตใจ และสมองของเด็ก เพราะเด็กเหล่านี้มาจากครอบครัวที่หลากหลายแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ชีดแนวคิดหลักของความเสมอภาค และบูรณาการ คุณภาพของการศึกษา การพัฒนาศักยภาพให้ถึงขีดสุด และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีแนวคิดของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้อย โอกาส เช่น เสนอแนะการจัดการศึกษาที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในเชิงรุก หรือจัดแบบครึ่งเวลาแรกให้ความรู้ในห้องเรียน และครึ่งเวลาหลังเป็นเรื่องศิลปะ กีฬา วิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมสำหรับเด็กด้อยโอกาส ซึ่งเป็นเด็กที่อยู่ในสถานะที่แตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป จำเป็นต้องมีหลักสูตรเฉพาะที่จำเป็นต่อการพัฒนาชีวิตและ โอกาสของเด็กที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองถึงขีดสุดของ ศักยภาพ

รวมทั้งข้อควรคำนึงในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส จำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญต่อไปนี้ (กมลินทร์ พินิจกุล, 2551, น.42)

1. หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้ ต้องสนองต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของเด็กด้อย โอกาสกลุ่มต่างๆ ควรใช้เด็กเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
2. การบริการการศึกษา ควรบริการทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน การศึกษาตาม ธรรมชาติและมีมาตรฐานช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสแต่ละกลุ่มเข้าถึงการบริการด้าน การศึกษา
3. ระบบจัดการทุกส่วนในสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครั้ว ชุมชนและท้องถิ่น ต้องมี ส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา รวมทั้งให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็นในการจัด การศึกษาด้วย
4. ระบบรับนักเรียน ควรมีระบบรับนักเรียนที่ยืดหยุ่น เด็กสามารถเข้าเรียนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่มีข้อผูกพันหรือเงื่อนไข และเมื่อประสงค์จะกลับเข้าเรียนต่อสามารถ กลับเข้าเรียนได้หลังจากออกจากโรงเรียนชั่วคราว ไม่ว่าสาเหตุใด
5. ระบบการเรียนการสอน มีระบบที่เอาใจใส่ดูแลเฉพาะและเป็นพิเศษแก่เด็กด้อยโอกาสที่ รับบริการการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม
6. การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ ควรสนับสนุนองค์กรเอกชนในการจัดการศึกษา แก่เด็กด้อยโอกาส และให้ความช่วยเหลือทั้งด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร งบประมาณ สวัสดิการ รวมทั้งลดอุปสรรคในด้านกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ขององค์กรเอกชน
7. การประสานงานและการสร้างเครือข่ายของหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการประสานงาน และ สร้างเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส

8. นโยบายและแผนการศึกษา ควรมีการจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในแต่ละกลุ่ม เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กที่ประพฤติดนไม่สมควร

กล่าวโดยสรุป เด็กด้อยโอกาสเป็นเด็กที่อยู่ในสถานะที่แตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป จำเป็นต้องให้โอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กอื่น ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสจึงต้องใช้หลักการหลายรูปแบบ โดยนำมาจัดให้เหมาะกับเด็กแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสมีโอกาสพัฒนาถึงขีดสุดของศักยภาพ

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

ในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอน ที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนแรกของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เพราะหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาให้สอดคล้องเหมาะสมกับข้อมูลพื้นฐานต่างๆ จะเป็นหลักสูตรที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

ไทเลอร์ (Tyler อ้างถึงใน วิชัย ดิสสระ, 2535, น.32) ได้กล่าวถึง ข้อมูลพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรมาจากแหล่งต่างๆ 3 แหล่ง โดยแหล่งแรก ซึ่งได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ และแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตในสังคม แหล่งที่สองคือ ผู้เรียน ซึ่งได้แก่ ความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และความหวังถึงคุณลักษณะของผู้เรียน และแหล่งที่สาม คือ ข้อเสนอแนะของนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ หรือจากผลงานวิจัย

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander อ้างถึงใน วิชัย ดิสสระ, 2535, น.35) ได้ให้ข้อคิดไว้ในกระบวนการวางแผนพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญ 4 ประการ คือ 1) ตัวผู้เรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสังคมมองเห็นว่าผู้เรียนคืออะไร มีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมอย่างไรบ้าง สังคมต้องการอะไรจากผู้เรียนและผู้เรียนมีความต้องการอะไรทั้งในแง่ส่วนบุคคลและสังคม 2) คำนึงถึงหน้าที่และจุดมุ่งหมายของสถานที่เรียนเรื่องแนวคิด แนวปฏิบัติ และเป้าหมายนั้นอย่างไร 3) ธรรมชาติของความรู้เป็นอย่างไร ขอบข่ายของความรู้ที่จำเป็นที่ผู้เรียนควรมีอย่างน้อยแค่ไหน อะไรเป็นสิ่งจำเป็นก่อนและหลังหรือลำดับความรู้เป็นอย่างไร และ 4) กระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างไร ลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้เป็นอย่างไร

ธำรง บัวศรี (2542, น.41) กล่าวว่าการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร สามารถช่วยนักพัฒนาหลักสูตรได้อย่างน้อย 4 เรื่อง คือ 1) ช่วยให้เห็นภาพรวมว่าในการออกแบบหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งใดบ้างและสิ่งต่างๆ เหล่านี้ที่มีอิทธิพลต่อหลักสูตรอย่างไร 2) ช่วยให้ผู้สามารถกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม เช่น การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกวิชาเนื้อหาสาระเป็นต้น 3) ช่วยให้ผู้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอนได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และ 4) ช่วยเพิ่มพูนและพัฒนาทักษะในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาข้อมูลพื้นฐานนั้น จะช่วยให้นักพัฒนาหลักสูตรสามารถสร้างหลักสูตรได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพซึ่งข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรนั้น จะประกอบด้วย ข้อมูลด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาและการเรียนรู้ต่างๆ นอกจากนี้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญก็มีความสำคัญมากเช่นเดียวกัน

วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน

สังค อุทรานันท์ (2532, น.194-195) กล่าวว่า วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร มีทั้งด้านทางตรงและทางอ้อม ทางใดทางหนึ่งหรือทั้งสองกรณีประกอบกัน ดังนี้

1. การศึกษาโดยทางตรง
2. สอบถามโดยใช้แบบสอบถามในลักษณะของการวิจัยสำรวจ
3. การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. การสังเกตกิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ ในลักษณะของการวิจัย
5. เชิงมนุษยวิทยา
6. การระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
7. การศึกษาโดยทางอ้อม
8. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร
9. การรับฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่างๆ
10. การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่สำคัญ

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.44-45) กล่าวถึงการศึกษาและหาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งต่างๆ สามารถทำได้หลายวิธี คือ

1. วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นหรือระดมสมอง (Brain Storming) วิธีนี้เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์มากกว่าการนำไปปฏิบัติ เมื่อได้

ความคิดเห็นต่างๆ มากเพียงพอแล้วจึงค่อยทบทวน พิจารณาและตัดสินใจคัดเลือกเอาเฉพาะความคิดเห็นที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์เสริมและเติมที่ในเวลาที่กำหนด โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม กฎเกณฑ์หรือความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เน้นความคิดริเริ่ม

2. วิธีการสำรวจ (Surver) ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การศึกษาจากรายงานหรือเอกสารต่างๆ การใช้แบบสำรวจ และการรับฟังความคิดเห็นจากสื่อมวลชนและสาธารณชน โดยผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรอาจเลือกเอาวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายๆ วิธีประกอบกันก็ได้

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่าวิธีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจำเป็นต้องใช้การค้นคว้าทั้งทางตรงและทางอ้อมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร

การพัฒนา โครงร่าง หลักสูตรมีองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณาว่าหลักสูตรนั้นจะมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้ คือ

วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2548, น.147) ได้กล่าวถึงการสร้างและจัดทำหลักสูตร ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญๆ ในการสร้างหลักสูตร 10 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดรูปแบบและ โครงสร้างของหลักสูตร
4. การกำหนดจุดประสงค์ของวิชา
5. การคัดเลือกเนื้อหาวิชา
6. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
7. การกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้
8. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
9. การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้
10. การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

เมื่อได้ดำเนินการครบทั้ง 10 ขั้นตอนแล้ว จะได้หลักสูตรที่อาจเรียกได้ว่า “หลักสูตรต้นแบบ” ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีองค์ประกอบของหลักสูตรที่ครบถ้วน ที่พร้อมจะนำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภายหลังจากนั้นจึงนำหลักสูตรนี้ไปสู่กระบวนการนำไปใช้ปฏิบัติจริง และกระบวนการประเมินหลักสูตรต่อไป

รวีวรรณ สุวานิช (2548, น.153) ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาที่ควรมีดังตัวอย่าง

1. ความนำ

2. หลักการ
3. จุดหมาย
4. โครงสร้าง
 - 4.1 สารการเรียนรู้
 - 4.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. การจัดหลักสูตร
6. สารการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้
7. การจัดการเรียนรู้
8. สื่อการเรียนรู้
9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ชนาธิป พรกุล (2551, น.40-86) ได้กล่าวเกี่ยวกับมโนทัศน์และสารดังนี้

1. คำอธิบายรายวิชา
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. หน่วยกิจกรรม ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้
4. กำหนดการสอน
5. แผนการจัดการเรียนรู้
 - 5.1 เรื่องและเวลาที่สอน
 - 5.2 จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 5.3 สารสำคัญ
 - 5.4 เนื้อหา (สาร)
 - 5.5 กิจกรรมการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนการสอน)
 - 5.6 สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้ (สื่อการเรียนการสอน)
6. การวัดผลและประเมินผล

ฉันท ชาติทอง (2550, น.246-247) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ออกแบบหลักสูตร

1. ชี้แจงทำความเข้าใจ
2. ศึกษาข้อมูล ขอบข่าย ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ

ขั้นที่ 2 การจัดทำเอกสารหลักสูตร ประกอบด้วย

1. กำหนดสารการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้และสามารถทำได้
2. ความคิดรวบยอด

3. คำถามสำคัญ

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5. ความสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

6. เทคนิคและวิธีการเรียนรู้

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

8. เกณฑ์การประเมินผลงานของผู้เรียน

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542, น.88) ได้กล่าวถึงหลักการและ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

2. การกำหนดจุดหมายของหลักสูตร

3. การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์

4. การนำหลักสูตรไปใช้

5. การประเมินหลักสูตร

6. การปรับปรุง แก้ไข และเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

แม้ว่าทั้ง 6 ขั้นตอนจะมีความแตกต่างกันในด้านสาระแต่ต่างก็เป็นการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการเหมือนกัน ซึ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมาสัมพันธ์กันเรียงตามลำดับ เป็นหลายกระบวนการย่อยรวมกันใหม่ในกระบวนการใหญ่ เปรียบเสมือนเรียนรู้จากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม

ไทเลอร์ (Tyler, 1949, p.1) ได้ตั้งคำถามเพื่อใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนา โครงร่างหลักสูตรไว้ 4 ประการ ซึ่งสามารถประยุกต์เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรได้เป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1. จุดประสงค์

2. เนื้อหาวิชา

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

4. การประเมินผล

ทาบ (1962, น.442) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรนั้นจะประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะสาขา

2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนสำหรับการสอนแต่ละวิชา

3. กระบวนการเรียนการสอน

4. โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร

สมิทร คุณานุกร (2548, น.9) กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรจะมี 4 ลักษณะ

1. ความมุ่งหมาย

2. เนื้อหา

3. การนำหลักสูตรไปใช้

4. การประเมินผล

กาญจนา คุณารักษ์ (2527, น.11) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญ คือ

1. ความมุ่งหมาย

2. เนื้อหาวิชาและประสบการณ์

3. วิธีการสอน

4. วัสดุอุปกรณ์การสอน

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

6. การประเมินผล

สังัด อุทรานันท์ (2532, น.244) กล่าวถึง องค์ประกอบที่จำเป็นของหลักสูตร คือ

1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์

4. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

5. การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิชาการในชุมชน

6. การประเมินผล

7. การสอนแนะนำเกี่ยวกับการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน

อรรณพ พนาพันธ์ (2535, น.23) กล่าวว่าหลักสูตรแม้ว่าจะมีหลายรูปแบบแต่ควรมี

องค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์

2. เนื้อหาวิชา

3. การนำหลักสูตรไปใช้

4. การประเมินผล

บุญชม ศรีสะอาด (2546, น.11) กล่าวว่า โดยทั่วไปหลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน 4

องค์ประกอบ คือ

1. จุดประสงค์

2. สาระความรู้ประสบการณ์

3. กระบวนการเรียนการสอน

4. การประเมินผล

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ดังกล่าวข้างต้นมีหลากหลายแนวทาง ถึงอย่างไรก็ตามส่วนใหญ่จะมีขั้นตอนเป็นไปตามลำดับของ เหตุและผลที่ต้องการจะให้ครอบคลุมองค์ประกอบของการสร้าง โครงร่าง การประเมิน โครงร่าง และการปรับปรุง โครงร่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปถึงแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่ต้องการ สร้างไว้ดังนี้ 1) ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดหมายของ หลักสูตร 4) สาระกิจกรรม 5) กิจกรรม 6) แนวทางการวัดผลและ ประเมินผล และ 7) หน่วยกิจกรรม ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม สาระกิจกรรม กิจกรรม สื่อ การวัดผล ประเมินผล ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถาน สงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยาครั้งนี้ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2548, น.148-149) สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ถึงสถานการณ์และการ ประเมินความจำเป็น ในการประมวลข้อมูลพื้นฐานเพื่อการสร้างหลักสูตร อาจเริ่มต้นด้วยการ ตรวจสอบสถานการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน โดยวิเคราะห์จากองค์ประกอบของสถานการณ์ ได้แก่ องค์ประกอบภายนอก องค์ประกอบภายใน ส่วนการประเมินความจำเป็นเป็นการประเมินภายหลัง จากการวิเคราะห์สถานการณ์และมีข้อมูลในขั้นต้นแล้ว สิ่งที่นักพัฒนาหลักสูตรประเมินนั้นต้อง อาศัยการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดแหล่งข้อมูล วิธีการรวบรวมข้อมูล

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542, น.90-92) ได้กล่าวถึงเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรที่จำเป็น จะต้องพิจารณาประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูลให้เหมาะสมและต้องเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล พื้นฐาน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับ โรงเรียน ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อได้ข้อมูลพื้นฐาน ต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป และจัดลำดับความสำคัญ

สรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นที่จะต้องรู้ปัญหาและความจำเป็น โดยการศึกษาและหา ข้อมูลพื้นฐานจากผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา แล้วนำมา สรุปอย่างเป็นระบบ

2. หลักการของหลักสูตร

รวีวรรณ สุวานิช (2548, น.163) ได้กล่าวหลักการของหลักสูตรสรุปได้ดังนี้ มุ่งเน้นความ เป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม กัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในการที่จะให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็ม

ตามศักยภาพ ควรมีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้ ต้องเป็นหลักสูตร ที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2548, น.150-151) ได้กล่าวถึงหลักการในการกำหนดจุดหมายของ หลักสูตรซึ่งสมควรจะต้องยึดถือต่อไปนี้

1. สอดคล้องกับปรัชญาหรืออุดมการณ์ของสังคม
2. สอดคล้องและส่งเสริมค่านิยมของสังคม
3. สนองความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
4. สนองความต้องการของผู้เรียน
5. สอดคล้องและส่งเสริมจุดหมายของหลักสูตรระดับอื่น
6. สามารถนำไปใช้ได้
7. มีความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้เรียนและสังคม
8. มีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะ หรือระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ
9. มีความสำคัญหรือมีคุณค่าต่อผู้เรียน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต
10. ใช้ภาษาที่ชัดเจน กระชับรัดกุม ไม่คลุมเครือ และง่ายต่อการเข้าใจ รวมทั้งมีความต่อเนื่อง ทุกขั้นตอน
11. ต้องมีการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา ทักษะ และเจตคติ อย่างเหมาะสม และเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน
12. ตั้งอยู่บนรากฐานของความจริง จุดหมายของหลักสูตรนอกจากสามารถนำไปปฏิบัติได้ แล้ว ยังต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความจริงด้วย
13. มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมและความต้องการของสังคมและผู้เรียน ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสรุปว่าหลักการของหลักสูตรจำเป็นต้องให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตลอดชีวิตได้เป็นธรรมชาติเต็มศักยภาพ รวมทั้งสอดคล้องและสนองความต้องการและปัญหาในสังคม โดยหลักการของหลักสูตรต้องมีคุณค่าอยู่บนรากฐานของความจริง ดังนั้นหลักการ มีผลต่อการกำหนดแนวคิดและจุดหมายของหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

3. จุดหมายของหลักสูตร

การกำหนดจุดหมายเป็นขั้นตอนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้น เพื่อบ่งบอกคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียน ดังนั้น การกำหนดจุดหมายของหลักสูตรจึงเป็นการ

ตอบคำถามว่า การจัดการศึกษาเพื่ออะไร ต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร (เอกรินทร์ สีมหาศาล, 2545, น.235-236)

ความสำคัญของจุดหมายของหลักสูตร

สังค อุทรานันท์ (2532, น.203-204) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นส่วนที่บ่งบอกถึงทิศทางของหลักสูตรว่า จะพัฒนาผู้เรียนให้ไปในทิศทางใด ซึ่งมีความสำคัญดังนี้

1. เป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาสาระที่นำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม
2. เป็นแนวทางให้ครู ได้จัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน
3. เป็นส่วนที่จะบอกให้ผู้เรียนได้ทราบ เขาควรจะเรียนรู้อะไรบ้าง จะช่วยให้ผู้เรียนได้

เตรียมตัวล่วงหน้า

4. เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
5. เป็นส่วนที่จะบอกให้ผู้เรียนได้ทราบว่าเขาควรจะเรียนรู้อะไรบ้าง ในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวเป็นการล่วงหน้า

6. เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาว่าควรจะมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้ไปในลักษณะใด

หลักการกำหนดจุดหมายของหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.68-69) และธำรง บัวศรี (2542, น.165-169) ได้กล่าวถึงหลักการในการกำหนดจุดหมายของหลักสูตร ไว้สอดคล้องกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ต้องสอดคล้องกับปรัชญาหรืออุดมการณ์ของสังคม
2. ต้องสอดคล้องและส่งเสริมค่านิยมของสังคม
3. ต้องมุ่งสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม
4. ต้องสนองความต้องการของผู้เรียนต้องสอดคล้องและส่งเสริมจุดหมายของหลักสูตร

ระดับอื่นด้วย

5. ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้
6. ต้องมีความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้เรียนและสังคม
7. ต้องมีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะ และระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ
8. ต้องมีความสำคัญหรือคุณค่าต่อผู้เรียน
9. ต้องใช้ภาษาที่ชัดเจน
10. ต้องมีการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา ทักษะและเจตคติ
11. ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความจริง

12. ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

ลักษณะของจุดหมายหลักสูตรที่ดี

สังค อุทรานันท์ (2532, น.211-212) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดีว่า ควรจะมีลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ตั้งอยู่บนรากฐานทางการศึกษาอย่างถูกต้อง
2. สอดคล้องกับความต้องการของสังคม
3. สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
4. ต้องมุ่งสร้างค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม
5. ต้องเน้นการส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียน
6. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษาให้มากที่สุด

วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2548, น.150-156) ได้กล่าวเกี่ยวกับการกำหนดจุดหมายของหลักสูตร

1. หลักการในการกำหนดจุดหมายของหลักสูตร
 - 1.1 สอดคล้องกับปรัชญาหรืออุดมการณ์ของสังคม
 - 1.2 สอดคล้องและส่งเสริมค่านิยมของสังคม
 - 1.3 สนองความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
 - 1.4 สนองความต้องการของผู้เรียน
2. หลักในการร่างจุดหมายของหลักสูตร
 - 2.1 บอกถึงความต้องการอย่างชัดเจน
 - 2.2 บอกถึงความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ
 - 2.3 กระชับรัดกุมไม่เยิ่นเย้อ
 - 2.4 มีความสมบูรณ์ในตัวเอง
 - 2.5 มีความถูกต้องแน่นอน
 - 2.6 เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
3. วิธีการในการกำหนดจุดหมายของหลักสูตร
 - 3.1 วิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของสังคม และผู้เรียนในทุกด้านการศึกษา
 - 3.2 วิธีประชุมพิจารณาจุดหมายที่มีอยู่ก่อนแล้ว
 - 3.3 วิธีประชุมอภิปรายทางวิชาการ
 - 3.4 วิธีการประชุมที่เน้นการแสดงความคิดเห็นเพื่อหาคำตอบโดยตรง

จากข้อความสรุปว่า จุดหมายของหลักสูตรเป็นการกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะไปในทิศทางที่ต้องการอยู่บนรากฐานที่ดีและมุ่งส่งเสริมผู้เรียน ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

4. สาระกักรรรม

สาระกักรรรมผู้วิจัยได้กำหนดเป็นเรื่องของเนื้อหาสาระเพื่อให้เข้าใจความหมายที่ตรงกันที่จะใช้ในหลักสูตรนี้

สาระกักรรรม หมายถึง ข้อมูล ความรู้ หรือสิ่งอันเป็นสาระ ซึ่งถูกเลือกสรรจากวิชาต่างๆ ซึ่งเมื่อนำมาให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (ธำรง บัวศรี, 2542, น.222)

ความสำคัญของสาระกักรรรมสาระ

รัชชัย ชัยจิราขากุล (2529, น.156-159) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของเนื้อหาสาระ กักรรรมไว้ดังนี้

1. เนื้อหาสาระเป็นตัวกำหนดจุดหมายทางการศึกษา
2. เนื้อหาสาระเป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. เนื้อหาสาระเป็นตัวกำหนดหลักสูตร
4. เนื้อหาสาระเป็นตัวกำหนดเวลาเรียน หรือหนังสือเรียน
5. เนื้อหาสาระเป็นตัวกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร
6. เนื้อหาสาระเป็นตัวกำหนดประเภทของหลักสูตร

ส่วน ธำรงค์ บัวศรี (2542, น.225) และสุนีย์ ภู่งพันธ์ (2546, น.195) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของเนื้อหาสาระกักรรรมไว้เช่นเดียวกันสรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหาเป็นดัชนีพื้นฐานของหลักสูตร เป็นตัวกำหนดลักษณะของประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะต้องจัดให้แก่ผู้เรียน

2. เนื้อหาที่เป็นความรู้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการใช้เหตุผล
 3. เนื้อหาที่เป็นความรู้ย่อมส่งเสริมให้เกิดความรู้เพิ่มขึ้น
 4. เนื้อหาที่เป็นความรู้จะช่วยขยายขอบเขตของประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น
- ประเภทของเนื้อหาสาระกักรรรม

การแบ่งประเภทของเนื้อหาสาระกักรรรมวิชา ทาบา (Taba, 1962, p.174-181) ได้วิเคราะห์ และแบ่งประเภทของเนื้อหาวิชาได้ 4 ประเภท คือ

1. เนื้อหาวิชาที่เป็นข้อเท็จจริงและกระบวนการ

2. เนื้อหาวิชาที่เป็นแนวคิดพื้นฐาน

3. เนื้อหาวิชาที่เป็นมโนทัศน์

4. เนื้อหาวิชาที่เป็นระบบความคิด

เกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาสาระกิจกรรม

สังัด อุทรานันท์ (2532, น.170-172) โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.82-83) และรุจิรั ภู่อาระ (2546, น.112-114) ได้เสนอหลักการในการเลือกเนื้อหาเพื่อนำมาบรรจุไว้ สอดคล้องกัน สรุปไว้ ดังนี้

1. เกณฑ์ความถูกต้อง

2. เกณฑ์แห่งความสามารถที่จะเรียนรู้ได้

3. เกณฑ์แห่งความสำคัญ

4. เกณฑ์แห่งความสนใจ

5. เกณฑ์แห่งความสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม

6. เกณฑ์แห่งการนำไปใช้

7. เกณฑ์แห่งความสอดคล้องกับจุดประสงค์

สรุปได้ว่า สาระกิจกรรมเป็นเนื้อหา ข้อมูล ทฤษฎีที่สำคัญที่คัดสรรมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการตามลำดับขั้นสู่จุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ที่ต้องการนำไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทักษะ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปตามเป้าหมายของจุดประสงค์หลักสูตร

5. กิจกรรม

กิจกรรมผู้วิจัยให้ความหมายเป็นเรื่องของกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะดำเนินเป็นลำดับขั้นในแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งได้นิยามดังนี้

กิจกรรมการเรียนการสอน คือ การปฏิบัติใดๆ ก็ตาม ที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนเมื่อผู้เรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งอาภรณ์ ใจเที่ยง (2542, น.72-75) และธำรง บัวศรี (2542, น.86) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2. เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน

3. เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน

4. เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชา

5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน

6. เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจโดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม

7. เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนกระทำกิจกรรม
8. เป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดความสามารถของผู้เรียน
9. เป็นกิจกรรมที่ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสถานการณ์
10. เป็นกิจกรรมที่สร้างบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง
11. จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมทุกครั้ง
12. เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่
13. เป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ชนาธิป พรกุล (2551, น.90-92) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้ เป็นส่วนที่แสดงวิธีดำเนินการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทำเป็นลำดับ ขั้นตอนที่จำเป็นควรมีอย่างน้อย 4 ขั้นตอน

1. ขั้นผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้
2. ขั้นผู้เรียนทำกิจกรรม เป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหา โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เป็นลำดับ พึงระลึกว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนทำนั้น ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การลงมือปฏิบัติ การสร้างความรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นต้น ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกรูปแบบการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอนที่เหมาะสมมาผสมผสานออกแบบร่วมกับกระบวนการการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้
3. ขั้นผู้เรียนสรุป เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสรุปความรู้จากการทำกิจกรรม
4. ขั้นวัดผล เป็นกิจกรรมตรวจสอบผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

รวีวรรณ สุวานิช (2548, น.166) ได้กล่าวเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งในการสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

สรุปได้ว่า กิจกรรมเป็นการที่ผู้สอนจัดกระบวนการอย่างเป็นลำดับตามขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนผู้สอนได้ปฏิบัติ อันจะส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

6. แนวทางการวัดผลและประเมินผล

การวัดผลประเมินผล เป็นกระบวนการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอนหรือไม่ ดังนั้นการวัดผลประเมินผล จึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นกระบวนการตรวจสอบความสำเร็จของการจัดการศึกษาหรือกล่าว ได้ว่าเป็นการตรวจสอบความสำเร็จหลักสูตรก็ได้เช่นเดียวกัน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552, น.4-20) ได้กล่าวถึงการประเมินผลในชั้นเรียนเป็น กิจกรรมที่ช่วยให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานของนักเรียน ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการ ที่ครูจะ จัดการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานของนักเรียน จึงแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. การประเมินก่อนเรียน
2. การประเมินระหว่างเรียน
3. การประเมินหลังเรียน

ระบบการประเมินผลทางการศึกษา

1. ระบบการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์
2. ระบบการประเมินผลแบบอิงกลุ่ม

การให้ระดับผลการเรียน

1. การกำหนดระดับผลการเรียนแบบอิงเกณฑ์
2. การกำหนดระดับผลการเรียนแบบอิงกลุ่ม

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.101) ได้กล่าวว่า ลักษณะของการวัดผลประเมินผลที่ดีควรมี ลักษณะดังนี้

1. ต้องยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก
2. ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการประเมินผล
3. ควรวัดผลประเมินผล
4. ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวัดให้ดียิ่งขึ้น
5. เมื่อตรวจพบว่าผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินครูผู้สอนควรหาวิธีปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนให้

ดีขึ้น

6. ครูผู้สอนต้องนำผลที่ได้จากการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุง การสอนของครูให้ดีขึ้น

7. ครูควรเตรียมเครื่องมือวัดผลและตั้งเกณฑ์ไว้ล่วงหน้าและใช้เครื่องมืออย่างมี ประสิทธิภาพ

8. การวัดผลประเมินผลการเรียนบางวิธีการใช้ภาษาหรือถ้อยคำ และเวลาให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและระดับชั้นของผู้เรียน

ประเภทของการวัดผลประเมินผล

สมศักดิ์ สันธุระเวช (2544, น.15-18) ได้กล่าวถึง การวัดผลประเมินผล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การประเมินผลก่อนเรียน
2. การประเมินผลระหว่างเรียน
3. การประเมินผลรวม

วิธีการวัดผลประเมินผล

จิตพิชญ์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.98-101) กล่าวถึงวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนว่าจำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. แบบวัดโดยใช้การทดสอบ
 - 1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
 - 1.2 แบบทดสอบวัดความถนัดและเชาว์ปัญญา
 - 1.3 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ
2. แบบวัดโดยไม่ใช้การทดสอบ
 - 2.1 แบบสอบถาม
 - 2.2 แบบสัมภาษณ์
 - 2.3 แบบสังเกต
 - 2.4 การวัดผลงาน

ขั้นตอนการวัดผลประเมินผล

ธำรง บัวศรี (2542, น.258-259) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการที่มีระบบและมีขั้นตอน ซึ่งโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดจุดประสงค์ของการประเมิน
2. การเลือกเครื่องมือสำหรับวัดสิ่งที่ต้องการประเมิน
3. การวัดผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่เลือกไว้
4. การเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับมาตรฐานที่กำหนด
5. การประเมินผล
6. การวัดทักษะกระบวนการ

ชนาธิป พรกุล (2551, น.93) ได้กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน

การวัดผล เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณของพฤติกรรม สิ่งของ หรือ เหตุการณ์ต่างๆ โดยการให้ค่าของสิ่งที่ต้องการวัดเป็นตัวเลข ในการวัดผลควรระบุสิ่งที่ต่อไปนี

สิ่งที่วัด เช่น ความรู้ ทักษะการทำงาน เจตคติ เป็นต้น

วิธีการวัด เช่น ทดสอบ สังเกตการทำงาน สังเกตพฤติกรรม เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน แบบสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น

การประเมินผล เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพของพฤติกรรม สิ่งของ หรือ เหตุการณ์ โดยนำตัวเลขที่วัดได้มาเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานในการตัดสินคุณค่า เกณฑ์ที่ใช้ แตกต่างกันไปตามสิ่งที่วัด ผู้สอนใช้การวัดผลและประเมินผลเพื่อสรุปผลการเรียนรู้และเพื่อการ แก้ไขปรับปรุงการสอนครั้งต่อไป

รวีวรรณ สุวานิช (2548, น.189-190) ได้กล่าวถึงการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เป็น กระบวนการที่ให้ผู้สอนได้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดง พัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สรุปได้ว่าแนวทางการวัดผลประเมินผลเป็นการตรวจสอบ ประเมินความสามารถของ ผู้เรียน ซึ่งจะสามารถบ่งบอกประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นเป็น ไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ไว้หรือไม่อย่างไร เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน

7. หน่วยกิจกรรม

สิริวรรณ ศรีพหล (2552, น.24-28) ได้ให้ความหมายหน่วยการเรียนการสอนหรือที่ผู้วิจัยใช้ คำว่าหน่วยกิจกรรม หมายถึง เนื้อหาวิชาที่แบ่งออกเป็นส่วนๆ ในวิชาหนึ่งๆ

ประโยชน์ของการกำหนดหน่วยการสอน

การแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการเรียนการสอนนั้นจะมีประโยชน์หลายประการทั้งต่อ ผู้เรียนและต่อผู้สอนเอง

1. ช่วยในการวางแผนการสอนของผู้สอน โดยสามารถมองเห็นขอบเขตของเนื้อหาที่ เฉพาะเจาะจงว่าจะสอนเรื่องอะไร

2. ช่วยในการเรียนการสอนครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตรอย่างครบถ้วน เพราะการแบ่ง เนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยจะต้องผ่านการพิจารณาเนื้อหาทั้งหมดในหลักสูตรเสียก่อน

3. ช่วยในการเตรียมล่วงหน้าของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนทราบขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่จะเรียน การเตรียมล่วงหน้าของผู้เรียนจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

4. ช่วยให้เห็นลำดับของเนื้อหาวิชา เมื่อมีการกำหนดหน่วยการเรียนการสอนแล้วจะทำให้ผู้สอนเห็นลำดับเนื้อหา ก่อนหลัง ถ้าหน่วยใดมีลำดับไม่เหมาะสมก็อาจเปลี่ยนแปลงเรียบเรียงให้เป็นไปตามลำดับของการเรียนรู้

แนวปฏิบัติในการกำหนดหน่วยการเรียนการสอน

ในการกำหนดหน่วยการเรียนการสอนจากรายวิชาที่จะสอนนั้น ผู้สอนควรมีแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การศึกษารายละเอียดของรายวิชาที่จะทำการสอน
2. การกำหนดจำนวนหน่วย
3. การพิจารณาขนาดของหน่วย
4. การพิจารณาจากแบบแผนการแบ่งหน่วย
5. การพิจารณาลำดับหน่วยการเรียนการสอน

นอกจากนี้ในการจัดลำดับหน่วยการเรียนการสอนนั้น ยังต้องขึ้น อยู่กับพื้นฐานของผู้เรียนอีกด้วย พื้นฐานของผู้เรียนได้แก่ พื้นฐานความรู้เดิมที่เกี่ยวกับเรื่องหรือหน่วยนั้นๆ เจตคติ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนการสอนนั้นๆ ซึ่งผู้สอนจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องและสัมพันธ์กันเพื่อการเรียนรู้อย่างแท้จริง

สรุปว่าหน่วยกิจกรรมเป็นการนำข้อสรุปเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นสาระกิจกรรมในหน่วยกิจกรรมของแต่ละหน่วย

สาระสำคัญ

เป็นการอธิบายข้อมูลและเนื้อหาถึงภาพรวมของมโนทัศน์ของหน่วยกิจกรรมแต่ละหน่วย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์ของกิจกรรม

จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

กำหนดให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร โดยนำเสนอในรูปของมิตการคิด ได้แก่ ด้านทักษะการคิด ด้านลักษณะ การคิด และด้านกระบวนการคิด ซึ่งทิสนา และคณะได้นำเสนอผลงานและปรับปรุงและพัฒนาผลงานในปี 2550 ซึ่งจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรมจะใช้คำที่กล่าวถึงทักษะ ลักษณะ และกระบวนการในการคิด ส่วนในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยใช้คำที่สื่อความหมายหรือตัวบ่งชี้ของทักษะ ลักษณะ และกระบวนการคิดที่ตรงกับหน่วยกิจกรรมที่ตั้งไว้

สาระกิจกรรม

เป็นการกำหนดรายละเอียดขององค์ประกอบของความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ซึ่งได้จากขั้นตอนที่ 1 ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน โดยกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

กิจกรรม

กำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม สาระกิจกรรม และจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม เนื่องจากหลักสูตรมีจุดหมายหลักอยู่ที่การให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ดังนั้นกิจกรรมที่จัดขึ้นจึงต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และเกิดคุณลักษณะในการวางแผนชีวิตตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยและรูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการรวมทั้ง มิตการคิด นำมาประยุกต์ให้ประสานสัมพันธ์เป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยาคั้งนี้ ดังนี้

จันทร์ คุปตะวาทีน (2552, น.59-61) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะและบุคลิกภาพของผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับการพัฒนาของพฤติกรรมด้านคุณลักษณะ ถ้าผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง ผู้เรียนจะเกิดคุณลักษณะที่ต้องการเป็นกิจนิสัยถาวร

จุดเด่น

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ไปตามขั้นตอนที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ทางอารมณ์ และสภาพแวดล้อม

2. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาคุณลักษณะแต่ละอย่างไปในทิศทางที่เหมาะสมเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม

3. ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย ประกอบด้วย

1. ขั้นรับรู้ (สังเกต)

ครูนำสิ่งเร้า เช่น วัตถุหรือเหตุการณ์ให้ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่ต้องการกระตุ้นให้สังเกตวัตถุหรือเหตุการณ์ที่ครูใช้เป็นสิ่งเร้าและการคิดวิเคราะห์

2. ขั้นการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของคุณลักษณะ และผลกระทบของการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นจิตใจของผู้เรียนให้เริ่มยินยอมที่จะปฏิบัติ

3. ขั้นสร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิธีการเรียนการสอนของตนเองหรือแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยพิจารณาข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบอย่างรอบคอบ

4. ขั้นลงมือปฏิบัติ

ขั้นนี้ผู้เรียนจะเป็นผู้ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด ทั้งในโรงเรียนและในชีวิตประจำวัน ขั้นนี้ครูจะต้องแนะนำผู้เรียนในขณะปฏิบัติอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของสิ่งที่กระทำ ชี้ให้เห็นว่าการกระทำมีความหมายมีคุณค่าต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวมหรือสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ต้องกระตุ้นและเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสนับถือปฏิบัติบ่อยๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นประโยชน์มากขึ้นเรื่อยๆ จนยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี

5. ขั้นประเมินผล/ปรับปรุง

ขั้นนี้สอดคล้องกับขั้นพัฒนาพฤติกรรมในขั้น “จัดระบบ” ครูต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนการสอน และแนะนำให้ปรับปรุงปฏิบัติหรือปรับปรุงให้เข้ากับคุณลักษณะนั้นๆ ได้อย่างเป็นระบบ โดยครูต้องดูแลให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ฉะนั้น ผู้เรียนจะไม่เกิดการพัฒนาการกระทำ ระดับของการกระทำจะคงอยู่ที่ไม่ดีขึ้น ซึ่งไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร

6. ขั้นชื่นชมต่อการปฏิบัติ

ขั้นนี้เป็นขั้นกระตุ้นความคิด ความรู้สึกของผู้เรียนได้รู้สึกประสบผลสำเร็จพอใจ และต้องการจะกระทำคุณลักษณะนั้นๆ ต่อไปเรื่อยๆ เมื่อผู้เรียนจะปฏิบัติไปเรื่อยๆ ครูต้องใช้กลวิธีการแสดงออกให้ผู้เรียนรู้ว่าการกระทำของเขาเป็นสิ่งที่ดี น่าพอใจ น่าชื่นชมต่อการปฏิบัติของตนเอง และต้องการเรียนต่อไป จนเกิดเป็นนิสัย การแสดงออกของครูอาจทำได้ทั้งวาจาและทางกาย เช่น การชมเชย การให้รางวัล ฯลฯ

ข้อคำนึง

1. พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก และคุณลักษณะ จะใช้เวลาพัฒนาเป็นระยะเวลานาน ไม่อาจเร่งรัดให้พัฒนาขึ้นรวดเร็วแบบทวิภาคหรือเรียนลัด ดังนั้นครูจะต้องเข้าใจและจัดกิจกรรมตามขั้นตอน แนะนำช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ทั้งในเวลาเรียน นอกเวลาเรียน

2. การแนะนำช่วยเหลือเพื่อเสริมสร้างนิสัยที่ดี ต้องทำอย่างอ่อนโยน แสดงออกด้วยความรักเมตตาเอื้ออาทร จริงใจ ไม่ใช้วิธีการเคร่งครัด เข้มงวด ควบคุม เผด็จการ หรือลงโทษทั้งวาจา

และทางกาย จึงจะประสบผลสำเร็จอย่างถาวร คือผู้เรียน สัมผัสใจกระทำด้วยตนเองในทุกโอกาส มิใช่จำใจกระทำเพราะเกรงกลัวครู

3. ควรจัดกิจกรรมและให้การแนะแนวอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งแน่ใจว่าผู้เรียนเกิดกิจนิสัย โดยสังเกตว่าเมื่อผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ได้ตอบสนองในทางที่ด้อย่างคงเส้นคงวา สม่ำเสมอเป็นอัตโนมัติ โดยไม่ต้องมีใครสั่ง หรือการที่ผู้เรียนพยายามอาสาสมัคร หรือเข้าไปมีส่วนร่วมเข้าไปในกิจกรรมต่างๆ ของส่วนรวมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของเขา ตัวอย่างเช่น การเก็บขยะมูลฝอยโดยไม่ต้องให้ครูสั่งหรือกระทำเองแม้ไม่มีใครเห็น

ทิสนา แคมมณี (2555, น.278-279) ได้เสนอรูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ของสุนน อมรวิวัฒน์ นักการศึกษาไทยผู้มีชื่อเสียงและผลงานทางการศึกษาจำนวนมาก ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนนี้พัฒนาขึ้นมาจากหลักการที่ว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อมและแรงจูงใจ และวิธีการสอนให้ศิษย์เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้การได้ฝึกฝนวิธีการคิด โดยแบบกายและนำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง โดยครูทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรช่วยให้ศิษย์มีโอกาสคิด และแสดงออกอย่างถูกวิธี จะสามารถพัฒนาให้ศิษย์เกิดปัญญาและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งวัตถุประสงค์ของรูปแบบเป็นการมุ่งพัฒนาความสามารถในการคิด (โยนิโสมนสิการ) การตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่เรียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ

1. ขั้นนำ การสร้างเจตคติที่ดีต่อครู วิธีการเรียนและบทเรียน

1.1 จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม

1.2 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์

1.3 การเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียน หรือเสนอหัวข้อเรื่องประเด็นสำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่างๆ

2.2 ครูแนะนำแหล่งวิทยาการและแหล่งข้อมูล

2.3 ครูฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการ

2.4 ครูจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ลงมือค้นคว้า คิดวิเคราะห์และสรุปความคิด

2.5 ครูฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูล ความรู้ และการเปรียบเทียบประเมินค่า โดยวิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลอง ทดสอบ จัดเป็นทางเลือกและทางออกของการแก้ปัญหา

2.6 ครูดำเนินการเลือกและการตัดสินใจ

2.7 ศิษย์ทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติเพื่อพิสูจน์ผลการเลือก และการตัดสินใจ

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและศิษย์รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ปฏิบัติทุกขั้นตอน

3.2 ครูและศิษย์อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้

3.3 ครูและศิษย์สรุปผลการปฏิบัติ

3.4 ครูและศิษย์สรุปบทเรียน

3.5 ครูวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ซึ่งผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบนั้น ผู้เรียนจะพัฒนาในการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

ชนาธิป พรกุล (2555, น.246) ได้กล่าวถึงมิติการคิด 6 ด้าน ซึ่งทิสนาและคณะได้ดำเนินการวิจัย ได้แก่มิติด้านข้อมูล หรือเนื้อหาที่ใช้ในการคิด มิติด้านคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด มิติด้านทักษะการคิด มิติด้านลักษณะการคิด มิติด้านกระบวนการคิด และมิติด้านการควบคุม และประเมินการคิดของตนเอง ส่วนการเสนอผลการปรับปรุงและพัฒนาผลงาน 2550 จากการปรับปรุงครั้งล่าสุด โดยสรุปได้ว่า มิติด้านทักษะการคิด ลักษณะการคิด กระบวนการคิดที่วิเคราะห์ได้มีดังนี้

ทักษะการคิด มี 39 ทักษะ แบ่งเป็น

1. ทักษะการคิดที่ใช้ในการสื่อสาร 3 ทักษะ

2. ทักษะการคิดที่เป็นแกน 18 ทักษะ

3. ทักษะการคิดซับซ้อน 18 ทักษะ

ลักษณะการคิด มี 9 ลักษณะ ได้แก่

1. คิดคล่อง 2. คิดหลากหลาย 3. คิดละเอียด 4. คิดชัดเจน 5. คิดอย่างมีเหตุผล 6. คิดถูกทาง 7. คิดกว้าง 8. คิดลึกซึ้ง 9. คิดไกล

กระบวนการคิดมี 4 กระบวนการ ได้แก่

1. กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2. กระบวนการตัดสินใจ 3. กระบวนการแก้ปัญหา 4. กระบวนการวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2552, น.31) ได้กล่าวถึงการใช้ชุดฝึกกิจกรรมพัฒนาการคิด ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้สอนศึกษาให้เข้าใจความหมาย ขั้นตอนการคิด ของการคิดแต่ละทักษะการคิด ลักษณะการคิด และกระบวนการคิด

2. กำหนดการคิดที่ต้องการฝึกให้ผู้เรียนพิจารณาความหมายและขั้นตอนของการคิดนั้น

3. ออกแบบกิจกรรมการฝึกที่สอดคล้องกับความหมายและขั้นตอนของการคิดที่กำหนดไว้ โดยอาจพิจารณาจากสื่อต่างๆ ที่มีผู้ทำไว้แล้วนำมาปรับเพิ่มเติมการใช้คำถามหรือคำสั่งให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของการคิดนั้น

4. ทดลองใช้กิจกรรมการฝึกคิดกับผู้เรียนเพื่อเก็บข้อมูลนำมาปรับปรุงแก้ไข

จากแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โดยกระบวนการสร้างนิสัย และรูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการ รวมทั้งมิตีการคิดผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ให้ประสานสัมพันธ์เป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยาครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

เป็นการที่ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน เป็นการเร้าและจูงใจให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความรักและความห่วงใยในแผนชีวิตของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นมิตีการคิดและจิตใจถึงคุณค่าของการวางแผนชีวิตในบทเรียนที่จะเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

ครูให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรม และให้ผู้เรียนได้ประเมินปรับปรุงกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติทุกขั้นตอนตามตัวบ่งชี้แต่ละมิตีการคิดอย่างเป็นระบบ โดยครูนำเทคนิคในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายมาใช้

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

ครูและผู้เรียนร่วมกันกระตุ้นสิ่งที่ดีของกิจกรรมที่ได้ฝึกปฏิบัติ และแนวทางโอกาสที่จะนำไปใช้ต่อไป

สรุปได้ว่าในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ การผูกมิตร ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ปลุกฝังการเรียนรู้ สรุปและต่อยอด ซึ่งได้มาจากแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยและรูปแบบการเรียนการสอน โดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการ รวมทั้งมิตีการคิด นำมาประยุกต์ให้ประสานสัมพันธ์เป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เพื่อให้ผู้เรียนผู้สอนได้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

สื่อ

กำหนดให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง เกิดขึ้นตรงตามจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม สื่อที่ใช้ประกอบด้วย ใบงาน ใบความรู้ หนังสือ

เรื่องหลินเจียนหลง หนังสือเรื่องไต้ตงจิ้น ได้มาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากปรัชญาการศึกษาและหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับวัยรุ่น

การวัดผลและประเมินผล

กำหนดให้สอดคล้องกับจุดหมายของ หลักสูตร จุดประสงค์การจัดกิจกรรมประจำหน่วยสาระกิจกรรม โดยแบ่งการวัดและประเมินผลออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1. การวัดและประเมินผลในแต่ละหน่วยกิจกรรม

2. การวัดและประเมินความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน โดยพิจารณาจากผลการประเมินก่อนและหลังการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง และแบบวัดคุณลักษณะ เกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

3. การวัดและประเมินความพึงพอใจ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นขั้นตอนที่จะทำให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้น มีประสิทธิภาพพอที่จะนำไปใช้ได้จริงหรือไม่ ข้อสรุปและสารสนเทศที่จะได้จากขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตร คือ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทดลองใช้หลักสูตร สิ่งเหล่านี้จะเป็นข้อมูลที่ชี้ตัดสินเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับนั้นๆ ต่อไป

สังัด อุทรานันท์ (2532, น.263-271) กล่าวว่า โดยทั่วไปการนำหลักสูตรไปใช้จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ อยู่ 3 ลักษณะ

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร
2. การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

วิโรจน์ วัฒนานามิตกุล (2548, น.187-195) ได้สรุปหลักการของการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

1. ควรมีการวางแผนและเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้
2. ควรมีคณะบุคคลทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นในการดำเนินการร่วมกัน ทั้งในด้านการเตรียมการหลักสูตรไปใช้ การส่งเสริมการสนับสนุน และการติดตามประเมินผล
3. การนำหลักสูตรไปใช้ควรดำเนินการตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมการไว้แล้วอย่างเป็นระบบ

4. ควรมีการจัดเตรียมปัจจัยต่างๆ ที่จะช่วยในการนำหลักสูตรไปใช้ ประสบความสำเร็จได้อาทิ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตรต่างๆ และแหล่งการเรียนรู้ เป็นต้น

5. ควรมีการพัฒนาผู้สอนอย่างเต็มที่และจริงจัง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำหลักสูตรไปใช้

6. ควรจัดตั้งให้มีหน่วยที่มีผู้ชำนาญการพิเศษ เพื่อให้การสนับสนุน และพัฒนาครู

7. ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ โดยต้องกำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติการอย่างชัดเจน ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาทั้งในแง่ของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและวางแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ขั้นตอนเตรียมการใช้หลักสูตร เป็นขั้นที่ตรวจสอบวางแผนและการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

2. การดำเนินการใช้หลักสูตร เป็นขั้นดำเนินการบริหารและดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

3. การประเมินผลการใช้หลักสูตร เป็นขั้นที่มีการประเมินผลก่อนใช้ขณะใช้และดำเนินการใช้

รวีวรรณ สุวานิช (2548, 126-133) ได้กล่าวถึง การนำหลักสูตรไปใช้ว่าในบรรดาขั้นตอนหรือกระบวนการพัฒนาหลักสูตรทั้งหมด ขั้นนำหลักสูตรไปใช้หรือการใช้หลักสูตรนับว่าเป็นขั้นตอนสำคัญ ซึ่งให้ความหมายขั้นตอนนี้ไว้ว่าเป็นการนำเอกสารหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มาลงสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

1. ขั้นการเตรียมการใช้หลักสูตร

2. ขั้นการใช้หลักสูตร

3. ขั้นนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่าการนำหลักสูตรไปใช้ควรมีการดำเนินการบริหารและสนับสนุนจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้องในการเตรียมทั้งก่อนการใช้ มีการใช้ และการประเมิน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรถือว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการของการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจุดอ่อน ข้อบกพร่อง และปัญหาของการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางและข้อคิดในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อไป (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2552, น.30) ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, น.218-219) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรใดๆ ก็ตาม จะมีจุดหมายที่คล้ายคลึงกัน คือ

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรหรือการประเมินปัจจัยเบื้องต้น โดยตรวจสอบดูว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้น สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งเป็นระยะของการพัฒนาหลักสูตรและการตรวจสอบหลักสูตรตามลำดับ

2. เพื่อวัดผลดูว่า การวางเค้าโครงและรูปแบบระบบของหลักสูตร รวมทั้งวัสดุประกอบหลักสูตรและการบริหารเป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่

3. การประเมินผลจากตัวผู้เรียนเองหรือการประเมินผลเพื่อตรวจสอบดูว่ามีลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

รุจิร ภู่อาระ (2546, น.150-152) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ เกณฑ์ทางปฏิบัติ และเกณฑ์ของความคุ้มค่า

1. เกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ มีดังนี้

- 1.1 ความเที่ยงตรงภายใน
- 1.2 ความเที่ยงตรงภายนอก
- 1.3 ความเชื่อมั่น
- 1.4 ความเป็นปรนัย

2. เกณฑ์ทางปฏิบัติ มีดังนี้

- 2.1 ตรงตามจุดมุ่งหมาย
- 2.2 ความสำคัญ
- 2.3 ขอบเขต
- 2.4 ความเชื่อถือได้
- 2.5 กำหนดเวลาเหมาะสม
- 2.6 ใช้ได้แพร่หลาย

3. เกณฑ์ของความคุ้มค่า

การใช้เกณฑ์ของความคุ้มค่าเป็นการประเมินหลักสูตรนั้น จะพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตรเป็นสำคัญ โดยการประเมินหลักสูตรตามเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้ว อาจจะยังไม่เพียงพอ ดังนั้น การใช้เกณฑ์ด้านประสิทธิภาพจึงมีความเหมาะสม

ทาบ (Taba, 1962, p.234) ได้ให้แนวทางในการประเมินผลหลักสูตรเป็นกระบวนการมีขั้นตอนต่างๆดังนี้

1. วิเคราะห์และตีความวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่มองเห็น กระจ่างชัดในเชิงพฤติกรรม คือปฏิบัติได้จริง

2. การเลือกและสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับค้นหาหลักสูตร

3. ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นประเมินผลหลักสูตรตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4. รวบรวมเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เรียนและลักษณะของการสอนเพื่อนำมาประกอบในการ แปลผลของการประเมิน

5. แปลผลของการประเมิน เพื่อนำไปปรับปรุงหลักสูตรและการสอนต่อไป

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.198-202) กล่าวว่า ในการประเมินหลักสูตรนั้น ผู้ประเมินผล ควรดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบดังนี้คือ

1. ขึ้นกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตร

2. ขึ้นวางแผนออกแบบการประเมิน

3. ขึ้นรวบรวมข้อมูล

4. ขึ้นวิเคราะห์ข้อมูล

5. ขึ้นรายงานผลการประเมิน

จากการศึกษารูปแบบการประเมินหลักสูตรจากแนวคิดของนักการศึกษาเพื่อนำมาเป็น แนวทางในการประเมินหลักสูตรต่อไป

สรุปแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางดังนี้ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ได้ศึกษาแนวคิดของนัก การศึกษาต่างประเทศได้แก่ ไทเลอร์ ทาบา และนักการศึกษาของไทยได้แก่ สังัด อุทรานันท์ วิชัย วงษ์ใหญ่ รวมถึงได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนด ขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นครั้งนี้ โดย กำหนดเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร ขั้นการทดลอง ใช้หลักสูตร ขั้นการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

ความหมายของการวางแผนชีวิตตนเอง

สมหมาย แดงสกุล และธาดา วิมลวัตรเวที (2549, น.50) กล่าวว่า การวางแผนชีวิต หมายถึง แนวทางหรือข้อกำหนดในการปฏิบัติของบุคคลด้วยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของชีวิต ในแต่ละช่วงตามที่กำหนดไว้

วัชรารมณ์ อักษรสุวรรณ (2552, น.12) ได้กล่าวว่า การวางแผนชีวิต หมายถึง การคิดหาทางเลือกและการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตในอนาคตที่เหมาะสมตามที่ตั้งใจไว้ เพื่อความสุขและความสำเร็จที่ตั้งใจไว้

ยุพา กาญจนกุล (2553, น.1) กล่าวว่า การวางแผนชีวิต หมายถึง การวาดภาพอนาคตที่ยึดโยงกับสิ่งที่เราต้องการให้เกิดขึ้น โดยศึกษาโอกาส อุปสรรค และปัจจัยต่างๆ ทั้งที่เป็นบวกและลบจนเป็นที่พอใจ แล้วจึงสรุปเป็นขั้นตอนการดำเนินงานและแนวทางในการจัดการกับสิ่งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

คุนต์ และ โอดอนเนลล์ (Koontz & O'Donnell, 1968, p.81) ได้กล่าวถึงการวางแผนว่าเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใด และ ใครเป็นผู้กระทำ ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นการเชื่อมสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้เชื่อมต่อไปในอนาคตตามที่ต้องการ

คาสต์ และ โรเซนวิก (Kart & Rosenzweig, 1970, p.435-436) ได้กล่าวว่า การวางแผน คือกระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น

ฮิกส์ (Hicks, 1981, p.248) ได้อธิบายว่า การวางแผนเป็นหน้าที่ทางการบริหาร ประการแรก ที่กระทำเพื่อกิจกรรมาใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ การที่จะวางแผนให้ได้ผลสำเร็จนั้น จะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากอดีต การตัดสินใจในปัจจุบัน และทำการประเมินผลในอนาคตด้วย

คุลบอก, เอิร์ลส์ และ มอนท์โกเมอรี (Kulbok, Earls, & Montgomery, 1988 อ้างถึงในพิไลวรรณ มะนะสุทธิ์, 2544, น.61) ได้ให้ความหมายของการดำเนินชีวิตไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลจะแสดงออกถึงพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ซึ่งบุคคลนั้นได้เลือกแล้ว โดยมีผลกระทบต่อบุคคลนั้นในด้านดีหรือไม่ก็ได้

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวางแผนชีวิต หมายถึง กระบวนการคิดพิจารณาตัดสินใจอย่างเป็นระบบตามแนวทางหรือข้อกำหนดที่จะดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการวางแผนชีวิตตนเอง

การวางแผนชีวิตที่ดีมีความสำคัญและส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนเรา ดังจะเห็นได้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จ โดยทั่วไปมักพบว่ามีพื้นฐานมาจากการรู้จักที่จะวางแผนชีวิตตนเองอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งตรงข้ามกับบุคคลที่ไม่รู้จักวางแผนชีวิตหรือวางแผนชีวิตที่ไม่ดี มักจะไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต หรือไปถึงเป้าหมายของชีวิตที่ตั้งใจไว้ได้ ดังนั้น การวางแผนชีวิตมีความสำคัญและมีนักการศึกษาและนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนชีวิตไว้ดังนี้

ณรงควิทย์ แสนทอง (2553, น.154) ได้สรุปเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองกับการพัฒนาชีวิตตนเองว่า จุดเน้นของการวางแผนชีวิตตนเอง ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้พัฒนาทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งจะส่งผลการเรียนรู้และเข้าใจ สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ในชีวิต เพื่อตนเองและสังคมได้ ดังนี้

1. แผนชีวิตจะช่วยให้เดินไปถูกทิศโดยไม่หลงทาง
2. แผนชีวิตจะช่วยให้เดินทางลัด หลบหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่หลีกเลี่ยงได้
3. แผนชีวิตจะช่วยให้ป้องกันและรับมือกับความเสี่ยงที่หลีกเลี่ยงได้
4. แผนชีวิตเปรียบเสมือนใบรับประกันความสำเร็จในชีวิต

สมิต สัมภูกร (2550, น.16) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้มีเวลาและทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างประหยัดและเต็มประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้มีวิธีการไตร่ตรองล่วงหน้าอย่างละเอียดและจริงจังถึงผลได้ผลเสียและวิธีการที่

จะให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. ช่วยให้เกิดความเสี่ยงต่อความผิดพลาดเสียหายลงไป
4. ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงาน แทนที่จะรอเผชิญกับการแก้ไขปัญหาล่าช้า

หน้า

5. ช่วยให้เห็นจุดมุ่งมั่นของการดำเนินงาน
6. ช่วยให้เกิดแนวทางที่จะพิจารณาความยืดหยุ่นได้
7. ช่วยให้การดำเนินการไปสู่เป้าหมายตรงทางและรวดเร็ว
8. ช่วยให้เห็นความเหมาะสมของเรื่องที่กระทำ
9. ช่วยให้ได้ควบคุมและติดตามผลงานได้สะดวกจากมาตรฐานที่กำหนดไว้ใน

แผนงาน

10. ช่วยให้ได้พิจารณาบทบาทของการใช้เวลาในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเวลาในการดำเนินการทั้งหมดได้สะดวก

11. ช่วยให้เห็นหรือคาดคะเนอุปสรรคหรือปัญหาในการปฏิบัติงานได้

12. ช่วยให้มีโอกาสผ่อนคลายแก้ไขปัญหาล่าช้าและจัดอุปสรรคในเวลาฉุกเฉินได้ทันทั่วทั้ง

13. ช่วยลดความเครียดจากความกังวลในเหตุการณ์ข้างหน้าที่ไม่แน่นอน

14. ช่วยให้เกิดปัญหาได้ถูกจุด

15. ช่วยในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องทำให้รวดเร็ว

โอคีฟ และเบอร์เกอร์ (O'Keefe & Berger, 1999, p.21-22) กล่าวว่า การที่เราจะประสบความสำเร็จในการเรียน การประกอบอาชีพ และเรื่องส่วนตัวอื่นๆได้นั้น เราจำเป็นต้องรู้จักวางแผนชีวิตเพื่อจัดการตนเองกับความรู้สึก การกระทำ และความคิดของเราให้อยู่ในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมเสียก่อน ซึ่งเขาได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนชีวิตเพื่อที่จะจัดการกับตนเองว่า เหตุผลที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้จักการวางแผนชีวิตในการจัดการกับชีวิตตนเอง เพราะในการวางแผนชีวิตตนเองจะทำให้เกิดผลดีต่อการจัดการของเด็ก คือ

1. นักเรียนได้พัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง
2. นักเรียนจะสามารถบริหารจัดการเวลาของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
3. นักเรียนจะมีความมั่นคงทางอารมณ์
4. นักเรียนจะสามารถปรับปรุงแรงจูงใจและนิสัยการเรียน
5. นักเรียนจะมีความสามารถในการสื่อสารและมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น
6. นักเรียนมีความรู้สึกและเจตคติเชิงบวก
7. เป็นนักเรียนมีความเป็นอิสระ
8. นักเรียนมีความสุขมากขึ้น

ส่วนมาร์แชล และแม็คฮาร์ดี้ (Marshall & McHardy, 1999, p.15-18) กล่าวว่าความสำเร็จของคนเรานั้น ไม่ใช่เกิดจากโชคหรือเป็นเรื่องของโชคอย่างแน่นอน แต่ความสำเร็จที่เราได้รับนั้น เกิดจากการรู้จักวางแผนชีวิต และลงมือปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งสองสิ่งนี้ที่กล่าวถึงนี้เป็นผลของรู้จักการวางแผนชีวิตเพื่อที่จะจัดการกับชีวิตตนเองนั้น ซึ่งเขาได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนชีวิตที่จะจัดการตนเองไว้อย่างกะทัดรัดว่า ในการวางแผนชีวิตเพื่อที่จะจัดการตนเองนั้น จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ ด้วยคนที่มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองนั้น จะควบคุมตนเอง แก้ปัญหาได้ดีขึ้น มีอำนาจในการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น มีความสามารถในการตนเองสูง และจะเป็นคนที่ประสบความสำเร็จมากขึ้นที่สอดคล้องกับฌอน โควี (2548, น.159) ที่กล่าวว่า ยิ่งเรามีการวางแผนชีวิตเพื่อจัดการตนเองดีเท่าใด เราก็จะสามารถทำงานได้ดีขึ้นเท่านั้น มีเวลาสำหรับครอบครัวและเพื่อนฝูงมากขึ้น มีเวลามากขึ้นสำหรับการเรียน และมีเวลามากขึ้นสำหรับตนเอง

จารุณี ชังสุข (2552, น.142-143) กล่าวถึง ความสำคัญในการวางแผนชีวิต เพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองจะช่วยให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ทำงาน การมีสัมพันธที่ดีกับบุคคลอื่น รวมถึงเป็นผู้มีความสุขในการดำรงชีวิต

อดุล นาอะโร (2551, น.142) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการวางแผน เพื่อที่จะเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเองว่า

1. การรู้จักตนเองมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อชีวิตบุคคล เพราะการรู้จักตนเองอย่างดีนั้นจะทำให้บุคคลไม่สับสนในตัวเอง และจะมีการแสดงออกเลือกคิดเลือกทำสิ่งต่างๆ อย่างเหมาะสม มีการยอมรับในความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะทำให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2. การบริหารเวลาที่มีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กับการประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งคนที่บริหารเวลาได้ดีนั้นคือคนที่บริหารจัดการชีวิตได้ดีเช่นเดียวกัน

3. การจัดการอารมณ์ตนเองนั้น เป็นคุณสมบัติที่สำคัญเป็นอย่างมากไม่น้อยกว่ากัน เพราะการกำกับอารมณ์ของเราให้แสดงออกอย่างเหมาะสม ทำให้เราเผชิญสถานการณ์ในชีวิตได้อย่างมั่นคง และสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์

4. การมีวินัยในตนเอง เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลไม่น้อยไปกว่าที่กล่าวมา เพราะการมีวินัย จะทำให้เราแสดงออกหรือทำกิจกรรมต่างๆ ของชีวิตด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่จำเป็นต้องมีปัจจัยภายนอกเช่น ระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับต่างๆ มาคอยกำกับหรือควบคุม

จากแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ ดังที่กล่าวมาสรุปว่า การวางแผนชีวิตตนเองเพื่อที่จะจัดการกับชีวิตของตนเองนั้นมีความสำคัญต่อคนทุกคน เพราะจะเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ยิ่งโดยเฉพาะผู้เรียนซึ่งเป็นวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปลูกฝังให้มีคุณลักษณะในด้านนี้ เพราะความสามารถในการวางแผนชีวิตจะทำให้จัดการกับชีวิตของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต่อการประสบความสำเร็จในการเรียน การทำกิจกรรม ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ที่สำคัญการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตเพื่อที่จัดการตนเองตั้งแต่วัยรุ่นนั้นจะเป็นคุณลักษณะที่ติดตัวไปเมื่อออกจากสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

คุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

สมิต สัจฉกร (2550, น.14) ได้กล่าวถึงลักษณะในการวางแผน ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีเป้าหมาย มีการคาดการณ์ล่วงหน้าและกำหนดกลวิธีให้แบบชัด
2. เพื่อให้มีโปรแกรมการดำเนินการและระยะเวลาที่แน่ชัด
3. เพื่อให้สามารถเตรียมการพร้อมรับกับสภาวะการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงและทำให้เกิดความพร้อมในการเผชิญปัญหา
4. เพื่อให้ผู้วางแผนมีความเข้าใจทั้งวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการ
5. เพื่อให้ผู้วางแผนมีการทำงานเป็นระบบและกระบวนการ

6. เพื่อให้ผู้วางแผนมีการทำงานสอดคล้องกันตามกำหนดเวลา

กล่าวโดยสรุป การวางแผนชีวิตมีลักษณะในการกำหนดสิ่งที่คาดหวังไว้แปลงเป็นเป้าหมายที่จะดำเนินตามอย่างเป็นระบบตามกำหนดการ

โอคีฟ และเบอร์เกอร์ (O'Keefe & Berger, 1999, p.1-2) กล่าวเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตเพื่อจัดการชีวิตของตนเองให้ได้นั้น ประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

1. ความสามารถในการสื่อสารกับบุคคลอื่น
2. การมีภาวะผู้นำ
3. การบริหารเวลา
4. การรับมือกับความกดดันและความเหนื่อยยาก
5. การกล้าที่จะยืนหยัดหรือแสดงสิทธิของตน

ฌอน โควี (2548, น.14-16) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของความสามารถในการวางแผนตนเองเพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองไว้ ซึ่งประกอบด้วย

1. การรู้จักจุดแข็งหรือจุดเด่นของตนเอง
2. การรู้จักสไตล์การทำงานของตนเอง
3. การรู้จักค่านิยมของตนเอง
4. การรู้ว่าสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับตนเองมีลักษณะอย่างไร
5. การรู้ความทุ่มเทในการทำงานของตน

จะเห็นได้ว่าแนวคิดของข้อมูลข้างต้น เป็นเรื่องของการวางแผนให้รู้จักการจัดการกับชีวิตของตนเองในเรื่องของควมวัยทำงานแต่เราสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการวางแผนชีวิตตนเองเพื่อจัดการกับชีวิตของผู้เรียนได้

ฌอน โควี (2548, น.20) กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะทำให้ได้กับเรียนรู้วางแผนชีวิตเพื่อจัดการชีวิตของตนเอง ว่าเป็นนิสัย 7 ประการคือ

1. ความสามารถในการใช้วิธีตอบสนองที่เหมาะสมต่อสิ่งที่มากระทบกับชีวิตตน
2. ความสามารถในการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือทิศทางของกิจกรรมการทำงาน
3. ความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่จะต้องทำ คือการทำสิ่งสำคัญก่อนซึ่งเป็นเรื่องของการบริหารเวลา
4. ความสามารถในการคิดแบบชนะชนะ คือความคิดที่จะทำให้ตนเองและผู้อื่นประสบความสำเร็จไปพร้อมๆกัน โดยไม่ต้องแข่งขันหรือเอาเปรียบ
5. การรู้จักคนอื่นก่อนและค่อยให้คนอื่นเข้าใจตนเอง
6. ความสามารถในการประสานพลัง เป็นเรื่องของการร่วมมือการทำงานหรือแก้ไข

7. การปรับปรุงตนเองและสร้างความเข้มแข็งให้กับชีวิตอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนนาคาทากาวา-โคเก็น (Nakagawa-Kogan, 1996, p.19) นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตเพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ กล่าวคือ

1. การกำกับตนเอง เป็นกระบวนการที่บุคคลตั้งเป้าหมายสำหรับตนเอง บันทึกพฤติกรรมของตนเอง และคิดหาทวิวิธีในการบรรลุเป้าหมายด้วยตนเอง ซึ่งบุคคลจะเป็นผู้ควบคุมกระบวนการนี้ด้วยตนเอง

2. การควบคุมตนเอง ซึ่งประกอบด้วย การควบคุมพฤติกรรมการเรียนรู้ และการควบคุมการตัดสินใจ

3. การป้อนกลับทางชีวภาพ เป็นกระบวนการป้อนข้อมูลกลับที่แสดงโดยสัญญาณหรืออาการทางกาย

สำหรับองค์การอนามัยโลก (WHO, 1993 อ้างถึงใน สมศักดิ์สินธุระเวชญ์, 2544, น.52) กำหนดว่าองค์ประกอบที่จะทำให้บุคคลวางแผนชีวิตเพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมคือการมีทักษะชีวิต ซึ่งประกอบด้วย

1. การตัดสินใจและการแก้ปัญหา
2. การมีความคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. การสื่อสารหรือมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น
4. การตระหนักรู้ในตนและความเป็นมิตร
5. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

แสงอุษา โรจนานนท์ และกฤษณ์ รัชยาพร (2548, น.12-14) กล่าวว่า ผู้ที่จะสามารถวางแผนชีวิตตนเองเพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองได้ดี จะต้องมีคุณลักษณะต่อไปนี้

1. การเห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง
2. มีความสามารถในการจัดการกับสมดุลของชีวิต โดยเฉพาะสมดุลทางอารมณ์
3. ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายของชีวิต
4. ความสามารถในการทำความเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวได้ดี

คอร์ฟแมน และราฟาเอล (Kaufman & Raphael, 1999, p.9) กล่าวถึง การวางแผนชีวิตตนเองเพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองว่าเป็นเรื่องของความมีอำนาจในตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องของความหนักแน่นมั่นคง และความเชื่อมั่นภายในตนเอง โดยคุณลักษณะที่แสดงถึงการมีอำนาจในตนเองมี 4 ประการ กล่าวคือ

1. การมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมและอารมณ์ของตนเอง

2. การรู้จักเลือกและการทำหรือคิดในทางที่เหมาะสม

3. การจักตนเอง

4. การรู้จักสร้างอำนาจในตนเองและรู้จักวิธีใช้อำนาจ

โอคีฟ และเบอร์เกอร์ (O'Keefe & Berger, 1999, p.8-13) ให้ความเห็นว่า ผู้มีความสามารถวางแผนชีวิต เพื่อการจัดการกับชีวิตตนเองนั้นจะต้องกำกับตนเองได้ใน 3 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านเจตคติ ประกอบด้วย อารมณ์ และความรู้สึก

2. ด้านการกระทำ เป็นการเพิ่มหรือรักษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้คงอยู่และขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป

3. ด้านการคิดเป็นเรื่องของการใช้เหตุผล การอธิบาย การวิเคราะห์ การวางแผน และการจินตนาการ เป็นต้น

มาร์แชล และแม็คฮาร์ดี้ (Marshall & McHardy, 1999, p.17) กล่าวถึง การวางแผนเพื่อจัดการตนเองให้ได้นั้น จะต้องประกอบไปด้วย การมีวินัยในตนเอง การควบคุมตนเอง การมีอำนาจในตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง

พงษ์ ภาวิจิตร (2549, น.92-99) เสนอว่าผู้ที่มีความสามารถวางแผนชีวิต เพื่อจัดการกับชีวิตของตนเอง จะต้องมียุทธภาพในด้านต่อไปนี้

1. ศักยภาพในการรับมือกับความซับซ้อน คือ ความสามารถในการรับมือกับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ความขัดแย้งต่างๆ หรือความยุ่งยากที่จะเกิดจากงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

2. ศักยภาพในการนำตนเอง คือ ความสามารถในการตั้งเป้าหมายของตนเองพร้อมๆ กับหาแนวทางกระทำเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

3. ศักยภาพในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง คือ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สนใจสิ่งใหม่ และนำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบ

4. ศักยภาพในการสร้างสรรค์ คือ การมีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะความคิดใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการแสวงหาความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่แล้วมาประยุกต์ใช้กับตนเองด้วย

5. ศักยภาพในการตัดสินใจรับความเสี่ยงที่คำนวณได้ คือ ไม่กลัวที่จะผิดพลาดบ้างหากได้พยายามถึงที่สุดแล้ว สามารถปรับตัวอยู่ในสถานการณ์ที่อึมครึม กระทบกระเทือน และรับมือกับความท้าทายได้

6. ศักยภาพในการใช้ความคิดระดับสูง คือ เข้าใจเรื่องนามธรรม สามารถวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตีความ สังเคราะห์เรื่องที่ซับซ้อนจากความรู้หลายๆ สาขาได้ หรือสามารถหาแนวทางแก้ปัญหาได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของผู้มีความสามารถในการจัดการตนเอง ของนักวิชาการต่างๆ สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่มีความคิดคล้ายคลึงกัน ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำองค์ประกอบของความสามารถในการวางแผนชีวิตเพื่อที่จะจัดการกับชีวิตของตนเองให้ได้ นั้น มากำหนดเป็นตัวแปรตาม ในเรื่องต่อไปนี้ (1) การรู้จักตนเอง (2) การควบคุมตนเอง (3) การแก้ปัญหา (4) การพัฒนาตนเอง เนื่องจากคุณลักษณะเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นในการใช้แก้ปัญหาและพัฒนาปัจจัยภายนอกที่จะเกิดขึ้นรวมทั้งด้านจิตใจของวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ดังนั้น การเสริมสร้างหรือปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองเรื่องดังกล่าวจะเป็นการช่วยผู้เรียนประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงเป็นผู้ที่มีความสุขในการดำรงชีวิตที่ดีตามที่ตนเองตั้งใจไว้ได้ โดยมีรายละเอียดทั้ง 4 องค์ประกอบ ดังนี้

การรู้จักตนเอง

การรู้จักตนเองเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาตนเอง การรู้จักตนเองมีความสำคัญต่อการกระทำและการแสดงออกต่างๆ ซึ่งมีหลายท่านได้ให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

แฟรงค์เดน (Frandsen, 1961, p.572) ได้ให้ความหมายว่า การรู้จักตนเอง หมายถึง ผลรวมของความคิด ความรู้สึก เจตคติ และค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสามารถ และคุณลักษณะของตนเอง

แสงอุษา โลจนานนท์ และกฤษณ์ รัชพร (2548, น.69) ได้ให้ความหมายว่า การรู้จักตนเอง คือ การสร้างความตระหนักในความเป็นตัวตนของเราด้วยการประเมินความสามารถที่มีอยู่ภายใน

กฤษณ์ จริยาบุคค์เลิศ และคนอื่นๆ (2540, น.19) ได้ให้ความหมายของ การรู้จักตนเองว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลจะต้องทำความเข้าใจ และหาคำตอบว่าตรงส่วนไหนในความเป็นตนเองที่ยังไม่รู้จักรู ทั้งนี้การรู้จักตนเองจะทำให้บุคคลได้เข้าใจตนเอง และทำให้มนุษย์อยู่ในโลกนี้ได้ได้อย่างมีความสุข

ริเอ็องรอง รัตนวิไลสกุล (2540, น.95) ได้ให้ความหมายของการรู้จักตนเองว่า คือการเข้าใจตนเองโดยสามารถถามตัวเองได้ว่า เราเป็นใคร มีนิสัยใจคออย่างไร มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองเพียงใด มีความภาคภูมิใจในตนเอง เกี่ยวกับความสำเร็จหรือไม่ กล่าวหาตนเองในการกระทำที่ล้มเหลวหรือไม่ สามารถควบคุมความรู้สึกของตนเอง ให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสมดุลได้เพียงใด และมีความตระหนักในความรู้ ความสามารถ และมีศักยภาพในด้านใด เพื่อจะได้ดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง

อุไร จักร์ศรีมงคล (2544, น.5) การรู้จักตนเอง หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของตน รู้ข้อดีข้อด้อยของตนตามความเป็นจริงพร้อมทั้งตระหนักในคุณค่าและภาคภูมิใจในความสามารถที่มีอยู่ของตนเอง

ภณิดา มาประเสริฐ (2552, น.31) การรู้จักตนเอง หมายถึง การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การประเมินตนเองอย่างถูกต้อง และการมีความเชื่อมั่นในตนเอง

ลักษณะการรู้จักตนเอง

สมจิตร สุพรรณทัศน์ และคนอื่นๆ (2550, น.608) กล่าวถึง ลักษณะการรู้จักตนเองจะต้องประเมิน และสำรวจตนเองทางด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย
2. ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม
3. ด้านสติปัญญา

อดุลนาคะ โร (2551, น.22) สำหรับวิธีที่จะทำให้รู้จักตนเองได้ดีนั้นก็คือการประเมินตนเอง ซึ่งต้องทำอย่างมีหลักการและต้องเป็นในทางสร้างสรรค์จึงจะเกิดประโยชน์ ซึ่งหลักการประเมินตนเองมีรายละเอียดดังนี้

1. ไม่ด่วนตัดสินตนเองจนกว่าจะได้รวบรวมข้อมูลมากพอและไตร่ตรองอย่างรอบคอบ
2. มองหาข้อเท็จจริงหรือหลักการเชิงประจักษ์หลายๆ ชิ้น เพื่อสนับสนุนความเห็นและความเชื่อ
3. ปรับความเห็นตนเองเมื่อได้รู้ข้อมูลข่าวสารสนเทศหรือข้อเท็จจริงใหม่ๆ
4. ตั้งคำถามมองหาคือพิสูจน์และตรวจสอบสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีวิจารณญาณ
5. ขจัดข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ ไม่ถูกต้อง หรือหาข้อพิสูจน์
6. พิจารณาแหล่งที่ให้สารสนเทศในการประเมิน
7. สนใจข้อเท็จจริงไม่ใช่สิ่งที่คิดเอาเองว่าจริง

โดยที่การประเมินตนเองมี 2 ลักษณะคือ

1. การให้ผู้อื่นประเมิน ในการให้ผู้อื่นประเมินตนเองนั้นผลดีก็คือ ในบางครั้งเราไม่รู้จักตนเองได้อย่างถูกต้องทั้งหมด ดังนั้น การให้ผู้อื่นได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเรานั้นจะทำให้เราได้มองเห็นตนเองในมุมมองอื่น ซึ่งการให้ผู้อื่นประเมินตัวเรานั้น ควรจะใช้หลายๆ คนและเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเราอย่างครบถ้วนและยุติธรรม

2. การประเมินด้วยตนเอง นักจิตวิทยาได้เสนอแนะวิธีการประเมินตนด้วยตนเองว่าให้เขียนถึงตนเองในด้านต่างๆ ได้แก่

2.1 ลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูง น้ำหนัก ผิวพรรณ และลักษณะต่างๆ ของอวัยวะ เช่น ขา แขน หน้า เป็นต้น

2.2 วิธีติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น หมายถึง จุดอ่อน จุดแข็งของเรา ในการที่จะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว เพื่อน หรือความสัมพันธ์ในสถานการณ์ทางสังคม แบบต่างๆ เช่น คนแปลกหน้าที่พบ

2.3 บุคลิกลักษณะ ทั้งที่เป็นจุดอ่อนและจุดแข็ง

2.4 วิธีที่คนอื่นรับรู้เรา ในส่วนที่หมายถึงลักษณะของตัวเราจากการรับรู้ของบุคคลอื่น

2.5 พฤติกรรมการทำงานหรือการเรียน ซึ่งเป็นวิธีหลักๆ ที่เราจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นในการเรียนหรือการทำงาน

2.6 ความสามารถทางสมอง เช่น การแก้ปัญหา การคิด และการตัดสินใจ

ปรีชา คัมภีรปกรณ (2550, น.64-66) ได้กล่าวถึง ลักษณะการประเมินตนเอง โดยการสำรวจที่จะทำให้รู้จักและเข้าใจตนเอง 3 วิธีดังนี้

1. การสำรวจตนด้วยตนเอง

1.1 การมองตนเองในด้านดี

1.2 การมองจุดอ่อนหรือจุดด้อยของตนเอง

2. การสำรวจตนเองโดยขอความร่วมมือจากบุคคลอื่น

2.1 การสำรวจโดยเปิดเผย

2.2 การสำรวจโดยไม่เปิดเผย

2.3 การสำรวจตนโดยอาศัยเครื่องมือ

ดูบริน (Dubrin, 2000, น.75-79) ได้เสนอวิธีการที่คนเราสามารถใช้เพื่อเข้าใจตนเอง ดังนี้

1. การเข้าใจตนเองจากความรู้เรื่องพฤติกรรมมนุษย์

2. จากข้อมูลในการทำแบบทดสอบ

3. ข้อมูลป้อนกลับจากคนสำคัญที่แวดล้อมเรา

4. ข้อมูลป้อนกลับจากการเข้ากลุ่มพัฒนาตน

โรเจอร์ (Roger อ้างถึงใน อรุณี หรดาล, 2552, น.11-12) กล่าวถึงการรู้จักตนเอง ด้วยการเกิดลักษณะ มีสาระสำคัญดังนี้

1. ตัวตน (Self) เป็นการรับรู้ตนเอง ตนเป็นคนอย่างไร มีนิสัยอย่างไร รูปร่าง หน้าตาเป็นอย่างไร

2. ลักษณะการรู้จักตนเองของบุคคลที่เกิดจากตัวตน 3 ลักษณะคือ

2.1 ตัวตนที่มองเห็น หรืออัตมโนทัศน์ (Self-Concept) คือ การรับรู้ว่าเป็นคนอย่างไร

2.2 ตัวตนที่เป็นจริง (Real-Self) คือ ลักษณะตนที่เป็นไปตามข้อเท็จจริง หรือลักษณะที่ผู้อื่นรับรู้

2.3 ตัวตนในอุดมคติ (Ideal-Self) คือ ตัวตนที่เราอยากเป็น แต่ปัจจุบันยังไม่มี ยังไม่เป็นตัวตนทั้ง สามลักษณะนี้ ถ้าวางกันค่อนข้างมากบุคคลจะมีลักษณะที่มั่นคง แต่ถ้ามีความแตกต่างและขัดแย้งกันสูง บุคคลจะมีความสับสน และมีปัญหาด้านลักษณะการรู้จักตนเอง

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การรู้จักตนเองนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการวางแผนชีวิตตนเอง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญของการประสบความสำเร็จในชีวิตของคนทุกเพศทุกวัย เพราะหากเรารู้จักตนเองอย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริงก็จะทำให้เราสามารถแสดงออกหรือประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นลักษณะของการวางแผนชีวิตตนเองเพื่อที่จะจัดการกับตนเองนั่นเอง

การควบคุมตนเอง

ในการควบคุมตนเองนั้นเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นปกติสุขในสังคมทุกยุคทุกสมัยและทุกเชื้อชาติ มีความหมาย ดังนี้

อุคท์ดอร์ฟ (Uchtdorf, 2010, p.56-59) การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการยับยั้งความปรารถนาสำหรับช่วงเวลาหนึ่ง เป็นมากกว่าการรอคอยให้บางสิ่งเกิดขึ้นเท่านั้น ต้องอาศัยการควบคุมตนเองทำงานอย่างกระตือรือร้นคู่เป้าหมายอันมีค่า และไม่ท้อแท้เมื่อผลที่เกิดขึ้นดูเหมือนไม่ได้เกิดขึ้นในทันทีหรือไม่สมกับความพยายาม

รุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง (2553, น.41) การควบคุมตนเอง หมายถึง การที่บุคคลค่อยๆลดอิทธิพลจากการถูกควบคุมจากบุคคลภายนอกลงและทำให้บุคคลนั้นมีเอกภาพในการควบคุมตนเองมากขึ้น

ซาราสัน และซาราสัน (Sarason & Sarason, 1986, p.11) สรุปความหมายของการควบคุมตนเองไว้ว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง การแสวงหาเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย อันเป็นพฤติกรรมที่คนต้องการเปลี่ยนแปลง โดยบุคคลต้องพยายามจำแนกเหตุการณ์ซึ่งเป็นสถานการณ์ก่อนที่พฤติกรรมเป้าหมายจะเกิดขึ้น และเข้าใจถึงผลลัพธ์ตามมาของพฤติกรรมนั้นๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2555, น.1) การควบคุมตนเอง หมายถึง กระบวนการควบคุมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามที่กำหนดเป้าหมายไว้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543, น.95) ได้กล่าวว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการระงับยับยั้งความต้องการของตนเองในขณะนั้น สามารถบังคับตนเอง ไม่ปฏิบัติตามความต้องการของตน ตรงกันข้ามกับการตามใจตนเอง ซึ่งหมายถึง การกระทำการต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเป็นหลัก โดยไม่ได้คำนึงว่าสิ่งนั้นจะถูกหรือผิด จะเกิดผล

เสียหายหรือเกิดประโยชน์สูงสุดหรือไม่ หากเกิดความต้องการแล้วไม่ได้รับก็จะเกิดอาการโมโห ลุณเณียว หรือพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ

แคนเฟอร์ และ โกลด์สไตน์ (Kanfer & Goldstein, 1980, p. 342-343) ได้กล่าวว่า การควบคุมตนเองเป็นพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการตอบสนองในทางบวก และการตอบสนองในทางลบ ก่อนการเกิดขึ้นของพฤติกรรมจะมีการควบคุมการสนองตอบที่จะเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นแห่งการตอบสนองที่ถูกควบคุม และบุคคลที่ได้รับการฝึกให้ควบคุมตนเอง จะทำให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมสิ่งเร้าได้ด้วยตนเอง โดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุม โดยตรงของสังคม หรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

จากความหมายและคำจำกัดความดังกล่าวที่ได้นำเสนอมาข้างต้น สรุปได้ว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง พฤติกรรมการระงับยับยั้ง ควบคุม ความต้องการของตนเองและอิทธิพลภายนอก เพื่อเป้าหมายที่พึงประสงค์อันมีค่า

วิธีการควบคุมตนเอง

รุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง (2553, น.41) ได้กล่าวถึงกระบวนการฝึกที่จะทำให้บุคคลที่จะสามารถควบคุมตนเอง ไว้ดังนี้

1. การสามารถตั้งเป้าหมายพฤติกรรมของตนเองได้
2. ให้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงพฤติกรรมเป้าหมายตลอดเวลา และคงพฤติกรรมที่มีจริยธรรมไว้ได้นานขึ้น
3. รู้จักประเมินพฤติกรรมตนเอง โดยให้บุคคลนั้นนำเป้าหมายที่ตั้งไว้มาเปรียบเทียบกับผลที่ตนสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเอง แล้วดูว่าตนเองทำพฤติกรรมได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ ซึ่งถ้าบรรลุหรือไม่บรรลุก็จะนำไปสู่ขั้นที่ 4
4. การที่บุคคลนั้นเสริมแรงหรือลงโทษด้วยตนเอง ในกรณีที่ทำได้สำเร็จก็ให้เสริมแรงตนเอง แต่ถ้าทำไม่สำเร็จก็ให้ลงโทษตนเอง เป็นต้น

ทอเรสน์ และ มาฮานีย์ (Thoresn & Mahoney, 1974 อ้างถึงใน นิติยาภรณ์ ค้างเรือง, 2540, น.6) ให้รายละเอียดของขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการควบคุมตนเองไว้ดังนี้

1. การตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) คือ การกำหนดเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งด้วยตนเอง เป็นเป้าหมายที่เป็นจริง ชัดเจน สามารถทำได้
2. การสังเกตตนเอง (Self-Monntoting) เป็นกระบวนการที่บุคคลพิจารณาว่าตนได้การทำตามเป้าหมายแล้วหรือยัง จะทำควบคู่ไปกับการบันทึกพฤติกรรม

3. การประเมินตนเอง (Self-Evaluation) การที่บุคคลตัดสินพฤติกรรมของตนเอง โดยการประเมินคุณค่าของพฤติกรรมจากข้อมูลที่ได้จากการบันทึกด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เราพิจารณาถึงพฤติกรรมที่กำลังทำอยู่อย่างถี่ถ้วน

4. การเสริมแรงตนเอง (Self-Reinforcement) การจัดผลกรรมที่เป็นแรงเสริมให้แก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วยตนเอง เพื่อให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น โดยมีการกำหนดเกณฑ์การเสริมแรงด้วยตนเอง

5. ให้การเสริมแรงตามเงื่อนไข (Add-Condition) การเพิ่มเสริมแรงจงใจในการกระทำ

กล่าวโดยสรุป วิธีการควบคุมตนเอง คือ วิธีการตั้งเป้าหมายสังเกตบันทึกตลอดจนตระหนักในเป้าหมาย และประเมินเสริมแรงและลงโทษ

การแก้ปัญหา

ฟอการ์ที และเบลลันซา (Fogarty & Bellanca, 1990, p.33) กล่าวว่าความหมาย การแก้ปัญหา คือ การหาทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับสถานการณ์ หรือเหตุการณ์หนึ่งๆ ด้วยการที่จะเสนอความคิด แนวทาง เพื่อการบรรลุผลตามต้องการ

เบลทอล และซอเรนสัน (Bechtol & Sorenson, 1993, p.22) กล่าวถึงหลักการที่แก้ปัญหา สรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการที่บุคคลนำมาใช้อย่างเป็นระบบหรือไม่เป็นระบบ ด้วยความรอบคอบ หรือขาดความรอบคอบ เพื่อการบรรลุผลตามต้องการ

สุวิทย์ มูลคำ (2547, น.15) การแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการจัดการความไม่สมดุลที่เกิดขึ้น โดยพยายามปรับตัวเองและสิ่งแวดล้อมให้ผสมกลมกลืนกลับเข้าสู่ภาวะสมดุลหรือสถานะที่เราคาดหวัง

อีเบอร์ล และสแตนนิช (Eberle & Stanish, 1996, p.9) การแก้ปัญหา หมายถึง การพิจารณาไตร่ตรองอย่างพินิจพิเคราะห์ถึงสิ่งต่างๆ ที่เป็นปมประเด็นสำคัญของเรื่องราวหรือสิ่งต่างๆ ที่คอยก่อความสร้างความรำคาญ ความยุ่งยากสับสน และความวิตกกังวล โดยพยายามหาทางคลี่คลายสิ่งเหล่านั้นให้ปรากฏ และหาหนทางขจัดปัดเป่าปัญหาที่ก่อความรำคาญ ความวิตกกังวล ความยุ่งยากสับสน ให้หมดไปอย่างมีขั้นตอน

ชนาธิป พรกุล (2550, น.267) การแก้ปัญหาคือเป็นขั้นตอนการเผชิญฝ่าฟัน อุปสรรค และแก้ไขสถานการณ์เพื่อให้ปัญหานั้นหมดไป

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าการแก้ปัญหา เป็นกระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ รอบคอบ ในการเผชิญกับความไม่สมดุลเพื่อคลี่คลายอุปสรรค

แนวคิดในการแก้ปัญหา

การที่บุคคลคิดหาวิธีในการแก้ปัญหาเมื่อไม่รู้คำตอบที่ต้องการ และเมื่อเกิดช่องว่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นกับสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ เบคท์ทอล และซอร์เร็นสัน (Bechtol & Sorenson, 1993, p.34) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

กลวิธีในการแก้ปัญหามีอยู่ 2 แบบ คือ

1. การแก้ปัญหาแบบขั้นตอนเดียว (Single-Step Problem Solving) เป็นการแก้ปัญหาที่ง่าย มีขั้นตอนเดียว ไม่ยุ่งยากซับซ้อน
2. การแก้ปัญหาแบบหลายขั้นตอน (Multistep Problem Solving) เป็นการแก้ปัญหาที่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีหลายขั้นตอน

เบคท์ทอล และซอร์เร็นสัน (Bechtol & Sorenson, 1993, p.25) ได้กล่าวถึงเทคนิคในการแก้ปัญหาดังนี้

1. การสร้างตาราง หรือกราฟ (make a table or graph) เป็นวิธีที่ช่วยให้สรุปข้อมูลที่เป็นตัวเลข และยังช่วยให้ประเมินสถานการณ์ปัญหาในอดีต ปัจจุบัน และทำนายเหตุการณ์อนาคตได้อีกทั้งยังง่ายต่อการพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลได้ง่ายขึ้น

2. การสร้างแบบจำลอง (make a model) เป็นวิธีที่จะช่วยให้เห็นสถานการณ์ เข้าใจความซับซ้อนขององค์ประกอบ เห็นแนวทางในการจัดกิจกรรม และเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ เป็นต้นแบบจำลองมี 3 ลักษณะคือ

2.1 แบบจำลองลักษณะสำคัญ (iconic model) คือ การจำลองเพื่อนำเสนอสิ่งที่เป็นนามธรรม

2.2 แบบจำลองเชิงอุปมา (analogue models) คือ การจำลองที่ใช้เพื่อนำเสนอสิ่งหนึ่งด้วยสิ่งอื่น

2.3 แบบจำลองเชิงสัญลักษณ์ (symbolic) คือ การเสนอสิ่งต่างๆ ด้วยสัญลักษณ์

3. การแสดงท่าทาง (act it out) เป็นเทคนิคที่ช่วยให้เข้าใจเนื้อหา

จากแนวคิดในการแก้ปัญหาดังกล่าวสรุปได้ว่า ความสำเร็จในการแก้ปัญหาแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับเทคนิคกลวิธี และขั้นตอนที่เหมาะสมของปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลและช่วยประเมินสถานการณ์ต่างๆ

กระบวนการแก้ปัญหา

ชนาธิป พรกุล (2550, น.267) ได้กล่าวถึงกระบวนการแก้ปัญหามี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การทำความเข้าใจปัญหา

1.1 ปัญหาคืออะไร

- 1.2 ข้อมูลใดเกี่ยวข้องกับปัญหา
- 1.3 มีเงื่อนไข หรือความต้องการข้อมูลเพิ่มเติม
2. วางแผนออกแบบแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
 - 2.1 เคยพบปัญหานี้นมาก่อนหรือไม่
 - 2.2 รู้จักทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือไม่
 - 2.3 ใช้วิธีแก้ปัญหที่เคยประสบความสำเร็จมาก่อนได้หรือไม่
3. ดำเนินการตามแผนมีการตรวจสอบแต่ละขั้นตอนที่ปฏิบัติ
4. สรุปและตรวจสอบการแก้ปัญหา

สาโรช บัวศรี (2549, น.298) กล่าวถึง กระบวนการแก้ปัญหตามหลักพุทธธรรม ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์) คือ การให้ผู้เรียนระบุปัญหาที่ต้องแก้ไข
 2. ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมุทัย) คือ การให้ผู้เรียนวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและตั้งสมมติฐาน
 3. ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ) คือ การให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการทดลองเพื่อพิสูจน์สมมติฐานและเก็บรวบรวมข้อมูล
 4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค) คือ การนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสรุป
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2543, น.145-146) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการแก้ปัญหา 6 วิธี ดังนี้
1. การตระหนักรู้ปัญหา (Sensing Problem and Challenges)
 2. การค้นหาสาเหตุของปัญหา (Data Finding)
 3. ขั้นกำหนดปัญหา (Problem Finding)
 4. ขั้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา (Idea Finding)
 5. ขั้นค้นหาข้อสรุปและเลือกวิธีการแก้ปัญหา (Solution Finding)
 6. ขั้นยอมรับข้อสรุปและดำเนินการแก้ปัญหา (Acceptance Finding)
- สุวิทย์ คำมูล (2547, น.25) ได้กล่าวถึงกระบวนการแก้ปัญหา ดังนี้
1. กำหนดปัญหา
 2. ตั้งสมมติฐานหรือการหาสาเหตุของปัญหา
 3. วางแผนแก้ปัญหา
 4. เก็บรวบรวมข้อมูล
 5. วิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน
 6. สรุปผล

บั้งอร เสรีรัตน์ (2554, น.30) กล่าวถึงขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหา สรุปได้ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่ปัญหา
2. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา
3. ขั้นระบุปัญหา
4. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์
5. ขั้นตั้งสมมติฐาน
6. ขั้นทดลอง หรือตรวจสอบสมมติฐาน
7. ขั้นสรุปผล
8. ขั้นนำไปใช้

กิลฟอร์ด (Guilford, 1971, p.30) กล่าวว่า กระบวนการแก้ปัญหามี 5 ขั้น ดังนี้

1. การเตรียมการ คือ ค้นหาว่าปัญหาคืออะไร
2. วิเคราะห์ คือ พิจารณาถึงสาเหตุของปัญหา
3. เสนอทางแก้ คือ การหาวิธีการที่เหมาะสมกับสาเหตุของปัญหามาแก้ไข
4. ตรวจสอบผล คือ พิจารณาผลลัพธ์ว่าตรงตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่จะต้องหาวิธีอื่น

จนกว่าจะได้ผลตามที่ต้องการ

5. นำไปประยุกต์ใช้ คือ นำวิธีแก้ปัญหามาใช้กับปัญหาที่คล้ายกันในโอกาสต่อไป

จากกระบวนการแก้ปัญหา สรุปได้ว่าการที่จะแก้ปัญหามีการเตรียมในการกำหนดปัญหา มีการวางแผน เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สรุปผลและนำไปใช้ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นที่วัยรุ่นจะตระหนักเพื่อที่จะทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ

การพัฒนาตนเอง

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าคนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าการที่จะพัฒนาเรื่องต่าง ๆ หรือสิ่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลีกไม่พ้นกับการที่จะพัฒนาคนเป็นอันดับแรก เนื่องจากคนเป็นทรัพยากรจะถูกพัฒนาและเป็นทั้งผู้ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา ดังนั้นนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการพัฒนาตนเองและคำใกล้เคียงกันได้แก่ การปรับปรุงตนเอง (self-improvement) การบริหารตน (self-management) และการปรับตน (self-modification) ซึ่งการพัฒนาตนเองนั้นเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

วินัย เพชรช่วย (2555, น.1) ได้กล่าวถึง การพัฒนาตนเองซึ่งตรงกับคำว่า Self-Development หมายความว่า การที่บุคคลพยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนด้วยตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม เหมาะสมกว่าเดิมทำให้สามารถดำเนินกิจกรรม แสดงพฤติกรรม เพื่อสนองความต้องการ แรงจูงใจ หรือเป้าหมายที่ตนตั้งไว้

กระทรวงศึกษาธิการ (2555, น.1) การพัฒนาตนเอง หมายถึง การปรับปรุงด้วยตนเองให้ดีขึ้นดีกว่าเดิม ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์และสังคม

ไซมอนส์ (Symond, 1951, p.3) ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเอง หมายถึง การมุ่งที่จะพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยการกระทำที่เปิดโอกาสให้เด็กเจริญเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขตามอัธยาศัย

อีริกสัน (Erikson, 1968, p.5) การพัฒนาตนเอง หมายถึง การพัฒนาตนด้านจิตสังคม อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดขึ้นกับบุคคลที่ประสบภาวะวิกฤติในลำดับขั้นตอนต่างๆ ของชีวิต ตั้งแต่วัยต้นจนกระทั่งถึงวันสุดท้าย

มยุรา สำเร็จกิจ (2551, น.29) การพัฒนาตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคคลเพื่อให้เกิดความรู้ เกิดทักษะ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้ก้าวหน้าอย่างมีจุดหมาย มีอิสระในการเรียนรู้ด้านการศึกษาค้นคว้าให้ตนเองมีศักยภาพ มีความสามารถและปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เจริญก้าวหน้าทั้งด้านการทำงาน ด้านปัญญา และด้านคุณภาพ

จากความหมายสรุปได้ว่าการพัฒนาตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงตนเองให้เจริญทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ

แนวคิดการพัฒนาตนเอง

ความเชื่อพื้นฐานของบุคคลในการพัฒนาตน เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จ บอยเดิ้ล (Boydell, 1985, p.15) มีแนวคิดว่าการพัฒนาตนเองเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงบุคคล ความสามารถและความรู้สึกลึกๆ ที่เกิดขึ้น บุคคลมีความคิดเห็นแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาด้วยตนเอง นอกจากนี้ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2542, น.12) ได้ให้แนวคิดในการพัฒนาตนเองไว้ดังนี้ มนุษย์ทุกคนมีเอกลักษณ์ มีศักยภาพที่มีคุณค่าเป็นของตนเอง และทุกคนสามารถฝึกทักษะพัฒนาได้ทุกอย่าง ไม่มีใครมีความสมบูรณ์ไปหมดทุกด้าน จนไม่สามารถพัฒนาอีกจากแนวคิดในการพัฒนาตนเอง คือการเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพ

ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2555, น.2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองไว้ ดังนี้

1. การเตรียมตนเองในด้านต่างๆ เช่น ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้งสติปัญญาให้สามารถรับสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน
2. มีความเข้าใจตนเองเห็นคุณค่าของตนเอง ทำให้สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเองในครอบครัว ชุมชน สังคมได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ

3. สามารถปรับปรุงการปฏิบัติตน และการแสดงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลรอบข้างในครอบครัว ชุมชน สังคม

4. สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง ให้พัฒนาไปสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตตามที่วางแผนไว้

5. เป็นแบบอย่างในการพัฒนาคนในครอบครัว ชุมชน และสังคม

6. เป็นการเตรียมคนให้พร้อมในการดำรงตนให้อยู่ในสังคมอย่างมั่นใจ มีความสุข และเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาชุมชนและสังคม

แนวทางในการพัฒนาตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2555, น.3) การพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จโดยที่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลต่างๆ ในครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีความสุข มีแนวทางในการพัฒนาได้ ดังนี้

1. การสำรวจตนเอง
2. การปลูกฝังคุณสมบัติที่ดี
3. การปลูกใจตนเอง
4. การส่งเสริมตนเอง
5. การลงมือพัฒนาตนเอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2552, น.171-178) ได้กล่าวถึง การพัฒนาความก้าวหน้าของแต่ละบุคคล ประกอบด้วยขั้นตอนของกิจกรรมต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1. การประเมินตนเอง
2. การเสาะแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องอาชีพ
3. การกำหนดเป้าหมาย
4. การดำเนินงานตามแผน
5. การตรวจสอบ

ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาตนเองโดยแบ่งไว้ 6 ขั้นตอน คือ

1. การยอมรับและประเมินตนเองอย่างถูกต้อง
2. การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเองที่เป็นไปได้ เปลี่ยนแปลงได้ มีประโยชน์และ

ท้าทายให้พัฒนา

3. การปรับปรุงแก้ไขตนเองให้ดีขึ้น โดยไม่หวังผลเลิศ
4. การยกย่องตนเอง
5. การยกย่องผู้อื่น
6. การช่วยผู้อื่นยกย่องตัวของตัวเอง

จากแนวทางในการพัฒนาตนเองสรุปได้ว่า การที่จะพัฒนาตนเองต้องเริ่มต้นจากยอมรับที่จะสำรวจตนเอง และมีเป้าหมายแนวทางในการส่งเสริมและปรับปรุงยกย่องตนเองและผู้อื่น

ประวัติการสงเคราะห์ในประเทศไทยและความเป็นมาของสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ

ในประเทศไทย การสงเคราะห์เด็กเริ่มด้วยการจัดตั้งโรงเรียนเด็กเช่นเดียวกับในต่างประเทศโดยเริ่มตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2433 ในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยพระวิมาดาเธอกรมพระสุทธาสินีนาฏ เพื่อเป็นสถานที่เลี้ยงเด็กกำพร้า อนุบาล หรือเด็กที่ถูกमारดาทอดทิ้ง การที่ทรงตั้งโรงเรียนเด็กขึ้นนั้น สืบเนื่องจากพระธิดาของเจ้าฟ้าปิภากรจรัสศรี ประชวรและสิ้นพระชนม์ ซึ่งมีพระชนพรรษาประมาณ 5 หรือ 7 พรรษา พระวิมาดาเธอกรมพระสุทธาสินีนาฏ ทรงปรารภว่า “แม้เป็นลูกเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน เมื่อยามเจ็บป่วยยังได้รับทุกขเวทนาถึงเพียงนี้ ถ้าเป็นลูกของคนยากจนจะทุกข์ยากลำบากเพียงไหน” จึงเป็นเหตุให้เกิดแรงผลักดันดลพระทัยครั้งสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย ในการจัดสวัสดิการให้การช่วยเหลือกับเด็กที่ประสบปัญหาความทุกข์ยากในชีวิต โดยทรงจัดตั้งโรงเรียนเด็กขึ้น เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์กับเด็กกำพร้า อนุบาล และเด็กที่ประสบปัญหาทุกข์ยากทั่วไป โดยทรงบริจาคทรัพย์ส่วนพระองค์ จัดสร้างโรงเรียนเด็กดังกล่าวขึ้นที่ตำบลสวนมะลิ ถนนบำรุงเมือง และได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานเลี้ยงเด็ก ซึ่งมีท่านผู้บัญชาการเป็นประธานดำเนินงาน โรงเรียนเด็กสมัยนั้น นับเป็นสถานสงเคราะห์เด็กแห่งแรกของประเทศไทย และดำเนินงานโดย PRIVATE ORGANIZATION หรือองค์กรเอกชนเช่นเดียวกับประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีกรมประชาสงเคราะห์

ต่อมาโรงเรียนเด็กดังกล่าวได้โอนไปเป็นของเทศบาลและเมื่อได้มีการก่อตั้งกรมประชาสงเคราะห์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2483 โดย จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี และเป็นอธิบดีคนแรกของกรมประชาสงเคราะห์ ได้รับโอนสถานเลี้ยงเด็กดังกล่าวให้เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดกรมประชาสงเคราะห์โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนชาติสงเคราะห์” และที่สุดได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี” มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนับเป็นสถานสงเคราะห์เด็กแห่งแรกของประเทศไทยที่ดำเนินการโดยรัฐบาล (ขนิษฐา เทวินทรภักดี, 2543, น.41-42)

ความเป็นมาของสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ

สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ ตั้งอยู่เลขที่ 1036-1092 ถนนอาคารสงเคราะห์ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120 ได้เริ่มดำเนินการบริการสงเคราะห์เด็กมาตั้งแต่ พ.ศ. 2484 โดยอาศัยอำนาจและหน้าที่พระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ. 2481 สถานสงเคราะห์เด็กแห่งเดียวในขณะนั้นคือ โรงเรียนประชาสงเคราะห์ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้รับเด็กไว้ในความ

อุปการะหลายประเภทมีทั้งเด็กกำพร้า อนาคตา เร่ร่อน ไร้ที่พึ่ง (ตกอยู่ในสภาพที่ขาดที่พึ่ง) เนื่องจากปัญหาความเดือดร้อนในครอบครัว เช่น หัวหน้าครอบครัวต้องโทษถูกคุมขัง วิกลจริต เจ็บป่วยเรื้อรัง ฐานะยากจนขัดสน หรือพิการทางร่างกายจนหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวไม่ได้ ตลอดจนเด็กที่ประพฤติดันไม่สมควรแก่วัย เช่น หลบหนีการเรียน กระทำตนเป็นที่รบกวนหรือก่อความเดือดร้อน หรือโน้มเอียงไปในทางที่จะกระทำผิด

ดังนั้น เพื่อให้การสงเคราะห์อุปการะเด็กเป็นไปโดยความเหมาะสมตามลักษณะของเด็กแต่ละประเภท กรมประชาสงเคราะห์จึงได้พิจารณาจัดตั้งสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆออกจากโรงเรียนประชาสงเคราะห์ปากเกร็ดเพื่อเป็นสถานสงเคราะห์สำหรับเด็กที่กำพร้า อนาคตา ไร้ที่พึ่ง แต่มีความประพฤติดี มีความมานะพยายามบากบั่นในการเรียน และมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะสถานสงเคราะห์แห่งนี้ ได้รับเงินงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2497 และเริ่มดำเนินการรับเด็กเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2497 เป็นต้นมา

ปัจจุบันสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆสังกัดสำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก (สปป.) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำหน้าที่ให้บริการแก่เด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ประวัติความเป็นมาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายลiria

ในสมัยที่ยังใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 การปฏิบัติตัวต่อเด็กที่กระทำผิดตามกฎหมายศาลได้ แต่พิเคราะห์ถึงความรู้สึกผิดชอบของเด็กประกอบกับลักษณะของความผิดที่เด็กได้กระทำความผิด กำหนดโทษไปตามความเหมาะสมกับความผิดและความรู้สึกผิดชอบของเด็ก ส่วนการควบคุมเด็กที่กระทำผิด ในปีพ.ศ. 2450 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนดัดสันดานขึ้นที่เกาะสีชัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยให้อยู่ในความดูแลของกรมตำรวจ โรงเรียนดังกล่าวเป็นสถานที่ควบคุมเด็กที่กระทำความผิดซึ่งมีอายุระหว่าง 10-16 ปี ไว้ให้การแก้ไขเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยส่วนที่เสียหายและปลูกฝังนิสัยที่ดี ต่อมาได้โอนกิจการโรงเรียนดัดสันดานให้อยู่ในการดูแลของกรมราชทัณฑ์

ในปีพ.ศ. 2479 ได้ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา โดยมีบทบัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้เด็กที่มีอายุในเขตบังคับ (อายุไม่ครบ 15 ปี) ที่ไม่ได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาโดยปราศจากเหตุผลอันสมควรไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพ และต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. 2479 ขึ้นใช้บังคับโดยได้มีบทบัญญัติวางวิธีปฏิบัติต่อนักโทษและต่อเด็กที่ต้องคำพิพากษาให้หนักไปในทางฝึกอบรม ไม่ใช่การทำโทษเช่นแต่ก่อน กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพ สำหรับเด็กที่กระทำผิดที่มีอายุ

ยังไม่ครบ 18 ปี และแยกควบคุมผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ไว้เป็นพิเศษ โดยเปลี่ยนชื่อโรงเรียนดัดสันดานเป็นโรงเรียนฝึกอาชีพ พร้อมกับย้ายจากเกาะสีชังมาตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ได้จัดตั้งเป็นทัณฑสถานวัยหนุ่ม ต่อมากรมราชทัณฑ์ได้โอนกิจการโรงเรียนฝึกอาชีพไปให้กรมประชาสงเคราะห์ ดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2501 ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ได้รับเด็กไว้ฝึกอบรม ณ เยาวชนสถาน บ้านห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ส่วนทัณฑสถานวัยหนุ่มยังคงอยู่กับกรมราชทัณฑ์ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554, ออนไลน์)

พระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ. 2481 ได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าหน้าที่จัดการกับเด็กนักเรียนและเด็กอนาถาที่ประพฤตินไม่สมควรแก่วัย และให้ศาลมีอำนาจสั่งสอนปกครองบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กที่ใช้อำนาจปกครองโดยมิชอบเสียบางส่วนหรือทั้งหมดได้ และตั้งเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้ปกครองแทน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีสารวัตรนักเรียนออกทำการตรวจตราดูแลความประพฤติของเด็กนักเรียนในกรุงเทพฯ ส่วนกรมประชาสงเคราะห์ได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์เป็นที่ให้การเลี้ยงดูและอบรมขึ้น เยาวชนสถานทุ่งมหาเมฆ และเยาวชนสถานบางละมุง จังหวัดชลบุรี (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554, ออนไลน์)

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กที่กระทำผิดมาโดยตลอด และเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีข้อบกพร่องและมีอุปสรรคอยู่หลายประการ ทั้งกฎหมายที่บัญญัติไว้ก็เฉพาะสำหรับการปฏิบัติต่อเด็กหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว ส่วนวิธีปฏิบัติต่อเด็กในระหว่างที่ถูกจับกุมและระหว่างการพิจารณาคดีไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีการไว้ เด็กจึงได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่กระทำความผิด ซึ่งเป็นการไม่เหมาะสมและมีผลเสียหายแก่เด็ก จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 โดยมีที่ทำการชั่วคราวอยู่ที่อาคารศาลแขวงพระนครใต้ (เดิม) ตำบลตลาดน้อย อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร ส่วนอาคารที่ทำการถาวรได้ก่อสร้างขึ้นในที่ดินราชพัสดุใกล้ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ด้านถนนราชินี จัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารดังกล่าว เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2495 เป็นเงินทั้งสิ้น 1,370,000 บาท กำหนดเวลาก่อสร้าง 300 วัน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554, ออนไลน์)

การเปิดทำการศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 นับเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องเหมาะสม โดยแยกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งกฎหมาย

ได้บัญญัติให้มีการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิต และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงไปพร้อมกับการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้ศาลได้ทราบถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิดก่อนแล้วจึงใช้มาตรการแก้ไขเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล ต่อมากระทรวงยุติธรรมได้เสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554, ออนไลน์)

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัวและเห็นว่าครอบครัวมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาคดีเด็กและเยาวชน เพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสวัสดิภาพจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2535 โดยกฎหมายดังกล่าวได้เพิ่มบทบัญญัติให้มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดสากลที่ถือว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานอันสำคัญของชุมชน การดำรงอยู่ของครอบครัวหมายถึงการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของสมาชิกทุกคนในครอบครัว และปัญหาครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และสภาพจิตใจของทุกคนในครอบครัว รวมทั้งกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ปรับเปลี่ยนชื่อของศาลคดีเด็กและเยาวชนกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554, ออนไลน์)

ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งตามมาตรา 275 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ขึ้น ซึ่งมีผลให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของศาลเยาวชนและครอบครัวมาอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม ตามมาตรา 36 ภายหลังจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาสังกัดอยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมในช่วงปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการใหม่ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ขึ้น มีผลทำให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้รับการยกฐานะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยให้มีอำนาจหน้าที่และการแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554, ออนไลน์)

ภารกิจ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นองค์กรหลักในการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและนำสวัสดิภาพเด็กเยาวชน ผู้เยาว์ และครอบครัว ในกระบวนการยุติธรรม โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างเสมอภาคและทั่วถึง (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554, ออนไลน์)

ความเป็นมาของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร เป็นสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนให้เป็นที่พักพิงชั่วคราวของเยาวชนที่ก้าวพลาดหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้ว เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2535 ซึ่งปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ 113 หมู่ 2 ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โดยมี นาง พรรณี อติโพธิ์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร ซึ่งอยู่ระหว่างการย้ายผู้จะมาแทนเป็นผู้อำนวยการเสรีย์ เชื้อวชาญ (20 สิงหาคม 2555) ซึ่งศูนย์ฝึกแห่งนี้จะแตกต่างจากศูนย์ฝึกอื่นตรงที่ จะรับสมัครเยาวชนเข้ามาฝึกวิชาชีพจากทั่วประเทศ โดยมีคณะกรรมการจากศูนย์ฝึกเป็นผู้คัดเลือก โดย 1 ปีจะรับสมัคร 2 รุ่น คือ เดือนเมษายนและเดือนตุลาคม การแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 2 ภาคเรียน 1 ปีการศึกษา จำนวน 8 หน่วยวิชาชีพ 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรระยะสั้น มีระยะเวลาฝึกวิชาชีพ 6 เดือน หรือ 890 ชั่วโมง ได้แก่ วิชาชีพการบังคับเครื่องจักรกลหนักในการก่อสร้าง และหลักสูตรระยะยาว มีระยะเวลาฝึกวิชาชีพ 1 ปี หรือ 1,216 ชั่วโมง 7 หน่วยวิชาชีพ ได้แก่ ช่างกลโรงงาน ช่างยนต์ ช่างพิมพ์ ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไม้ ช่างไฟฟ้า และช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศและทำความเย็น หลักเกณฑ์สำคัญในการคัดเลือกเยาวชนคือ ต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีระยะเวลาการฝึกอบรมเหลืออยู่ไม่เกิน 2 ปี และมีความสนใจในการฝึกวิชาชีพ เมื่อเยาวชนจบการศึกษาแล้วทางศูนย์ฝึกจะพาเยาวชนไปทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อทดสอบกระบวนการเรียนรู้และนำความรู้ไปประกอบอาชีพภายหลังได้รับการปล่อยตัว ทั้งนี้ ทางศูนย์ฝึกได้จัดพิธีมอบประกาศนียบัตรและวุฒิการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรม เป็นประจำทุกปี

ระหว่างที่เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาวแล้ว ทางศูนย์ฝึกฯ ยังได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา เพื่อจัดการเรียนการสอนสายสามัญและวิทยาลัยการอาชีพพุทธมณฑลในด้านการฝึกวิชาชีพ เพื่อนำแผนการจัดการเรียนการสอนของทั้งสองหน่วยงาน มาจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เยาวชนที่ได้รับการพิจารณาปล่อยตัวในแต่ละภาคการศึกษา จะได้รับประกาศนียบัตรและวุฒิการศึกษาเพื่อรับรองวิทยฐานะตามหลักสูตรที่ตนเลือกแตกต่างกันไปดังนี้

1. หนังสือรับรองผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ระดับ 1 สาขา อาชีพต่างๆ จากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 4 จังหวัดราชบุรีหรือศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดนครปฐม
2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สำหรับเยาวชนที่มีวุฒิการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมหรือได้รับประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเป็นรายวิชา สำหรับเยาวชนที่ไม่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากวิทยาลัยการอาชีพพุทธมณฑล
3. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นพื้นฐาน 250 ชั่วโมง และประกาศนียบัตรชั้นสูง 250 ชั่วโมง จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
4. ประกาศนียบัตรการศึกษา (สายสามัญ) จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554, ออนไลน์)

ประวัติโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

เด็กและเยาวชนเป็นอนาคตของชาติ การที่เราช่วยกันแก้ไข บำบัดฟื้นฟู และสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาเป็นเรื่องจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนควบคู่ไปกับการพัฒนา ในด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งระเบียบวินัยต่างๆ ให้เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องเหมาะสม จะเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กและเยาวชนได้ และจะมีผลให้เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาในวันนี้กลับกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ดังพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณภาพของบุคคล/สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เด็กและเยาวชนให้ครบถ้วนพอเหมาะกับทุกคน สังคมและบ้านเมืองนั้นจะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถดำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศไทยและการก้าวหน้าต่อไปได้”

จากแนวพระบรมราโชวาทข้างต้น ประกอบกับวิสัยทัศน์และเจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยนางดวงมาลย์ ศิลปะอาษา ครั้งยังดำรงตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ได้พิจารณาเห็นว่าเด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดควรได้รับการศึกษาในระบบ ไม่ควรพลาดโอกาสทางการศึกษาเล่าเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับ จึงได้ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในด้านงบประมาณการก่อสร้างอาคารสถานที่และอื่นๆ จนกระทั่งสามารถจัดสร้าง โรงเรียนฟ้าใสวิทยาแล้วเสร็จ และได้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 อนุญาตให้มูลนิธิมุทิตาศึกษา (ปัจจุบัน คือ มูลนิธิฟ้าใสให้ชีวิตใหม่) เป็นผู้จัดตั้ง และดำเนินการ ในวันที่ (14 มีนาคม 2543 มูลนิธิมุทิตาศึกษาดำรงอยู่ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเลขที่ 6/1 ถ.บรมราชินี แขวงบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร)

โรงเรียนฟ้าใสวิทยาเป็นโรงเรียนประเภทการศึกษาสงเคราะห์ มาตรา 15 (3) จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสายสามัญ (ตามภาคบังคับ) ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ระบบทางการศึกษาให้สอดคล้องต้องตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการจะส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี และตามเจตนารมณ์ การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัว

การจัดตั้งโรงเรียนฟ้าใสวิทยานอกจากใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ยังใช้กระบวนการจัดการบำบัด เยียวยา ฟื้นฟู แก้ไขสุขภาพจิต และสุขภาพกาย ปัญหาความประพฤติ ปัญหาครอบครัว ให้ตามศักยภาพในเยาวชนเป็นรายบุคคล โดยสอดแทรกจริยธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมให้สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติสลายพฤติกรรมเชิงลบให้กลุ่มเด็กพิเศษเหล่านี้ด้วย ทั้งเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบพิเศษ ซึ่งไม่เหมือนเด็กทั่วๆ ไป นั่นหมายถึงการที่จะมุ่งเน้นที่จะพัฒนาการศึกษาให้เป็นรูปแบบพิเศษควบคู่กับการฟื้นฟู บำบัดแก้ไข และการเสริมสร้างการฝึกอาชีพไปด้วยจนกระทั่งเด็กและเยาวชนเหล่านี้จบหลักสูตรการศึกษาสายสามัญ

โรงเรียนฟ้าใสวิทยาได้รับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินการจาก มูลนิธิฟ้าใสให้ชีวิตใหม่ (มูลนิธิมุทิตาศึกษา) พร้อมกันนี้ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (ส.ช.) กระทรวงศึกษาธิการ คณะผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร องค์การภาครัฐและเอกชน ตลอดจนท่านผู้มีจิตศรัทธา บริจาคทุนทรัพย์ และสิ่งของอันเป็นปัจจัยอุปโภคบริโภคอีกด้วย

อนึ่ง โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระบบสามัญ ประเภทประจำ (เด็กชาย) ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดให้ได้รับการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542) นักเรียนและผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น (ทั้งค่าที่พัก ค่าอาหาร เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องแต่งกายและเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดวัสดุ สื่อการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมและจำเป็น)

ระหว่างการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ทางมูลนิธิฟ้าใสให้ชีวิตใหม่ได้เตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ในการเข้าสู่การประกอบอาชีพสุจริตโดยการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กศึกษาและฝึกอบรมฝีมือวิชาชีพ เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ คหกรรม ช่างซ่อมเครื่องยนต์ ช่างเชื่อมโลหะ ช่างเย็บผ้าเย็บจักร ช่างไฟฟ้า ช่างทาสี ช่างตัดผม ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ เป็นอาทิ หรือวิชาชีพพระยะสั้น

หรือวิชาชีพตามอัธยาศัย ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน หลังจากจบการศึกษาดังกล่าวแล้ว จะได้รับประกาศนียบัตรจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือวุฒิปริญญาเฉพาะทางในสาขาวิชาชีพนั้นๆ สามารถประกอบอาชีพยังสถานประกอบการหรือส่วนตัวได้

มูลนิธิฟ้าใสให้ชีวิตใหม่และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อเนื่อง โดยการสนับสนุน ส่งเสริมนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับสูง หรือในระดับช่างฝีมือวิชาชีพต่อไป

“โรงเรียนฟ้าใสวิทยา” เป็นโรงเรียนนำร่องแห่งแรกในประเทศไทย ที่มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนฝึกอบรมฯ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเป็นแบบครบวงจร 4 รูปแบบ คือ

1. บำบัดรักษา (Caring Therapy)
2. พัฒนาเรียนรู้ (Learning Development)
3. สงเคราะห์ฟื้นฟู (After Care)
4. กู้คืนสังคม (Healthy Society)

ด้วยพระปณิธานดังกล่าว จึงเป็นการเสริมสร้างชีวิตใหม่ที่ให้อนาคตที่แจ่มใสอย่างเป็นรูปธรรมแก่เด็กและเยาวชนเหล่านี้ให้ได้รับการศึกษา และฝึกวิชาชีพให้ได้มีอาชีพมีรายได้สามารถยืนหยัดในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปรกติสุข อันนับว่าเป็นผลผลิตทรัพยากร เยาวชนคนดีของชาติบ้านเมืองอีกทั้งยังเป็นการสนองแนวพระราชดำริ ซึ่งทรงเน้นพื้นฐานความสำคัญของการศึกษา ดังพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งว่า “...การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด และความประพฤติ และคุณภาพของบุคคลสังคมและบ้านเมืองใด ให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้ครบถ้วนพอดีกับทุกคน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถดำรงรักษาความเจริญ มั่นคงของประเทศชาติ และพัฒนาการก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด...”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ศิริวรรณ เรืองคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการวางแผนชีวิตและอาชีพของนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ เชียงใหม่ เป็นการวัดความสามารถใน 5 ด้าน คือ ด้านการสำรวจตนเองทางอาชีพ การสำรวจข้อมูลทางอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพ การวางแผนทางอาชีพ และการพัฒนาตนเองเข้าสู่อาชีพ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีคะแนนความสามารถในการวางแผนชีวิตและอาชีพผ่านเกณฑ์ 60% ของคะแนนเต็มในด้านที่ 1 ถึงด้านที่ 5 คะแนนเต็มในด้านที่ 1 ถึงด้านที่ 5 หลังจากได้รับการฝึกอบรมอาชีพและเมื่อ

เปรียบเทียบกับคะแนนก่อนการอบรมแล้วนักศึกษามีคะแนนผ่านเกณฑ์เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 82.35 ของนักศึกษาทั้งหมด

สายหยุด เหมือนสร้อย (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการแนะแนวเพื่อการวางแผนชีวิตและอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการแบ่งกลุ่มทดลองเป็น 2 กลุ่มและกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ซึ่งกลุ่มทดลองกลุ่มแรกได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มและกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาทางอาชีพด้วยตนเอง โดยใช้เวลาทดลองเหมือนกับกลุ่มแรก ในการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนวุฒิภาวะสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพในชั้นเรียนปกติ จากอาจารย์คนเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติของคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพ

ชนิษฐา เทวินทรภักดี (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนรู้ในสถานสงเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษาให้กับเด็กในสถานสงเคราะห์ โดยเฉพาะของภาครัฐ ยังไม่ได้คำนึงถึงและให้ความสำคัญกับหลักการจัดการศึกษาทางเลือก เพื่อให้ความเสมอภาคและการเข้าถึง ต้องมีการปรับปรุงในเรื่องการจัดการศึกษา

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนรู้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยปรากฏว่า การจัดการศึกษา ยังขาดการตระหนักถึงปัญหาทางพฤติกรรมหรือปัญหาความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ โดยมีส่วนที่จะต้องแก้ไขในเรื่องเนื้อหาหลักสูตรที่จะต้องมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย สามารถนำไปใช้กับเด็กและเยาวชนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน

วิษุทธิ์ ไชยเทพ (2544, น.62-72) ได้ศึกษากิจกรรมกลุ่มการแสดงออกที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งเป็นกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบโครงการเห็นคุณค่าในตนเองของ คูเปอร์สมิธ แบบประเมินการแสดงออกที่เหมาะสม และ โปรแกรมฝึกกิจกรรมกลุ่มผลปรากฏว่ากิจกรรมการให้คำปรึกษากลุ่มส่งผลให้เยาวชนมีความหวังในชีวิตที่ดีขึ้นมาก

กัญช์ เกสรสุขนธ์ (2546, น.48-53) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่กลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 13-18 ปี แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียนของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith) และกิจกรรมกลุ่มพบว่า เยาวชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าเยาวชนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิญา เวชชัย และกิตติพัฒน์ นนทปัทมะกุล (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกลุ่มคนที่เป็กลุ่มเสี่ยงและผู้ด้อยโอกาสในสังคม ผลการวิจัยพบว่า ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีการกัที่ซับซ้อนและล้นเกิน ปัญหาในมิติที่หลากหลายของเด็กผู้กระทำผิดส่งผลให้ขาดโอกาสและทางเลือก ปัญหาด้านความยุติธรรมที่เกิดขึ้นกับเด็กกลุ่มยากจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องมีการปรับปรุงในเรื่องการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนและฝึกอาชีพในสถานพินิจฯ ควรเน้นหลักสูตรที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการทำงานกับความคิด การช่วยเหลือบำบัดทางอารมณ์ จิตใจ เน้นทักษะชีวิต ทักษะสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในอนาคต

วิไลรัตน์ หิรัญสุขโชติ และคนอื่นๆ (2550 : น.66) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กกำพร้า เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ในด้านการมองตนเองเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมสัมพันธ์กลุ่มเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เบญญาภา ชัยภูมิ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนชีวิตภายหลังการปล่อยตัวของเยาวชนภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 1 จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ความฝันอันสูงสุดพบว่า เยาวชนมีความฝันไปในเรื่องของการเรียนการทำงาน ประกอบอาชีพ แต่ในบางรายยังมีความฝันในเรื่องของการเลี้ยงดูพ่อแม่ ซึ่งจะเห็นว่าความฝันของเยาวชนในระดับของความต้องการความสำเร็จนั้น เยาวชนจะมีความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการความอบอุ่นจากครอบครัว โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลในการให้คำปรึกษาประจำศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและครอบครัว รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเยาวชนทั้งที่ผ่านการฝึกอบรมและอยู่ในระหว่างฝึกและอบรม

จิตรารณ์ จิตรธร (2551 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยในเรื่องการกระทำ ความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับทรัพย์สิน ศึกษาเชิงทฤษฎีการควบคุมตนเอง การควบคุมทางสังคม และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง จากกลุ่มตัวอย่างอายุ 16-20 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมต้น พักอยู่ร่วมกับพ่อแม่ในเขตชุมชนและชุมชนแออัด และครอบครัวมีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท พบว่าได้กระทำความผิดครั้งแรกอายุระหว่าง 13-16 ปี ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมากที่สุดและเมื่อกระทำความผิดกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะกระทำความผิดเป็นครั้งที่ 2 โดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินและปล้นทรัพย์สินมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมต่อต้านสังคมมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนส่งผลต่อการกระทำความผิดสูงและการกระทำความผิดซ้ำมีเหตุเกิดจากถูกเพื่อนชักชวน/ทำให้ลอง ความกึ่คะนองและมีปัญหาทางการเงินเป็นต้น ข้อเสนอแนะสถาบันครอบครัวควรดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก

โดยเฉพาะการคบหาสมาคมกับเพื่อนฝูง และสถาบันการศึกษาและสังคมควรร่วมมือให้เด็กรู้จักการเห็นคุณค่าในตนเอง

วรารณ แสงคำ (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาความว้าเหวและการใช้โปรแกรมเพื่อลดความว้าเหวของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าและยากจนวัดสระแก้ว จังหวัดอ่างทอง พบว่าเด็กในสถานสงเคราะห์ที่กำพร้าและยากจนวัดสระแก้ว มีความว้าเหวอยู่ในระดับมาก เด็กชายและเด็กหญิงในสถานสงเคราะห์กำพร้าและยากจนวัดสระแก้ว มีความว้าเหวไม่แตกต่างกัน ส่วนเด็กที่มีระยะเวลาในการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ต่างกันมีระดับความว้าเหวต่างกัน เด็กที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างกันจะมีความว้าเหวแตกต่างกัน

สมชาย ศิละม้าย (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการของเด็กในสถานพินิจและเยาวชน : ศึกษากรณีบ้านมูทิตา พบว่า การเรียนการสอนยังขาดมาตรฐานอุปกรณ์ไม่พอเพียงรวมทั้งการฝึกอบรมยังไม่พัฒนาตามความต้องการตลาดแรงงาน เด็กไม่เปิดใจในการให้ครูรับทราบปัญหาที่แท้จริงที่อยู่ในส่วนลึกของจิตใจของเด็กและเยาวชน ส่งผลต่อการแก้ปัญหาไม่ตรงตามจุด รวมทั้งเด็กมีจุดประสงค์ที่ต้องการไม่แน่นอน ไม่แน่ใจสิ่งที่ตนเองต้องการทำให้เกิดการแก้ปัญหาไม่ตรง และพฤติกรรมช่วยเหลือของครูมีผลต่อการให้ความร่วมมือของเด็กและเยาวชน

โสภา ชูพิกุลชัย และคนอื่นๆ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแรงกระตุ้นการนำสู่การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า แรงกระตุ้นภายในเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกิดจากปัจจัยตัวเด็กเองและสภาพแวดล้อม ด้านตัวเด็กเองพบสาเหตุ 8 ประเด็น คือ 1) การขาดความพึงพอใจในตนเอง ความอยากได้อะไรก็มี 2) ประสบการณ์ด้านลบในวัยเด็กและความต้องการประชดชีวิต 3) ค่านิยมทางลบ/ความเชื่อส่วนบุคคลทางลบ 4) การรู้เท่าไม่ถึงการณ์ 5) การขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่จำเป็นในการควบคุมตนเอง 6) บุคลิกภาพ/ลักษณะนิสัย 7) การไม่ยอมรับ/ไม่เห็นความสำคัญของตนเอง 8) การขาดการวางแผนเป้าหมายในชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อมพบสาเหตุสำคัญ 8 ประเด็น 1) ขาดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมจากครอบครัว 2) ผู้ผลิตสื่อที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม 3) อิทธิพลด้านลบจากกลุ่มเพื่อน 4) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีแนวโน้มนำสู่การกระทำความผิด 5) ปัจจัยทางเศรษฐกิจในครอบครัว 6) การเลียนแบบบุคคลที่ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์และมีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมในสังคม 7) ความล้มเหลวของระบบการศึกษา 8) สังคมไม่ให้โอกาสยอมรับการกลับตัวของเด็ก ส่วนแนวทางป้องกันและลดพฤติกรรมกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ควรมีแนวทางปฏิบัติใน 3 แนวทางคือ 1) บทบาทของสถาบันครอบครัว 2) บทบาทของสถาบันการศึกษา 3) บทบาทของสถาบันทางสังคม

เสกสิทธิ์ สวรรยาธิปัติ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการกระทำคามผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและชีวิตร่างกาย (คดีร้ายแรง) ของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล : การวิจัยโดยใช้ทฤษฎีการควบคุมตนเอง พบว่า โมเดลองค์ประกอบในการควบคุมตนเองเกี่ยวข้องกับอิทธิพลต่อการกระทำคามผิดทั้ง 3 ประเภทคือ รองลงมา คือความหุนหันพลันแล่นด้านกระบวนการคิด มีอิทธิพลต่อการกระทำคามผิดในคดีอาชญากรรมและชีวิตร่างกาย ในขณะที่ด้านองค์ประกอบยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางมีอิทธิพลต่อการกระทำคามผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเพียงคดีเดียว และองค์ประกอบด้านอารมณ์มีอิทธิพลต่อการกระทำคามผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายเท่านั้น นอกจากนี้ภูมิหลัง ได้แก่ อายุ การศึกษา ประวัติการกระทำผิด และที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว พบว่าอายุต่ำกว่า 15 ทำนายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินค่อนข้างสูง, การศึกษาต่ำกว่าป.6 ทำนายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินระดับสูงมาก, ประวัติการกระทำคามผิดทำนายเกี่ยวกับอาชญากรรมได้ไม่สูงนัก, ที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัวทำนายเกี่ยวกับอาชญากรรมได้เพียงเล็กน้อย ขณะที่ทำนายกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับครอบครัวได้มากกว่า 2 เท่า แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับครอบครัวมีแนวโน้มที่จะกระทำคามผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมได้มากกว่ากลุ่มที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว ข้อเสนอแนะการวิจัยเชิงนโยบายควรส่งเสริมและจัดให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการคิดและแก้ไขปัญหา และทักษะการดำเนินชีวิต ในสถาบันการศึกษา และมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ในการกำหนดมาตรการบำบัดเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮอบกินส์ (Hopkins, 1985, 1824-1824-A) ได้วิจัยเรื่องการจัดหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับ Valley View School ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อการจัดหลักสูตร คือ ปัญหาการปรับใช้แผนปฏิบัติการของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม โรงเรียนขาดหลักสูตรที่มีเฉพาะท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นไม่เรียกร้องให้มีการจัดหลักสูตรระดับท้องถิ่นของตนไม่มีการวัดผลการเรียนเพื่อปรับปรุงหลักสูตร

เมคคิบบิน (Mekibbin, 1989, p.89) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวในส่วนต่างๆ ของโรงเรียน สำหรับเด็กที่ด้อยความสามารถในการปรับตัว ด้านการเรียน บทบาทการวางตัวในสังคม การไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ในการทดลองครั้งนี้ได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการทดลองพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถด้านการเรียน และการปรับตัวโดยมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมได้

โรบินสัน (Robinson, 1992, p.746) ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและการพัฒนาชุมชน พบว่า ในการจัดการศึกษาเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น ราษฎรท้องถิ่นหรือราษฎรชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาร์คอกซ์ และช็อบป์ (Marcoux & Shope, 1997 อ้างถึงใน ศิริขวัญดวง ดาวประกาย, 2543, น.48) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดื่มและการไม่ดื่มสุราของวัยรุ่น โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการวางแผนการกระทำพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนเกรด 5-8 จำนวน 3,946 คน ในตะวันออกเฉียงใต้ของมิชิแกน เป็นการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล และทฤษฎีการวางแผนการกระทำพฤติกรรมในการทำนายความตั้งใจในการดื่มสุรา ได้ทำการศึกษาในปี 1987 ผลปรากฏว่า ทฤษฎีการวางแผนการกระทำพฤติกรรม สามารถทำนายความตั้งใจในการดื่มสุราของวัยรุ่น ได้มีประสิทธิภาพกว่าทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

เมเจอร์ และคนอื่นๆ (Meger ; el al., 2005, p.349) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 136 คน ที่กำลังเรียนในเกรด 6-7 ในโรงเรียนรัฐบาล มีการแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่มีพฤติกรรมเกรหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนในการปรับปรุงพฤติกรรมมากขึ้นรวมทั้งคะแนนจากพ่อแม่เป็นผู้ประเมินน้อยลงมากกว่ากลุ่มควบคุม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สรุปได้ว่า การที่จะพัฒนาหลักสูตรได้ดีนั้นควรคำนึงถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะในการบำบัดด้านอารมณ์และจิตใจ โดยการเน้นเกี่ยวกับการเลือกและการเห็นคุณค่าของชีวิตในการวางแผนชีวิตอย่างมีเป้าหมาย เพื่อที่จะสามารถนำไปพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าไสลวิทย์ให้มีประสิทธิผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการวางแผนสร้างหลักสูตรซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง และรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อให้วัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

2. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความจำเป็นในการวางแผนชีวิตของวัยรุ่นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา โดยการสนทนากลุ่ม

3. จากกิจกรรมทั้ง 2 ข้อ ที่กล่าวมานำไปสู่การประมวลเป็นองค์ประกอบของความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ซึ่งนำไปกำหนดเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นรายละเอียดต่างๆของโครงร่างหลักสูตร

ส่วนที่ 1 การสร้างโครงร่างหลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มากำหนดเป็นโครงร่างหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

2. หลักการของหลักสูตร

3. จุดหมายของหลักสูตร
4. สาระกักรรรม
5. กักรรรม
6. แนวทางการวัดผลประเมินผล
7. หน่วยกักรรรม ประกอบด้วยเนื้อหาต่อไปนี้
 - 7.1 สาระกักรรรม
 - 7.2 จุดประสงค์ของหน่วยกักรรรม
 - 7.3 สาระกักรรรม
 - 7.4 กักรรรม
 - 7.5 สื่อ
 - 7.6 การวัดผลประเมินผล

ส่วนที่ 2 การประเมินโครงสร้างหลักสูตร

เป็นการนำโครงสร้างหลักสูตรที่ได้พัฒนามาตร ตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดประสงค์ของการประเมิน
2. ผู้ประเมิน โครงสร้างหลักสูตร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 3 การปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร

ในการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร โดยการนำผลจากการประเมิน โครงสร้างของหลักสูตร จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องมาเป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงแก้ไข ใน โครงสร้างหลักสูตรมีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยนำหลักสูตรที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเรียบร้อยแล้วนำไปทดลอง ใช้ โดยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
 - 2.1 หน่วยกักรรรม
 - 2.2 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

- 2.3 แบบวัดเจตคติ
- 2.4 แบบวัดคุณลักษณะ
- 2.5 แบบวัดความพึงพอใจ
- 3. แบบแผนการทดลอง
 - 3.1 การเตรียมก่อนการทดลอง
 - 3.2 การดำเนินการทดลอง
- 4. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.1 ด้านหลักสูตร (ประสิทธิภาพ)
 - 4.2 ด้านผู้เรียน (เปรียบเทียบ)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

หลังสิ้นสุดการทดลองใช้หลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการประเมิน

1. ประสิทธิภาพของหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

ค่าประสิทธิภาพจากการทดลองใช้หลักสูตร โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

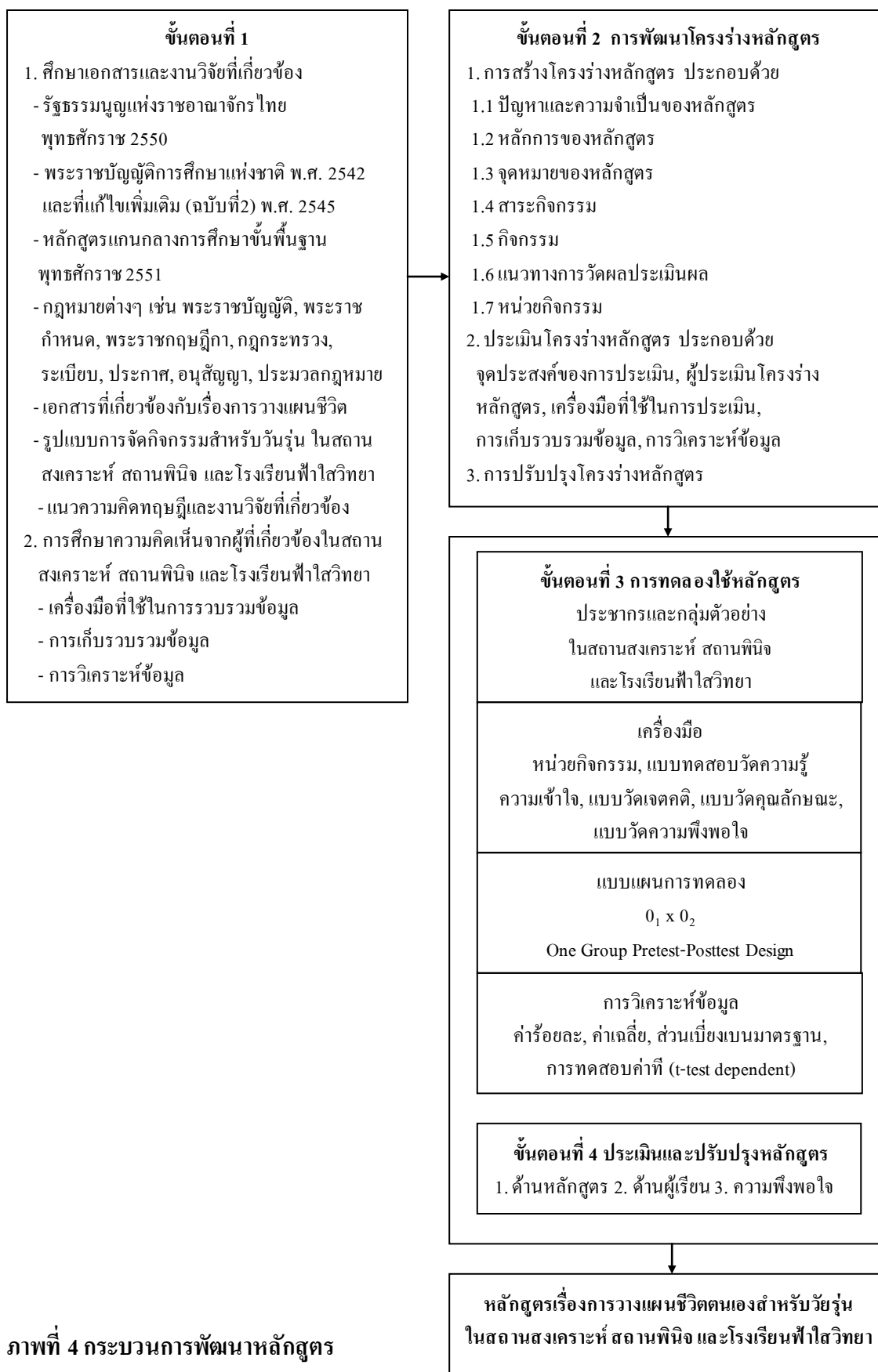
2. เปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองผู้เรียน ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง และด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร

3. ความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของผู้เรียน ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

เป็นการวัดความพึงพอใจด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร ทั้งด้าน โครงสร้างและรายละเอียดขององค์ประกอบหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง สำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา รายละเอียดดังนี้

เป็นการศึกษาองค์ประกอบเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองหลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบคุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง เพื่อเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

2. การศึกษาความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง และรูปแบบกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง มากำหนดเป็นประเด็นคำถามในการจัดการสนทนากับครูผู้สอน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา จำนวน 20 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ซึ่งมีรายละเอียดสำหรับการดำเนินการดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้ คือ เอกสารในการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดสำคัญ คือ จุดประสงค์ แนวทาง และประเด็นในการสนทนากลุ่ม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา และดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีการดำเนินงานตามลำดับดังนี้คือ ผู้วิจัยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ถึงรายละเอียดการเก็บข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับครูผู้สอน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เป็นทางการพร้อมทั้งกำหนดวันจัดการประชุมเพื่อสนทนากลุ่มในครั้งต่อไป ต่อจากนั้นขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ในการออกหนังสือขออนุญาตผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดสนทนา และสุดท้ายคือ ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อสรุปดังกล่าวไปใช้ในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้นำเอาผลจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน มากำหนดเป็น โครงร่างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสร้างโครงร่างหลักสูตร

1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร
2. หลักการของหลักสูตร
3. จุดหมายของหลักสูตร
4. สาระกิจกรรม
5. กิจกรรม
6. แนวทางการวัดผลประเมินผล
7. หน่วยกิจกรรม ประกอบด้วยเนื้อหาต่อไปนี้
 - 7.1 สาระสำคัญ
 - 7.2 จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม
 - 7.3 สาระกิจกรรม
 - 7.4 กิจกรรม
 - 7.5 สื่อ
 - 7.6 การวัดผลประเมินผล

1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

เป็นการพิจารณาข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เพื่อนำมากำหนดเป็นหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

2. หลักการของหลักสูตร

เป็นการกำหนดแนวคิดและจุดประสงค์ของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ไปในทิศทางที่เหมาะสม

3. จุดหมายของหลักสูตร

เป็นการกำหนดลักษณะที่คาดหวังของผู้เรียน โดยกำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของหลักสูตร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีคุณลักษณะ ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง เพื่อให้เป็นลักษณะประจำตัวที่ส่งเสริมความสำเร็จในการดำเนินชีวิตต่อไป

4. สาระกิจกรรม

สาระกิจกรรมเป็นเนื้อหา ข้อมูล ทฤษฎีที่สำคัญที่คัดสรรมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการตามลำดับขั้นสู่จุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ที่ต้องการนำไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทักษะ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปตามเป้าหมายของจุดประสงค์หลักสูตร

5. กิจกรรม

กิจกรรมเป็นการที่ผู้สอนจัดกระบวนการอย่างเป็นลำดับตามขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนผู้สอนได้ปฏิบัติ อันจะส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

6. แนวทางการวัดผลประเมินผล

แนวทางการวัดผลประเมินผลเป็นการตรวจสอบ ประเมินความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะสามารถบ่งบอกประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน

7. หน่วยกิจกรรม

เป็นการนำข้อสรุปเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นสาระกิจกรรมในหน่วยกิจกรรมของหลักสูตร โดยแต่ละหน่วยประกอบด้วย

7.1 สาระสำคัญ

เป็นการอธิบายข้อมูลและเนื้อหาถึงภาพรวมของมโนทัศน์ของแผนกิจกรรมแต่ละแผน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

7.2 จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

กำหนดให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร โดยนำเสนอในรูปของมิติการคิด ได้แก่ ด้านทักษะการคิด ด้านลักษณะการคิด และด้านกระบวนการคิด ซึ่งทฤษฎีและคณะได้นำเสนอผลงานและปรับปรุงและพัฒนาผลงานในปี 2550 ซึ่งจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรมจะใช้คำที่กล่าวถึงทักษะ ลักษณะ และกระบวนการในการคิด ส่วนในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยใช้

คำที่สื่อความหมายหรือตัวบ่งชี้ของทักษะ ลักษณะ และกระบวนการคิดที่ตรงกับหน่วยกิจกรรมที่ตั้งไว้

7.3 สาระกิจกรรม

เป็นการกำหนดรายละเอียดขององค์ประกอบของความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ซึ่งได้จากขั้นตอนที่ 1 ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน โดยกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์กิจกรรม

7.4 กิจกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ การผูกมิตร ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ปลุกฝังการเรียนรู้ สรุปและต่อยอด ซึ่งได้มาจากแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยและรูปแบบการเรียนการสอน โดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการรวมทั้งมิติการคิด นำมาประยุกต์ให้ประสานสัมพันธ์เป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การผูกมิตร ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ปลุกฝังการเรียนรู้ สรุปและต่อยอด สำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เพื่อให้ผู้เรียนผู้สอนได้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

7.5 สื่อ

กำหนดให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองเกิดขึ้นตรงตามจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม สื่อที่ใช้ประกอบด้วย ใบงาน ใบความรู้ หนังสือเรื่องหลินเจียนหลง หนังสือเรื่องไต้ตงจิ้น ได้มาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากปรัชญาการศึกษาและหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับวัยรุ่น

7.6 การวัดผลและประเมินผล

กำหนดให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การจัดกิจกรรมประจำหน่วยสาระกิจกรรม โดยแบ่งการวัดและประเมินผลออกเป็น 3 ลักษณะคือ

การวัดและประเมินผลในแต่ละหน่วยกิจกรรม

การวัดและประเมินความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน โดยพิจารณาจากผลการประเมินก่อนและหลังการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง และแบบวัดคุณลักษณะ เกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

การวัดและประเมินความพึงพอใจเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ส่วนที่ 2 การประเมินโครงร่างหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของ โครงร่างหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดประสงค์ของการประเมิน

เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นการประเมิน 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร โดยพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ของโครงร่างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร สาระกกิจกรรมของหลักสูตร กิจกรรม สื่อ การวัดผลประเมินผล หน่วยกิจกรรม ว่ามีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าไฉววิทยาเพียงใด

1.2 ประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร เป็นการพิจารณาว่าองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด

2. ผู้ประเมิน โครงร่างหลักสูตร

ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมิน โครงร่างหลักสูตรครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวิจัยและประเมินผล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจ จำนวน 7 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดทำการประเมินทั้งความเหมาะสมและความสอดคล้องของ โครงร่างหลักสูตร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

3.2 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบหลักสูตรแล้ว กำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมิน แล้วเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นเหล่านั้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความชัดเจนของข้อคำถาม แล้วทำการปรับปรุงจัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในโครงสร้างหลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง พร้อมกับเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ ถ้ามีความจำเป็น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้รวบรวมไว้จากแบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลที่ได้จากการประเมินความสอดคล้อง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของดัชนีความสอดคล้อง โดยมีเกณฑ์ประเมินดังนี้

5.1 การประเมินความเหมาะสมใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของแบบสอบถามด้วยการนำเอาคำตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่แปลงเป็นคะแนน มาตรวจวัดแบบประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) การประเมินความเหมาะสมมีการตรวจให้คะแนนและแปลผล (เตือนใจ เกตุษา, 2535, น.267-269) ดังนี้

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เหมาะสมมากที่สุด ให้คะแนนเป็น 5

ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เหมาะสมมาก ให้คะแนนเป็น 4

ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เหมาะสมปานกลาง ให้คะแนนเป็น 3

ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เหมาะสมน้อย ให้คะแนนเป็น 2

ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เหมาะสมน้อยที่สุด ให้คะแนนเป็น 1

จากนั้นคำนวณค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาเปรียบเทียบเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย

เหมาะสมมากที่สุด ช่วงคะแนน 4.50 – 5.00

เหมาะสมมาก ช่วงคะแนน 3.50 – 4.49

เหมาะสมปานกลาง ช่วงคะแนน 2.50 – 3.49

เหมาะสมน้อย ช่วงคะแนน 1.50 – 2.49

เหมาะสมน้อยที่สุด ช่วงคะแนน 1.00 – 1.49

การกำหนดค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสม คือ ถ้าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม

5.2 การประเมินความสอดคล้องใช้ดัชนีความสอดคล้องเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) คำนวณได้จากหลักสูตร (เตือนใจ เกตุษา, 2535, น.269)

$$IOC = \Sigma R/N$$

เมื่อ IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้อง
R	หมายถึง	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน นำมาแปลงเป็นคะแนนได้ดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง จำนวนคะแนนเป็น -1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ จำนวนคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง จำนวนคะแนนเป็น -1

เมื่อรวมคะแนนและแทนค่าในการหา IOC แล้วให้พิจารณาจากข้อที่มีค่า IOC หากพบว่ามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จะพิจารณาถือว่าใช้ได้โดยไม่ต้องปรับปรุง แต่ถ้าหากพบว่ามีค่า IOC น้อย มีค่าต่ำกว่า 0.5 ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง

ส่วนที่ 3 การปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร

โดยการนำผลจากประเมิน โครงร่างของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นเกณฑ์ในการแก้ไขปรับปรุง ให้โครงสร้างหลักสูตรมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้เรียนอายุระหว่าง 12-18 ปี ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อาศัยอยู่ในปี 2555 ในเดือนมิถุนายน-สิงหาคม จำนวน 101 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้เรียนอายุระหว่าง 12-18 ปี ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อาศัยอยู่ในปี 2555 ในเดือนมิถุนายน-สิงหาคม จำนวน 60 คน แบ่งเป็นผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ 20 คน ผู้เรียนในสถานพินิจ 20 คน และผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วยเครื่องมือดังนี้

2.1 เอกสารหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ หลักสูตร แผนการจัดกิจกรรม ใบงาน และ ใบความรู้ต่างๆ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาทฤษฎีและหลักการสร้างหน่วยกิจกรรมหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ในการเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการศึกษา

2.1.2 ศึกษาและวิเคราะห์การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและหลักสูตรสำหรับเด็กด้อยโอกาส เนื้อหาและความคิดรวบยอดเพื่อกำหนดในหลักสูตรเรื่อง การวางแผนชีวิตตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ในการนำไปทดลอง ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

2.1.3 กำหนดสาระกิจกรรมและจุดประสงค์การจัดกิจกรรม ให้สอดคล้องกับหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น และหน่วยกิจกรรม

2.1.4 กำหนดเค้าโครงแผนการจัดกิจกรรม เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การจัดกิจกรรมที่ตั้งไว้

2.1.5 ศึกษาและค้นคว้าเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดกิจกรรม เรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง จากเอกสาร งานวิจัย และ สื่อสารสนเทศต่างๆ ตามขอบข่ายของเนื้อหาที่วิเคราะห์จากคำอธิบาย ที่จะนำมาสร้างเป็นหน่วยกิจกรรม โดยแบ่งออกเป็น 4 หน่วย ดังนี้

หน่วยกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การรู้จักตนเอง

หน่วยกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การควบคุมตนเอง

หน่วยกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การแก้ปัญหา

หน่วยกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การพัฒนาตนเอง

2.1.6 หน่วยกิจกรรมจำนวน 4 หน่วย ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจหาความเหมาะสมของหน่วยกิจกรรม

2.1.7 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง เพื่อประเมินหาความเหมาะสมของหน่วยกิจกรรม เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

2.1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นที่สร้างขึ้น ไปทดลองหาประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุง และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยนำหน่วยกิจกรรมไปทดลองกับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เพื่อหาประสิทธิภาพของหน่วยกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดกิจกรรม

2.2 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ใช้วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้หลักสูตร

2.2.1 ศึกษาสาระกิจกรรมเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิต จากหน่วยกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.2.3 นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวิจัยและประเมินผล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจ จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.2.4 หาความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบข้อสอบรายข้อ โดยนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2555 จำนวน 60 คน และใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายรายข้อ ระหว่าง 0.20-0.80 และอำนาจจำแนกที่มีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ประคอง กรรมสูตร, 2538, น.33) เพื่อให้ได้ข้อสอบ จำนวน 40 ข้อ

2.2.5 หาคุณภาพของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยนำแบบทดสอบที่ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ความยากง่ายและอำนาจจำแนกเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ได้ทดลองใช้กับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2555 จำนวน 60 คน โดยใช้สูตรคำนวณของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

2.3 แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ใช้ศึกษาความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง ของกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้

2.3.1 ศึกษาสาระกิจกรรมเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองจากหน่วยกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 สร้างแบบวัดเจตคติตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งกำหนดให้มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบ โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

มาตราส่วน	เกณฑ์การให้คะแนน	
	มาตรวัดเจตคติเป็นข้อความทางบวก	มาตรวัดเจตคติเป็นข้อความทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ช่วงคะแนน	4.50 – 5.00
เห็นด้วย	ช่วงคะแนน	3.50 – 4.49
ไม่แน่ใจ	ช่วงคะแนน	2.50 – 3.49
ไม่เห็นด้วย	ช่วงคะแนน	1.50 – 2.49
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ช่วงคะแนน	1.00 – 1.49

2.3.3 นำแบบวัดเจตคติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวิจัยและประเมินผล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจ จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาในความเหมาะสม และความสอดคล้องของเจตคติที่ต้องการประเมิน แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3.4 นำแบบวัดเจตคติที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วโดยนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2555 จำนวน 60 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดเจตคติ โดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t – test (dependent) และทำการคัดเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป (Ebel & Frisbie, 1986, p.234) เพื่อให้ได้แบบวัดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ จำนวน 50 ข้อ

2.3.5 หาคุณภาพแบบวัดเจตคติทั้งฉบับโดยการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบัก (Cronbach) โดยนำแบบวัดจำนวน 50 ข้อ ที่ได้ทดลองใช้กับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2555 จำนวน 60 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ .90

2.4 แบบวัดคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ใช้วัดคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่าง

เป็นผู้ประเมินตนเองทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้โดยแบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบวัดมาตรฐานค่า ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.4.1 ศึกษาสาระกิจกรรมเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง จากหน่วยกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และเอกสารรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.2 สร้างแบบวัดมาตรฐานค่า 5 ระดับ

2.4.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวิจัยและประเมินผล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจ จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.4.4 นำแบบประเมินความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2555 จำนวน 60 คน เพื่อหาอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบวัดคุณลักษณะ โดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติ $t - test (dependent)$ และทำการคัดเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป (Ebel & Frisbie, 1986, p.234) ได้แบบวัดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ จำนวน 40 ข้อ

2.4.5 หาคุณภาพแบบวัดคุณลักษณะทั้งฉบับโดยคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบัก (Cronbach) โดยนำแบบวัดจำนวน 40 ข้อ ที่ได้ทดลองใช้กับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2555 จำนวน 60 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ .93

2.5 แบบวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสำหรับ ให้ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประเมิน

2.5.1 ศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ของหน่วยกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม สาระกิจกรรม กิจกรรม สื่อ และการวัดผลประเมินผล

2.5.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในรูปแบบของแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 25 ข้อ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น.214)

พึงพอใจมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น	5	คะแนน
พึงพอใจมาก	ให้คะแนนเป็น	4	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนนเป็น	3	คะแนน
พึงพอใจน้อย	ให้คะแนนเป็น	2	คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น	1	คะแนน

จากนั้นคำนวณค่าเฉลี่ยความพึงพอใจจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเทียบเกณฑ์ดังนี้

4.50 – 5.00	แปลความ	มากที่สุด
3.50 – 4.49	แปลความ	มาก
2.50 – 3.49	แปลความ	ปานกลาง
1.50 – 2.49	แปลความ	น้อย
1.00 – 1.49	แปลความ	น้อยที่สุด

การกำหนดค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจ คือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบว่าอยู่ในระดับใด

2.5.3 นำแบบวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวิจัยและประเมินผล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจ จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแต่ละประเด็นคำถามมีความสอดคล้องตามเกณฑ์

3. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม สอบก่อนสอบหลัง

One Group Pretest-Posttest Design (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543, น.124)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R	O ₁	X	O ₂
R แทน	กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงด้วยความสมัครใจ		
X แทน	การจัดกิจกรรมด้วยหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น		
O ₁ แทน	การทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
O ₂ แทน	การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		

การดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

การเตรียมก่อนการทดลอง

1. การจัดเตรียมเอกสาร หลักสูตร และสื่อต่างๆ ตลอดจนการติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ และในสถานพินิจติดต่อกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยาติดต่อกับผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เพื่อขออนุญาตเข้าไปทดลองใช้หลักสูตร

2. การติดต่อขอความร่วมมือกับสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนและศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น รวมถึงวิธีการหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล กับผู้บริหาร ผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ ครูผู้สอน ผู้ดูแล

การดำเนินการทดลอง

ในขั้นตอนการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรนี้ ในเดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2555 โดยดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ทำการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง และให้กลุ่มตัวอย่างประเมินด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง รวมทั้งประเมินด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

2. ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร โดยผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนครบกระบวนการของหลักสูตร

3. ทำการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง และให้กลุ่มตัวอย่างที่ทดลอง ประเมินด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง รวมทั้งประเมินด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ของตนเองอีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากสิ้นสุดการทดลองใช้หลักสูตร

การวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินการในขั้นนี้ประกอบด้วย

เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง และแบบประเมินวัดคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง จากการทดลองใช้หลักสูตร ดังนี้

พิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตร (ด้านหลักสูตร) มีวิธีการดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรม โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมและแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองมาหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรม (E_1/E_2) โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ไม่ต่ำกว่า 75/75 โดยใช้สูตร E_1/E_2 (ชัยยง พรหมวงศ์, 2552, น.59-60)

$$E_1 = \frac{\bar{X}_1 \times 100}{A_1}$$

เมื่อ E_1 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมระหว่างการทดลอง

$\bar{X}_1$ หมายถึง คะแนนสอบโดยเฉลี่ยของแต่ละหน่วยกิจกรรมของกลุ่มทดลอง

A_1 หมายถึง คะแนนเต็มของการสอบจากแต่ละหน่วยกิจกรรม

$$E_2 = \frac{\bar{X}_2 \times 100}{A_2}$$

E_2 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกิจกรรมหลังการทดลอง

$\bar{X}_2$ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยการทดสอบของกลุ่มทดลองหลังเสร็จสิ้นการทดลอง

A_2 หมายถึง คะแนนเต็มของการทดสอบหลังเสร็จสิ้นการทดลอง

2. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิต

กำหนดเกณฑ์อยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

3. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิต

กำหนดเกณฑ์อยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

เปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง (ด้านผู้เรียน)

เปรียบเทียบด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง และด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ก่อนและหลังการทดลอง ใช้สถิติ t-test (dependent)

ขั้นตอน 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

วิธีดำเนินการ ในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินหลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากข้อมูลที่ได้ โดยพิจารณา ดังนี้

1. พิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตร (ด้านหลักสูตร) เกณฑ์การพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตร ประกอบด้วย

1.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรมมีค่า E_1/E_2 ไม่ต่ำกว่า 75/75

1.2 ค่าเฉลี่ยด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

1.3 ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน
อยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

2. เปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง (ด้านผู้เรียน)

ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ
ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิต
ตนเอง และด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง หลังการทดลองใช้
หลักสูตร สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. ศึกษาความพึงพอใจของหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับ
วัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ผู้วิจัยนำเสนอตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เกี่ยวกับคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา โดยใช้การสนทนากลุ่ม (focus group)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

สำหรับรายละเอียดแต่ละขั้นตอนของผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย มีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น และผลการศึกษาความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เกี่ยวกับคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา โดยการใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง สำหรับวัยรุ่น

ผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น จากความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน สรุปได้ว่า คุณลักษณะเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง ที่จำเป็นให้ผู้เรียนมีความสามารถวางแผนชีวิตตนเองได้ ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียน ฟ้าใสวิทยา ประกอบด้วย คุณลักษณะ 4 ด้าน คือ 1) การรู้จักตนเอง 2) การควบคุมตนเอง 3) การแก้ปัญหา 4) การพัฒนาตนเอง

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา โดยใช้การสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา จำนวน 20 คน ได้ข้อสรุปว่า เรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง ที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ประกอบด้วย

1. ความสามารถในการรู้จักตนเอง ประกอบด้วย เราเป็นใคร รู้จักเป้าหมายของตนเอง การสร้างเป้าหมายของตนเอง และการนำเป้าหมายสู่ความเป็นจริง
2. ความสามารถในการควบคุมตนเอง ประกอบด้วย อำนาจการเป็นนายตนเอง อดทน มานะบากบั่นเพื่อชีวิตข้างหน้า พึงเรียนรู้ พึงทำ และพึงเป็น ข้ามสภาวะความเป็นมนุษย์ธรรมดา
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย การวางแผนแยกแยะความต้องการกับความจำเป็นของชีวิต วางแผนจัดลำดับความสำคัญของชีวิต วางแผนเล็งเห็นสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด วางแผนเปลี่ยนแปลงตนเอง
4. ความสามารถในการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย ขยายขอบเขตของชีวิต วางแผนมุ่งไปข้างหน้า บรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง ความสำเร็จ คือการเดินทางที่ไม่สิ้นสุด

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง โดยใช้การจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นให้เหมาะสมกับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา โดยโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง เป็นคุณลักษณะสำคัญที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในชีวิต ซึ่งความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองเป็นเรื่องของการรู้และเข้าใจตนเอง การสร้างแผนชีวิตการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเอง รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถที่มีอยู่ให้เป็นไปอย่างมีระบบและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชีวิตแต่ละคน จะเป็นรากฐานสำหรับการดำเนินชีวิตในแต่ละวันตลอดช่วงชีวิตของแต่ละคน ดังนั้นความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับคนทุกคน โดยมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เพราะแผนชีวิตจะคอยเป็นแผนที่นำทางและการตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆ ของชีวิตของแต่ละคน

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาต่างๆ ของวัยรุ่นในปัจจุบันพบว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีปัญหามากที่สุดทั้งปัญหากับผู้อื่นและกับตนเอง ดังนั้นการจะปลูกฝัง ผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ก่อนที่จะออกไปสู่สังคมปกติ จะเป็นการเตรียมการป้องกันไม่ให้วัยรุ่นมีปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ให้มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง จึงมีความเหมาะสมและเร่งด่วนเป็นอย่างยิ่ง

2. หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีหลักการดังนี้

2.1 เป็นหลักสูตรสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง โดยสามารถนำความรู้ หรือแนวคิดไปใช้ในการวางแผนแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาตนเองในเรื่อง การรู้จักตนเอง การควบคุมตนเอง การแก้ปัญหา การพัฒนาตนเอง ได้อย่างเป็นระบบ และเหมาะสมกับแต่ละคน

2.2 เป็นหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อมุ่งเน้นการปลูกฝังทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

2.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยและรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ศรัทธาและโยนิโสมนสิการ รวมทั้งมิตการคิดนำมาประยุกต์ให้ประสานสัมพันธ์เป็นรูปแบบกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

3. จุดหมายของหลักสูตร

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดี และคุณลักษณะ ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

3.1 การรู้จักตนเอง ประกอบด้วย การรู้จักลักษณะพฤติกรรม การรู้จักเป้าหมาย การสร้างเป้าหมาย และการนำไปใช้

3.2 การควบคุมตนเอง ประกอบด้วย การควบคุมอารมณ์ตนเอง ความอดทน มานะบากบั่นของตัวแบบ การเลือกสิ่งที่ดีที่พึงเรียนรู้ พึ่งพา และพึ่งเป็น และการควบคุมความอยากทางกายและใจ

3.3 การแก้ปัญหา ประกอบด้วย การแยกแยะความต้องการกับความจำเป็น การจัดลำดับความสำคัญ การเล็งเห็นสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงตนเอง

3.4 การพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย การพัฒนาความกตัญญูและความเห็นอกเห็นใจ การพัฒนาแผนระยะยาว สร้างศักยภาพ การพัฒนาสังคมส่วนรวม

4. สาระกิจกรรม

สาระกิจกรรมเป็นเนื้อหา ข้อมูล ทฤษฎีที่สำคัญที่คัดสรรมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการตามลำดับขั้นสู่จุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ที่ต้องการนำไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทักษะ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปตามเป้าหมายของจุดประสงค์หลักสูตร

5. กิจกรรม

กิจกรรมเป็นการที่ผู้สอนจัดกระบวนการอย่างเป็นลำดับตามขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนผู้สอนได้ปฏิบัติ อันจะส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

6. แนวทางการวัดผลประเมินผล

แนวทางการวัดผลประเมินผลเป็นการตรวจสอบ ประเมินความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะสามารถบ่งบอกประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน

7. หน่วยกิจกรรม

หลักสูตรแบ่งหน่วยกิจกรรม ออกเป็น 4 หน่วย ซึ่งแต่ละหน่วยประกอบด้วย 4 แผนการจัดกิจกรรม แต่ละแผนการจัดกิจกรรม ใช้เวลา 1.30 ชั่วโมง

ในแต่ละหน่วยกิจกรรม ประกอบด้วยรายละเอียด ได้แก่ สาระสำคัญ จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม สาระกิจกรรม กิจกรรม สื่อ และการวัดผลประเมินผล

7.1 สารสำคัญ

เป็นการอธิบายข้อมูลและเนื้อหาถึงภาพรวมของมโนทัศน์ของแผนกิจกรรมแต่ละแผน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

7.2 จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

กำหนดให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร โดยนำเสนอในรูปของมติดการคิด ได้แก่ ด้านทักษะการคิด ด้านลักษณะ การคิด และด้านกระบวนการคิด ซึ่งทฤษฎี และคณะได้นำเสนอ ผลงานและปรับปรุงและพัฒนาผลงานในปี 2550 ซึ่งจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรมจะใช้คำที่ กล่าวถึงทักษะ ลักษณะ และกระบวนการในการคิด ส่วนในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยใช้ คำที่สื่อความหมายหรือตัวบ่งชี้ของทักษะ ลักษณะ และกระบวนการคิดที่ตรงกับหน่วยกิจกรรม ที่ตั้งไว้

7.3 สารกิจกรรม

สารกิจกรรมของหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถาน สงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ประกอบด้วย 4 หน่วยกิจกรรม คือ

หน่วยที่ 1 การรู้จักตนเอง

หน่วยที่ 2 การควบคุมตนเอง

หน่วยที่ 3 การแก้ปัญหา

หน่วยที่ 4 การพัฒนาตนเอง

7.4 กิจกรรม

กิจกรรมตามหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ นั้นมุ่งเน้นการใช้กิจกรรมที่ หลากหลาย เช่น เทคนิคการใช้คำถาม (Questioning) เทคนิคการใช้แผนภาพ (Graphic organizers) เทคนิคการเป็นแบบอย่าง (Modeling) เทคนิคการคิดดังๆ (Thinking aloud) และวิธีการสอนใน กิจกรรม เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small group discussion) กรณีตัวอย่าง (Case) สถานการณ์ จำลอง (Simulation) ใช้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยและ รูปแบบการเรียนการสอนการสร้างศรัทธาและ โชนิโสมนสิการรวมทั้งมติดการคิดนำมาประยุกต์ให้ ประสานสัมพันธ์เป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การผูกมิตร ชี้นำเข้าสู่ บทเรียน ปลุกฝังการเรียนรู้ สรุปและต่อยอด เป็นแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

เป็นการที่ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน เป็นการเร้าและจูงใจให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความรักและความห่วงใยในแผนชีวิตของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นมิตการคิดและจิตใจถึงคุณค่าของการวางแผนชีวิตในบทเรียนที่จะเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

ครูให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรมและให้ผู้เรียนได้ประเมินปรับปรุงกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติทุกขั้นตอนตามตัวบ่งชี้แต่ละมิตการคิดอย่างเป็นระบบ โดยครูนำเทคนิคในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายมาใช้

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

ครูและผู้เรียนร่วมกันกระตุ้นสิ่งที่ดีของกิจกรรมที่ได้ฝึกปฏิบัติ และแนวทางโอกาสที่จะนำไปใช้ต่อไป

7.5 สื่อ

กำหนดให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองเกิดขึ้นตรงตามจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม สื่อที่ใช้ประกอบด้วย ใบงาน ใบความรู้ หนังสือเรื่องหลินเจียนหลง หนังสือเรื่องไ่ตงจิ้น ได้มาจากการการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากปรัชญาการศึกษาและหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับวัยรุ่น

7.6 การวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

กำหนดการวัดและประเมินผลออกเป็น 3 ด้าน คือ

การวัดและประเมินผลด้านความรู้ความเข้าใจ โดยใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง และแบบสังเกตพฤติกรรม (ผลงาน ความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วม)

การวัดและประเมินผลด้านเจตคติ โดยใช้แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

การวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะ โดยใช้แบบวัดคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

ผลการประเมินโครงร่างหลักสูตร

จากการทำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวิจัยและประเมินผล และผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจจำนวน 7 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของโครงร่างและความสอดคล้องของหลักสูตร ได้ผลการประเมินดังนี้

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร ดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (N=7)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.	สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร	4.71	0.48	มากที่สุด
2.	หลักการของหลักสูตร	4.71	0.48	มากที่สุด
3.	จุดหมายของหลักสูตร	4.73	0.06	มากที่สุด
4.	สาระกิจกรรมของหลักสูตร	4.85	0.37	มากที่สุด
5.	กิจกรรม	4.87	0.10	มากที่สุด
6.	สื่อ	4.80	0.16	มากที่สุด
7.	การวัดผลประเมินผล	4.88	0.07	มากที่สุด
8.	หน่วยกิจกรรมที่ 1	4.85	0.10	มากที่สุด
9.	หน่วยกิจกรรมที่ 2	4.87	0.10	มากที่สุด
10.	หน่วยกิจกรรมที่ 3	4.84	0.07	มากที่สุด
11.	หน่วยกิจกรรมที่ 4	4.85	0.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรในองค์ประกอบต่างๆตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าตั้งแต่ 4.71-4.88 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 0.06-0.48 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินความสอดคล้อง และความหมายของค่าดัชนีความสอดคล้องของ
หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้ตัวดัชนีความสอดคล้อง ดังแสดงในตาราง 2

**ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง และความหมายของค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรตาม
ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (N=7)**

ข้อ	ดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
1. สภาพปัญหาความจำเป็นกับหลักการของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
2. หลักการของหลักสูตรกับจุดหมายของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
3. จุดหมายของหลักสูตรกับสาระกิจกรรมของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
4. เนื้อหาของหลักสูตรกับกิจกรรม	1.00	สอดคล้อง
5. กิจกรรมกับสื่อ	1.00	สอดคล้อง
6. กิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
7. จุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรมที่ 1	1.00	สอดคล้อง
8. จุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรมที่ 2	1.00	สอดคล้อง
9. จุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรมที่ 3	1.00	สอดคล้อง
10. จุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรมที่ 4	1.00	สอดคล้อง
11. ความสอดคล้องภายในหน่วยกิจกรรมที่ 1	1.00	สอดคล้อง
12. ความสอดคล้องภายในหน่วยกิจกรรมที่ 2	1.00	สอดคล้อง
13. ความสอดคล้องภายในหน่วยกิจกรรมที่ 3	1.00	สอดคล้อง
14. ความสอดคล้องภายในหน่วยกิจกรรมที่ 4	1.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความสอดคล้องของ หลักสูตรตามความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนี ความสอดคล้อง 1.00 นั่นคือ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าองค์ประกอบต่างๆของ
หลักสูตรมีความสอดคล้องกัน

3. ผลการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรก่อนนำไปใช้

ผู้วิจัยทำการปรับปรุง โครงร่างหลักสูตรตามข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญ โดยการเพิ่มแบบ
สังเกตพฤติกรรม (ผลงาน ความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วม) เพื่อความละเอียดในการ
วัดผลประเมินผลในแต่ละหน่วยกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

จากการที่ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เรียนอายุระหว่าง 12-18 ปี ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อาศัยอยู่ในปี 2555 ในเดือนมิถุนายน-สิงหาคม จำนวน 60 คน แบ่งเป็นผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ 20 คน ผู้เรียนในสถานพินิจ 20 คน และผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา 20 คน ซึ่งแต่ละแห่งใช้ระยะเวลา 24 ชั่วโมง โดยจะเสนอผลการทดลองใช้หลักสูตร ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตร (ด้านหลักสูตร)

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง (ด้านผู้เรียน)

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตร (ด้านหลักสูตร)

ในการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง หลังการทดลองใช้หลักสูตรโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น เป็นการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละด้าน โดยมีรายละเอียดดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจด้านเจตคติและด้านคุณลักษณะ ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง	เกณฑ์ที่กำหนด	สถานสงเคราะห์		สถานพินิจ		โรงเรียนฟ้าใสวิทยา		รวม	
		คะแนนเฉลี่ยที่ได้	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	ความหมาย	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	ความหมาย
1. ด้านความรู้ความเข้าใจ									
1.1 ระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรม	$E_1=75$	79.16	สูงกว่าเกณฑ์	81.33	สูงกว่าเกณฑ์	76.66	สูงกว่าเกณฑ์	79.05	สูงกว่าเกณฑ์
1.2 หลังการจัดกิจกรรม	$E_2=75$	79.25	สูงกว่าเกณฑ์	83.12	สูงกว่าเกณฑ์	78.50	สูงกว่าเกณฑ์	80.29	สูงกว่าเกณฑ์
2. ด้านเจตคติ	3.50	3.74	สูงกว่าเกณฑ์	3.96	สูงกว่าเกณฑ์	3.80	สูงกว่าเกณฑ์	3.83	สูงกว่าเกณฑ์
3. ด้านคุณลักษณะ	3.50	3.72	สูงกว่าเกณฑ์	3.83	สูงกว่าเกณฑ์	3.75	สูงกว่าเกณฑ์	3.77	สูงกว่าเกณฑ์

จากตาราง 3 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพของหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง สำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยามีค่าสูงกว่าที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง (ด้านผู้เรียน)

ในการเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร

การทดลอง	สถานสงเคราะห์				สถานพินิจ				โรงเรียนฟ้าใสวิทยา				รวม			
	$\bar{X}$	SD.	t	p	$\bar{X}$	SD.	t	p	$\bar{X}$	SD.	t	p	$\bar{X}$	SD.	t	p
ก่อนการทดลอง	13.00	3.67			14.80	2.74			12.80	2.98			13.58	3.23		
หลังการทดลอง	31.70	3.34	24.79***	0.000	33.25	3.53	22.26***	0.000	31.40	3.80	27.42***	0.000	31.78	3.44	18.25***	0.000

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 พบว่าค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา หลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร เมื่อเปรียบเทียบผู้เรียนแต่ละสถานที่พบว่าผู้เรียนในสถานพินิจมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ และผู้เรียนสถานสงเคราะห์สูงกว่าผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. การเปรียบเทียบด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าไผ่วิทยา ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร

การทดสอบ	ในสถานสงเคราะห์				สถานพินิจ				โรงเรียนฟ้าไผ่วิทยา				รวม			
	$\bar{X}$	S.D.	t	p	$\bar{X}$	S.D.	t	p	$\bar{X}$	S.D.	t	p	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนการทดลอง	3.42	0.39			3.60	0.24			3.38	0.25			3.46	0.31		
หลังการทดลอง	3.74	0.33	9.16***	0.000	3.96	0.36	7.29***	0.000	3.80	0.35	6.83***	0.000	3.83	0.35	12.81***	0.000

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าไผ่วิทยา หลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร เมื่อเปรียบเทียบผู้เรียนแต่ละสถานที่พบว่า ผู้เรียนในสถาน พินิจมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าไผ่วิทยา และผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าไผ่วิทยาสองกว่าผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. การเปรียบเทียบด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร รายละเอียดดังตาราง 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าไผ่วิทยา ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร

การทดสอบ	ในสถานสงเคราะห์				สถานพินิจ				โรงเรียนฟ้าไผ่วิทยา				รวม			
	$\bar{X}$	S.D.	t	p	$\bar{X}$	S.D.	t	p	$\bar{X}$	S.D.	t	p	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนการทดลอง	3.23	0.31			3.23	0.28			3.21	0.37			3.22	0.32		
หลังการทดลอง	3.72	0.27	16.75***	0.000	3.83	0.28	35.73***	0.000	3.75	0.39	17.51***	0.000	3.77	0.31	33.92***	0.000

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา หลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร เมื่อเปรียบเทียบผู้เรียนแต่ละสถานที่พบว่า ผู้เรียนในสถานพินิจมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา และผู้เรียนโรงเรียนฟ้าใสวิทยาสองกว่าผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

การประเมินความคิดเห็นของผู้เรียน ต่อความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอน สำหรับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยาจากผู้เรียน 60 คน ปรากฏว่าผลการวิเคราะห์ดังตาราง 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

รายการประเมิน	ในสถานสงเคราะห์			สถานพินิจ			โรงเรียนฟ้าใสวิทยา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สารกิจกรรม	4.73	0.94	มากที่สุด	4.62	0.29	มากที่สุด	4.70	0.30	มากที่สุด
1.1 มีความยากง่ายเหมาะสม	4.80	0.41	มากที่สุด	4.45	0.60	มาก	4.24	0.55	มาก
1.2 ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	4.75	0.55	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด
1.3 มีความจำเป็นต่อชีวิตของผู้เรียน	4.60	0.68	มากที่สุด	4.70	0.57	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด
1.4 ตรงกับความต้องการของผู้เรียน	4.80	0.41	มากที่สุด	4.35	0.48	มาก	4.80	0.41	มากที่สุด
2. กิจกรรม	4.73	0.57	มากที่สุด	4.54	0.32	มากที่สุด	4.78	0.11	มากที่สุด
2.1 มีความหลากหลาย	4.80	0.41	มากที่สุด	3.85	1.38	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด
2.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม	4.70	0.65	มากที่สุด	4.05	1.14	มาก	4.70	0.47	มากที่สุด
2.3 ส่งเสริมความร่วมมือในการทำกิจกรรม	4.70	0.47	มากที่สุด	4.55	0.51	มากที่สุด	4.65	0.67	มากที่สุด
2.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออก	4.80	0.41	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
2.5 ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ	4.85	0.36	มากที่สุด	4.75	0.44	มากที่สุด	4.95	0.22	มากที่สุด
2.6 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.70	0.57	มากที่สุด	4.55	0.60	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด
2.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง	4.80	0.41	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด
2.8 การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน	4.70	0.65	มากที่สุด	4.75	0.44	มากที่สุด	4.65	0.58	มากที่สุด
2.9 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี	4.75	0.44	มากที่สุด	4.75	0.44	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
2.10 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์อันดี	4.70	0.47	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด	4.65	0.48	มากที่สุด

รายการประเมิน	ในสถานสงเคราะห์			สถานพินิจ			โรงเรียนฟ้าใสวิทยา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. สื่อ	4.77	0.12	มากที่สุด	4.79	0.06	มากที่สุด	4.84	0.41	มากที่สุด
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การจัดกิจกรรม	4.70	0.47	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
3.2 สอดคล้องกับสาระกิจกรรม	4.90	0.30	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด
3.3 สอดคล้องกับกิจกรรม	4.90	0.30	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด
3.4 สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน	4.70	0.65	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด
3.5 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ	4.65	0.67	มากที่สุด	4.75	0.44	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
4. การวัดผลประเมินผล	4.68	0.16	มากที่สุด	4.47	0.28	มาก	4.85	0.26	มากที่สุด
4.1 วิธีการวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสม	4.80	0.41	มากที่สุด	4.40	0.50	มาก	4.50	0.51	มากที่สุด
4.2 วิธีการวัดผลประเมินผลมีความหลากหลาย	4.60	0.75	มากที่สุด	4.15	0.87	มาก	4.40	0.50	มาก
4.3 การวัดผลก่อนเรียนมีความเหมาะสม	4.65	0.67	มากที่สุด	4.65	0.48	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด
4.4 การวัดผลระหว่างเรียนมีความเหมาะสม	4.85	0.36	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด
4.5 การวัดผลหลังเรียนมีความเหมาะสม	4.55	0.82	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด
4.6 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล	4.67	0.67	มากที่สุด	4.15	0.74	มาก	4.20	0.69	มาก
รวมทุกด้าน	4.72	0.03	มากที่สุด	4.60	0.13	มากที่สุด	4.79	0.68	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบผู้เรียนแต่ละสถานที่พบว่า ผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยามีความพึงพอใจสูงกว่าผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ และผู้เรียนในสถานสงเคราะห์มีความพอใจสูงกว่าผู้เรียนในสถานพินิจ

ส่วนที่ 4 ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

จากผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง โดยใช้กิจกรรมสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เมื่อเปรียบเทียบตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของหลักสูตรสามารถสรุปผลได้ดังนี้

การประเมินผลหลักสูตร

1. ผลการหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (ด้านหลักสูตร) ประกอบด้วย

1.1 ค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรมมีค่า E_1 เท่ากับ 79.16/81.33/76.66 และ E_2 เท่ากับ 79.25/83.12/78.50 ตามลำดับ โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($E_1 / E_2 = 75/75$)

1.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีค่าอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.74/3.96/3.80 ตามลำดับ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

1.3 ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีค่าอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.72/3.83/3.75 ตามลำดับ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง (ด้านผู้เรียน)

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และ คุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และ คุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียน ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70

สรุปได้ว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 79.05 /80.29 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (E_1 / E_2 ไม่ต่ำกว่า 75/75) ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองมีค่าอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50) และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองมีค่าเท่ากับ 3.77 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50) ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70

จากผลการประเมินหลักสูตรดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้ มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยช่วยให้ผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองให้สูงขึ้น

ผลการปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากที่ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรตลอดจนข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงสร้างหลักสูตรผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรในประเด็น

เพิ่มเติมแบบสังเกตพฤติกรรม(ผลงาน ความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วม) ระหว่าง
กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยกิจกรรม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีสาระสำคัญสรุปดังนี้

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีวิธีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาในการจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหา และความจำเป็น โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น นำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปจัดสนทนากลุ่มกับครูผู้สอน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา จำนวน 20 คน เมื่อนำผลที่ได้จากข้อสรุปจากขั้นตอนนี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นประเด็นต่างๆ ในการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร ได้แก่ ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร สาระกิจกรรม กิจกรรม แนวทางการวัดผล

ประเมินผล และหน่วยกิจกรรม ประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม สารกิจกรรม กิจกรรม สื่อ การวัดผลประเมินผล

ส่วนการประเมินโครงร่างหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรฉบับร่างที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวิจัยและประเมินผล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจ จำนวน 7 คน ประเมินคุณภาพโดยพิจารณาถึงความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ของโครงร่างหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ประเมิน คือ แบบประเมิน โครงร่างหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และดัชนีความสอดคล้อง เมื่อได้ผลการประเมินแล้วผู้วิจัยนำผลที่ได้และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้ได้ โครงร่างหลักสูตรที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการนำหลักสูตรฉบับร่างที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อาศัยในปี 2555 ในเดือนมิถุนายน-สิงหาคม จำนวน 60 คน แบ่งเป็นผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ 20 คน ผู้เรียนในสถานพินิจ 20 คน และผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา 20 คน โดยแบ่งการทดลองในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ซึ่งแต่ละแห่งใช้ระยะเวลา 24 ชั่วโมง โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ในการดำเนินการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

1. เอกสารหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้แก่ หลักสูตร หน่วยกิจกรรม แผนการจัดกิจกรรม ใบบงาน และใบความรู้ต่างๆ
2. เครื่องมือวัดความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง แบบวัดคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง

3. แบบวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ในการดำเนินการทดลองนั้นในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนและศูนย์ฝึกอบรมฯ ลีรินธร และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เกี่ยวกับกิจกรรมในขั้นตอนกระบวนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดยผู้วิจัยทดสอบก่อนการทดลองใช้หลักสูตรโดยให้ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง ทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการ

ทดลองใช้หลักสูตรกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง ในเดือนมิถุนายน-สิงหาคม ที่อาศัยอยู่ในปี 2555 จนสิ้นสุดแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทดสอบวัดด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้เครื่องมือวัดชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลองใช้หลักสูตร และให้ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ในขั้นตอนนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลความแตกต่างของคะแนนแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองและแบบวัดคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง โดยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ t-test (dependent) การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ในด้านความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง หลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรหลังจากที่ได้นำหลักสูตรไปใช้ทดลองและเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจในการใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการประเมินซึ่งมีอยู่ 3 ด้าน คือ

1. พิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตร (ด้านหลักสูตร) ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม มีค่า E_1/E_2 ไม่ต่ำกว่า 75/75 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองอยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50) และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองอยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50) ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (ด้านหลักสูตร) รวมทั้งพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร

2. เปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง (ด้านผู้เรียน) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. ศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียน รวมทั้งพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรนั้น พิจารณาจากค่าเฉลี่ยความพึงพอใจและข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร

ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรนั้นพิจารณาจากเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรและผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนรวมทั้งการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่ประเมิน โครงร่างหลักสูตร

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้ดูแลเจ้าหน้าที่ และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา จำนวน 20 คน ได้ข้อสรุปว่าความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ประกอบด้วย ความสามารถในการรู้จักการตนเอง การควบคุมตนเอง การแก้ปัญหา การพัฒนาตนเอง

2. ผลการประเมิน โครงร่างหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียน ฟ้าใสวิทยา มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติ และมีคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ซึ่งโครงร่างหลักสูตรที่ได้ดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นโครงร่างหลักสูตรที่ประกอบด้วย คือ ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร สาระกิจกรรม กิจกรรม แนวทางการวัดผลประเมินผล และ หน่วยกิจกรรม ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม สาระกิจกรรม กิจกรรม สื่อ การวัดผลประเมินผล จากการประเมินตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวิจัยและประเมินผล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจ มีจำนวน 7 คน โดยเป็นการพิจารณาและตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรในด้านความเหมาะสมและด้านความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ผลการประเมินพบว่า โครงร่างหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบของหลักสูตร

ส่วนผลการปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรก่อนการนำไปทดลองใช้นั้น ได้มีการเพิ่มเติมแบบสังเกตพฤติกรรม (ผลงาน ความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วม) ให้มีความละเอียดในการวัดผลประเมินผลแต่ละหน่วยกิจกรรม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียน อายุ 12-18 ปี ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อาศัยในปี 2555 ระหว่างเดือนมิถุนายน-สิงหาคม ได้ผลดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตร (ด้านหลักสูตร)

ผลการพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ระหว่างกระบวนการในการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 79.05/80.29 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (E_1/E_2 ไม่ต่ำกว่า 75/75) ค่าเฉลี่ยด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50) และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง มีค่าเท่ากับ 3.77 ซึ่งอยู่ในระดับมากสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง (ด้านผู้เรียน)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มตัวอย่างในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา พบว่า ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะ เกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผลการศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของผู้เรียนพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

4.1 ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ผลการประเมินหลักสูตร โดยพิจารณาประสิทธิภาพ (ด้านหลักสูตร) พบว่า เกณฑ์ด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ด้านเจตคติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด และด้านคุณลักษณะตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง (ด้านผู้เรียน) พบว่า หลังการทดลองใช้หลักสูตรของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4.2 ผลการปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรและเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนรวมทั้งการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่ประเมิน โครงร่างหลักสูตร

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนชีวิตตนเอง รวมทั้งการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา โดยการใ้การสนทนากลุ่ม จำนวน 20 คน เกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองที่ควรให้เกิดกับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ซึ่งพบว่า ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองที่ควรให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา คือ ความสามารถในการรู้จักตนเอง ความสามารถในการควบคุมตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้เพราะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองนั้นเป็นเรื่องของการรู้จักลักษณะพฤติกรรมตนเอง การรู้จักเป้าหมายตนเอง การสร้างเป้าหมายตนเอง และการนำเป้าหมายไปใช้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพิจารณาตรวจสอบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อนำมาจัดโครงสร้างให้สัมพันธ์กับสถานการณ์ที่เป็นจริงของตนเองและสังคม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความสามารถในการรู้จักตนเองเป็นคุณลักษณะพื้นฐานในการวางแผนชีวิตตนเอง

ในด้านการควบคุมตนเองนั้น กล่าวได้ว่าเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในการดำเนินตามแผนให้ประสบความสำเร็จทั้งนี้ เพราะบุคคลที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองจะทำให้ชีวิตดำเนินตามเป้าหมายอย่างมีคุณค่า ดังที่ อุคท์ดอร์ฟ (Uchtdorf, 2010, p.56-59) และแคนฟอร์ และโกลด์สไตน์ (Kanfer & Goldstein, 1980, p.342-343) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการควบคุมตนเองจะทำให้เป้าหมายมีคุณค่าและไม่ถูกควบคุมจากสิ่งเร้าจะทำให้เราสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง (2553, น.4) ที่พบว่า การควบคุมตนเองจะค่อยๆ ลดอิทธิพลจากการถูกควบคุมจากภายนอกและทำให้มีเอกภาพในการควบคุมตนเองมากขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความสามารถในการควบคุมตนเองได้จะทำให้บุคคลนั้นสามารถที่จะดำเนินชีวิตตามแผนที่กำหนดไว้รวมทั้งลดการเบี่ยงเบนจากสิ่งล่อลวงที่คอยชักนำออกจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

ส่วนความสามารถในการแก้ปัญหานั้นเป็นความสามารถในการเลือกปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของตนเอง เพราะการเลือกใช้สิ่งต่างๆ ในการวางแผนชีวิตตนเองนำมาซึ่งประโยชน์และโทษ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสและความอับจนของชีวิตของตนเองได้ทั้งสิ้นดังที่ อีเบอร์ล และ สแตนนิช (Eberle & Stanish, 1996, p.9) ได้กล่าวถึงลักษณะการแก้ปัญหาเป็นการพิจารณาไตร่ตรองอย่าง พินิจพิเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เป็นปมประเด็นสำคัญของเรื่องราว เพื่อที่จะหาทางคลี่คลาย ความวิตกกังวล และความยุ่งยาก อย่างมีขั้นตอน จากที่กล่าวจะเห็นว่าการแก้ปัญหาก็จะทำให้เราสามารถทำให้ เป้าหมายเป็นไปได้

สำหรับการพัฒนาตนเองนั้น เป็นลักษณะที่จำเป็นของความก้าวหน้า เพราะการพัฒนาตนเองจะทำให้เรามีโอกาสในชีวิต รวมทั้งปลดปล่อยตนเองให้เป็นอิสระต่อปัจจัยแวดล้อมที่คอยควบคุมเราอยู่รวมทั้งสิ่งที่อยู่ภายในที่ขัดขวางต่อความก้าวหน้าในทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับวินัยเพชรช่วย (2555, น.1) และมยุรา สำเร็จกิจ (2551, น.29) ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเองว่า การที่บุคคลปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิมเหมาะสมกว่าเดิม อย่างมีจุดหมายดังเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้ชีวิตประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการรู้จักตนเอง ความสามารถในการควบคุมตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการพัฒนาตนเอง เป็นความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองที่จำเป็นต้องให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เพราะเป็นคุณลักษณะสำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบและมีปัญญา นำไปสู่โอกาสและความหวัง ที่มีสันติสุขทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

2. การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร

ในการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยนำข้อสรุปที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวิจัยและการประเมินผลและผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มากำหนดเป็น โครงสร้างหลักสูตร ซึ่งมีองค์ประกอบคือ การสร้างโครงสร้างหลักสูตร การประเมินโครงสร้างหลักสูตร และการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรของต่างประเทศ ทาบา (Taba, 1962, p.425) ที่ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1949, p.1) ที่ประกอบด้วย การกำหนดจุดหมายของหลักสูตร การเลือกประสบการณ์ การเรียนการจัดประสบการณ์การเรียน และการประเมินหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทย สัจจ อุทรานันท์ (2532, น.38-43) ประกอบด้วย มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการกำหนดจุดมุ่งหมาย การนำไปใช้ การวัดผล

ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข และวิชช วงษ์ใหญ่ (2537, น.218-219) การศึกษาปัญหา เลือกรูปแบบ และการทดลองปรับปรุง

เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ มาเป็นข้อมูลในการเขียนปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร พร้อมทั้งเขียนหลักการของหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตรกำหนดให้สอดคล้องกับผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง สาระกกิจกรรมเป็นเนื้อหาข้อมูล ทฤษฎีที่สำคัญที่คัดสรรมาให้ผู้เรียน กิจกรรมขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนผู้สอนได้ปฏิบัติ แนวทางการวัดผลประเมินผลเป็นการ บ่งบอกประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร

- หน่วยกิจกรรมแบ่งออกเป็น 4 หน่วย โดยกำหนดให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร ในแต่ละหน่วยประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม สาระกกิจกรรม กิจกรรม สื่อ และการวัดผลประเมินผล

- สาระสำคัญ เป็นการอธิบายข้อมูลและเนื้อหาถึงภาพรวมของมโนทัศน์ของแผนกิจกรรมแต่ละแผน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

- จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม กำหนดให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร โดยนำเสนอในรูปของมิตการคิด ได้แก่ ด้านทักษะการคิด ด้านลักษณะการคิด และด้านกระบวนการคิด ซึ่งทศนา และคณะได้นำเสนอผลงานและปรับปรุงและพัฒนาผลงานในปี 2550 ซึ่งจุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรมจะใช้คำที่กล่าวถึงทักษะ ลักษณะ และกระบวนการในการคิด ส่วนในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยใช้คำที่สื่อความหมายหรือตัวบ่งชี้ของทักษะ ลักษณะ และกระบวนการคิดที่ตรงกับหน่วยกิจกรรมที่ตั้งไว้

- สาระกกิจกรรม เป็นรายละเอียดสาระทั้งหมดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตร

- กิจกรรม ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ ได้แก่ การผูกมิตร ชื่นนำเข้าสู่บทเรียน ปฏิบัติการการเรียนรู้ สรุปและต่อยอด เป็นการประยุกต์ให้ประสานสัมพันธ์กระบวนการสร้างนิสัยและรูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการรวมทั้งมิตการคิด

- สื่อ เป็นสื่อที่ใช้องค์ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

- การวัดผลและประเมินผล เป็นวิธีวัดผลและการประเมินผลตามหลักสูตร

การประเมินโครงสร้างหลักสูตร

หลังจากที่ผู้วิจัยพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้นำโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวิจัยและการประเมินผลและผู้ที่เกี่ยวข้อง

กับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจ จำนวน 7 คน ทำการประเมินทั้งความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ผลการประเมินพบว่า คุณภาพของโครงร่างหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยเมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรตั้งแต่ 4.71-4.88 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีตั้งแต่ 0.06-0.48 นั้นหมายความว่าทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 3.50 เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 0.50 ซึ่งหมายความว่าทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน

ผลจากการประเมินที่ได้ทั้งความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้ทดลองอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรของผู้วิจัยครั้งนี้ ดำเนินตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษาของต่างประเทศอย่าง ไทเลอร์ (Tyler, 1949, p.1) ทาบา (Taba, 1962, p.425) และของไทยอย่าง สังัด อุทรานันท์ (2532, น.38-43) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, น.218-219) ที่เริ่มต้นจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาดำหนดเป็น โครงร่างของหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริง ตลอดจนมีการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้โครงร่างหลักสูตรที่สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

3. การทดลองใช้หลักสูตร

ในขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือผู้เรียนอายุระหว่าง 12-18 ปี ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่อาศัยในปี 2555 ในเดือนมิถุนายน-สิงหาคม จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง

ในการดำเนินการทดลองนั้น ผู้วิจัยจัดให้มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งพบว่าการทดลองใช้หลักสูตร ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ซึ่งพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนในสถานพินิจสูงกว่าผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ และผู้เรียนในสถานสงเคราะห์สูงกว่าผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ส่วนด้านเจตคติ ผู้เรียนในสถานพินิจสูงกว่าผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา และผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยาสูงกว่าผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ และด้านคุณลักษณะผู้เรียนในสถานพินิจสูงกว่าผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยา และผู้เรียนในโรงเรียนฟ้าใสวิทยาสีสูงกว่าผู้เรียนในสถานสงเคราะห์

ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่ควรรนำมาอภิปรายผลมีดังนี้

3.1 ผลการพิจารณาประสิทธิภาพ (ด้านหลักสูตร) โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองหลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจ ระหว่างกระบวนการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเท่ากับ 79.05/80.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง มีค่าอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (3.50) และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง มีค่าเท่ากับ 3.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (3.50) เช่นเดียวกัน แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตร

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง (ด้านผู้เรียน) โดยเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถนำความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองได้จริง ทั้งนี้เหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบต่างๆ ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการพัฒนาความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียน และประการหนึ่งคือรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ยึดกระบวนการสร้างนิสัยและรูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ รวมทั้งมีการคิดนำมาประยุกต์ให้ประสานสัมพันธ์เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยาที่มี 4 ขั้นตอน ที่ประกอบด้วย การผูกมิตร ชื่นนำเข้าสู่บทเรียน ปลุกฝังการเรียนรู้ สรุปและต่อยอด ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเหล่านี้ มีความสอดคล้องให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา (จันทร์ คุปตะ วาทิน, 2552, น.59-61 ; ทิศนา แคมมณี, 2555, น.278-279 ; ชนาธิป พรกุล, 2555, น.246) และการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยาตามหลักสูตรนี้ ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและหลักสูตรสำหรับเด็กด้อยโอกาส ให้มีความเหมาะสมให้ผู้เรียนสามารถที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งในด้านความคิดอารมณ์ สังคมและ

จิตใจ (พิภพ ธงชัย, 2552, น.36 และสมร ทองดี, 2545, น.36-37) นอกจากนี้ยังได้ใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับวัยรุ่น โดยการใช้ตัวแบบตามแนวคิดของ อัลเบิร์ต แบนดูรา และเหตุการณ์แวดล้อมตามแนวคิดของยูริ บรอนเฟนเบรนเนอร์ ในการดำเนินชีวิตเพื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อกิจกรรมในการทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองได้ (ประณต เค้าฉิม, 2549, น.84-89 ; ฤกษ์ศรี คำชาย, 2542, น.31-33)

เพราะฉะนั้น สามารถสรุปได้ว่า การที่ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง หลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรนั้น เนื่องจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสม

3.3 ผลศึกษาความพึงพอใจ โดยการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.70 แสดงว่า ในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าเขาได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ในเรื่องการรู้จักตนเอง การควบคุมตนเอง การแก้ปัญหา และการพัฒนาตนเองนั้น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด รวมถึงลักษณะกิจกรรมเป็นการนำกระบวนการสร้างนิสัยและรูปแบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการรวมกับมิตติการคิดมาประยุกต์ให้ประสานสัมพันธ์ ทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงควมมีคุณค่าของชีวิต ความหวัง และมองเห็นโอกาสของชีวิตตนเอง

เพราะฉะนั้น จากผลการทดลองใช้หลักสูตร แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น มีประสิทธิภาพซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนในการวางแผนชีวิตตนเองทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองด้านหลักสูตรล้วนแล้วตรงตามเกณฑ์การพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ และการเปรียบเทียบความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านคุณลักษณะ เกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองสูงขึ้นอย่างชัดเจน นอกจากนั้นผลของการวัดความพึงพอใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรฉบับนี้ โดยภาพรวมของผู้เรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา สามารถนำไปใช้ให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนต่อไป

4. การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากที่ได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้ว ขั้นตอนมาคือการประเมินถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินที่ได้ไปปรับปรุงองค์ประกอบของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากทั้งประสิทธิภาพด้านหลักสูตรและการเปรียบเทียบความสามารถด้านผู้เรียนรวมทั้งความพึงพอใจของหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รวมทั้งพิจารณาข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงสร้างหลักสูตร แล้วจัดทำเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. สถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียน สามารถนำหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสภาพแวดล้อม
2. ครูผู้สอนสามารถนำกระบวนการสร้างนิสัยหรือการสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการ รวมทั้งมิตินึกคิด ไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมอื่นๆ ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียน ได้อย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาร่างกาย ความคิด และจิตใจของผู้เรียนอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลความคงทนของความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา
2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง ในช่วงวัยต่างๆ เช่น วัยเด็ก อนุบาล วัยผู้สูงอายุ และหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองเฉพาะเจาะจงในการแก้ปัญหา เช่น เด็กและเยาวชนในกลุ่มอาเซียน เด็กและเยาวชนในศาสนาต่างๆ รวมทั้งผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลินทร์ พินิจวุฒล. (2551). วิทยาการจัดการเรียนรู้. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2554). ประวัติความเป็นมา. ค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม
2554. จาก <http://www.2djop.moj.go.th>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). ในหลวงกับการศึกษาไทย : ห้าทศวรรษสิริราชสมบัติ. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- , (2552). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี. กรุงเทพฯ :
พิมพ์ดีดการพิมพ์.
- , สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ :
พริกหวานกราฟฟิค.
- , (2553). คู่มือการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานโยบายและการวางแผนการศึกษา.
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- , (2555). แผนพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
- กัญช์ เกสรสุขนธ์. (2546). ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเองของ
เยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กาญจนา कुमारภัย. (2527). หลักสูตรและการพัฒนา. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กฤษณี คำชาย. (2542). จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กฤษณ์ จริยาปยุตต์เลิศ และคนอื่นๆ. (2540). รายงานผลการวิจัย การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อ
พัฒนามโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2542). สอนลูกให้รู้จักคิด. นิตยสารแม่และเด็ก, 23 (33), 101-103.
- , (2543). ให้ชนะตนเอง “คุมตนเองได้” ดีกว่า “ตามใจตนเอง”. นิตยสารแม่และเด็ก,
24 (346), 95-96.
- , (2551). ยอดคนบุญแฉ่งชัยชนะ. กรุงเทพฯ : ชัคเชส มีเดีย.
- ขนิษฐา เทวินทรภักดี. (2543). รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนรู้
ในสถานสงเคราะห์. กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์.
- ฉมัท ชาติทอง. (2550). การพัฒนาหลักสูตร. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.

- จักรพันธ์ คงนะ. (2550). การพัฒนาแบบฝึกหัดการอ่านภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับปัญหาของวัยรุ่น
ตอนต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหลวงพ่อเข้มวัดตาก้องอนุสรณ์
จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จารุณี ชังสุข. (2552). การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสามารถในการจัดการตนเอง
ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตราภรณ์ จิตรธร. (2551). การกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน เกี่ยวกับทรัพย์สิน ศึกษาราย
ทฤษฎีการควบคุมตนเอง การควบคุมทางสังคม และการคบหาสมาคมที่แตกต่าง.
วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหิดล.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
อัสสัมชัญ.
- ชนาธิป พรกุล. (2550). การสอนกระบวนการคิด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- , (2551). การออกแบบการสอน การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยขย พรหมวงศ์. (2552). สื่อการเรียนการสอน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2548). Q ที่คุณควรรู้. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ฉอน โค้ว. (2548). 7 อุปนิสัยให้วัยรุ่นเป็นเลิศ. แปลโดย อมรรัตน์ ศรีสุรินทร์. กรุงเทพฯ :
ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ณรงควิทย์ แสนทอง. (2553). แผนที่ชีวิตเข้มทิศสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : วิพริ้นท์.
- ดริคเกอร์ ปีเตอร์เอฟ และคนอื่นๆ. (2548). คู่มือบริหารจัดการตนเอง. แปลและเรียบเรียงโดย
นรินทร์ องค์กรอินทรี. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เดือนใจ เกตุษา. (2535). เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการวัดและประเมินผล
การศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทวีวรรณ กลมบุตร. (2553). หลักสูตรมหัศจรรย์การวางแผนชีวิต. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
- , (2553). ประวัติทวีวรรณ กลมบุตร. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2552). เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีหลักสูตรและแนวทางการพัฒนา
หลักสูตร. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ทองพันชั่ง พงษ์วารินทร์. (2553). เทคนิคการจัดทำแผนปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ :

พริกหวานกราฟฟิค.

-----, (2553). ประวัติทองพันชั่ง พงษ์วารินทร์. กรุงเทพฯ : อัดตำนา.

ทศนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

-----, (2547). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

-----, (2555). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัชชัย ชัยจิราชากุล. (2529). การพัฒนาหลักสูตร จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :

อักษรบัณฑิต.

ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ : ธนรัชการพิมพ์.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิตยาภรณ์ ค้วงเรือง. (2540). การเปรียบเทียบผลของการใช้การควบคุมตนเองกับการใช้สัญญา

เงื่อนไขเพื่อลดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน

พิบูลสังฆรักษ์ประชาอุทิศ อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2545). การแนะแนวเบื้องต้น. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

บ้งอร เสรีรัตน์. (2554). เอกสารประกอบการเรียนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการคิด. กรุงเทพฯ :

อัดตำนา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ :

สุวิริยาสาน.

บุญย์พัชร ปิยะบุญสิทธิ์. (2547). ภาวะสุขภาพจิตการวางแผนชีวิตและการสนับสนุนทางสังคม

ที่ส่งผลต่อการหลีกเลี่ยงการดื่มสุราของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร

จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เบญญาภา ชัยภูมิ. (2550). การวางแผนชีวิตภายหลังปล่อยตัวของเยาวชนในศูนย์ฝึกและ

อบรมเด็กและเยาวชนเขต 1 จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปัทมา กลางกาญจน์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรเรื่องมัลลเทศก์ท้องถิ่นเขตตลิ่งชัน

กรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- ประคอง กรรณสูต. (2538). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประณต เล้าฉิม. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2543). คิดเก่งสมองไว. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โปรดักทีฟบุ๊ก.
- ประเวศ วะสี. (2545). วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 สู่ทฤษฎีใหม่แห่งการพัฒนา. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ. (2550). บุคลิกภาพผู้บริหารการศึกษาประมวลสาระชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก. (พิมพ์ครั้งที่ 23). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงษ์ ผาวิจิตร. (2549). บริษัท ตัวเอง จำกัด. กรุงเทพฯ : ฐานมีเดีย เน็ตเวิร์ค.
- พวงรัตน์ ทวีวัฒน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชร ผลิตโยธิน. (2552). เอกสารชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัทธนันท์ ตั้งพิพัฒนการกุล. (2553). การให้การปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง เพื่อเสริมสร้างการควบคุมตนเอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เสี่ยงต่อการติดเกมคอมพิวเตอร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิภพ ชงไชย. (2552). เอกสารแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาส. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิไลวรรณ มะนะสุทธิ. (2544). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การบรรลุลงานตามขั้นพัฒนาการและการวางแผนการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นใหญ่ตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภณิดา มาประเสริฐ. (2552). คุณลักษณะของครู. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มยุรา สำเร็จกิจ. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเอง ลักษณะงานภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าของผู้ป่วยกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพงานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โดยโรงพยาบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2552). **ประสบการณ์วิชาชีพประกาศนียบัตรบัณฑิตหลักสูตรและการสอน**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- , (2552). **การประเมินผลและการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- , (2552). **วิทยาการจัดการเรียนรู้**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุพา กาญจนกุล. (2553). **การวางแผนชีวิต**. กรุงเทพฯ : อินฟีเทอร์รี่ดี.
- รวีวรรณ สุวานิช. (2548). **การพัฒนาหลักสูตร**. อุดรฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- รัชกร ประสิทธิ์เตสัง. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาประวัติศาสตร์ ๔.43101 เรื่องภูมิปัญญาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- รัชรินทร์ ปึงเจกวิญญูสกุล. (2543). **เรื่องการจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนรู้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2542). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- ริเอ็องรอง รัตนวิไลสกุล. (2540). **มนุษย์สัมพันธ์**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- รุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง. (2553). **การพัฒนารูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมกรุงเทพมหานคร**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- รุจิร ภู่อาระ. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรแนวปฏิบัติการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์. (2551). **วิธีการดำเนินชีวิตของเยาวชนในสถานสงเคราะห์ : การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา**. วารสารศึกษาศาสตร์, 19 (1), 109-113.
- วราภรณ์ แสงคำ. (2552). **การศึกษาความว้าเหวและการใช้โปรแกรมเพื่อลดความว้าเหวของเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าและยากจนวัดสระแก้ว จังหวัดอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชรภรณ์ อักษรสุวรรณ. (2552). **การวางแผนชีวิตของพนักงานในบริษัทที่กำลังจะถูกยุบเลิก**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรินทร์ ปึงเจกวิญญูสกุล. (2543). **การจัดการศึกษาทางเลือกโดยศูนย์การเรียนรู้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

- วัชร ทรัพย์มี. (2554). การแนะแนวในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
- วัฒนา พัทธราวิช. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์. (2552). เอกสารการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2543). ปรัชญาการศึกษาร่วมสมัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- วิษณุ ไชยเทพ. (2544). กิจกรรมกลุ่มการแสดงออกที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน
ในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชัย ดิสสระ. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ :
เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.
- วินัย เพชรช่วย. (2555). การพัฒนาตนเอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล. (2548). การพัฒนาหลักสูตรองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- วิไลรัตน์ หิรัญสุขโชติ และคนอื่น. (2550). ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการ
เห็นคุณค่าในตนเองของเด็กกำพร้า. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีศักดิ์ ไทยอารี และคนอื่น. (2542). รายงานการศึกษาเรื่อง สถานภาพการให้บริการการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาสในต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.
- ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. (2554). ประวัติความเป็นมา. ค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555.
จาก <http://www.jvnc.coj.go.th>
- ศิริขวัญ ดวงดาวประกาย. (2543). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษา เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรม
ป้องกันการดื่มสุราของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ศิริวรรณ เรืองคณะ. (2540). ผลของการจัดโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการวางแผนชีวิตและอาชีพของนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ ในวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สังัด อุทรนันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ. (2554). ประวัติความเป็นมา. ค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2554. จาก <http://www.banmahamek.org>
- สมจิตร สุพรรณทัศน์ และคนอื่นๆ. (2550). บุคลิกภาพและการพัฒนาบุคลิกภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 25). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมชัย บวรกิตติ. (2546, เมษายน-มิถุนายน). มองสังคมไทย. วารสารราชบัณฑิตสถาน, 25 (2), 406-409.
- สมชาย ดีละม้าย. (2552). สภาพความต้องการของเด็กสถานพินิจเด็กและเยาวชนชาย : ศึกษากรณีบ้านมุกดา. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัชดาภิเษก.
- สมร ทองดี. (2545). แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2544). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สมหมาย แดงสกุล และธาดา วัฒนวัตรเวที. (2549). สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา 6. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สมิต ศัชนุกร. (2550). การวางแผนปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- สมิตร คุณานุกร. (2548). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2552). รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการเขตที่7.
- ศิริวรรณ ศรีพล. (2552). ระบบการเรียนการสอน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2541). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : ศาสนาการพิมพ์.
- สายหยุด เหมือนสร้อย. (2541). ทำการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการแนะแนวเพื่อการวางแผนชีวิตและอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สาโรช บัวศรี. (2549). หนังสือระลึก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชาดา จักรพิสุทธ์ และคนอื่นๆ. (2553). การศึกษาทางเลือกโลกแห่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- สุทธินันท์ ประยูรฤทธิ์. (2548, มีนาคม). มีครบไหมหลักสูตรสำหรับเด็กหัวเลื้อย. วารสารปฏิรูป, 83 (8), 94-95.
- สุนันทา แชมเพชร. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพ สำหรับครูประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ :
The Knowledge Center.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ภาคพิมพ์.
- เสกสิทธิ์ สวรรยาธิปิติ. (2554). การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยาเสพติด และชีวิตร่างกาย
(คดีร้ายแรง)ของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล : การวิจัยโดยใช้ทฤษฎี
การควบคุมตนเอง. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีศึกษาศาสาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- แสงอุษา โรจนานนท์ และกฤษณ์ รัชพร. (2548). กลยุทธ์สะกิดความเก่งเพื่อสร้างผู้นำสายพันธุ์
ใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เอเชียแปซิฟิก อินโนเวชั่น เซ็นเตอร์.
- โสภา ชูพิบูลชัย และคนอื่นๆ. (2553). แรงกระตุ้นนำสู่การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน.
กรุงเทพฯ : สถาบันสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- อดุล นาเคโร. (2551). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเอง โดย
ใช้กิจกรรมแนะแนว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษา สาขาวิชา
การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิญญา เวชชัย และกิตติพัฒน์ นนทปัทมกุล. (2546). โครงการพัฒนาระบบสวัสดิการ
สำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย เรื่องกลุ่มคนจนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและผู้ด้อย
โอกาสในสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อมรวิทย์ นาคทรรพ. (2547). วิฤติวัยรุ่นไทยยังไม่สายเกินแก้. กรุงเทพฯ : สถาบันวิถีธรรม.
- อรพรรณ พรสีมา. (2530). เอกสารประกอบการสอน วิชาเทคโนโลยี 437 บทเรียนด้วยตนเอง.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรณพ พนาพันธ์. (2535). เอกสารประกอบการอบรม เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการศึกษา
นอกโรงเรียน. ลำปาง : ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนสำหรับชุมชนภาคเหนือ.
- อรุณี หรดาล. (2552). บุคลิกภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2542). หลักการสอน. นครปฐม : สถาบันราชภัฏนครปฐม.

อุไร จักร์ตรีมงคล. (2544). การพัฒนาโครงสร้างเขาวนอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 4. คู่มือนิพนธ์การศึกษา สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2545). **กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

Bechtol, W. M. & Sorenson, J. S. (1993). **Restructuring schooling for individual students**. Allyn and Bacon.

Boydell, T. (1985). **Management self-development : A guide for managers, organizations and institution**. Switzerland : International Labour Organization.

Cuncha, Z. D. (1997). **A case study of curriculum development process in nutrition education**. Dissertation Abstracts international

Downing, L. N. (1968). **Guidance in counselling services on introduction**. McGraw-Hill Book.

Dubrin, A. J. (2000). **Essentials of management**. (5th ed). South Western College.

Dusek, J. B. (1987). **Adolescent development and behavior**. Englewood cliff. NJ : Prentice-Hall International.

Ebel, R. L. & Frisbie, D. A. (1986). **Essentials of Education Measurement**. NJ. Prentice-Hall.

Eberle, Bob & Stanish, B. B. (1996). **CPF for kids : A resource book for teaching creative problem**. Solving to Children. Proffrock Press.

Erikson, E. H. (1968). **Childhood and society**. W.W.Norton.

Forgarty, R. & Bellanca, J. (1990). **Teach them thinking**. palatine : Skylight Publishing.

Frandsen, N. (1961). **Educational psychology**. McGraw-Hill Book.

Good, C. V. (1973). **Dictionary of education**. Third edition. McGraw-Hill Book.

Guiford, J. P. (1971). **The Nature of human intelligence**. McGraw-Hill Book.

Harold, Koohtz & O'Donnell C. (1968). **Principles of management**. McGraw-Hill Book.

Hicks, A. M. (1981). **Managerment**. McGraw-Hill Book.

Hopkins, W. W. (1985). **A case study of curriculum planning under the valley view school District**. Abstracts International.

Horace, B. E. (1970). **A comprehensive dictionary of psychological and psychoanalytical term**. Longman Green.

- Horrocks, J. E. (1962). **The psychology of adolescence**. Houghton Mifflin.
- Herlock, A. (1959). **Deverlopmental psychology**. McGraw-Hill Book.
- Kanfer, F. H. & Goldstein, Arnold P. (1980). **Helping people change : A textbook of methods**. (2nd ed). Peramon.
- Kast, F.E. & Rosenzweig, J. E. (1970). **Organization and management : A system approach**. McGraw-Hill Book .
- Kaufman, G. & Raphael, L. (1999). **Stick up for your self**. Canada : Free Spirit.
- Koontz, H. & Donnell, O. C. (1968). **Principles of management**. McGraw-Hill Book.
- LDS. (2007). **Teachings of Presidents of the Church : Joseph Smith**. Salt Lake, UT : LDS.
- Marshall, J. C. and McHardy. B. (1999). **Principel of self-managemant**. Canada : Testing Consultants.
- Meger, et al., (2005). Intervention group for adolescent with conduct problem : is aggregation harmful of halmful . **Journal of Abnormal of Child Psychology**. 33 (3), 349-362.
- Mekibbin, M.L. (1989). **Rational emotive education for underproducing gifted children effects on school adjustment factors**. OR : University of Oregon.
- Miller, C. H. (1971). **The characteristic of good teacher**. McGraw-Hill Book.
- Nakagawa & Kogan H. (1996). **Using the brain to manage tha body. in a.b. McBride Psychiatric mental health nursing, integrating the behavioral and biological science**. (2nd ed). W.B.Saunders.
- O'Keefe E. J. & Berger D. S. (1999). **Self- management for college student**. Partridge Hill.
- Robinson, M. (1992). **Linking distance education to sustainable community development**. Canada : n.p.
- Sarason, I. G. & Sarason, B. R. (1986). **Psychology : The frontiers of behaviour**. (3rd ed). Harper & Row.
- Sherzer, B. & Linden. (1979). **Fundamentals of Individaul Appraisal**. Houghton Mifflin.
- Symond, P. M. (1951). **The ego and the self**. Century-Crofts.
- Taba, H. (1962). **Curriculum development: Theory and Practice**. Harcourt Brace & World.
- Tyler, R. W. (1949). **Basic principles of curriculum and instruction**. University of Chicogo Press.
- Uchtdorf, D. F. (2010). **Continue in patience liahona**. UT : LDS.

Zimmerman, B. J. (1998). **Developing self-management cycle of academic regulation : analysis of exemplary instructional model. in d.h. schunk and e.j. zimmerman self-regulated from teaching to self-reflective practice. (Rev. ed). NJ : Guilford .**

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หน่วยงานที่ให้ข้อมูลพื้นฐาน

หน่วยงานที่ให้ข้อมูลพื้นฐาน
ครูผู้สอน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร

1. สถานสงเคราะห์ของรัฐ สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ สาทร กรุงเทพฯ
2. สถานสงเคราะห์เอกชน สถานสงเคราะห์เลี้ยงเด็กกำพร้าคริสเตียน ปากเกร็ด นนทบุรี
3. กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศูนย์ราชการ แจ้งวัฒนะ นนทบุรี
4. ศูนย์ฝึกและอบรมมุทิตา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล นครปฐม
5. ศูนย์ฝึกและอบรมบ้านกาญจนาภิเษก ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล นครปฐม
6. ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล นครปฐม
7. โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล นครปฐม

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

**รายนามผู้เชี่ยวชาญในการประเมินโครงร่างหลักสูตร ตรวจสอบเครื่องมือและตรวจสอบ
ความสอดคล้องของแบบทดสอบ**

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วิโพภุส วัฒนานิมิตกุล	ผู้เชี่ยวชาญสาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. รองศาสตราจารย์ สุภรณ์ ลิ้มบริบูรณ์	ผู้เชี่ยวชาญสาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
3. ดร. เพ็ญพร ทองคำสุก	ผู้เชี่ยวชาญสาขาสติติ บริหารการศึกษา
4. ดร. วิเชียร อินทรสมพันธ์	ผู้เชี่ยวชาญสาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
5. อังคณา ใจกิจสุวรรณ	ผู้อำนวยการสถานสงเคราะห์บ้านมหาเมฆ
6. ธวัชชัย ไทยเขียว	อธิบดีกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน
(กลุ่มคณะตรวจสอบกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา)
7. ถนอม บุญนาค	นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ
หัวหน้ากลุ่มงานศึกษาและการฝึกอบรม
ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร

ภาคผนวก ค

หนังสือราชการ

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย
- บันทึกข้อความ กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- หนังสือรับทราบข้อปฏิบัติ
- แบบข้อตกลง
- หลักเกณฑ์

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

1 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล

ด้วยนายจิรศักดิ์ จันทร์ศรี นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุรีย์ เชื้อมทอง	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างดี ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาพรพรณ หิรัญวัชรพฤกษ์)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

12 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์สุภรณ์ ลิ้มบริบูรณ์

ด้วยนายจิรศักดิ์ จันทร์ศรี นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุรีย์ เชื่อมทอง	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี เรืองไชยศรี)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

12 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.เพ็ญพร ทองคำสุก

ด้วยนายจิรศักดิ์ จันทร์ศรี นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุรีย์ เชื้อมทอง	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี เรืองไชยศรี)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี

เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

1 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์

ด้วยนายจรัสศักดิ์ จันทร์ศรี นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุริย์ เชื้อมทอง	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาพรรณ หิรัญวัชรพฤกษ์)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงทิรัญจูรี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

1 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางอังคณา ใจกิจสุวรรณ

ด้วยนายจิรศักดิ์ จันทรศรี นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุรีย์ เชื้อมทอง	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาพรรณ ทิรัญวัชรพฤกษ์)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

1 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายธวัชชัย ไทยเขียว

ด้วยนายจิรศักดิ์ จันทร์ศรี นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุรีย์ เชื้อมทอง	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างดี ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาพรรณ หิรัญวัชรพฤกษ์)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

12 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายถนอม บุญนาค

ด้วยนายจิรศักดิ์ จันทร์ศรี นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมสุริย์ เชื่อมทอง	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ	กรรมการที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคำแนะนำของท่านจะเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนักศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี เรืองไชยศรี)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงทิวรุจิ
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

26 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสถานสงเคราะห์บ้านมหาเมฆ

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน โดยในหลักสูตรนี้กำหนดให้นักศึกษาใช้เครื่องมือเพื่อจัดเก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นายจิรศักดิ์ จันทรศรี นักศึกษาประจำสาขาดังกล่าว กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” ซึ่งมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล และนักศึกษาได้ประสานเป็นการภายในที่จะขอใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลประกอบการวิจัย ช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนกรกฎาคม 2555 จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษาใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาพรพรณ ทิรัญวัชรพฤกษ์)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

26 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

เรียน อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน โดยในหลักสูตรนี้กำหนดให้นักศึกษาใช้เครื่องมือเพื่อจัดเก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นายจิรศักดิ์ จันทรศรี นักศึกษาประจำสาขาดังกล่าว กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” ซึ่งมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล และนักศึกษาได้ประสานเป็นการภายในที่จะขอใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลประกอบการวิจัย ช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนกรกฎาคม 2555 จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษาใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาพรณ หิรัญวัชรพฤกษ์)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

26 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายสิรินธร

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน โดยในหลักสูตรนี้กำหนดให้นักศึกษาใช้เครื่องมือเพื่อจัดเก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นายจรัสศักดิ์ จันทร์ศรี นักศึกษาประจำสาขาดังกล่าว กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” ซึ่งมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล และนักศึกษาได้ประสานเป็นการภายในที่จะขอใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลประกอบการวิจัย ช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนกรกฎาคม 2555 จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษาใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาพรณ หิรัญวัชรพฤกษ์)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

26 มิถุนายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน โดยในหลักสูตรนี้กำหนดให้นักศึกษาใช้เครื่องมือเพื่อจัดเก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นายจิรศักดิ์ จันทร์ศรี นักศึกษาประจำสาขาดังกล่าว กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในสถานพินิจ” ซึ่งมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล และนักศึกษาได้ประสานเป็นการภายในที่จะขอใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลประกอบการวิจัย ช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนกรกฎาคม 2555 จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษาใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และบัณฑิตวิทยาลัย ขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาพรพรณ หิรัญวัชรพฤกษ์)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 1810

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมฯ โทร. ๐ ๒๑๔๓ ๙๖๘๗

ที่ ยธ ๐๖๐๘๗/ ๒๖๕๑

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านสิรินธร

ด้วย นายจิรศักดิ์ จันทร์ศรี นักศึกษาระดับบัณฑิตบัณฑิต นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์และในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน ด้วยแบบสอบถาม ณ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านสิรินธร โดยได้แนบบแบบสอบถามมาเพื่อพิจารณาอนุญาตด้วยแล้ว

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้พิจารณาแบบสอบถาม รวมทั้งได้ให้คำแนะนำ และให้รับทราบข้อปฏิบัติในการเข้าเก็บข้อมูลแล้ว จึงเห็นควรอนุญาตให้ดำเนินการได้ ซึ่งผู้ขอเก็บข้อมูลจะประสานกับหน่วยงาน ในเรื่องวัน เวลา ที่จะเข้าเก็บข้อมูลอีกครั้งหลังจากได้รับอนุญาต

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นายพงศ์สุระ ไกรนรา)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

หนังสือรับทราบข้อปฏิบัติในการสัมภาษณ์/เก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน
(กรณีขอสัมภาษณ์/เก็บข้อมูล)

1. เมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพินิจฯ ให้ดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้ขอเก็บข้อมูลจะต้องประสานไปยังหน่วยงานที่จะเข้าทำการเก็บข้อมูลเพื่อนัดวัน/เวลา ที่จะเข้าทำการเก็บข้อมูลอีกครั้งด้วยตนเอง เนื่องจากหากตรงกับวันที่มีการจัดกิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชน หน่วยงานอาจไม่พร้อมให้เข้าดำเนินการเก็บข้อมูล
2. แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สุภาพสตรีสามารถสวมกางเกงได้แต่ต้องเป็นแบบสุภาพ ไม่ควรสวมเสื้อฟ้ายาวรูป
3. อยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่ประจำสถานควบคุม ไม่ควรอยู่โดยลำพังกับเด็กหรือเยาวชน โดยให้มีเจ้าหน้าที่ เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการสัมภาษณ์ด้วย
4. การเก็บข้อมูลต้องชี้แจงให้เด็กหรือเยาวชนเข้าใจ และสมัครใจ หากเด็กหรือเยาวชนไม่อนุญาตให้เก็บข้อมูลก็ไม่สามารถสัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลเด็กหรือเยาวชนรายนั้นได้ และหากในขณะเก็บข้อมูลอยู่สังเกตว่าเด็กหรือเยาวชนไม่สบายใจ หรืออึดอัด ที่จะตอบคำถาม จะต้องหยุดการเก็บข้อมูลเด็กหรือเยาวชนรายนั้น
5. กรณีสัมภาษณ์โดยละเอียดเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก ให้ขออนุญาตเด็กหรือเยาวชนก่อน หากได้รับอนุญาตแล้วจึงทำการสัมภาษณ์ได้ และควรให้เด็กหรือเยาวชนลงลายมือกำกับแสดงการอนุญาตด้วย แต่หากเด็กหรือเยาวชนไม่ประสงค์ตอบคำถามใด ก็เป็นสิทธิของเด็กและเยาวชนในการไม่ตอบคำถามนั้นหรือไม่ต้องการให้ข้อมูล ห้ามผู้สัมภาษณ์คะยั้นคะยอถามต่อไป
6. การเก็บข้อมูลทั้งการเก็บข้อมูลจากเอกสารส่วนบุคคลของเด็กหรือเยาวชน และกรณีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ไม่อนุญาตให้จดชื่อเด็ก/เยาวชน หรือเจ้าหน้าที่ ลงไป หรือทำการใดๆ ที่จะทำให้รู้จักเด็กหรือเยาวชนรายนั้น เช่น การถ่ายภาพ การบันทึกเทป การอัดเสียงสัมภาษณ์ ฯลฯ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นการเฉพาะ
7. ขณะสัมภาษณ์หากสังเกตว่าเด็กหรือเยาวชนมีลักษณะท่าที่ไม่สบายใจ หรือซึมเศร้า ให้หยุดทำการสัมภาษณ์หรือถามคำถาม และขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ที่อยู่ร่วมสังเกตการณ์การสัมภาษณ์
8. หากเจ้าหน้าที่ประจำสถานควบคุมพบว่าผู้สัมภาษณ์ใช้คำถามไม่เหมาะสม ให้ผู้สัมภาษณ์ปฏิบัติตามที่เจ้าหน้าที่ประจำสถานควบคุมให้คำแนะนำ

9. หากเด็กหรือเยาวชนขอให้ติดต่อบุคคลภายนอกให้โดยการโทรศัพท์ หรือส่งจดหมาย ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ที่ดูแลหรือให้เด็กหรือเยาวชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในสถานควบคุมที่มีหน้าที่ โดยตรงเพื่อดำเนินการให้

10. กรณีต้องการให้รางวัลตอบแทนเด็กหรือเยาวชน ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ที่ดูแลทราบก่อน เพื่อจะได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ

11. กรณีเก็บข้อมูลเด็กหรือเยาวชนแล้ว มีข้อสังเกตใดเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนที่อาจจะเกิด อันตรายต่อเด็กหรือเยาวชน หรือผู้อื่น ขอให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ที่ดูแล เพื่อการดูแลและป้องกันต่อไป

12. ไม่นำข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไปเผยแพร่ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ เด็กหรือเยาวชนและครอบครัว ยกเว้นในกรณีเพื่อการศึกษาหรือการอื่น ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจาก อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก่อน

13. เมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว ขอให้ส่งผลงานวิจัยให้กรมพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน จำนวน 1 เล่ม (หรือ file ข้อมูล) เพื่อจะได้นำข้อมูลไปประกอบการพัฒนา การดำเนินงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต่อไป

ข้าพเจ้าและคณะที่จะเข้าสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน ได้รับทราบข้อปฏิบัติต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว และจะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ลงชื่อ.....

(จิรศักดิ์ จันทร์ศรี)

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

(หน่วยงาน/สถานศึกษา)

วันที่ 1 มิถุนายน 2555

**หนังสือรับทราบข้อปฏิบัติในการเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน
(กรณีขอเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรม)**

1. ต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในการเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยในการขออนุญาต ให้ระบุถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ระยะเวลา จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ประเภทและวิธีการดำเนินกิจกรรมที่จะจัดให้แก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับแต่ละกิจกรรม

2. เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีคำสั่งอนุญาตตามข้อ 1 แล้ว ให้จัดส่งรายละเอียดกิจกรรมให้ทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมอีกครั้ง

3. ต้องจัดให้ผู้รับผิดชอบเฉพาะสำหรับกิจกรรมที่ขออนุญาตให้เข้าร่วมหรือจัดกิจกรรม และจะต้องมีการชี้แจงให้ผู้ได้รับอนุญาตได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับข้อพึงปฏิบัติในการเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อนำไปปฏิบัติขณะเข้าภายในสถานควบคุม

4. ข้อพึงปฏิบัติสำหรับบุคคลที่มาจากสถานศึกษา และหน่วยงานภายนอกในการเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมเด็กและเยาวชนในสถานควบคุม

ผู้เข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมต้องแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สุภาพสตรีสามารถสวมกางเกงได้แต่ต้องเป็นแบบสุภาพ ไม่ควรสวมเสื้อผ้ารัดรูป

กรณีผู้เข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมนำอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมมาเอง ก่อนนำเข้าต้องผ่านการตรวจจากเจ้าหน้าที่ โดยอุปกรณ์ที่นำเข้าไปต้องไม่เป็นของมีคม ไม่เป็นเชื้อเพลิง หรือไม่มีลักษณะที่สามารถใช้เป็นอาวุธได้ เพื่อป้องกันการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการหลบหนี หรือก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น

ผู้เข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมต้องฝาก กระเป๋าถือ อุปกรณ์สื่อสารไว้กับเจ้าหน้าที่ ก่อนเข้าภายในสถานควบคุม หากจำเป็นต้องนำเข้าไปจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการฯ และหากเกิดความเสียหายไม่ว่ากรณีใด ๆ ผู้นำเข้าจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบเอง และไม่อนุญาตให้นำอุปกรณ์สื่อสารไปให้เด็กและเยาวชนใช้ เช่น โทรศัพท์ ให้เด็กและเยาวชน เพราะสถานควบคุมได้จัดบริการไว้ให้แล้วตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ไม่ให้นำการถ่ายรูป บันทึกเสียง หรือจดข้อมูลรายละเอียดใด ๆ เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน แล้วนำไปเผยแพร่ ซึ่งจะทำให้เป็นที่รู้จัก และก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนครอบครัว ผู้ปกครอง หากจำเป็นต้องดำเนินการให้ขออนุญาตจากอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นคราว ๆ ไป

ไม่ควรอยู่ร่วมกับเด็กหรือเยาวชนโดยลำพังในที่ลับตา

การเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานควบคุมควรอยู่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่

กรณีที่เด็กและเยาวชนร้องขอความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เป็นการส่วนตัว เช่น ขอให้ส่งจดหมาย โทรศัพท์ ขอให้ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ก่อน ไม่ควรดำเนินการด้วยตนเอง เพราะได้มีการจัดบริการไว้อยู่แล้วตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและเพื่อประโยชน์ในการฝึกวินัยเด็กและเยาวชนด้วย

หากต้องการให้รางวัล หรือประโยชน์ตอบแทนเด็กและเยาวชน ขอให้แจ้งกับเจ้าหน้าที่ก่อน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและไม่ขัดกับระเบียบปฏิบัติของสถานควบคุม

ไม่นำข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไปเผยแพร่ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่เด็กหรือเยาวชนและครอบครัว ยกเว้นในกรณีเพื่อการศึกษาหรือการอื่น ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก่อน

5. เมื่อดำเนินการเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ขอให้ส่งผลการจัดกิจกรรมให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 1 ชุด เพื่อจะได้นำข้อมูลไปประกอบการพัฒนาการดำเนินงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต่อไป

ข้าพเจ้าและคณะที่จะเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ได้รับทราบข้อปฏิบัติต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว และจะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ลงชื่อ

(จิรศักดิ์ จันทร์ศรี)

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

(หน่วยงาน/สถานศึกษา)

วันที่ 1 มิถุนายน 2555

แบบข้อตกลงในการสัมภาษณ์/เก็บข้อมูลเจ้าหน้าที่

1. แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สุภาพสตรีสามารถสวมกางเกงได้ แต่ต้องเป็นแบบสุภาพ ไม่ควรสวมเสื้อฟ้ายืดรูป
2. การเก็บข้อมูลต้องชี้แจงให้เจ้าหน้าที่เข้าใจและสมัครใจ หากเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตให้เก็บข้อมูลก็ไม่สามารถสัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้
3. การเข้าสัมภาษณ์/เก็บข้อมูลเจ้าหน้าที่ภายในสถานที่ควบคุม หากเด็กหรือเยาวชน ขอให้ติดต่อบุคคลภายนอกให้โดยการโทรศัพท์ หรือส่งจดหมาย ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ดูแลหรือให้เด็กหรือเยาวชนติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในสถานควบคุมที่มีหน้าที่โดยตรงเพื่อดำเนินการให้
4. การเก็บข้อมูลเจ้าหน้าที่ ไม่อนุญาตให้จดชื่อเด็ก/เยาวชน หรือเจ้าหน้าที่ หรือทำการใดๆ ที่จะทำให้รู้จักเด็ก/เยาวชน หรือเจ้าหน้าที่รายนั้น นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นการเฉพาะ
5. แบบข้อตกลงนี้ใช้สำหรับกรณีสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เท่านั้น หากประสงค์จะเก็บข้อมูล/สัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชน จะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ก่อน
6. เมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว ขอให้ส่งผลงานวิจัยให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 1 เล่ม เพื่อจะได้นำข้อมูลไปประกอบการพัฒนาการดำเนินงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต่อไป

ข้าพเจ้าและคณะที่จะเข้าสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ได้รับทราบข้อตกลงต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว และจะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ลงชื่อ.....

(จิรศักดิ์ จันทร์ศรี)

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

(หน่วยงาน/สถานศึกษา)

วันที่ 1 มิถุนายน 2555

หลักเกณฑ์ในการขออนุญาตเข้าถึงข้อมูลเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ หรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ สำหรับบุคคลภายนอก

การเข้าถึงข้อมูลต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยต้อง
ดำเนินการดังนี้

1. ผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัย/วิทยานิพนธ์ ที่ต้องการเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน จัดส่งข้อเสนอโครงการ
ศึกษาวิจัย/วิทยานิพนธ์ (หัวข้อตามเอกสาร 5) จำนวน 3 ชุด ให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พิจารณา
ว่ามีความเหมาะสม เป็นประโยชน์ และไม่ซ้ำซ้อน โดยคณะกรรมการของกรมพินิจฯ (เอกสาร 1) จะใช้เวลาในการ
พิจารณาไม่เกิน 1 เดือน (หลักเกณฑ์ตามเอกสาร 2) หากผ่านการพิจารณา จึงจะอนุญาตให้ดำเนินการใน
ขั้นตอนต่อไปได้

2. เมื่อได้รับการพิจารณาอนุญาตตามข้อ 1. แล้ว ให้มีหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยมี
รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการ คือ

- วัตถุประสงค์การเก็บข้อมูล
- จำนวนเด็ก/เยาวชน/กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
- วิธีการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม/การสัมภาษณ์
- วัน เวลา และสถานที่ ที่จะเก็บข้อมูล
- จำนวน และรายชื่อของผู้ที่จะเข้าไปเก็บข้อมูล
- แจ้งสถานที่ติดต่อกลับ กรณีกรมพินิจฯ ต้องการข้อมูลหรือรายละเอียดเพิ่มเติม
- เอกสารที่ต้องแนบพร้อมหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล คือ
 - 2.1 แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์
 - 2.2 หนังสือรับทราบข้อปฏิบัติในการเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน
(กรณีขอเข้าร่วมหรือจัดกิจกรรม)
 - 2.3 หนังสือรับทราบข้อปฏิบัติในการสัมภาษณ์/เก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน (กรณีขอ
สัมภาษณ์/เก็บข้อมูล)
 - 2.4 แบบข้อตกลงในการสัมภาษณ์/เก็บข้อมูลเจ้าหน้าที่

3. ในส่วนของการอนุญาตเก็บข้อมูล กรมพินิจฯ จะพิจารณาความเหมาะสมของประเด็นข้อคำถาม/
รายละเอียดกิจกรรม เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจ และการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็ก/เยาวชน และให้
คำแนะนำผู้ขอเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเด็ก/เยาวชน

4. ผู้ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูล รอกดตอบกลับเป็นผลการอนุญาตเก็บข้อมูล (ประมาณ 15 วันทำการ) หากได้รับการอนุญาตแล้ว กรมพินิจฯ จะแจ้งไปยังหน่วยงานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรมที่ขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูล และแจ้งให้กับผู้ขออนุญาต ซึ่งไปดำเนินการเก็บข้อมูลได้ โดยไม่เสียเงิน เวลา ที่จะเข้าเก็บข้อมูล ขอให้ผู้ขอเก็บข้อมูลประสานกับหน่วยงานศึกษารัฐหลังจากได้รับอนุญาต โดย ให้คำนึงถึงความระมัดระวังของหน่วยงานที่จะเข้าเก็บเป็นสำคัญ เนื่องจาก การใกล้ชิดของกรมพินิจฯ คือการแก้ไข บำบัด พื้นผู้เด็กและเยาวชน ซึ่งอาจมีกิจกรรมที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อความแตกต่างกันไปในแต่ละที่ และต้องใช้เวลา

5. เมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว ขอให้ส่งผลงานวิจัยให้กรมพินิจฯ และศูนย์รองเด็กและเยาวชน จำนวน 1 ฉบับ และข้อมูลที่เป็นไฟล์ในแผ่น CD จำนวน 1 แผ่น

ทางอีเมล์ส่งผลการใด หรือหากต้องการทราบเป็นผลการอนุญาตเก็บข้อมูล สามารถติดต่อสอบถามได้ที่ ส่วนงานวิจัยและพัฒนา หมายเลขโทรศัพท์ 0 2141 3578, 0 2143 9687 โทรสาร 0 2143 8489 โดยสามารถดาวน์โหลดเอกสารแนบข้อ 2.2, 2.3 และ 2.4 ได้ที่ www.dipm.go.th หัวข้อ การขอรับบริการทั่วไป (การดำเนินการขอเข้าเก็บข้อมูล)

ภาคผนวก ง

แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น
ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมิน โครงร่างหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง สำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ใช้ประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร

แบบประเมินมี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

ขอความร่วมมือให้ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมและความ สอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรเรื่องการ วางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นใน สถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร

เป็นการพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ของโครงร่างหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมเพียงใด ใน องค์ประกอบต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร
2. หลักการของหลักสูตร
3. จุดหมายของหลักสูตร
4. สาระกิจกรรมของหลักสูตร
5. กิจกรรม
6. สื่อ
7. การวัดผลประเมินผล
8. หน่วยกิจกรรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร					
1.1 ความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตรนี้					
1.2 ความสมเหตุสมผลที่ต้องพัฒนาหลักสูตร					
1.3 ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาสังคม					
1.4 แนวทางในการแก้ปัญหามีความเหมาะสม					
1.5 ความเป็นไปได้ของแนวทางในการแก้ปัญหา					
2. หลักการของหลักสูตร					
2.1 มีความชัดเจน					
2.2 มีความเหมาะสม					
2.3 ความเป็นไปได้					
3. จุดหมายของหลักสูตร					
3.1 ความชัดเจน					
3.2 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน					
3.3 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม					
3.4 ความเป็นไปได้					
3.5 มีความครอบคลุมความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองที่ต้องการพัฒนา					
4. สาระกิจกรรมของหลักสูตร					
4.1 การตอบสนองจุดหมายของหลักสูตร					
4.2 การเรียงลำดับสาระกิจกรรม					
4.3 การกำหนดหัวข้อสาระกิจกรรม					
4.4 ครอบคลุมสาระกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. กิจกรรม					
5.1 สอดคล้องกับสาระที่กำหนด					
5.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม					
5.3 ส่งเสริมความสามารถในการ วางแผนชีวิต ตนเองของผู้เรียน					
5.4 สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมให้ประสบ ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้					
5.5 มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
5.6 มีความน่าสนใจ					
6. สื่อ					
6.1 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน					
6.2 สอดคล้องกับกิจกรรม					
6.3 สามารถใช้ตรวจสอบการบรรลุเป้าหมาย ของหลักสูตรได้					
7. การวัดผลประเมินผล					
7.1 ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้วัด					
7.2 ความเป็นไปได้ของการวัด					
7.3 สามารถใช้ตรวจสอบการบรรลุจุดหมาย ของหลักสูตรได้					
7.4 ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ทุกด้าน ของผู้เรียน					
8. หน่วยกิจกรรมที่ 1					
8.1 คำอธิบายหน่วยกิจกรรมมีความชัดเจน					
8.2 จุดประสงค์มีความชัดเจน					
8.3 จุดประสงค์มีความเหมาะสม					
8.4 ขอบเขตสาระกิจกรรมมีความเหมาะสม					
8.5 ขอบเขตสาระกิจกรรมช่วยให้บรรลุ จุดประสงค์การจัดกิจกรรม					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8.6 กิจกรรมมีความเหมาะสม					
8.7 กิจกรรมที่กำหนดสามารถนำไปใช้ได้					
8.8 กิจกรรมช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ได้					
8.9 สื่อมีความเหมาะสม					
8.10 สื่อช่วยให้บรรลุจุดประสงค์					
8.11 เครื่องมือวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสม					
8.12 วิธีการวัดผลประเมินผลมีความเป็นไปได้					
8.13 การวัดผลประเมินผลเป็นการตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์ของกิจกรรม					
9. หน่วยกิจกรรมที่ 2					
9.1 คำอธิบายหน่วยกิจกรรมมีความชัดเจน					
9.2 จุดประสงค์มีความชัดเจน					
9.3 จุดประสงค์มีความเหมาะสม					
9.4 ขอบเขตสาระกิจกรรมมีความเหมาะสม					
9.5 ขอบเขตสาระกิจกรรมช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การจัดกิจกรรม					
9.6 กิจกรรมมีความเหมาะสม					
9.7 กิจกรรมที่กำหนดสามารถนำไปใช้ได้					
9.8 กิจกรรมช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ได้					
9.9 สื่อมีความเหมาะสม					
9.10 สื่อช่วยให้บรรลุจุดประสงค์					
9.11 เครื่องมือวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสม					
9.12 วิธีการวัดผลประเมินผลมีความเป็นไปได้					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9.13 การวัดผลประเมินผลเป็นการตรวจสอบ การบรรลุจุดประสงค์ของกิจกรรม					
10. หน่วยกิจกรรมที่ 3					
10.1 คำอธิบายหน่วยกิจกรรมมีความชัดเจน					
10.2 จุดประสงค์มีความชัดเจน					
10.3 จุดประสงค์มีความเหมาะสม					
10.4 ขอบเขตสาระกิจกรรมมีความเหมาะสม					
10.5 ขอบเขตสาระกิจกรรมช่วยให้บรรลุ จุดประสงค์การจัดกิจกรรม					
10.6 กิจกรรมมีความเหมาะสม					
10.7 กิจกรรมที่กำหนดสามารถนำไปใช้ได้					
10.8 กิจกรรมช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ได้					
10.9 สื่อมีความเหมาะสม					
10.10 สื่อช่วยให้บรรลุจุดประสงค์					
10.11 เครื่องมือวัดผลประเมินผลมีความ เหมาะสม					
10.12 วิธีการวัดผลประเมินผลมีความเป็นไป ได้					
10.13 การวัดผลประเมินผลเป็นการตรวจสอบ การบรรลุจุดประสงค์ของกิจกรรม					
11. หน่วยกิจกรรมที่ 4					
11.1 คำอธิบายหน่วยกิจกรรมมีความชัดเจน					
11.2 จุดประสงค์มีความชัดเจน					
11.3 จุดประสงค์มีความเหมาะสม					
11.4 ขอบเขตสาระกิจกรรมมีความเหมาะสม					
11.5 ขอบเขตสาระกิจกรรมช่วยให้บรรลุ จุดประสงค์การจัดกิจกรรม					

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

เป็นการพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ของโครงร่างหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ ในองค์ประกอบต่อไปนี้

1. ความสอดคล้องระหว่างปัญหาและความจำเป็นกับหลักการของหลักสูตร
2. ความสอดคล้องระหว่างหลักการของหลักสูตรกับจุดหมายของหลักสูตร
3. ความสอดคล้องระหว่างจุดหมายของหลักสูตรกับสาระกิจกรรมของหลักสูตร
4. ความสอดคล้องระหว่างสาระกิจกรรมกับกิจกรรม
5. ความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล
6. ความสอดคล้องระหว่างจุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์ของแต่ละหน่วยกิจกรรม
7. ความสอดคล้องภายในของแต่ละหน่วยกิจกรรม
 - 7.1 ความสอดคล้องระหว่างคำอธิบายหน่วยกิจกรรมกับจุดประสงค์
 - 7.2 ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับขอบเขตสาระกิจกรรม
 - 7.3 ความสอดคล้องระหว่างขอบเขตสาระกิจกรรมกับกิจกรรม
 - 7.4 ความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับสื่อ
 - 7.5 ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับการวัดผลประเมินผล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / “ลงในช่องระดับความสอดคล้อง” ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
1. สภาพปัญหาและความจำเป็นกับหลักการของหลักสูตร			
2. หลักการของหลักสูตรกับจุดหมายของหลักสูตร			
3. จุดหมายของหลักสูตร กับสาระกิจกรรมของหลักสูตร			
4. สาระกิจกรรมของหลักสูตรกับกิจกรรม			
5. กิจกรรมกับสื่อ			
6. กิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล			
7. จุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์หน่วยกิจกรรมที่ 1			
8. จุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์หน่วยกิจกรรมที่ 2			
9. จุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์หน่วยกิจกรรมที่ 3			
10. จุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์หน่วยกิจกรรมที่ 4			
11.ความสอดคล้องภายในของหน่วยกิจกรรมที่ 1			
11.1 คำอธิบายหน่วยกิจกรรมกับจุดประสงค์ของกิจกรรม			
11.2 จุดประสงค์ของกิจกรรมกับขอบเขตสาระกิจกรรม			
11.3 ขอบเขตสาระกิจกรรมกับกิจกรรม			
11.4 กิจกรรมกับสื่อ			
11.5 จุดประสงค์ของกิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล			
12. ความสอดคล้องภายในของหน่วยกิจกรรมที่ 2			
12.1 คำอธิบายหน่วยกิจกรรมกับจุดประสงค์ของกิจกรรม			
12.2 จุดประสงค์ของกิจกรรมกับขอบเขตสาระกิจกรรม			
12.3 ขอบเขตสาระกิจกรรมกับกิจกรรม			
12.4 กิจกรรมกับสื่อ			
12.5 จุดประสงค์ของกิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล			

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
13. ความสอดคล้องภายในของหน่วยกิจกรรมที่ 3			
13.1 คำอธิบายหน่วยกิจกรรมกับจุดประสงค์ของกิจกรรม			
13.2 จุดประสงค์ของกิจกรรมกับขอบเขตสาระกิจกรรม			
13.3 ขอบเขตสาระกิจกรรมกับกิจกรรม			
13.4 กิจกรรมกับสื่อ			
13.5 จุดประสงค์ของกิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล			
14. ความสอดคล้องภายในของหน่วยกิจกรรมที่ 4			
14.1 คำอธิบายหน่วยกิจกรรมกับจุดประสงค์ของกิจกรรม			
14.2 จุดประสงค์ของกิจกรรมกับขอบเขตสาระกิจกรรม			
14.3 ขอบเขตสาระกิจกรรมกับกิจกรรม			
14.4 กิจกรรมกับสื่อ			
14.5 จุดประสงค์ของกิจกรรมกับการวัดผลประเมินผล			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ หลักสูตร

หลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น
ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าไวยุทธยา

Posted by Rebecca Irvine. Labels : New Theme

โดย
นาย จิรศักดิ์ จันทร์ศรี
นักศึกษาปริญญาโท สาขาสถาปัตยกรรมและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คำนำ

หลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา เป็นหลักสูตรสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง โดยสามารถนำความรู้หรือแนวคิดไปใช้ในการแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาชีวิตตนเอง และสามารถปฏิบัติในด้านการวางแผนชีวิตในเรื่องการรู้จักตนเอง การควบคุมตนเอง การแก้ปัญหา และการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม หลักสูตรนี้มีเนื้อหามุ่งเน้นการปลูกฝังทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และลักษณะพฤติกรรมการมีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองให้แก่ผู้เรียน โดยยึดกระบวนการสร้างนิสัยและรูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างสรรฐาและ โยนิโสมนสิการรวมกับมิตการคิดประยุกต์ให้ประสานเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

สาระกิจกรรมตามหลักสูตรประกอบด้วย 4 หน่วยกิจกรรม คือ หน่วยที่ 1 การรู้จักตนเอง ประกอบด้วย 4 แผนการจัดกิจกรรมคือ แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 เราเป็นใคร แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 รู้จักเป้าหมายตนเอง แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 การสร้างเป้าหมายตนเอง และแผนการจัดกิจกรรมที่ 4 นำเป้าหมายตนเองสู่ความเป็นจริง หน่วยที่ 2 การควบคุมตนเอง ประกอบด้วย 4 แผนการจัดกิจกรรมคือ แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 อำนาจการเป็นนายตนเอง แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 อดทนมานะบากบั่นเพื่อชีวิตข้างหน้า แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 พึ่งเรียนรู้ พึ่งทำ และพึ่งเป็น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ข้ามสภาวะความเป็นมนุษย์ธรรมดา หน่วยที่ 3 การแก้ปัญหา ประกอบด้วย 4 แผนการจัดกิจกรรมคือ แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 วางแผนแยกแยะความต้องการกับความจำเป็นของชีวิต แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 วางแผนจัดลำดับความสำคัญของชีวิต แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 วางแผนเล็งเห็นสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 วางแผนเปลี่ยนแปลงตนเอง หน่วยที่ 4 การพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 4 แผนการจัดกิจกรรมคือ แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ขยายขอบเขตของชีวิต แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 วางแผนมุ่งไปข้างหน้า แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 บรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 ความสำเร็จ คือการเดินทางที่ไม่สิ้นสุด

ผู้วิจัยหวังว่าหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ฉบับนี้จะมีประโยชน์ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในอนาคตต่อไป

นาย จิรศักดิ์ จันทร์ศรี

ผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
หลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และในสถานพินิจ	
ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร.....	1
หลักการของหลักสูตร.....	2
จุดหมายของหลักสูตร.....	2
สาระกิจกรรม.....	3
กิจกรรม.....	4
แนวทางการวัดผลประเมินผล.....	4
 หน่วยกิจกรรมที่ 1 : การรู้จักตนเอง.....	7
แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 เราเป็นใคร.....	9
แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 รู้จักเป้าหมายตนเอง.....	16
แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 การสร้างเป้าหมายตนเอง.....	20
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 นำเป้าหมายตนเองสู่ความเป็นจริง.....	26
แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจประจำหน่วยที่ 1.....	31
 หน่วยกิจกรรมที่ 2 : การควบคุมตนเอง.....	33
แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 อำนาจการเป็นนายตนเอง.....	35
แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 อดทน มานะบากบั่นเพื่อชีวิตข้างหน้า.....	41
แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 พึ่งเรียนรู้ พึ่งทำ และพึ่งเป็น.....	54
แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 ข้ามสถานะความเป็นมนุษย์ธรรมดา.....	60
แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจประจำหน่วยที่ 2.....	62

เรื่อง	หน้า
หน่วยกิจกรรมที่ 3 การแก้ปัญหา.....	64
แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 วางแผนแยกแยะความต้องการกับความจำเป็นของชีวิต.....	66
แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 วางแผนจัดลำดับความสำคัญของชีวิต.....	71
แผนการจัดกิจกรรมที่ 11 วางแผนให้เห็นสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด.....	78
แผนการจัดกิจกรรมที่ 12 วางแผนเปลี่ยนแปลงตนเอง.....	81
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ประจำหน่วยที่ 3.....	88
หน่วยกิจกรรมที่ 4 การพัฒนาตนเอง.....	90
แผนการจัดกิจกรรมที่ 13 ขยายขอบเขตของชีวิต.....	92
แผนการจัดกิจกรรมที่ 14 วางแผนมุ่งไปข้างหน้า.....	99
แผนการจัดกิจกรรมที่ 15 บรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง.....	103
แผนการจัดกิจกรรมที่ 16 ความสำเร็จ คือการเดินทางที่ไม่สิ้นสุด.....	109
แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจประจำหน่วยที่ 4.....	113

หลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น
ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

แนวทางการจัดการศึกษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิและความทัดเทียมของบุคคลในการได้รับการสนับสนุนทางการศึกษา เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาคน

คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของโอกาสและการพัฒนาคนที่เป็นตัวชี้วัดถึงสิทธิและความทัดเทียมคือความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องของการกำกับควบคุมความคิดและเจตคติ การประพฤติของคนที่อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม โดยที่ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองนี้ จะเป็นรากฐานสำหรับการดำเนินชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งความสามารถในการวางแผนนี้ ควรที่จะปลูกฝังให้เร็วที่สุดได้เท่าไรยิ่งดี เพราะจะทำให้ลดความผิดพลาดของชีวิตรวมทั้งสูญเสียปัจจัยต่างๆ ไปกับสิ่งที่ไม่จำเป็นอย่างแท้จริงของชีวิต

เนื่องจากในสถานสงเคราะห์ซึ่งเด็กมีปัญหาการปรับตัว โดยเฉพาะด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต พัฒนาการ บุคลิกภาพ และการออกไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกและมีจำนวนไม่น้อยที่กลายเป็นผู้ด้อยโอกาสซ้ำรอยเดิม ทำให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาท ความก้าวร้าว และยาเสพติด นำไปสู่ข้อมูลสถิติของกรมพินิจที่พบว่าเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีมีปัญหาเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยาเสพติด และชีวิตร่างกาย สูงทุกปี โดยที่โรงเรียนฟ้าใสวิทยาเป็นอีกทางเลือกของศาลในการพิจารณาคดีของเด็กและเยาวชน

โดยที่ผู้อาศัยในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา เป็นผู้อาศัยที่ควรได้รับการดูแลและการอบรมเป็นพิเศษ เนื่องจากที่ผ่านมาวัยรุ่นที่อาศัยในสถานสงเคราะห์จำนวนมากต้องพบกับอุปสรรคโดยขาดการเตรียมตัวที่ดีและขาดความรู้ รวมถึงมติดการคิดในการใช้ชีวิตที่จำเป็นในสังคมทำให้วัยรุ่นจำนวนมากที่ออกไปสู่สังคมปกติเกิดปัญหากับชีวิตมากมาย ในส่วนสถานพินิจพบว่าวัยรุ่นที่พ้นโทษและได้ก่อคดีความผิดซ้ำกลับเข้าสู่สถานพินิจอีกมีปริมาณที่สูง และโรงเรียนฟ้าใสวิทยาพบว่าวัยรุ่นมีปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและเป็นภัย ทั้งต่อตนเองรวมถึงสังคม

ดังนั้น การเสริมสร้างความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา จึงมีความเหมาะสมเพราะคุณลักษณะด้าน

ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองนี้ จะคอยเป็นแสงส่องนำทางในการดำรงชีวิตของวัยรุ่นให้ อยู่ในเส้นทางที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อความสำเร็จของชีวิตในวันข้างหน้า

หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น มีหลักการดังนี้

1. เป็นหลักสูตรสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าวิทยา มีความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง โดยสามารถนำความรู้ หรือแนวคิดที่ได้ไปใช้ในการสร้างโอกาสและพัฒนาตนเอง และสามารถปฏิบัติด้านการวางแผน ชีวิตตนเองในเรื่องการรู้จักตนเอง การควบคุมตนเอง การแก้ปัญหา และการพัฒนาตนเอง
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการปลูกฝังทั้งด้านความรู้ เจตคติ และ คุณลักษณะ พฤติกรรมการมี ความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง
3. รูปแบบการจัดกิจกรรมยึดกระบวนการสร้างนิสัยและรูปแบบการเรียนการสอน โดย สร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการร่วมกับมิตการคิด โดยประยุกต์ให้ประสานเป็นรูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถาน พินิจ และ โรงเรียนฟ้าวิทยา

จุดหมายของหลักสูตร

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองใน เรื่องต่อไปนี้

1. การรู้จักตนเอง ประกอบด้วย การรู้จักลักษณะพฤติกรรม การรู้จักเป้าหมาย การสร้าง เป้าหมาย และการนำไปใช้
2. การควบคุมตนเอง ประกอบด้วย การควบคุมอารมณ์ตนเอง ความอดทน มานะบากบั่น ของตัวเอง การเลือกสิ่งที่ดีที่ฟังเรียนรู้ ฟังทำ และฟังเป็น และการควบคุมความอยากทางกายและใจ
3. การแก้ปัญหา ประกอบด้วย การแยกแยะความต้องการกับความจำเป็น การจัดลำดับ ความสำคัญ การเล็งเห็นสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงตนเอง
4. การพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย การพัฒนาความกตัญญูและความเห็นอกเห็นใจ การพัฒนาแผนระยะยาว สร้างศักยภาพ การพัฒนาสังคมส่วนรวม

สาระกิจกรรม

สาระกิจกรรมของหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์
สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา ประกอบด้วย 4 หน่วยกิจกรรม คือ

หน่วยที่ 1 การรู้จักตนเอง ประกอบด้วย 4 แผนการจัดกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 เราเป็นใคร

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 รู้จักเป้าหมายตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 การสร้างเป้าหมายตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 นำเป้าหมายตนเองสู่ความเป็นจริง

หน่วยที่ 2 การควบคุมตนเอง ประกอบด้วย 4 แผนการจัดกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 อำนาจการเป็นนายตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 อดทน มานะบากบั่นเพื่อชีวิตข้างหน้า

แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 พึ่งเรียนรู้ พึ่งทำ และพึ่งเป็น

แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 ข้ามสภาวะความเป็นมนุษย์ธรรมดา

หน่วยที่ 3 การแก้ปัญหา ประกอบด้วย 4 แผนการจัดกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 วางแผนแยกแยะความต้องการกับความจำเป็น

แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 วางแผนจัดลำดับความสำคัญของชีวิต

แผนการจัดกิจกรรมที่ 11 วางแผนเล็งเห็นสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด

แผนการจัดกิจกรรมที่ 12 วางแผนเปลี่ยนแปลงตนเอง

หน่วยที่ 4 การพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 4 แผนการจัดกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 13 ขยายขอบเขตของชีวิต

แผนการจัดกิจกรรมที่ 14 วางแผนมุ่งไปข้างหน้า

แผนการจัดกิจกรรมที่ 15 บรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมที่ 16 ความสำเร็จคือการเดินทางที่ไม่สิ้นสุด

กิจกรรม

การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา ในแต่ละหน่วยกิจกรรมนั้นมุ่งเน้นการใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น เทคนิคการใช้คำถาม (Questioning) เทคนิคการใช้แผนภาพ (Graphic organizers) เทคนิคการเป็นแบบอย่าง (Modeling) เทคนิคการคิดดังๆ (Thinking aloud) และวิธีการสอนในกิจกรรม เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small group discussion) กรณีตัวอย่าง (Case) สถานการณ์จำลอง (Simulation) จากแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย และรูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการรวมทั้งมิติการคิดผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ให้ประสานสัมพันธ์เป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยารั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

เป็นการที่ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน เป็นการเร้าและจูงใจให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความรักและความห่วงใยในแผนชีวิตผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นมิติการคิดและจิตใจถึงคุณค่าของการวางแผนชีวิตในบทเรียนที่จะเรียนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

ครูให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรมและให้ผู้เรียนได้ประเมินปรับปรุงกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติทุกขั้นตอนตามตัวบ่งชี้แต่ละมิติการคิดอย่างเป็นระบบ โดยครูนำเทคนิคในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายมาใช้

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

ครูและผู้เรียนร่วมกันกระตุ้นสิ่งที่ดีของกิจกรรมที่ได้ฝึกปฏิบัติ และแนวทางโอกาสที่จะนำไปใช้ต่อไป

แนวทางในการวัดผลประเมินผล

การวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น ในสถาน
สงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา มี 2 ลักษณะคือ

1. การวัดและประเมินผลภายหลังการเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมในแต่ละหน่วยกิจกรรม ด้วย
เครื่องมือวัดซึ่งกำหนดไว้ในแต่ละหน่วย ซึ่งได้แก่ แบบวัดพฤติกรรม (ผลงาน ความสนใจ การตอบ
คำถาม การมีส่วนร่วม) แบบทดสอบประจำหน่วยกิจกรรม

2. การวัดผลประเมินผลหลักสูตร เป็นการวัดความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเองของ
ผู้เรียน ทั้งก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร ด้วยแบบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบวัดเจตคติ
แบบวัดคุณลักษณะความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง และแบบวัดความพึงพอใจ

หลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น
ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และ โรงเรียนฟ้าใสวิทยา

หน่วยกิจกรรมที่ 1

การรู้จักตนเอง

สาระสำคัญ

การรู้จักตนเองว่าเรามีลักษณะพฤติกรรมอย่างไร ตรงตามความเข้าใจของตนเองและสังคมจริงมากน้อยแค่ไหน รวมทั้งการรู้จักเป้าหมายความใฝ่ฝัน สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการวางแผนสร้างเป้าหมายให้สอดคล้องกับการเป็นตัวตนของเราให้เหมาะสมลงตัวและสามารถนำไปใช้จริงได้

จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

1. ผู้เรียนสามารถสำรวจลักษณะพฤติกรรมของตนเอง
2. ผู้เรียนสามารถประเมินลักษณะพฤติกรรมของตนเอง
3. ผู้เรียนสามารถคิดไกลเกี่ยวกับอนาคตเป้าหมายชีวิตตนเอง
4. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงลักษณะพฤติกรรมกับเป้าหมายชีวิตของตนเอง
5. ผู้เรียนสามารถจัดโครงสร้างของเป้าหมายชีวิตของตนเอง
6. ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ของแผนชีวิตของตนเอง

สาระกิจกรรม

1. ลักษณะทางพฤติกรรมของตนเอง
2. การรู้เป้าหมายชีวิตที่แท้จริงของตนเอง
3. การสร้างเป้าหมายชีวิตตนเองที่เหมาะสมและเป็นไปได้ของตนเอง
4. วิธีการนำแผนชีวิตตนเองไปใช้

กิจกรรม

- ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร
- ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
- ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

สื่อ

1. ใบงาน
2. ใบความรู้
3. หนังสือเรื่อง หลินเจี้ยนหลง
4. หนังสือเรื่อง ไ่่ตงจิ้น

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม
4. การทดสอบประจำหน่วยกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1

หน่วยที่ 1 การรู้จักตนเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง เราเป็นใคร

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การที่เรารู้จักตัวตนของตนเองว่าเราเป็นใครนั้น จำเป็นที่เราจะต้องทำการประเมินลักษณะพฤติกรรมในสิ่งที่เราเป็นว่าจริงมากน้อยแค่ไหน โดยการค้นหาและสำรวจข้อดีและที่เรามีอยู่และกิจกรรมที่เราชอบ เพื่อที่เราจะสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวางแผนชีวิตตนเองได้

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถพิจารณา ตรวจสอบ และสังเกตลักษณะพฤติกรรมของตนเองได้
2. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจคุณค่าของลักษณะพฤติกรรมของตนเองได้

สาระกิจกรรม

ลักษณะพฤติกรรมของตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูชวนผู้เรียนพูดคุยแนะนำตัวซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ให้ผู้เรียนแนะนำตัวเองโดยสื่อเป็นภาพถึงตนเองที่เรารู้จักในใบงานที่ 1

3. ครูให้ผู้เรียนแต่ละคนบรรยายข้อมูลใบงานที่ 1

4. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความสนใจที่แต่ละคนมีในใบงานที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

5. ครูแจกใบงานที่ 2 (กระจกส่องใจ) ให้ผู้เรียนประเมินและระบุลักษณะพฤติกรรมใน

ใบงาน

6. ครูชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นถึงความแตกต่างของแต่ละคนที่ไม่ดีพร้อมและทุกคนมีบางสิ่งที่ดีและบางสิ่งที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

7. ครูแจกใบงานที่ 3 กิจกรรมที่เราชอบให้ผู้เรียนกรอกและหลังจากนั้นให้แบ่งกลุ่มตามความสนใจที่กรอก

8. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันรวบรวมข้อมูลและข้อคิดเห็นลงในใบงานที่ 4
ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

9. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความแตกต่างของของของแต่ละคนที่บ่งบอกว่าเราเป็นคน
อย่างไร

สื่อ

ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบงานที่ 1

ตนเองที่เรารู้จัก

คำชี้แจง : ให้เราวาดภาพหรือเขียนอะไรก็ได้ที่สื่อถึงตนเอง

ใบงานที่ 2

กระจกส่องใจ

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนบอกลักษณะของตนเองในเรื่องต่อไปนี้

สิ่งที่ฉันคิดเกี่ยวกับ..... (ฉันเป็น)

ลักษณะพฤติกรรม	จริง	จริงเป็น ส่วนมาก	ไม่จริง เป็น ส่วนมาก	ไม่จริง เลย
1. อย่างน้อยก็ฉลาดเท่าคนส่วนมาก				
2. สนุกกว่าเรง				
3. จีบ่น				
4. พุดมาก				
5. มีน้ำใจดี				
6. ชอบพุดเรื่องคนอื่น (ซุบซิบนินทา)				
7. เป็นที่พึ่งพิงของคนอื่นได้				
8. ซื่อสัตย์ต่อเพื่อน				
9. สะเพร่า				
10. ลำบากในการทำอะไรตามกำหนด				
11. สามารถไว้ใจได้				
12. มักมีปัญหาอยู่เสมอ				
13. ชอบออกคำสั่งคนที่อยู่รอบข้าง				
14. เสี่ยงดั่ง				
15. มีเสน่ห์				
16. ตรงต่อเวลา				
17. จี้อจฉา				
18. ก้าวการพุดคุยกับคนแปลกหน้า				
19. หงุดหงิดอยู่เสมอ				
20. ใจร้อน				
21. ชอบเอาใจผู้อื่น				

22. เป็นผู้ฟังที่ดี				
23. กว้างขวางในหมู่ผู้หญิง				
24. กว้างขวางในหมู่ผู้ชาย				
25. ผู้อื่นชอบนำปัญหามาระบายให้ฟัง				
26. ชอบทำตัวให้เท่าเทียมกับผู้อื่น				
27. โกรธง่าย				
28. มักกล่าวคำขอโทษอยู่เสมอ				
29. เห็นแก่ตัว				
30. ชอบอยู่ตามลำพัง				
31. มีท่าทางเป็นมิตรต่อผู้อื่น				
32. คิดถึงคนอื่นก่อนคิดถึงตัวเอง				
33. เป็นคนสนุกใครๆ ก็อยากอยู่ด้วย				
34. มักมองผู้อื่นก่อนคิดถึงตัว				
35. ไม่ชอบให้ใครวิจารณ์ตน				
36. จิตใจอ่อนไหวถูกทำร้ายโดยง่าย				
37. มักป้ายความผิดให้ผู้อื่น				
38. โกรธเมื่อผู้อื่นไม่เห็นด้วย				
39. ต้องการเป็นหนึ่งอยู่เสมอ				
40. มีสุขภาพจิตดี				

ข้อดีของตัวเองที่คุณชอบ (ระบุนมา 6 ข้อ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แหล่งที่มา

วัชร ฐวรธรรม และคณะ. (2523). ระบบพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.

ใบงานที่ 3
กิจกรรมที่เราชอบ

คำชี้แจง :ให้เราเขียนกิจกรรมที่เรากระทำมา 10 กิจกรรม และแบ่งกิจกรรมตามความสนใจที่เกี่ยวข้องกัน (อาจจะทำเครื่องหมายกิจกรรมมากกว่า 1 รายการ)

กิจกรรมที่เราชอบ		คน	สิ่งของ	ข้อมูล
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

ใบงานที่ 4

รวมความคิดในกลุ่ม

คำชี้แจง : ให้เราช่วยกันประเมินกิจกรรมต่างๆ โดยอ้างอิงจากข้อมูลในใบงานที่ 3

คน

ข้อมูล

สิ่งของ

แหล่งที่มา

วัชร ฐวธรรม และคณะ. (2523). ระบบพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2

หน่วยที่ 1 การรู้จักตนเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง รู้จักเป้าหมายตนเอง

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การที่เราจะรู้จักเป้าหมายของชีวิตตนเองจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดเป้าหมายในสิ่งที่ใฝ่ฝันในสิ่งที่อยากทำ อยากเป็น และบุคคลที่เป็นแบบอย่าง เพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจสำหรับอนาคตของตนเอง

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจคุณค่าของเป้าหมายชีวิตตนเองได้
2. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลไปสู่เป้าหมายชีวิตในอนาคต

สาระกิจกรรม

การรู้จักเป้าหมายของชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูถามผู้เรียนแต่ละคนในห้องถ้าเลือกได้อยากทำงานแบบไหน

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ครูแจกใบงานที่ 1 แล้วให้ผู้เรียนจินตนาการเป้าหมายชีวิตของตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 ปลูกฝังการเรียนรู้

3. ครูสุ่มผู้เรียนตอบคำถาม 5 คน แล้วให้เพื่อนช่วยกันประเมินแนวทางที่จะเป็นไปได้

4. ครูสอดแทรกถึงความสำคัญที่ต้องจินตนาการและความใฝ่ฝัน

5. ครูแจกใบงานที่ 2 ให้ผู้เรียนระบุความใฝ่ฝันที่ตนเองอยากประสบความสำเร็จในอนาคต

6. จากใบงานที่ 2 ครูถามผู้เรียนทุกคนถ้าเลือกได้เพียงด้านเดียวอยากประสบความสำเร็จ

ด้านไหนและอยากเห็นภาพตนเองเป็นอย่างไรในอนาคต

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

7. ครูและผู้เรียนสรุปและให้ความหวังในเป้าหมายที่ดีของแต่ละคน

สื่อ

ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบงานที่ 1
เป้าหมายของฉันคืออะไร

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนจินตนาการความฝันของตนเองแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

สิ่งที่ฉันอยากทำตอนนี้ที่ยังมีลมหายใจ

.....
.....

ใครคือบุคคลที่ฉันใฝ่ฝันจะเอาเป็นแบบอย่าง

.....
.....

สถานที่ใดบ้างที่ฉันอยากไป

.....
.....

ฉันจะไปที่ไหนได้เมื่อไร

.....
.....

ประโยชน์ที่ได้รับจากการไปเยือนสถานที่แห่งนั้น

.....
.....

ฉันจะไปที่ไหนได้อย่างไร

.....
.....

ใบงานที่ 2

เราฝันอยากเห็นชีวิตตัวเองประสบความสำเร็จในเรื่องดังต่อไปนี้

คำชี้แจง : ให้ระบุสิ่งที่เราต้องการฝันถึงอนาคตในสิ่งที่เราอยากประสบความสำเร็จและอยากเป็น

เรื่อง/ด้าน	ภาพที่อยากเห็นชีวิตตัวเองในอนาคต

เราอยากประสบความสำเร็จในชีวิตเหมือนบุคคลดังต่อไปนี้

ชื่อบุคคลตัวอย่าง	เหตุผลที่อยากจะเป็นเหมือนเขา

“เป้าหมายชีวิตคือการที่เราคิดถึงภาพของตัวเราในอนาคต”

แหล่งที่มา

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2553). แผนชีวิตเข้มทิศสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : วีพริ้นท์.

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3

หน่วยที่ 1 การรู้จักตนเอง
เรื่อง การสร้างเป้าหมายตนเอง

สำหรับวัยรุ่น
เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การสร้างเป้าหมายตนเองสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ คือการที่เราต้องตั้งเป้าหมายให้สอดคล้องกับการเป็นตัวตนของเรา และกำหนดกฎเกณฑ์ที่แสดงให้รู้ถึงผลที่สำเร็จที่สามารถวัดได้ โดยการประเมินความเป็นไปได้ของตนเอง

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเป้าหมายที่สร้างนำสู่เป้าหมายในอนาคต
2. ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาจัดโครงสร้างและแสดงความสัมพันธ์ของเป้าหมายชีวิตตนเองได้

สาระกิจกรรม

1. การตั้งเป้าหมายให้สอดคล้องกับชีวิตตนเอง
2. การกำหนดกฎเกณฑ์เป้าหมายชีวิตตนเอง
3. การประเมินความเป็นไปได้ของเป้าหมายชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูชวนผู้เรียนพูดคุยถึงเป้าหมายที่แต่ละคนจินตนาการหรือใฝ่ฝันเมื่อชั่วโมงที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ให้ผู้เรียนแต่ละคนลองทบทวนเป้าหมายของตนเองว่ายังทำได้หรือไม่

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

3. ครูแจกใบงานที่ 1 และอธิบายถึงแต่ละหัวข้อของใบงานจากนั้นให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลให้สอดคล้องกับความเป็นไปได้

4. ครูอธิบายถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละองค์ประกอบพร้อมทั้งตั้งคำถามและยกตัวอย่างใบงานของผู้เรียนในห้อง

5. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามและแสดงความคิดเห็นในใบงานของเพื่อนและของตนเอง

6. ครูแจกใบงานที่ 2 แล้วให้ผู้เรียนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างใบงานที่ 1 และที่ 2 แล้วให้ผู้เรียนประเมินความเป็นไปได้จากนั้นครูสุ่มถามเพื่อให้ผู้เรียนแสดงถึงความสัมพันธ์

7. ครูแจกใบงานที่ 3 พร้อมทั้งอธิบายและยกตัวอย่างการเชื่อมความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบจากนั้นให้ผู้เรียนสร้างแผนชีวิตตนเองเต็มรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

8. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปโดยการแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลและองค์ประกอบต่างๆ พร้อมทั้งตั้งคำถามถึงเป้าหมายที่แต่ละคนสร้าง

สื่อ

ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบงานที่ 1
แบบฟอร์มการกำหนดเป้าหมายในชีวิต

คำชี้แจง : ให้เรากำหนดเป้าหมายที่อยากให้เกิดขึ้นลงในตารางต่อไปนี้

ภาพที่อยากเห็น	การวัดผลสำเร็จ (สามารถวัดความสำเร็จได้)	ระยะเวลา (ภายในกี่ปีหรืออายุไม่เกินกี่ปี)
การศึกษา	☐ ☐ ☐	
การทำงาน	☐ ☐ ☐	
สังคมแวดล้อม	☐ ☐ ☐	
ครอบครัว	☐ ☐ ☐	
การเงิน/ทรัพย์สิน	☐ ☐ ☐	
.....	☐ ☐	

แหล่งที่มา

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2553). แผนที่ชีวิตเข้มทิศสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : วิพรินทร์.

ใบงานที่ 2
แบบฟอร์มประเมินตัวเองเพื่อการบรรลุเป้าหมายในชีวิต

คำชี้แจง : ให้เราประเมินตัวเองและสภาพแวดล้อมลงในตารางดังต่อไปนี้

เป้าหมายชีวิต	จุดเด่นและ ปัจจัยเอื้อ	จุดอ่อนและ ปัญหาอุปสรรค	ยังยืนยันเป้าหมาย ชีวิตข้อนี้

แหล่งที่มา

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2553). แผนที่ชีวิตเข็มทิศสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : วิพรินทร์.

ใบงานที่ 3

ขั้นตอนที่ 1 แบบฟอร์มการกำหนดแนวทางที่น่าจะช่วยให้เราบรรลุเป้าหมายในชีวิต

คำชี้แจง : ให้เรากำหนดแนวทางในตารางต่อไปนี้

เป้าหมายเรื่อง	มีแนวทางไหนบ้างที่น่าจะทำให้เราบรรลุเป้าหมาย	มีความเป็นไปได้หรือไม่ (/หรือ×)

ขั้นตอนที่ 2 แบบฟอร์มการประเมินทางเลือกที่มีโอกาสเป็นไปได้

เป้าหมายเรื่อง	แนวทางสู่ การบรรลุเป้าหมาย	ข้อดี	ข้อเสีย

ขั้นตอนที่ 3 แบบฟอร์มการกำหนดกิจกรรมรองรับแนวทางที่เลือก

เป้าหมายเรื่อง	แนวทางที่เลือก	กิจกรรมที่จะต้องทำ	ค่าใช้จ่าย	ทำเมื่อไร

“เป้าหมายมีความหมาย ก็ต่อเมื่อได้ลงมือทำ”

แหล่งที่มา

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2553). แผนชีวิตเข้มทิศสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : วิพรินทร์.

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4

หน่วยที่ 1 การรู้จักตนเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง นำเป้าหมายตนเองสู่ความเป็นจริง

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การนำเป้าหมายชีวิตไปใช้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบทั้งด้านเป้าหมายที่ต้องทำ สิ่งที่ต้องทำ และเวลาแต่ละช่วงที่กำหนดในการที่จะทำให้เหมาะสมลงตัวและเป็นไปได้ โดยการนำสิ่งที่วางแผนชีวิตที่สร้างขึ้นไปการทดลองใช้จริง

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถพิจารณาตรวจสอบ และสังเกตเป้าหมายตนเองที่จะนำไปใช้
2. ผู้เรียนสามารถจัดโครงสร้างของแผนแต่ละระยะได้
3. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างจากเดิมได้

สาระกิจกรรม

1. แนวทางการนำเป้าหมายชีวิตตนเองไปใช้
2. ความเป็นไปได้ของเป้าหมายชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูชี้แจงถึงแผนชีวิตที่จะทำในชั่วโมงนี้แล้วให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ทดลองใช้ในแต่ละวัน

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ครูแจกใบงานที่ 1 ถึง 3 พร้อมกัน

3. ครูตั้งคำถามให้ผู้เรียนแต่ละคนช่วยกันตอบว่าใบงานที่ 1 ถึง 3 มีอะไรที่เหมือนกันและมีอะไรที่ต่างกัน ความสำคัญเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

4. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

5. ครูให้ผู้เรียนทำใบงานที่ 1 และที่ 2 ให้มีความสัมพันธ์กันโดยสามารถอ้างอิงในใบงานที่เคยทำมาก่อนได้

6. ครูตั้งคำถามและให้ผู้เรียนแสดงถึงความสัมพันธ์ในแต่ละแผนในใบงานที่ 1 และ 2

7. ครูถามถึงสิ่งที่ผู้เรียนต้องทำเหมือนๆ กันในแต่ละวันมีอะไรบ้าง และจะสามารถสอดแทรกกิจกรรมอะไรร่วมได้บ้าง ถ้าทำได้อะไรจะมีผลดีอย่างไร
8. ครูให้ผู้เรียนหยิบใบงานที่ 3 และสำรวจลักษณะสถานการณ์ใหม่ที่จะใช้แผนชีวิตในใบงานที่ 3 โดยช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายกับสถานการณ์
9. ครูให้ผู้เรียนทดลองใช้ใบงานที่ 2 และ 3 ในชีวิตประจำวัน
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด
10. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์ที่ต่างจากเดิม

สื่อ

ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม
4. การทดสอบประจำหน่วย

ใบงานที่ 1

แบบฟอร์มแผนชีวิต

คำชี้แจง : ให้เราเขียนแผนชีวิตที่มีความเป็นไปได้กับชีวิตของตนเองลงในตาราง

เป้าหมาย	สิ่งที่ต้องทำ	ปีที่				
		1	2	3	4	5
ด้านการศึกษา						
ด้านหน้าที่การงาน						
ด้านสังคมแวดล้อม						
ด้านครอบครัว						
ด้านการเงิน						
อื่นๆ						

ใบงานที่ 2

สิ่งที่ต้องทำเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

คำชี้แจง : ให้เราเขียนแผนชีวิตที่มีความเป็นไปได้กับชีวิตของตนเองลงในตารางต่อไปนี้

สัปดาห์ที่ 1 ระหว่างวันที่.....ถึงวันที่.....

สิ่งที่ต้องทำ	จ	อ	พ	พฤ	ศ	ส	อา

แหล่งที่มา

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2553). แผนชีวิตเข้มทิศสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : วีพริ้นท์.

ใบงานที่ 3

บันทึกส่วนตัว

คำชี้แจง : ให้เราทดลองนำบันทึกส่วนตัวไปใช้จริงในแต่ละวันตามตารางและสามารถประยุกต์ตามความต้องการของตนเอง

เดือน _____ วัน _____		
	แผนประจำวัน	แผนสำรอง
7.00		
8.00		
9.00		
9.30		
10.00		
10.30		
11.00		
11.30		
12.00		
12.30		
13.00		
13.30		
14.00		
14.30		
15.00		
15.30		
16.00		
16.30		
17.00		
17.30		
18.00		
18.30		
19.00		
19.30		
20.00		
20.30		
21.00		

บันทึก			
รายการที่ต้องทำ			
เป้าหมายที่ต้องสำเร็จ			
ส่วนตัว			
กับคนอื่น			
ตัวเอง			
ส่วนตัว			
กับคนอื่น			
ความสำเร็จที่เกิดขึ้น	กำลัง		
	สำเร็จ		
เป้าหมายใหม่			

แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

จำนวนข้อสอบ 10 ข้อ

เวลา 15 นาที

คำชี้แจง : จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ผู้เรียนคิดว่าเหตุผลสำคัญประการแรกที่ต้องสำรวจพฤติกรรมตนเองตรงกับข้อใด
 - ก. เพื่อให้รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง
 - ข. เพื่อเลือกทำกิจกรรมต่างๆที่เหมาะสมกับตน
 - ค. เพื่อให้เราสามารถจินตนาการความใฝ่ฝันของตนเอง
 - ง. เพื่อให้เราสามารถสร้างเป้าหมายของตนเองได้ดี
2. ลักษณะพฤติกรรมแบบใดที่ไม่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมาย
 - ก. มีสุขภาพจิตดี
 - ข. ซื่อสัตย์
 - ค. ตรงต่อเวลา
 - ง. ขาดความมั่นใจ
3. การสำรวจลักษณะพฤติกรรมตนเองมีผลต่อเป้าหมายชีวิตตนเองยกเว้นข้อใด
 - ก. ทำให้เรารู้ว่าเราถนัดอะไร
 - ข. ทำให้เรารู้จักข้อเสียของตนเอง
 - ค. ทำให้เรารู้จักจุดเด่น จุดด้อย
 - ง. ทำให้เรารู้ว่าเราฝันถึงใคร
4. ข้อใดเป็นวิธีการประเมินตัวเองที่น้อยที่สุดของลักษณะพฤติกรรมตนเอง
 - ก. วิธีที่เราตอบสนองการกระทำที่ขาดประสบการณ์ของผู้อื่น
 - ข. วิธีที่เราตอบสนองต่อโอกาสที่จำกัดของชีวิต
 - ค. วิธีที่เราตอบสนองต่อความฝัน ที่มีอยู่
 - ง. วิธีที่เราตอบสนองต่อเป้าหมายของตนเอง
5. ข้อใดเป็นพฤติกรรมของการรู้จักเป้าหมายตนเอง
 - ก. รู้ว่าแต่ละวันเราจะพัฒนาด้านใด
 - ข. รู้ว่าตารางบันทึกแบบไหน
 - ค. รู้ว่าแผนชีวิตจะเขียนอย่างไร
 - ง. รู้ขั้นตอนการประเมิน

6. นายทอฝันตั้งเป้าหมายอยากเป็นนักบอลล แต่ไม่เคยเล่นบอลลเลย ให้ผู้เรียนประเมินว่าควรร่อน
ตะแกรงชนิดใด

- ก. ตะแกรงอารมณ์
- ข. ตะแกรงประสบการณ์
- ค. ตะแกรงความเชื่อ
- ง. ตะแกรงเหตุผลและข้อเท็จจริง

7. ข้อใดแสดงถึงกระบวนการจัด โครงสร้างของแผนที่ถูกต้องที่สุด

- ก. การเตรียมการ-การปฏิบัติตามแผน-การสร้างแผน-การประเมินผล
- ข. การเตรียมการ-การสร้างแผน-การปฏิบัติตามแผน-การประเมินผล
- ค. การสร้างแผน-การประเมินผล-การเตรียมการ-การปฏิบัติตามแผน
- ง. การสร้างแผน-การเตรียมการ-การปฏิบัติตามแผน-การประเมินผล

8. ผู้เรียนคิดว่าข้อใดเป็นความสัมพันธ์เชิง โครงสร้างของเป้าหมายชีวิตได้ถูกต้องที่สุด

- ก. กำหนดแนวทางที่จะทำ-กำหนดเวลาที่ต้องทำ-กำหนดสิ่งที่ต้องทำ-กำหนดค่าใช้จ่าย
- ข. กำหนดแนวทางที่จะทำ-กำหนดต้นทุน-กำหนดเวลาที่ต้องทำ-กำหนดสิ่งที่ต้องทำ
- ค. กำหนดแนวทางที่จะทำ-กำหนดต้นทุน-กำหนดสิ่งที่ต้องทำ-กำหนดเวลาที่ต้องทำ
- ง. กำหนดแนวทางที่จะทำ-กำหนดสิ่งที่ต้องทำ-กำหนดเวลาที่ต้องทำ-กำหนดค่าใช้จ่าย

9. ผู้เรียนคิดว่าข้อใดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแผนชีวิตที่มีประสิทธิภาพที่สุด

- ก. ระยะเวลา-เป้าหมาย-ตัวชี้วัด-ความสำเร็จด้าน-ปัจจุบัน-สิ่งที่ต้องทำ
- ข. สิ่งที่ต้องทำ-ตัวชี้วัด-ความสำเร็จด้าน-ปัจจุบัน-เป้าหมาย-ระยะเวลา
- ค. ความสำเร็จด้าน-ตัวชี้วัด-ปัจจุบัน-เป้าหมาย-ระยะเวลา-สิ่งที่ต้องทำ
- ง. เป้าหมาย-ระยะเวลา-สิ่งที่ต้องทำ-ตัวชี้วัด-ปัจจุบัน-ความสำเร็จด้าน

10. หากผู้เรียนนำแผนชีวิตไปใช้แล้วไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ควรจะทำอย่างไรเป็นลำดับ
แรกสุด

- ก. ปรับเปลี่ยนเป้าหมาย
- ข. หยุดเป้าหมายไว้ก่อน
- ค. ทบทวนเป้าหมาย
- ง. หาข้อมูลเพิ่มเติม

เฉลย

เรื่อง การรู้จักตนเอง

ข้อ	เฉลย
1	ก
2	ง
3	ง
4	ค
5	ก
6	ค
7	ข
8	ง
9	ค
10	ค

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนน 8-10 คะแนน ให้อยู่ในระดับดี

คะแนน 5-7 คะแนน ให้อยู่ในระดับพอใช้

คะแนน น้อยกว่า 5 คะแนน ให้อยู่ในระดับปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

คำชี้แจง : เพื่อประเมินลักษณะพฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้ประเมินผู้เรียน โดยใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมและผลงานในขณะดำเนินกิจกรรม แล้วใส่คะแนนให้ตรงกับพฤติกรรมที่เป็นจริงของผู้เรียน ตามระดับคะแนนดังนี้

5 = การกระทำมากที่สุด

4 = กระทำมาก

3 = การกระทำปานกลาง

2 = การทำน้อย

1 = ไม่ค่อยกระทำ / ไม่กระทำเลย

พฤติกรรม ลำดับ	ผลงาน	ความสนใจ	การตอบ คำถาม	การมีส่วนร่วม	คะแนนรวม

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 (แบบสังเกตพฤติกรรม+แบบทดสอบประจำหน่วย)

ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร

หน่วยกิจกรรมที่ 2

การควบคุมตนเอง

สาระสำคัญ

การควบคุมตนเองเป็นการควบคุมความปรารถนาทั้งทางกายและใจให้อยู่เหนือความอ่อนแอทางศีลธรรมของตนเอง ซึ่งต้องอาศัยความอดทนมานะบากบั่นรวมทั้งการเลือกสิ่งที่ดีที่พึงเรียนรู้ พึ่งทำ และพึ่งเป็น เพื่อที่จะมุ่งสู่เป้าหมายชีวิตที่กำหนดไว้ของตนเอง

จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

1. ผู้เรียนสามารถคิดละเอียดเกี่ยวกับการควบคุมตัวเอง
2. ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีเหตุผลในการควบคุมตนเอง
3. ผู้เรียนสามารถคิดลึกซึ้งเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง
4. ผู้เรียนสามารถหาความเชื่อพื้นฐานในการควบคุมตนเอง
5. ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้เกี่ยวกับการควบคุมตนเอง
6. ผู้เรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการควบคุมตนเองไปใช้

สาระกิจกรรม

1. การควบคุมความคิด พฤติกรรม และจิตใจตนเอง
2. การควบคุมความคิด พฤติกรรม และจิตใจให้สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเอง

กิจกรรม

- ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร
- ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
- ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

สื่อ

1. ใบงาน
2. ใบความรู้
3. หนังสือเรื่อง หลินเจี้ยนหลง
4. หนังสือเรื่อง ไ่่ตงจิ้น

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม
4. การทดสอบประจำหน่วยกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 5

หน่วยที่ 2 การควบคุมตนเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง อำนาจการเป็นนายตนเอง

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

อำนาจการเป็นนายตนเองเป็นอำนาจในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ซึ่งส่งผลต่อเหตุการณ์การกระทำในสิ่งที่เป็นและที่จะเป็น

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถใช้หลักเหตุผลพิจารณาอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้
2. ผู้เรียนสามารถค้นหาความเชื่อที่กำหนดการกระทำของอารมณ์ตนเองได้
3. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง

สาระกิจกรรม

การควบคุมอารมณ์ของตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูชวนผู้เรียนสังเกตเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของวันที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไรกันบ้าง
- ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ครูและผู้เรียนช่วยกันระบุลักษณะสำคัญของอารมณ์และความรู้สึกที่เพื่อนตอบ
3. ครูและผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์สาเหตุที่เกิดพฤติกรรมนั้น

ขั้นตอนที่ 3 ปลูกฝังการเรียนรู้

4. ครูแจกใบงานที่ 1 แบบสำรวจความเป็นนายตนเองให้ผู้เรียนประเมิน
5. ครูและผู้เรียนช่วยกันรวบรวมข้อมูลและจำแนกอารมณ์แต่ละแบบ
6. ครูตั้งคำถามที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนช่วยกันพิจารณาเหตุผลของอารมณ์แต่ละคน
7. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 และที่ 2 แล้วให้ผู้เรียนอภิปรายให้เพื่อนฟัง โดยครูตั้งคำถามว่าเห็น

ด้วยกับข้อเท็จจริงในใบความรู้หรือไม่อย่างไรสั้นๆ

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

8. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความเชื่อที่ส่งผลให้เกิดการกระทำของเราแต่ละคน

9. ครูแจกใบงานที่ 2 ตารางสำรวจอารมณ์ประจำวันแล้วชี้แจงให้ผู้เรียนนำไปใช้

สื่อ

1. ใบความรู้
2. ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบงานที่ 1

แบบสำรวจความเป็นนายของอารมณ์ตนเอง

คำชี้แจง : ให้เราฝึกสำรวจความเป็นนายของอารมณ์ของตนเองว่ามีอารมณ์พื้นฐานแบบใด โดยใส่เครื่องหมายในหัวข้อที่คิดว่าตรงกับตัวเรา

☐ อารมณ์เบิกบานใจ	☐ อารมณ์กลัว
☐ อารมณ์ร่าเริง	☐ อารมณ์อิจฉา
☐ อารมณ์อ่อนล้า	☐ อารมณ์เศร้า
☐ อารมณ์หงุดหงิด	☐ อารมณ์เหงา
☐ อารมณ์รังเกียจ	☐ อารมณ์ร้อน
☐ อารมณ์โกรธ	☐ อารมณ์เย็น
☐ อารมณ์ห่อเหี่ยว	☐ อารมณ์ปิติ
☐ อารมณ์ดีใจ	☐ อารมณ์ดี
☐ อารมณ์ขัน	☐ อารมณ์เครียด
☐ อารมณ์เบื่อ	☐ อารมณ์เสีย

ใบความรู้ที่ 1

อำนาจการเป็นนายตนเอง

เรื่องที่ท้าทาย คือ การควบคุมความคิด ความอยาก คำพูด อารมณ์ และความปรารถนาของตนเอง หนึ่งในการทำนายเหล่านั้น คือการเป็นคนอารมณ์ร้อน

เมื่อตอนเป็นเด็กข้าพเจ้ามีผมสีแดง คุณแม่มักจะเข้าว่าคนผมแดง โกรธง่าย มีคนตั้งฉายาข้าพเจ้าว่า “เจ้าหัวแดง” ซึ่งเป็นสมญานามของคนอารมณ์ร้อน ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์ความโกรธ โดยเฉพาะคนที่ผมสีแดงเท่านั้นที่ต้องเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ที่ยากจะควบคุมได้ ความคิดเดียวเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อสิ่งชั่วจะจะได้ไม่ครอบงำอารมณ์ของเรา

เมื่อเร็วๆ นี้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับหนึ่งรายงานถึงปรากฏการณ์ที่เกิดควบคู่กับการจราจรที่หนาแน่นขึ้นบนท้องถนน “เสียงแตรรถยนต์ การขับประชิดรถคันข้างหน้า และอาชญากรรมที่ไม่สุภาพ เป็นเหตุการณ์ปกติของการจราจรในช่วงโมงเร่งด่วน แม้แต่ความรุนแรงอย่างเปิดเผยที่กำลังทวีขึ้นในการขับขีของเรา” บางครั้งเราควบคุมอารมณ์ไว้ไม่อยู่ หรือที่เรียกว่า “ความเดือดดาลบนท้องถนน” ข้าพเจ้าสงสัยอยู่บ่อยๆ ว่าทำไมบุคลิกลักษณะของคนบางคนจึงเปลี่ยนไปเมื่อเขานั่งหลังพวงมาลัย โดยมีกระจกและโลหะคุ้มกันและบางทีก็ดูเหมือนข้อแก้ตัวให้กับพฤติกรรมที่หยาบคายของเขา ความเดือดดาลบนท้องถนนไม่ได้เกิดจากการจราจรที่คับคั่งแต่เกิดจากทัศนคติ เมื่อคนขับบางคนไม่อดทนและก้าวร้าวรุนแรง เขาอาจสูญเสียการควบคุม เป็นเหตุให้คนบนท้องถนนได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือแม้ถึงตาย

การเป็นนายตนเองเป็นเรื่องท้าทายสำหรับทุกคน เราเท่านั้นที่สามารถควบคุมความอยากและกิเลสตัณหาของตนเองได้ การเป็นนายของตนเองซื้อไม่ได้ด้วยเงินหรือชื่อเสียง แต่เป็นการทดสอบอุปนิสัยขั้นสุดท้ายของเรา การเป็นนายตนเองเรียกร้องความพยายามอย่างหนักทั้งในการปีนป่ายลงไปสู่ห้วงเหวลึกของชีวิต และการไต่ขึ้นไปสู่ยอดเขาเอเวอร์เรสต์ของเราเอง

แหล่งที่มา

Faust, J. E. (2000). **Liahona Conference**. UT : LDS.

ใบความรู้ 2

ไม่มีสิ่งใดทำให้ขุนเคือง

เมื่อเราเชื่อหรือพูดว่าเราถูกทำให้ขุนเคือง โดยปกติเราจะหมายความว่าเรารู้สึกว่ามีคนเหยียดหยาม ปฏิบัติไม่ดี ดูแคลนหรือไม่เคารพเรา เรื่อง โฉดเขลา ชวนอี๊ดอัด ไร้หลักธรรม และมุ่งร้ายเกิดขึ้นในการปฏิสัมพันธ์ของเรากับคนอื่นๆ ซึ่งทำให้เราขุนเคือง แต่สุดท้ายแล้วเป็นไปไม่ได้ที่คนๆ หนึ่งจะทำให้ท่านหรือข้าพเจ้าขุนเคือง โดยแท้แล้ว การเชื่อว่ายอีกฝ่ายหนึ่งจะทำให้เราขุนเคืองถือเป็นความผิดขั้นพื้นฐาน ความขุนเคืองเป็น *การเลือก* ที่เราทำ ไม่ใช่ *สภาพ* ที่บางคนหรือบางสิ่งสร้างขึ้นหรือยัดเยียดให้เรา

เรามีสิทธิ์เสรีทางศีลธรรม สมรรถนะในการกระทำและเลือกด้วยตนเอง เพราะสิทธิ์เสรีที่มีท่านและข้าพเจ้าจึงเป็นตัวแทน และในเบื้องต้นแล้วเราต้องกระทำและไม่ถูกกระทำ การเชื่อว่าบางคนหรือบางสิ่ง ทำให้เรารู้สึกขุนเคือง โกรธ เจ็บใจ หรือเจ็บแค้นจะบั่นทอนสิทธิ์เสรีทางศีลธรรมของเราและเปลี่ยนเราเป็นวัตถุที่ถูกกระทำ อย่างไรก็ดี ในฐานะตัวแทน ท่านและข้าพเจ้ามีอำนาจที่จะกระทำและเลือกกว่าเราจะตอบสนองอย่างไรต่อสถานการณ์ที่ทำให้ขุนเคืองหรือเจ็บใจ

แหล่งที่มา

Bednar, D. A. (2006). **Liahona Conference**. UT : LDS.

ใบงานที่ 2

ตารางตรวจสอบอารมณ์ประจำวัน

คำชี้แจง : ให้เราฝึกตรวจสอบอารมณ์ของตนเองในแต่ละวันตามตารางต่อไปนี้

ตารางตรวจสอบอารมณ์ประจำวัน							
วัน อารมณ์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
โกรธ							
หงุดหงิด							
ดีใจ							
เบิกบาน							
เครียด							
สับสน							
เศร้า							
อื่นๆ							

ตารางการจดบันทึกอารมณ์

คำชี้แจง : ให้เราฝึกการจดบันทึกอารมณ์ของตนเองตามตารางต่อไปนี้

วัน เดือน ปี	อารมณ์	เหตุการณ์	การกระทำ

แผนการจัดกิจกรรมที่ 6

หน่วยที่ 2 การควบคุมตนเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง อดทน มานะบากบั่นเพื่อชีวิตข้างหน้า

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ชีวิตของหลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้นเป็นตัวอย่างของความอดทน มานะบากบั่น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการควบคุมตนเอง เพื่อที่จะทำให้เป้าหมายชีวิตไปสู่ความสำเร็จในวันข้างหน้า

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถค้นหาความเชื่อที่กำหนดให้หลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้นได้ มีความอดทน มานะบากบั่น
2. ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ของตนเองจากการเชื่อมโยงความอดทน มานะบากบั่นของหลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้นกับความรู้เดิม

สาระกิจกรรม

1. แบบอย่างความอดทน มานะบากบั่นของหลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้น
2. การประยุกต์ความอดทน มานะบากบั่นของหลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้นกับเป้าหมายชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูสอบถามถึงตารางตรวจสอบอารมณ์ของตนเองว่าแต่ละคนเป็นอย่างไรกันบ้าง

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ครูเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้รับไปสู่เรื่องหลินเจียนหลง ครูสอบถามว่าใครเคยอ่านเรื่องของหลินเจียนหลงบ้างให้ผู้เรียนที่เคยอ่านเล่าให้เพื่อนฟัง

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

3. ครูให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องหลินเจียนหลงอย่างคร่าวๆ จากนั้นครูเล่าโดยอ้างอิงจากตัวเล่มให้ผู้เรียนฟัง

4. ครูตั้งคำถามให้ผู้เรียนอภิปรายลักษณะความอดทน มานะบากบั่นของหลินเจียนหลง พร้อมทั้งวิเคราะห์ความเชื่อที่เป็นสาเหตุให้เกิดพฤติกรรมนั้น

5. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความความเชื่อที่ทำให้หลินเจียนหลงมีความอดทน มานะบากบั่น

6. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 ให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องไ่ตงจิ้น

7. ครูตั้งคำถามว่าเราได้เรียนรู้อะไรหรือสิ่งใหม่อะไรจากใบงานนี้บ้างและความอดทน มานะบากบั่นของไ่ตงจิ้นมีอะไรบ้างที่เราสามารถนำไปใช้ได้

8. ครูแจกใบงานที่ละใบตั้งแต่ใบงานที่ 1 ถึง 4 ให้ผู้เรียนทำ

9. หลังจากนั้นครูให้ผู้เรียนได้นำเสนอใบงานของตน โดยครูตั้งคำถามถึงความเป็นไปได้ ขึ้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

10. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เรื่องความอดทน มานะบากบั่น

สื่อ

1. ใบงาน
2. ใบความรู้
3. หนังสือเรื่องหลินเจียนหลง
4. หนังสือเรื่องไ่ตงจิ้น

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบความรู้ที่ 1

ชีวิตของไ่ตงจิ้น

ไ่ตงจิ้น : ลูกขอกทานผู้ไม่ยอมแพ้ต่อชะตาชีวิต

ประวัติชีวิต

ไ่ตงจิ้น ลูกขอกทานผู้สร้างมหัศจรรย์แห่งชีวิต สันตะเทือนจิตวิญญาณผู้คน ได้เขียนอัตชีวประวัติของตนเองจนเป็นหนังสือที่ขายดีที่สุดของไ่ตงจิ้น ยอดขายมากกว่าล้านเล่ม ได้รับการยกย่องและแนะนำให้อ่านโดยประธานาธิบดีจีน สู่เป่ย์นของไ่ตงจิ้นว่า “นี่คือตัวอย่างของคนที่ไม่ยอมแพ้ต่อชะตาชีวิต ที่ทุกคนควรศึกษา” ในประเทศไทย ผู้ที่แปลหนังสือเล่มนี้คือ คุณวิลาวัลย์ สกุลบริรักษ์ โดยมีคุณประทุมพร ตั้งกุลธวัช เป็นบรรณาธิการต้นฉบับ หนังสือเล่มนี้ได้รับการตีพิมพ์ในประเทศไทยมาแล้ว 12 ครั้ง และได้รับคัดเลือกจากบางโรงเรียนให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลา

การที่ผู้เขียนหยิบยกเรื่องของไ่ตงจิ้นมากล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้ เพื่อแสดงตัวอย่างของบุคคลคนหนึ่งที่อยู่ชีวิตจนประสบความสำเร็จ เป็นบุคคลธรรมดาที่ได้รับการยอมรับจนได้เป็น “บุคคลดีเด่นแห่งไ่ตงจิ้น” เป็นผู้ที่ต่อสู้จากชีวิตที่ติดลบจนประสบความสำเร็จ ไ่ตงจิ้นเขียนอัตชีวประวัติของตัวเองเพียงเพื่อ...แต่อยากแสดงให้เห็นว่าแม้ชีวิตจะเลวร้ายยิ่งกว่านี้ ขอเพียงมุ่งมั่นอดทนเท่านั้น ที่สุดท้ายก็ต้องมีวันได้ดีเช่นกัน...

ไ่ตงจิ้น เกิดเมื่อวันที่ 20 มีนาคม ค.ศ. 1959 พ่อเป็นขอกทานตาบอด แม่เป็นคนปัญญาอ่อน มีพี่น้องทั้งหมด 12 คน ไ่ตงจิ้นเป็นลูกคนที่สอง มีพี่สาว 1 คน น้องชายคนรองจาก ไ่ตงจิ้นก็เป็นคนปัญญาอ่อน เขาเกิดที่ศาลเจ้าในสุสานแห่งหนึ่งในหมู่บ้านตงซื่อในไ่ตง เวลาที่ไ่ตงจิ้นไปขอกทานกับพ่อและพี่สาว ต้องผูกแม่และน้องชายคนโตไว้กับต้นไม้เพราะกลัวหนีไปเล่นน้ำหรือพลัดหลง เนื่องจากแม่ไม่อยู่ในภาวะที่จะรับผิดชอบเรื่องลูกๆ ได้ พ่อของไ่ตงจิ้นจะใช้กระป๋วนผูกไว้ที่คอลูกทุกคน เพื่อจะได้ฟังเสียงว่าพวกลูกๆ คลานเล่นกันไปถึงไหนแล้วถ้าใครไปไกลเกินไปจะได้ไปดึงกลับมา

อาจิ้นเริ่มตามพ่อและพี่สาวออกไปขอกทานตั้งแต่อายุขวบกว่า (พ่อเริ่มเดินได้เตาะแตะ) พออายุ 5 ขวบ ประสบการณ์ที่สั่งสมในพรรคกระยาจกก็ทำให้อาจิ้นเริ่มขึ้นแท่นเป็นไอ้เสื่อปิ่นเตี๋ยออกไปขอกทานเพียงลำพัง... การออกไปขอกทานไม่ใช่เรื่องลำบากสำหรับอาจิ้น แต่การขาดความรู้เรื่องการคุมกำเนิดของพ่อแม่ทำให้แม่ตั้งท้อง และคลอดลูกต่อเนื่องกันอย่างไม่หยุดหย่อน ทุกครั้งที่มีชีวิตใหม่ลืมตาขึ้นมา ไม่มีความปิติ ไร้ซึ่งการยินดี จะมีก็แต่ความกังวลใจในภาวะที่เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งปากท้อง และภายหลังอาจิ้นต้องเป็นผู้รับภาระหนักอึ้งที่จะต้องดูแลครอบครัวที่มีถึงสิบสี่ปากท้องเพียงลำพัง

ก่อนอาจินอายุ 10 ขวบ ครอบครัวของเขาไม่มีบ้านช่องเป็นหลักแหล่ง อาศัยนอนใต้ต้นไม้หรือในสุสาน ได้สะพาน ท่งนาป่าร้าง ตามแต่สภาพอากาศที่ปรวนแปรไปตามฤดูกาล จนอาจกล่าวได้ว่าไม่มีที่ไหนที่ครอบครัวของอาจินอยู่ไม่ได้ อาจินทำทุกอย่างที่จะได้เงินหรืออาหารมาเลี้ยงครอบครัว ทั้งการเชิดสิงโตกับพี่สาวไปอวยพรตามบ้านต่าง ๆ ที่ต้องการ (และไม่ต้องการ) โชคลาภเพื่อแลกกับเงิน รับจ้างถืออุปกรณ์ (ธงขาว ธงแดง) นำขบวนในพิธีเคลื่อนย้ายศพ ฯลฯ

ตอนอายุ 7-8 ขวบ อาจิน ไม่เคยรู้เลยว่า “อาบน้ำ” เป็นอย่างไร เพราะเคยแต่ “ซักแห้ง” โดยการเอาเสื้อผ้าเก่าของคนที่ตายมาถือออกเป็นชิ้นเล็กๆ ใช้แทนผ้าขนหนู นำผ้าไปชุบน้ำในแม่น้ำบิดให้หมาดแล้วใช้เช็ดตามเนื้อตามตัว วันหนึ่งพ่อของอาจินตัดสินใจพาครอบครัวไปอาบน้ำที่โรงแรม แต่กลับถูกไล่และปิดประตูไล่หน้าช้าแล้วช้าเล่า โรงแรมบางแห่งเข้าใจว่าเป็นเทคนิคการขอทานแบบใหม่จึงนำเงินมาให้ พ่อของอาจินเจ็บช้ำใจที่ถูกดูถูกเหยียดหยาม หัวเราะเยาะจึงพูดด้วยความอัดอั้นว่า “สักวันหนึ่งเถอะ ยากจะต้องเป็นราชาให้ได้” ...คำพูดประโยชน์อาจินฟังด้วยหูแล้วจำด้วยใจ บอกตัวเองว่า เราต้องขยัน เราต้องเข้มแข็ง แล้ววันหนึ่งเราจะทำให้สวรรค์ดูยากจะต้องเป็นราชาให้ได้ แต่เมื่อโตขึ้นอาจินก็เข้าใจความรู้สึกของเจ้าของโรงแรมเหล่านั้น

ครั้งหนึ่งมีผู้เมตตานำเงินมาบริจาคให้แต่พ่อกลับถูกทำร้ายร่างกายและชิงทรัพย์ไป พ่อบอกลูกๆ ว่า “เงินทองเป็นของนอกกาย ยังไม่ตายก็หาเอาไม่ได้ ตอนเกิดก็ไม่ได้เอามา ตอนตายก็ไม่ต้องเอาไป” นับจากนั้นเป็นต้นมาพ่อของอาจินก็แทบไม่พกเงินติดตัวอีกต่อไป และเมื่อได้ยินว่ามีเด็กกำพร้า คนแก่เจ็บป่วยไร้คนดูแล หรือผู้ขาดแคลน ใฝ่ฝันที่จะควักเงินออกมาช่วยเหลือทันที เพราะการได้ช่วยเหลือผู้อื่นเป็นเรื่องที่พ่อของอาจินปฏิบัติที่สุดในชีวิต เพราะมีความคิดว่าตัวเองเป็นขอทานก็น่าสมเพชพออยู่แล้ว ถึงมีเงินเหลือไว้ให้ลูกหลานก็ใช่ว่าจะช่วยเหลืออะไรพวกเขาได้ แต่การสะสมความดีนั้น วันหนึ่งความดีเหล่านั้นอาจจะย้อนกลับมาตอบแทนที่ลูกหลานก็ได้

อาจินตะเวนขอทานกับพ่อก่อนอายุ 10 ปี จนวันหนึ่ง มีผู้ชายสูงอายุคนหนึ่งถามถึงเรื่องการเรียนหนังสือของอาจิน นับเป็นครั้งแรกที่อาจินได้ยินคนพูดว่า “เรียนหนังสือแล้วจะลืมตาอ้าปากได้” คำพูดประโยชน์กระทบใจอาจินอย่างรุนแรง หลังจากที่มิหลายคนเกลียดกล่อมพ่อของอาจินเรื่องให้อาจินเรียนหนังสือ พ่อจึงพาครอบครัวกลับหมู่บ้านเถียนจู่ อำเภอู้อู้อู เขตไตจง ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่อาจินรับรู้ว่าคุณค่า คือมีลูก ป้า ซึ่งกลายเป็นคนตาบอดหลังจากพ่อตาบอดได้ไม่นานเช่นกัน อาจินมีบ้านพักเป็นหลักแหล่งครั้งแรกเป็นคอกหมูร้าง และได้ปรากฏชื่อเป็นประชากรของแผ่นดินเมื่ออายุ 10 ปี วันแรกที่อาจินไปโรงเรียนเขาลืมความทุกข์ ความเสียใจไปจนหมดสิ้น นึกแต่ว่าตัวเองจะได้เรียนหนังสือแล้ว แต่เขาก็ต้องเผชิญกับการดูถูกเหยียดหยามจากเด็กนักเรียนรุ่นพี่ๆ ซึ่งไล่ให้เขากลับไปขอทานเหมือนเดิม อาจินแปรความแค้นเป็นพลัง สาบานกับตัวเองว่า “สักวันขอทานก็ต้องมีวันได้ดี” อาจินคิดว่าตัวเองเป็นเด็กที่ถูกสิ่งแวดล้อมขัดเกลาให้

เป็นคนที่มีความ E.Q. สูง ครูเงินเมื่ยวครูคนแรกของอาจิ้นเป็นคนสอนอาจิ้นให้ยอมรับความจริงที่พ่อเป็นขอทานตาบอดและแม่เป็นคนปัญญาอ่อน และให้โอกาสอาจิ้นให้ได้รับรสของการยอมรับอันเปรียบเสมือนน้ำฝนที่ซึบลงใจอาจิ้นให้ลุกขึ้นสู้ชีวิต การเข้าเรียนของจิ้น ต้องแลกกับการขายพี่สาวอายุ 13 ปี ซึ่งเป็นกำลังใจที่ดีของอาจิ้นมาโดยตลอดไปให้กับช่องโสเภณี เพื่อปากท้องของทุกคนในครอบครัว นับเป็นการเสียสละความสุขทั้งชีวิตของตัวเองเพื่อทุกคนในครอบครัวด้วยความสมัครใจ โดยมีคำพูดที่ประทับใจอาจิ้นมาโดยตลอดคือ “ขอเพียงเธอตั้งใจเรียนเท่านั้นก็เป็น การทดแทนบุญคุณพี่ได้อย่างดีที่สุดแล้วละ ยิ่งพ่อแม่โศกเศร้าแค่ไหน เราก็ต้องยิ่งเข้มแข็งให้มากขึ้นเท่านั้น” ยามใดที่อาจิ้นรู้สึกท้อแท้ เขาจะเอาคำพูดประโยคนี้ของพี่สาวมาไตร่ตรองใคร่ครวญทุกครั้ง ความเสียสละของพี่สาวปลุกจิตสำนึกของอาจิ้นให้เข้มแข็งอดทนและมีความตั้งใจที่จะเอาชนะชะตากรรมเสมอมา

อาจิ้นตระหนักว่าฐานะของตัวเองจึงต้องใช้เวลาอย่างคุ้มค่า กลางวันเรียนหนังสือกลางคืนขอทาน ที่ทำการบ้านและอ่านหนังสือคือพื้นที่บนถนนที่นั่งขอทาน โดยอาศัยไฟสลัวจาก ริมถนน แต่ก็ยังได้เป็นนักเรียนที่ลายมือสวยที่สุดในห้อง อาจิ้นคุ้นเคยกับห้องฝากขังบนโรงพักพอๆ กับห้องครัวในบ้านตนเอง เพราะถูกตำรวจจับในฐานะเร่ร่อนขอทานจนนับไม่ถ้วน เขามีครูคอยช่วยเหลือโดยตลอดจนทำให้เขาดังปณิธานว่า “การตั้งใจเรียนเป็นสิ่งเดียวเท่านั้นที่จะทำให้เขาเป็นคนมีอนาคตแล้วจึงจะสามารถกลับมาตอบแทนพระคุณครูได้”

อาจิ้นเร่ร่อนขอทานมา 10 ปีเต็มโดยไม่เคยได้อาบน้ำเลยแม้แต่ครั้งเดียว เมื่อครูเตือนเรื่องความสกปรกจึงไปยืมกระชากข้างบ้านมาล้าง ซึ่งนับเป็นการล้างครั้งแรกในรอบ 10 ปี เมื่อสำรวจตัวเองจนทั่วอาจิ้นถึงกับร้องไห้ออกมา แล้วทบทวนตัวเองจนเริ่มคิดว่า ทำไมจึงโดนคนดูถูกรุ่นพี่รังแก และไม่มีเพื่อนคนไหนอยากเกลียดเข้าใกล้ เขาเริ่มปฏิบัติตัวเองโดยการทำความสะอาดอย่างหนัก และมันเป็นครั้งแรกที่เขารู้สึกเห็นความสำคัญของรูปลักษณ์ของบุคคล “หากผมไม่ดูแลและเคารพตัวเองแล้วใครจะให้เกียรติผม” ภายหลังจากดูแลเรื่องความสะอาดของตัวเองอาจิ้นได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้น ซึ่งอาจิ้นคิดว่าน่าจะเป็นผลจากการที่เขาใช้ชีวิตระหกระเหินมานานกว่า 10 ปี การต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันโหดร้าย และการต้องดูแลพ่อแม่มาตั้งแต่อายุ 3-4 ขวบ ทำให้เขาใจเย็น มีความเป็นผู้ใหญ่กว่านักเรียนคนอื่น เขามีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีน้ำอดน้ำทนและมีน้ำใจ เมื่อเขาได้รับการคัดเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้น เขาภาคภูมิใจและบอกกับตัวเองว่าจะต้องพากเพียรให้มากกว่าเดิม

ชีวิตวัยเรียนอาจิ้นเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนๆ ขยันหมั่นเพียร ใช้เวลาทุกนาทีอย่างคุ้มค่า ได้รางวัลต่าง ๆ มากมาย ทำให้เขาได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อนๆ ในโรงเรียน แต่ที่บ้านใบประกาศของอาจิ้นไร้ความหมาย ไม่มีใครชื่นชมยินดีด้วย พ่อกลับไล่ให้รีบไปขอทาน (หากนำ

แนวคิดในทฤษฎีของมาสโลว์มาวิเคราะห์ก็จะเข้าใจได้ว่าทำไมพ่อของอาจิ้นจึงเห็นความสำคัญของใบประกาศเกียรติคุณมีค่าน้อยกว่าข้าว 1 จาน) ในโรงเรียนอาจิ้นได้รับการยอมรับ แต่นอกโรงเรียนครอบครัวของอาจิ้นยังคงถูกดูถูกเหยียดหยามอยู่เช่นเดิม ทำให้เขามีความคิดว่า “การเปลี่ยนแปลงตนเองย่อมง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลงผู้อื่น เวลาที่ถูกคนอื่นดูถูกก็ยิ่งมูมานะให้มากกว่าเดิม” เขาจึงตั้งเป้าหมายที่จะทำให้ได้รับเกียรติบัตรมากยิ่งขึ้น ขึ้นไปอีก จนตลอดระยะเวลาตั้งแต่ประถมปีที่ 1 จนถึงชั้นประถมปีที่ 6 เขาได้เกียรติบัตรรวมประมาณ 80 กว่าใบ ทั้งรางวัลสอบใหญ่ สอบย่อย รางวัลนักเรียนตัวอย่าง รางวัลประกวดเขียนพู่กัน รางวัลวาดภาพ ศิลปะ ตลอดจนรางวัลกีฬาแทบทุกประเภท จากความมูมานะของเขาทำให้หัวละแวกบ้านของเขาร่ำลือและสอนลูกหลานให้ขยันและกตัญญูเหมือนอาจิ้น

วันหนึ่งในตอนที่อาจิ้นเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 2 เขาเห็นป้ายประกาศพร้อมผลงานของผู้ที่ได้รับรางวัลที่ 1-3 จากการวาดภาพและเขียนพู่กัน เขาจึงตั้งเป้าหมายว่าตัวเองน่าจะมีโอกาสได้รางวัล จึงตัดสินใจที่จะฝึกเขียนพู่กัน แต่ไม่มีเงินซื้อกระดาษและพู่กันอาจิ้นจึงฝึกโดยใช้กิ่งไม้แทนพู่กันและใช้พื้นทรายแทนกระดาษ เขียนเสร็จแล้วก็ลบเขียนใหม่ ฝึกเขียนไปสักพักรู้สึกว่าการขีดๆ ไม่ถูกต้อง จึงแอบไปดูพวกรุ่นพี่เขียน จึงพบว่าวิธีจับพู่กันแตกต่างจากการจับดินสอ พอรู้เทคนิคแล้วอาจิ้นก็หาข้อมูลเพิ่มเติมจากร้านหนังสือโดยอ่านหนังสือประเภทการฝึกเขียนพู่กันขึ้นเริ่มต้น จดจำวิธีการจับพู่กัน การลงเส้น ลากเส้น การเก็บปลายพู่กันและข้อควรระวัง ต่างๆ จดจำทีละข้อๆ แล้วเอามาฝึกต่อ ต้องใช้วิธีท่องให้จำได้มากที่สุดเพราะไม่มีเงินซื้อหนังสือ เมื่อรู้เทคนิควิธีแล้วก็เริ่มลงมือปฏิบัติแล้วซ้ำอีกอย่างขยันขันแข็ง ไม่ท้อแท้ ท้อถอยหรือขี้เกียจเด็ดขาด ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น จะมีคนสอนหรือไม่ก็ตาม ขอเพียงมีความเพียรก็จะต้องประสบความสำเร็จแน่นอน และเมื่อสำเร็จแล้วย่อมพอใจต้องฝึกฝนต่อไป ดังนั้นอาจิ้นจึงได้รางวัลเขียนพู่กันตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 3 จนถึงชั้นประถมปีที่ 6 ทั้งๆ ที่อุปกรณ์การเขียนของอาจิ้นเทียบกับคนอื่นไม่ติด ทั้งพู่กันและจานฝนหมึกล้วนเป็นชนิดที่ราคาถูกที่สุดทั้งสิ้น

อาจิ้นเป็นคนที่รู้จักและเข้าใจตัวเอง ก่อนที่เขาจะคิดสนใจฝึกเขียนพู่กันก็มีเพื่อนๆ ชวนเล่นฟุตบอล ถึงแม้จะอยากเล่นแต่ภารกิจที่ต้องออกขอทานและมีงานบ้านที่ต้องรับผิดชอบอีกมากมายรวมทั้งต้องการสอบให้ได้คะแนนดีๆ เขาจึงต้องตัดสินใจเลือกในสิ่งที่เหมาะสมกับการใช้เวลาของเขามากที่สุดคือการเขียนพู่กันนับว่าอาจิ้นเป็นผู้รู้จักการบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อีกด้วย

ความหวังของอาจิ้นเริ่มจุดประกายเมื่อเขาสอบได้ที่ 1 ครั้งแรก เขาใช้ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน เพราะการเรียนทำให้เขารู้สึกว่ามีศักดิ์ศรี น่าเคารพ เขาหลบภาพขอทานน่ารังเกียจ โดยเกียรติบัตรแผ่นแล้วแผ่นเล่าและตั้งใจแน่วแน่ที่จะไม่ยอมให้คนมาดูถูกครอบครัวของเขาอีกทุกครึ่ง

ที่ย้ายบ้านเขาจะนำเกียรติบัตรไปด้วย แล้วใช้ข้าวสุกแทนกาวทาหลังใบเกียรติบัตรติดผนังกำแพงไว้ทุกใบเต็มกำแพงบ้านไปหมด เพราะเขาถือว่าเกียรติบัตรเป็นหลักฐานยืนยันคุณค่าชีวิตของเขา เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้มีพลังอยู่ต่อไปอย่างเข้มแข็งกล้าหาญ

จากการเร่ร่อนอุ้มน้องขอทานมาเป็นสิบปีเดินทางระยะไกลๆ เป็นสิบกิโลเมตร การหาน้ำจากคลองมาใช้วันละสิบๆ เทียว รวมทั้งการที่ต้องคอยวิ่งหนีสุนัข และตำรวจอย่างไม่คิดชีวิตบ่อยๆ นับเป็นการฝึกสมรรถภาพร่างกายให้แข็งแรง ว่องไว อดทน จนเปี่ยมพลังพร้อมสำหรับการแข่งขันกีฬา อาจิ้นจึงเป็นนักเรียนมัธยมที่โดดเด่นทั้งด้านการเรียนและกีฬา เขาได้เป็นนักกีฬาเขต อาจิ้นพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งเกียรติยศและศักดิ์ศรี เพราะเขาต้องการการยอมรับ และกระเสือกกระสนให้พ้นจากวงจรชีวิต “ขอทาน” เสียที บางครั้งอาจิ้นถูกอิจฉาริชยาและกลั่นแกล้งรังแก เขาใช้ความอดทนไม่ตอบโต้ทั้งทางกายและวาจา เพราะกลัวอารมณ์ชั่ววูบจะประทุพราดต่างพร้อยให้กับเกียรติยศที่สะสมมา บางครั้งเขาก็ไม่เข้าใจที่ครูมาบอกว่า “...ครูรู้ว่าเธอเก่งมาก แต่การแข่งขันของโรงเรียนคราวนี้ เธอจะไม่ลงแข่งได้ไหม ขอมอมมือสักครั้งนะ ลองให้เพื่อนคนอื่นเขามีโอกาสได้ลิ้มรสชาติของการเป็นที่หนึ่งบ้างดีไหม?”

อาจิ้นเริ่มการเป็นนักกรีฑาตั้งแต่ชั้นมัธยมหนึ่ง เขาตั้งความหวังว่าจะได้เป็นตัวแทนของประเทศไปแข่งขันระดับชาติ และจะต้องนำชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติให้ได้ แต่โรงเรียนที่เขาอยู่ไม่มีสนามกีฬามาตรฐานเวลาซ้อมต้องไปยืมสนามของโรงเรียนอื่น หรือซ้อมกันตามถนนข้างๆ โรงเรียน อาจิ้นฝึกซ้อมอย่างหนักบนถนนลาดยางมะตอยที่ไม่มีความยืดหยุ่น ทำให้กล้ามเนื้อเคล็ด เขาปิดบังโค้ชฝืนซ้อมวิ่งต่อไปตามปกติฝึกซ้อมท่ามกลางสายฝนจนลืมนึกว่าปวดโอกาสแข่งขัน เพราะการฝึกที่ผิดวิธี เรื่องนี้ทำให้อาจิ้นเสียใจมาก ปัญหาครอบครัว ปัญหาความหวังถูกทำลาย ทำให้อาจิ้นหมดกำลังใจ ไม่สนใจการเรียน ทำให้ครูต้องมาเตือนว่าอาจิ้น “อย่าหาข้ออ้าง” มาลี้เลืกความพยายามทำให้อาจิ้นลุกขึ้นมาพยายามใหม่อีกครั้ง โดยมีหนังสือเรื่อง “เรื่อน้อยในทะเลแห่งความรุ่งโรจน์” ของเจิ้งเพิงตี้คนพิการที่ประสบความสำเร็จ เขาจึงเกิดแรงบันดาลใจว่า เจิ้งเพิงตี้เป็นคนพิการ ยังหาญกล้าที่จะแสวงหาความสำเร็จของตัวเอง แล้วตัวเขาเป็นคนที่อวัยวะร่างกายครบถ้วนทุกประการจะยอมแพ้ได้อย่างไร

การตัดสินใจครั้งสำคัญของอาจิ้นเกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อจบชั้นมัธยมต้น ซึ่งเป้าหมายของทุกคนคือการเรียนต่อในชั้นมัธยมปลายและสอบเข้ามหาวิทยาลัย อาจิ้นก็เหมือนกับคนอื่นๆ แต่ถ้าเขาตัดสินใจเช่นนั้นย่อมหมายถึงการที่พอวัย 60 ปี ของเขาจะต้องขอทานต่อไปอีก 7 ปี ในขณะที่น้องๆ เริ่มโตขึ้น ต้องกินต้องใช้เพิ่มขึ้นเกินกำลังที่พอจะรับภาระไหว เขาจึงตัดสินใจเรียนสายอาชีพ ซึ่งไม่มีแรงกดดันเรื่องเรียน และหางานพิเศษทำได้ในตอนกลางคืน และหลังจากนั้นอีก 3 ปี

เขาจะเรียนจบและแบ่งเบาภาระช่วยพ่อได้ ซึ่งนับเป็นการตัดสินใจอย่างเหมาะสมตามฐานชีวิตของตนเอง

ชีวิตของอาจิ้นต่อจากนี้ในเรื่องของการทำงาน และการแต่งงานกับคนรักที่อยู่ในฐานะ “ดอกฟ้ากับยาจก” ขอเชิญท่านติดตามอ่านต่อจากหนังสือ “ไต้คงจิ้น ลูกขอทานผู้ไม่ยอมแพ้ต่อชะตาชีวิต” ต่อไปว่าเขาใช้คาถา 2 คำคือคำว่า “ม่งมัน” ฝ่าฟันอุปสรรคจนได้เป็นบุคคลตัวอย่างของไต้หวั่นอย่างไร

จากหนังสือเล่มนี้อาจจิ้นมีข้อสรุป 3 ประการคือ

1. ความสำเร็จใดๆ ที่เขาได้มาในวันนี้ ล้วนมาจากความเสียสละและคุณความดีของพี่สาวของเขาทั้งสิ้น

2. ใน โลกนี้ไม่มีอะไรที่เราจะได้มาเปล่า ๆ แม้ว่าคุณจะทำมั่วเทลงไปสักแค่ไหนก็ตาม แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า คุณจะต้องได้รับผลตอบแทนเท่ากับที่คุณทำมั่วเทลงไป แต่ถ้าหากคุณไม่ได้มีความมานะพากเพียรอย่างแท้จริง สิ่งที่คุณได้มาก็อาจจะหมดไปได้ง่ายๆ เพราะสิ่งใดที่ได้มาโดยง่าย คนก็มักจะไม่ตระหนักในคุณค่าของมัน

3. เสียงหัวเราะและคำดูถูกหรือการกระทำที่ทิ่มแทงใจจากผู้คนรอบข้าง คือ แรง ผลักดัน ที่ทำให้เขามีพลังมุ่งไปข้างหน้า

ข้อความประทับใจจากไต้คงจิ้น

“...ไม่มีประโยชน์ที่จะมานั่งโมโหกับชะตาชีวิตที่ไม่สมควรจะเกิดขึ้น ความเจ็บป่วย และความยากจนไม่ได้ทำให้ทุกอย่างสูญสิ้น แต่การหมดสิ้นศรัทธาในชีวิตนี้สิ เป็นสิ่งที่ไม่น่าให้อภัย...”

“...ไม่มีอะไรที่จะผลักดันให้ผมล้มลงได้ อุปสรรคมีแต่จะยิ่งทำให้ผมแข็งแกร่งขึ้นเท่านั้น...”

“...40 กว่าปีที่ผ่านมา แม่พ่อกับแม่ไม่สามารถจะรัก ดูแลเอาใจใส่ผมเฉกเช่นพ่อแม่คนอื่น แต่ผมก็ไม่ขมขื่นหรือเสียใจเลย ยิ่งกว่านั้นกลับเห็นว่าความสำเร็จที่ผมได้รับในวันนี้ เพราะผมได้มีโอกาสสู้ชีวิตและ โชคชะตาที่เลวร้าย และเพราะผมมีพ่อกับแม่ที่พิการทั้งสองท่านนั่นเอง...”

“...มันเป็นชีวิตที่ทุกข์ยาก แสนสาหัสอย่างแท้จริง แต่มันไม่ทำให้ผมยอมแพ้ ผมบอกตัวเองเสมอว่า จะทำให้ฟ้าดินประจักษ์ ไม่ว่าจะต้องพบกับความทุกข์เจ็บปวดปานใดหรือต้องเผชิญกับชะตาอันเลวร้ายอีกสักเพียงไหน ผมต้องหาทางออกให้แก่ชีวิตของตนเอง และหัดยืนขึ้นให้สำเร็จให้ได้...”

“...ระหว่างที่เร่ร่อนไป พ่อก็จะคอยสอนให้ผมเก็บเอาพวกก้อนหิน เศษกระจกและตะปูที่ตกอยู่ตามทางเดินออกไปทิ้ง หรือหากเป็นหลุมขนาดใหญ่ ให้ใช้ไม้ผูกผ้ามาปักไว้เป็นสัญลักษณ์ เพื่อไม่ให้คนที่รีบเดินตอนกลางคืนอาจไม่ทันระวัง สะดุดล้มเป็นอันตรายได้ พ่อบอกว่าเมื่อตัวเอง

เคยเจ็บมาแล้วก็อย่าให้คนอื่นมาเจ็บซ้ำรอยเดิมอีก...พ่อเป็นคนไม่มีการศึกษาแต่เรื่องราวมากมายที่พ่อได้สอนแก่พวกเรา ล้วนเป็นเรื่องที่ออกมาจากใจจริงทั้งสิ้น...”

“...เมื่อมาคิดๆ ดูแม่พ่อกับแม่ผมจะเป็นคนพิการทั้งคู่ แต่อย่างไรท่านก็ยังอยู่เคียงข้างผม เทียบกับพวกเขาที่ต้องเสียญาติมิตรไป ผมยังโชคดีมากกว่า ผมบอกกับตัวเองว่า การตอบแทนพระคุณพ่อแม่เนี่ย ควรจะทำให้ทันเวลา และควรจะทำก่อนที่มันจะหมดลงสิ่งที่มีในตอนนี้อย่างดีที่สุด แต่ไหนแต่ไรมาตลอดจนกระทั่งวันนี้ ผมไม่เคยโกรธ หรือคิดที่จะกล่าวโทษพ่อแม่เลย อาจเป็นเพราะผมได้ข้อคิดนี้ตั้งแต่อายุสี่ขวบก็เป็นได้...”

“...วันเวลาและสิ่งแวดล้อมหล่อหลอมขัดเกลาให้ผมเป็นคนอดทน ความสามารถทุกอย่างที่ผมได้มา และมีอยู่ในวันนี้ มาจากสิ่งแวดล้อมที่บังคับทั้งนั้น...”

ข้อคิดที่ได้จากไล่ตังจิ้น

ชีวิตต้องมีความฝัน และเป้าหมาย เป็นหลักชัยที่จะมุ่งมั่นไปให้ถึง

การศึกษาวิธีการไปสู่เป้าหมาย การวางแผนการปฏิบัติอย่างถูกวิธี การลงมือปฏิบัติอย่างมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ เป็นหนทางที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น

หาวิธีการจุดตนเองให้มีพลังด้วยการศึกษาแบบอย่างจากผู้ที่ประสบความสำเร็จ และพลิกวิกฤติเป็น โอกาส เอาแรงกดดันการถูกละเลยทอดทิ้งมาแปรเป็นพลังให้มุ่งสู่ความสำเร็จ

เบื้องหลังความสำเร็จในชีวิตของคนเราส่วนหนึ่งมาจากโอกาสที่มีผู้หยิบยื่นให้ ดังนั้นจึงอย่าลืมความกตัญญูรู้คุณ ซึ่งเป็นเครื่องหมายของคนดี

ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นล้วนมีทั้งแง่บวกและแง่ลบเสมอ จงเข้าใจธรรมชาติของความเป็นไปของสรรพสิ่งที่เกิดขึ้น

แหล่งที่มา

เปรมสุริย์ เชื้อมทอง. (2554). การสอนคุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา

ใบงานที่ 1
อนาคตมีความหมายอะไรต่อข้าพเจ้า

คำชี้แจง : ให้เราเขียนคำตอบตามความรู้สึกของตนเอง

1.

.....

2.

.....

3.

.....

ใบงานที่ 2
กล้าที่จะอดทน มานะบากบั่น

คำชี้แจง : ให้เราระบุในสิ่งที่ทำให้เราไม่มั่นใจตามตารางต่อไปนี้

สถานการณ์	เราไม่มั่นใจหรือไม่แน่ใจ ในการ...	เหตุผล

ใบงานที่ 3
ภาพอุดมคติของเรา

คำชี้แจง : ให้เราเขียนอุดมคติของตัวเองแบบไหนและอุปสรรคที่คอยขัดขวางเราอยู่ลงในตาราง

ภาพอุดมคติ	เป็นอุปสรรคต่อการ...

ใบงานที่ 4

อดทน มานะบากบั่นในการชนะความอ่อนแอ

คำชี้แจง : ให้เราเขียนสิ่งที่เรายังขาดความอดทน มานะบากบั่นและความต่อเนื่องในการควบคุมตนเอง เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายชีวิตของเรา

เป้าหมายชีวิต	ต้องเอาชนะเรื่องนี้ให้ได้

แผนการจัดกิจกรรมที่ 7

หน่วยที่ 2 การควบคุมตนเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง ฟังเรียนรู้ ฟังทำ และฟังเป็น

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การเรียนรู้ในสิ่งที่ฟังเรียนรู้ ทำในสิ่งที่ฟังทำนั้น เป็นสิ่งที่กำหนดชีวิตที่เราจะเป็น ซึ่งต้องอาศัย การเปรียบเทียบในแต่ละช่วงชีวิตและการประเมินตนเอง เพื่อที่จะกำหนดการควบคุมสิ่งที่เราปรารถนาจะทำให้เกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถใช้เหตุผลในการพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ฟังเรียนรู้ ฟังทำ และฟังเป็นของเป้าหมายชีวิตตนเอง
2. ผู้เรียนเข้าใจความซับซ้อนเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่ฟังเรียนรู้ ฟังทำ และฟังเป็น

สาระกิจกรรม

1. การควบคุมสิ่งที่จะเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายชีวิตตนเอง
2. การควบคุมสิ่งที่จะทำให้สอดคล้องกับเป้าหมายชีวิตตนเอง
3. การควบคุมสิ่งที่จะเป็นให้สอดคล้องกับเป้าหมายชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูสอบถามถึงวันที่ผ่านมามีใครได้ใช้ความอดทน มานะบากบั่นอะไรกันบ้างและมีอุปสรรคอะไรที่ยากหรือสามารถเอาชนะได้

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่มตามอายุน้อยไปหามากประกอบด้วยระดับประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย ปริญญาตรี ให้นั่งตามกลุ่มเรียงจากประถมไปถึงปริญญาตรี

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

3. ครูตั้งคำถามถ้าเราจะเข้าศึกษาตามตามระดับชั้นของตนเองจะต้องรู้อะไรบ้างให้ผู้เรียนปรึกษากัน

4. ครูเชื่อมโยงคำตอบเป็นแผนผังความคิดบนกระดานแล้วถามผู้เรียนว่าถ้าเราเรียนรู้ของระดับอื่นจะทำให้เราเข้าศึกษาในระดับชั้นของตนเองได้ไหมอย่างไร

5. ครูให้ตัวแทนกลุ่มออกมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสาเหตุปัญหาอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับชั้นประถมจนถึงชั้นปริญญาตรี

6. ครูและผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเสริมถึงความจำเป็นที่ต้องควบคุมสิ่งที่ต้องรู้ สิ่งที่จะทำเพื่อให้เป็นในแต่ระดับของชั้นตนเอง

7. ครูแจกใบงานที่ 1 เราอีก 15 ปีข้างหน้าให้ผู้เรียนเขียนข้อมูลและความคิดเห็น

8. เมื่อผู้เรียนทำเสร็จแล้วครูแจกใบงานที่ 2 ให้ผู้เรียนเขียนและพิจารณาข้อเท็จจริงตัวเราในขณะนี้

9. ครูให้ผู้เรียนพิจารณาใบงานที่ 1 และที่ 2 ที่ได้ทำถึงข้อเท็จจริงและเห็นผลความเป็นไปได้

10. ครูให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของใบงานที่ 1 และที่ 2 ในใบงานที่ 3
ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

11. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของระบบที่จำเป็นต้องเลือกเรียนรู้เลือกทำที่จะส่งผลเป็นไปตามแผนชีวิตของแต่ละคน

สื่อ

ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบงานที่ 1
เราในอีก 15 ปีข้างหน้า

อาชีพของข้าพเจ้า

(ข้าพเจ้ากำลังทำอะไร? ทำงานที่ไหน? เพื่อนร่วมงานเป็นใคร? ข้าพเจ้าจะทำงานในสำนักงานหรือไม่? หรือว่าทำงานนอกสำนักงาน? ข้าพเจ้าต้องใช้มือหรือเปล่า? ใช้สมอง? หรือปฏิภาณ?)

.....

.....

.....

.....

การได้รับการศึกษาอบรมของข้าพเจ้า

(ข้าพเจ้ามีปัญญาสูงกว่าปริญญาตรีหรือไม่? ข้าพเจ้าต้องได้รับการฝึกอบรมพิเศษเพิ่มจากการเรียนในสถาบันหรือไม่? ข้าพเจ้าเรียนพิเศษกลางคืนหรือเปล่า? ข้าพเจ้ายังคงเป็นนักเรียน? หรือหันกลับมาเรียนใหม่? ข้าพเจ้าได้ทักษะพิเศษเพิ่มเติมอะไรอีกบ้าง? ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการศึกษาหรือไม่?)

.....

.....

.....

.....

ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างอย่างไร?

(งานอดิเรกที่ชอบคืออะไร? ข้าพเจ้าเรียนรู้ทักษะอะไรใหม่หรือ? ข้าพเจ้าได้บรรลุตามสิ่งที่ปรารถนาในระยะยาว ซึ่งไม่เคยมีเวลาสำหรับสิ่งนี้มาก่อนหรือไม่? ข้าพเจ้าเดินทางหรือเปล่า? สถานที่ที่แวดล้อมข้าพเจ้ามีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่างของข้าพเจ้าหรือไม่? และชอบที่จะไม่ทำอะไรหรือเปล่า? ข้าพเจ้ากำลังอ่านหนังสือหรือไม่?)

.....

.....

.....

.....

ความสัมพันธ์ระหว่างข้าพเจ้ากับผู้อื่น

(ข้าพเจ้าเข้ากับผู้อื่นได้อย่างไร? ข้าพเจ้ามีครอบครัวหรือเปล่า? ข้าพเจ้ามีทักษะทางเป็นผู้นำหรือไม่? คนทั่วไปชอบข้าพเจ้าหรือไม่? ข้าพเจ้ามีเพื่อนมากไหม? หรือมีเพื่อนที่รักพิเศษกี่คน? ข้าพเจ้าแต่งงานหรือเปล่า? ข้าพเจ้ารู้วิธีแก้ปัญหาคับข้องใจหรือไม่? ข้าพเจ้าชอบอยู่ในหมู่คนหรือไม่? ข้าพเจ้ามักชอบอยู่คนเดียวและชอบอยู่คนเดียวหรือเปล่า?)

.....

.....

.....

.....

แหล่งที่มา

วัชรวิ ฐวธรรม และคณะ. (2523). ระบบพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน. กรุงเทพฯ
กระทรวงศึกษาธิการ.

ใบงานที่ 2

เราในขณะนี้

อาชีพ

(จงใช้คำบรรยายเช่นเดียวกับที่ให้ไว้ในแผน 15 ปี ถ้าเรากำลังเรียนอยู่จงบอกว่าเราอยากทำอาชีพอะไร? เราได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพนั้นไว้บ้างหรือไม่? เราคิดถึงอาชีพในลักษณะรวมๆ หรืออาชีพอะไรโดยเฉพาะ เราเตรียมตัวไว้เพื่ออาชีพนั้นหรือเปล่า?)

.....

.....

.....

การศึกษา

(เราเรียนได้สูงแค่ไหนแล้ว? เราได้ปริญญาบ้างหรือยัง? เราได้รับการฝึกอบรมพิเศษอะไรบ้างหรือไม่? เราได้เรียนพิเศษภาคกลางคืนหรือไม่? เราได้แสวงหาทักษะอะไรเพิ่มเติมใหม่บ้างไหม? ความรู้ละ? เราเรียนได้ผลอยู่ในระดับใด?)

.....

.....

.....

เวลาว่าง

(งานอดิเรกที่ชอบอะไร? ชอบอ่านไหม? เราใช้เวลาว่างที่เราคิดว่าเป็นงานอดิเรกอย่างไร?)

.....

.....

.....

ความสัมพันธ์กับผู้อื่น

(ใช้คำถามเดียวกับในแผน 15 ปี)

.....

.....

.....

แหล่งที่มา

วัชร ฐวรธรรม และคณะ. (2523). ระบบพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.

ใบงานที่ 3
ฟังเรียนรู้ ฟังทำ และฟังเป็นเช่นไร

สายอาชีพที่จะพัฒนา	ชั้นต่างๆ ที่เราจะ ปฏิบัติในเดือนหน้า	ชั้นต่างๆ ที่เราจะ ปฏิบัติในปีหน้า
อาชีพ สิ่งที่ปรารถนาให้เกิดขึ้น		
การศึกษา สิ่งที่ปรารถนาให้เกิดขึ้น		
งานอดิเรก สิ่งที่ปรารถนาให้เกิดขึ้น		
ความสัมพันธ์ กับผู้อื่นสิ่งที่ปรารถนา		

แผนการจัดกิจกรรมที่ 8

หน่วยที่ 2 การควบคุมเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง ข้ามสถานะความเป็นมนุษย์ธรรมดา

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

หลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้น เป็นตัวอย่างที่ดีในการพยายามข้ามสถานะความเป็นมนุษย์ธรรมดา ซึ่งเป็นสถานะที่อยู่เหนือความอ่อนแอทางศีลธรรม โดยการควบคุมความอยากทั้งทางกายและใจ เพื่อที่จะทำสิ่งดีให้เกิดขึ้นในชีวิต

วัตถุประสงค์

- ผู้เรียนสามารถค้นหาความเชื่อที่กำหนดการกระทำให้หลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้น ควบคุมความอยากทางกายและทางใจ
- ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้เชื่อมโยงจากชีวิตของหลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้นเกี่ยวกับการควบคุมความอยากทางกายและทางใจของตนเอง

สาระกิจกรรม

- แบบอย่างการควบคุมความอยากทางกายและใจของหลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้น
- การควบคุมความอยากทางกายและทางใจของชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

- ครูชวนผู้เรียนพูดคุยถึงวันที่ผ่านมาว่าเราแต่ละคนได้เรียนรู้อะไร หรือได้ทำอะไรกันบ้าง เพื่อให้เป้าหมายเป็นไปตามแผนชีวิตของตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- ครูทบทวนความรู้เดิมของหลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้น แล้วถามผู้เรียนมีใครจำสิ่งพิเศษในเรื่องพวกเขาได้บ้าง

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

- ครูเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับศีลธรรมในการควบคุมความอยากทางกายและใจที่ทำให้หลินเจียนหลงและไ่ตงจิ้นต่างจากคนในแวดล้อมที่เขาอยู่

4. ครูเล่าเสริมโดยอิงจากตัวเล่มเรื่องหลินเจี้ยนหลงและไ่่ด่งจิ้นในใบความรู้ของแผนกิจกรรมที่ 6 ถึงการควบคุมความอยากทั้งกายและใจ
5. ครูตั้งคำถามกับผู้เรียนว่าทำไมหลินกับจิ้น จึงต้องควบคุมทางกายและใจในการมุ่งสู่เป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้
6. ครูแจกกระดาษคนละ 1 แผ่นแล้ว ให้ผู้เรียนเลือกว่าจะเป็นหลินหรือจิ้นก็ได้
7. ครูให้ผู้เรียนสร้างแผนผังความคิดโดยให้ตรงกลางกระดาษเป็นตัวแทนที่เราเลือกจากนั้นให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุ โดยเชื่อมโยงว่าถ้าหลินหรือจิ้นอยู่ในแผนผังความคิดเขาจะทำอย่างไร
8. ครูเน้นย้ำถึงการค้นหาความเชื่อที่เป็นสาเหตุที่ทำให้หลินหรือจิ้น จะกระทำ
9. ครูสุ่มผู้เรียนบางคนอธิบายขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด
10. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงการมีศีลธรรม โดยการควบคุมความอยากทางกายและทางใจ

สื่อ

1. ใบงาน
2. ใบความรู้ของแผนการจัดกิจกรรมที่ 6 ไ่่ด่งจิ้น
3. หนังสือเรื่องหลินเจี้ยนหลง
4. หนังสือเรื่องไ่่ด่งจิ้น

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม
4. การทดสอบประจำหน่วยกิจกรรม

แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

จำนวนข้อสอบ 10 ข้อ

เวลา 15 นาที

คำชี้แจง : จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ผู้เรียนคิดว่าข้อใดไม่เป็นความเชื่อพื้นฐานที่ทำให้ขุนเคืองและเจ็บใจ
 - ก. เพื่อนผิดนัดทำให้เสียเวลาดังนั้นเราเป็นเหตุ
 - ข. เพื่อนยืมเงินไม่จ่ายดังนั้นเราเป็นเหตุ
 - ค. เพื่อนให้ยืมรถไม่บอกว่ายางรั่วอยู่ดังนั้นเราเป็นเหตุ
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. ผู้เรียนคิดว่าการฝึกฝนการควบคุมตนเอง ควรดำเนินขั้นตอนใดเป็นขั้นตอนแรกสุด
 - ก. ฝึกสำรวจอารมณ์พื้นฐานของตนเอง
 - ข. ฝึกตรวจสอบอารมณ์ประจำวัน
 - ค. ฝึกรับรู้อารมณ์จากสิ่งเร้า
 - ง. ฝึกบอกอารมณ์ในใจหรือใช้จิตเป็นตัวบอก
3. ข้อใดเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองมากที่สุด
 - ก. สภาพแวดล้อม
 - ข. อดีต
 - ค. บุคคลอื่น
 - ง. ตัวเราเอง
4. พฤติกรรมใดแสดงถึงการเป็นผู้รู้จักและควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีน้อยที่สุด
 - ก. เมื่อมีอารมณ์โกรธต้องใช้เวลามากกว่าจะหายโกรธ
 - ข. เฉยไม่พูดจาเวลาโกรธหรือไม่สบายใจ
 - ค. รู้ว่าตนเองโกรธแต่ยังคงด่าว่าและลงไม้ลงมือ
 - ง. ไม่หุนหันพลันแล่น
5. การดำเนินชีวิตตามแผนด้วยความมานะบากบั่น เหตุจึงทำให้กิจกรรมง่ายขึ้น
 - ก. เพราะพลังความสามารถเรามีเพิ่มขึ้น
 - ข. เพราะมีประสบการณ์มากกว่าเดิม
 - ค. เพราะรู้และเข้าใจดีขึ้น
 - ง. เพราะเรามีทรัพยากรมากกว่าเดิม

6. ข้อใดเป็นข้ออ้างของคนที่ขาดความอดทน มานะบากบั่นในการทำตามแผนชีวิตตนเอง

- ก. เป็นไปได้
- ข. ไว้อย่างที่หลัง
- ค. มีความหวัง
- ง. ทำท่าย

7. ผู้เรียนคิดว่าการพลาดข่าวสารที่พึงเรียนรู้ จะส่งผลกระทบต่อแผนชีวิตของตนเองน้อยที่สุด

- ก. ทำให้เสียโอกาส
- ข. ทำให้เสียเวลา
- ค. ทำให้เสียทรัพยากร
- ง. ทำให้เสียอารมณ์

8. ข้อใดไม่ใช่การควบคุมการเรียนรู้ที่มีต่อเป้าหมายชีวิต

- ก. ให้ความล้มเหลวชี้ทางเดินใหม่ให้แก่เรา
- ข. ความล้มเหลวทำให้ยกเลิกเป้าหมายชีวิต
- ค. ให้ความล้มเหลวเป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้
- ง. ให้ความล้มเหลวเป็นตัววัดความก้าวหน้า

9. ข้อใดไม่ใช่การฝึกฝนพื้นฐานการกระทำของการควบคุมตนเอง

- ก. หมั่นสำรวจตนเองอย่างสม่ำเสมอ
- ข. ตั้งปณิธานว่าจะเปลี่ยนนิสัยของเราให้จงได้
- ค. ทำการเปลี่ยนนิสัยหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
- ง. เขียนบันทึกแต่ละวันของตนเอง

10. เหตุใดเราจำเป็นต้องวางแผนเพื่อควบคุมการกระทำของตนเอง

- ก. เนื่องจากมนุษย์มีความอยากทางกายและใจ
- ข. เนื่องจากสังคมมักไม่น่าไว้วางใจ
- ค. เนื่องจากผู้คนมักเอาแต่ใจ
- ง. เนื่องจากโอกาสอยู่ที่ผู้ดิ้นรนและเอกสาร

เฉลย

เรื่อง การควบคุมตนเอง

ข้อ	เฉลย
1	ง
2	ก
3	ง
4	ค
5	ง
6	ข
7	ง
8	ข
9	ง
10	ก

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนน 8-10 คะแนน ให้อยู่ในระดับดี

คะแนน 5-7 คะแนน ให้อยู่ในระดับพอใช้

คะแนน น้อยกว่า 5 คะแนน ให้อยู่ในระดับปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

คำชี้แจง : เพื่อประเมินลักษณะพฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้ประเมินผู้เรียน โดยใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมและผลงานในขณะที่ดำเนินกิจกรรม แล้วใส่คะแนนให้ตรงกับพฤติกรรมที่เป็นจริงของผู้เรียน ตามระดับคะแนนดังนี้

5 = การกระทำมากที่สุด

4 = กระทำมาก

3 = การกระทำปานกลาง

2 = การทำน้อย

1 = ไม่ค่อยกระทำ / ไม่กระทำเลย

พฤติกรรม ลำดับ	ผลงาน	ความสนใจ	การตอบ คำถาม	การมีส่วนร่วม	คะแนนรวม

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 (แบบสังเกตพฤติกรรม+แบบทดสอบประจำหน่วย)

ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร

หน่วยกิจกรรมที่ 3

การแก้ปัญหา

สาระสำคัญ

การแก้ปัญหาเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้เวลา ทรัพยากร และโอกาสที่จำกัดสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการตัดสินใจในการแก้ปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อเป้าหมายชีวิตของเราทั้งทางตรงและทางอ้อม

จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

1. ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีเหตุผลในการแก้ไขปัญหาชีวิตตนเอง
2. ผู้เรียนสามารถประเมินแนวทางแก้ไขปัญหาชีวิตตนเอง
3. ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาชีวิตตนเอง
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาชีวิตตนเอง

สาระกิจกรรม

1. แยกแยะความต้องการกับความจำเป็น
2. การจัดลำดับความสำคัญ
3. เล็งเห็นสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด
4. การเปลี่ยนแปลงตนเอง

กิจกรรม

- ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร
- ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
- ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

สื่อ

1. ใบงาน
2. ใบความรู้
3. หนังสือเรื่อง หลินเจี้ยนหลง
4. หนังสือเรื่อง ไต้งจิ้น

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม
4. การทดสอบประจำหน่วยกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 9

หน่วยที่ 3 การแก้ปัญหา

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง วางแผนแยกแยะความต้องการกับความจำเป็นในชีวิต

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การวางแผนแยกแยะความต้องการกับความจำเป็นในชีวิตเป็นวิธีการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาต่อการใช้เวลา ทรัพยากร และ โอกาส ที่จะส่งผลต่อเป้าหมายที่วางแผนชีวิตไว้ในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถใช้หลักเหตุผลในการแยกแยะระหว่างความต้องการกับความจำเป็น
2. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจคุณค่าระหว่างความต้องการกับความจำเป็น
3. ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการในการพิจารณาความต้องการกับความจำเป็น

สาระกิจกรรม

ความต้องการกับความจำเป็นของเป้าหมายชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูถามถึงตารางประจำวันที่ทำให้ผู้เรียน วางแผนในแต่ละวัน ตั้งแต่แผนการจัดกิจกรรมที่ 3
ว่ามีปัญหาอะไรกันบ้าง

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ครูเชื่อมโยงปัญหาเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้เรียนเลือกระหว่างความต้องการกับ
ความจำเป็น

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

3. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่องนี้สินให้ผู้เรียนพิจารณาความคิดเห็นและข้อเท็จจริง
4. ครูแบ่งกลุ่มโดยใช้เกณฑ์เห็นด้วยและใคร ไม่เห็นด้วยกับหนี้สินให้ปรึกษากัน
5. ให้แต่ละกลุ่มอธิบายว่าทำไมเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการมีหนี้สิน
6. ครูให้ผู้เรียนพิจารณาทางเลือกสองทางระหว่างบางคน อ้างอิงการมีหนี้สินเพราะความ
จำเป็นกับบางคนมีความจำเป็นเพราะต้องการมีหนี้สิน

7. ครูให้แต่ละกลุ่มระบุทางเลือกและวิเคราะห์ทางเลือกพร้อมยกตัวอย่างระหว่างการทำกิจกรรมที่บางคนต้องการและบางคนจำเป็น รวมทั้งผู้คนที่ความต้องการกลายเป็นความจำเป็น

8. ครูแจกใบงานที่ 2 ความเรียบง่ายเสริมให้ผู้เรียนพิจารณา
ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

9. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญในการแยกแยะสิ่งที่จำเป็นและสิ่งที่ต้องการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในกิจกรรมที่ผู้เรียนวางแผนไว้ในแต่ละวันและครูเน้นให้ผู้เรียนตระหนักก่อนลงรายการกิจกรรมของตนเองทุกครั้ง

สื่อ

ใบความรู้

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบความรู้ 1

หนี้สิน

ข้าพเจ้าพูดถึงเรื่องหนี้สิน นี่คือนิยามของการยืม บุคคลที่ยืมที่ข้อเสนอหลายรูปแบบของบัตรเครดิตมาถึงผู้จดหมายของเราทุกสัปดาห์ โดยปกติจะเสนอดอกเบี้ยอัตราต่ำมากซึ่งอาจจะใช้กับช่วงระยะสั้นๆ แต่สิ่งที่เรามักคิดไม่ถึงหลังจากช่วงเวลานั้นสิ้นสุดลงอัตราจะเพิ่มมากขึ้น

เมื่อหลายปีก่อน ความจริงที่ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา ที่ว่า “กฎของชีวิตด้านการเงินและเศรษฐกิจทั่วโลกคือ ต้องจ่ายดอกเบี้ยเมื่อเรายืม...” ดอกเบี้ยไม่เคยหลับ ไม่เคยป่วย หรือตาย ดอกเบี้ยไม่เคยเข้าโรงพยาบาล ดอกเบี้ยทำงานวันอาทิตย์และวันหยุด ดอกเบี้ยไม่เคยพักร้อน ไม่เคยไปเที่ยวหรือเดินทาง ไม่ยินดียืมร้าย ไม่เคยถูกเลิกจ้างหรือถูกปลดออกจากงาน ชั่วโมงทำงานไม่เคยลดลง... ทั้งนี้ที่เป็นหนี้ ดอกเบี้ยจะเป็นเพื่อนท่านทุกนาทีตลอดวันตลอดคืน ท่านไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือหลบเลี่ยงดอกเบี้ย ท่าน ไม่สามารถยกเลิกดอกเบี้ยได้ ดอกเบี้ยไม่ยอมอ่อนข้อให้คำวิงวอนหรือขอร้องหรือคำสั่ง และเมื่อใดก็ตามที่ท่านเข้าไปในทางของมัน หรือข้ามวิถีของมัน หรือไม่สามารถทำตามมัน ได้ดอกเบี้ยจะบดขยี้ท่าน

ข้าพเจ้าขวัญหนี้ดีฝ่อกับโฆษณาบางอย่างที่เห็นและได้ยินการสนับสนุนให้กู้เงิน โดยใช้บ้านเป็นหลักทรัพย์พุดง่าย ๆ ก็คือเป็นการกู้ซ่อน โดยใช้บ้านค้ำ การส่งเสริมการกู้ยืมเช่นนี้ออกแบบไว้ล่อลวงเราให้ยืมมากขึ้น สิ่งที่ไม่เคยเอ่ยถึงคือข้อเท็จจริงที่ว่าหากไม่สามารถชำระหนี้ “ซ่อน” ได้ เขาพร้อมเสี่ยงต่อการสูญเสียบ้าน

จงหลีกเลี่ยงปรัชญาและข้อแก้ตัวที่ว่าสิ่งที่ฟุ่มเฟือยของเมื่อวานกลายเป็นสิ่งจำเป็นของวันนี้ มันไม่ใช่สิ่งจำเป็นเว้นแต่ตัวเราทำให้เป็นเช่นนั้น เราจำเป็นต้องดำเนินชีวิตตามรายได้ของเรา

แหล่งที่มา

Monson, T. S. (2005). **Liahona Conference**. UT : LDS.

ใบความรู้ที่ 2

ความเรียบง่าย

เดือนมีนาคม 1845 เฮนรี่ เดวิด โรโร ตัดสินใจย้ายไปอยู่บนเนินเขาและอยู่ 2 ปี เพื่อหาคำตอบว่าชีวิตเป็นอย่างไรกันแน่ เขาหลงหลักปักฐานบนที่ดินแปลงหนึ่งซึ่งเป็นของเพื่อนสนิท เขาซื้อเพียงหลังเก่าจากเจ้าหน้าที่รถไฟรื้อออกแล้วนำไม้จากเพิงและจากป่ามาสร้างกระท่อมของเขาเอง เขาจัดบันทึกการเงินอย่างละเอียด และสรุปว่าเขาซื้อบ้านและอิสรภาพด้วยเงิน (871 บาท) เขาทำสวนด้วยการปลูกถั่ว มันฝรั่ง ข้าวโพด ถั่วฝักยาว และหัวผักกาดเพื่อใช้ประทังชีวิตอันเรียบง่ายของเขา เขาปลูกถั่ว หกไร่กว่าโดยตั้งใจว่าจะใช้ผลกำไรเพียงน้อยนิดซื้อสิ่งจำเป็น ผลกำไรน้อยนิดคือ (272 บาท) โรโรใช้ชีวิตโดยไม่ขึ้นกับเวลา เขาไม่มีนาฬิกาหรือปฏิทินในกระท่อม เขาใช้เวลาเขียนบันทึกและศึกษาความงามและความน่าพิศวงของธรรมชาติรอบตัว รวมถึงพรรณไม้ นก และสัตว์ในท้องที่เขาไม่ได้ใช้ชีวิตตัดขาดจากโลกภายนอก ส่วนใหญ่เขาจะไปเที่ยวในตัวเมือง เชิญคนอื่นๆ มาสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ที่กระท่อมเมื่อครบ สองปี เขาทิ้งกระท่อมไว้โดยไม่อาลัยอาวรณ์ เขาถือว่าเขาใช้เวลาพอสมควรแล้วกับการทำให้บรรลุจุดประสงค์ของเขา คือ รับประโยชน์ทางวิญญาณจากรูปแบบชีวิตที่เรียบง่าย เขารู้สึกด้วยว่าเขายังมีประสบการณ์อื่นรออยู่ถึงเวลาแล้วที่เขาจะต้องเดินทางสำรวจ โอกาสอื่นต่อไป

จากประสบการณ์ที่นั่น สรุปได้ว่ามีเพียงสี่อย่างเท่านั้นที่มนุษย์ต้องการจริงๆ คือ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และเชื้อเพลิง

แหล่งที่มา

Perry, P. R. (2008). **Liahona Conference**. UT : LDS.

ใบงานที่ 1
งานที่เราชื่นชอบ

ชื่องาน

ทักษะที่จำเป็นสำหรับงานนั้น	การฝึกอบรม/ประสบการณ์ที่มี
การศึกษา	บุคลิกและลักษณะนิสัย (ข้อสัถย์/มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี)
อายุ/ความเหมาะสมทางกายภาพ (ร่างกาย)	ทักษะอื่นๆ ที่จำเป็น

แผนการจัดกิจกรรมที่ 10

หน่วยที่ 3 การแก้ปัญหา

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง วางแผนจัดลำดับความสำคัญของชีวิต

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การวางแผนจัดลำดับความสำคัญของชีวิต จะทำให้เรารู้ว่าควรจะทำสิ่งใดก่อน-หลัง เป็นการช่วยป้องกันปัญหาและสามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถใช้หลักเหตุผลในการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายชีวิต
2. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจคุณค่าของค่าของค่าความสำคัญแต่ละกิจกรรมของเป้าหมายชีวิต
3. ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการในการพิจารณาลำดับความสำคัญของเป้าหมายชีวิต
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายชีวิต

สาระกิจกรรม

การจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูตั้งคำถามว่าวันนี้เราแต่ละคนได้ทำเรื่องที่สำคัญที่สุดของวันนี้แล้วยัง

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่องเราวางแผนจัดลำดับความสำคัญอย่างไรพร้อมให้ผู้เรียนตอบ

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

3. ครูอธิบายวิธีทำใบงานที่ 2 แบบฟอร์มวิเคราะห์อัตราการใช้เวลา
4. ครูให้ผู้เรียนทำใบงานที่ 2
5. ครูสุ่มถามผู้เรียนว่าเราได้ใช้เวลากับกิจกรรมอะไรมากที่สุดและอะไรน้อยที่สุด
6. ครูแจกใบงานที่ 3 เพื่อให้ผู้เรียนระบุและวิเคราะห์ทางเลือกที่จะจัดการให้มีเวลาพอกับ

กิจกรรมที่ต้องการ

7. ครูแจกใบงานที่ 4 ให้ผู้เรียนจำแนกกิจกรรมตามความสำคัญก่อนหลัง โดยพิจารณาข้อเท็จจริงและความคิดเห็นในใบงานที่ 1 ถึง 3

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

8. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญในการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง มีผลต่อการแก้ปัญหาและการตัดสินใจเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต

สื่อ

ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบงานที่ 1

เราวางแผนจัดลำดับความสำคัญอย่างไร

คำชี้แจง : ให้เราตอบคำถามต่อไปนี้อย่างซื่อสัตย์ต่อตนเอง

1. ช่วงเวลาของวันที่เราทำกิจกรรมได้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และน้อยที่สุดเพราะเหตุใด?

.....

.....

.....

2. สิ่งที่เราทำอาจไม่สำคัญ แต่สิ่งที่สำคัญ เรากลับไม่ได้ทำนั้นมีอะไรบ้าง?

.....

.....

.....

3. ในแต่ละวันมีสิ่งใดบ้างที่ขัดจังหวะการทำกิจกรรมที่สำคัญของเราและเรามีวิธีจัดการมันอย่างไร?

.....

.....

.....

4. บอกภาพรวมของการใช้เวลาใน 1 วันของเรา

.....

.....

.....

5. ในการทำกิจกรรม เราเคยกำหนดเส้นตายบ้างหรือไม่ ที่จะทำให้เสร็จภายในเวลาเท่าไร?

.....

.....

.....

6. เราคิดว่าตัวเองมีความตรงต่อเวลาอยู่ในระดับใด? และมีหนทางแก้ไขอย่างไร?

.....

.....

.....

7. ใน 1 เดือนที่ผ่านมา เราสามารถบอกได้หรือไม่ว่า มีกิจกรรมใดบ้างที่เราได้รับมอบหมาย และสามารถทำให้แล้วเสร็จได้ภายในเวลาที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

8. การนั่ง เดิน และนอนใช้เวลามากเกินไปหรือไม่ กินเวลาในการพัฒนาสิ่งที่สำคัญในอนาคตของเราหรือไม่ และผลลัพธ์ที่ได้เป็นที่น่าสนใจมาก-น้อยเพียงใด?

.....

.....

.....

9. บ่อยครั้งที่เราทำงานหลายงานไปพร้อมๆกัน โดยไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของงานเลย แล้วผลของมันคืออะไร?

.....

.....

.....

10. เรามีวิธีการอย่างไร เมื่อได้รับงานมากเกินไปที่เราสามารถทำให้เสร็จได้ภายในเวลาที่กำหนด

.....

.....

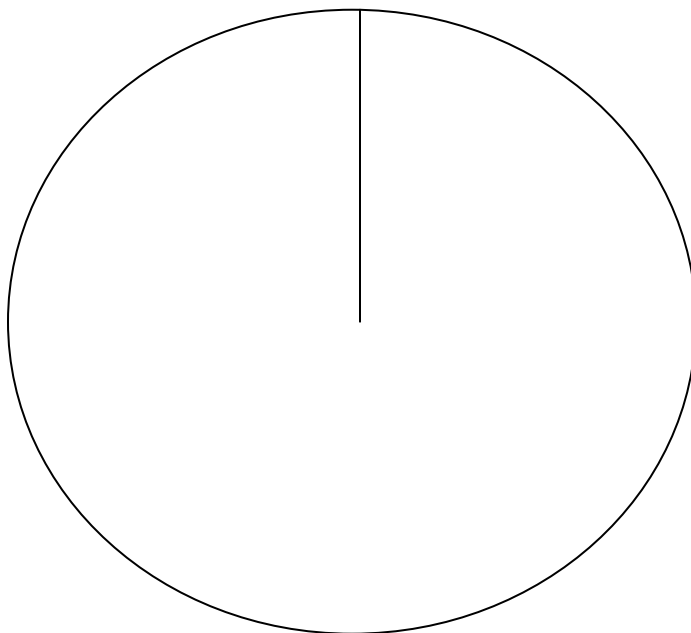
.....

ใบงานที่ 2

แบบฟอร์มวิเคราะห์อัตราการใช้เวลาในแต่ละวัน

คำชี้แจง : ให้เรากรอกแบบฟอร์มการใช้เวลาในแต่ละวันของเรา

กิจกรรม วันที่.....	เวลาที่ใช้ (%)
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
รวม	

ใบงานที่ 3

สิ่งที่มีความหมายสำหรับคุณ

คำชี้แจง : ให้เขียนประเมินสิ่งที่มีความหมายสำหรับเราตามข้อความต่อไปนี้

ตัวอย่าง : สิ่งที่มีความหมายสำหรับเรา

☐ เวลาในการทำกิจกรรม : ทั้งกิจกรรมเร่งด่วน กิจกรรมที่สำคัญ กิจกรรมประจำ

☐ เวลาสำหรับการหาความรู้

☐ เวลาสำหรับการพักผ่อนอย่างเต็มที่

☐ เวลาสำหรับความบันเทิง : ดูหนัง ฟังเพลง ฯลฯ

เพื่อที่จะมีเวลาพอสำหรับสิ่งเหล่านี้ควรทำอย่างไรดี?

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.....

8.....

9.....

10.....

ข้อใดมีความสำคัญมากที่สุด

.....

ข้อใดมีความสำคัญน้อยที่สุด

.....

ใบงานที่ 4

แบบฟอร์มการจัดลำดับความสำคัญก่อน-หลัง

คำชี้แจง : ให้เราเขียนลำดับความสำคัญก่อน-หลังของกิจกรรม ในสิ่งที่เราต้องการจะทำในตารางต่อไปนี

ลำดับ ความสำคัญ	รายการ	เปอร์เซ็นต์ ความสำคัญ	หมายเหตุ
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

แผนการจัดกิจกรรมที่ 11

หน่วยที่ 3 การแก้ปัญหา

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง วางแผนเล็งเห็นสิ่งที่ดีดีกว่า และดีที่สุด

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การวางแผนเล็งเห็นสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด จะทำให้เรามีความหวัง ไม่ท้อแท้เวลาและปัจจัยต่างๆ ที่เรามีอยู่ไปกับสิ่งที่เป็นเพียงสิ่งดี และท้อแท้เวลาและปัจจัยต่างๆ เล็กน้อยกับสิ่งซึ่งดีกว่าหรือดีที่สุด ดังนั้นการที่เราข้ามสิ่งที่ดีๆ บางอย่างไปเพื่อเลือกสิ่งที่ดีกว่าหรือดีที่สุด เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้ชีวิตเราดำเนินตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถใช้หลักเหตุผลในการวางแผนเลือกระหว่างสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด
2. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจคุณค่าโดยวางแผนเลือกระหว่างสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุดของ

คุณภาพ

3. ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการในการพิจารณาเลือกระหว่างสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด

สาระกิจกรรม

การเลือกสิ่งดี ดีกว่า และดีที่สุดของเป้าหมายชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูบอกผู้เรียนว่าจะมีเกมจับคู่อยู่ละ 10 วินาที ถ้าฝ่ายไหนชนะจะได้รางวัลครั้งละ 1 ชิ้น

โดยต้องการอาสาสมัครออกมา

2. ครูถามผู้เรียนว่ามีใครรู้วิธีได้รางวัลที่ดีที่สุด ถ้ายังไม่มีครูค่อยเป็นอาสาสมัครเอง

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

3. ครูถามผู้เรียนว่าจากเกมนี้แต่ละคู่ที่จับคู่กันได้เรียนรู้อะไร และครูให้ผู้เรียนอธิบายเหตุผล

โดยจำแนกข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

4. ครูนำประเด็นเรื่องจับคู่มาเทียบกับคุณภาพของ 3 ระดับ ตั้งแต่ดี ดีกว่า และดีที่สุด

5. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปทางเลือกที่จะตัดสินใจระหว่างสิ่งดี ดีกว่า และดีที่สุด ในการเลือกเป้าหมาย

6. ครูแจกใบความรู้ที่ 1 เรื่องดี ดีกว่า และดีที่สุดให้ผู้เรียนศึกษาระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นออกจากกัน หลังจากนั้นครูสุ่มถามผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรพิเศษบ้าง

7. หลังจากนั้นครูให้ผู้เรียนยกตัวอย่างเป้าหมายตนเองที่ผ่านมาหรือที่จะทำว่ามีอะไรบ้างที่สามารถเลือกทำสิ่งที่ดี ดีกว่า หรือดีที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

8. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการวางแผนเลือกสิ่งดี ดีกว่า และดีที่สุดว่ามีผลต่อประสิทธิภาพของโอกาสแต่ละคนอย่างไร

สื่อ

ใบความรู้

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบความรู้ที่ 1

ดี ดีกว่า ดีที่สุด

เราต้องข้ามสิ่งดีๆ บางอย่างไปเพื่อเลือกสิ่งอื่นที่ดีกว่าหรือดีที่สุด

พวกเราส่วนใหญ่มีหลายสิ่ง ซึ่งคาดหวังจากเราเกินกว่าที่เราจะทำได้ในชีวิต เราเผชิญกับทางเลือกมากมายว่าเราจะทำอย่างไรกับเวลาและทรัพยากรอื่นๆ ของเราเมื่อเริ่มต้นด้วยการตระหนักถึงความเป็นจริงที่ว่าบางสิ่งนั้น ดี ก็ไม่ได้เป็นเหตุผลเพียงพอในการทำสิ่งนั้นจำนวนสิ่งดีๆ ที่เราทำได้มากกว่า เวลาที่มีในการทำสิ่งเหล่านั้นให้สำเร็จบางสิ่งดีกว่า สิ่งที่ดีและสิ่งเหล่านั้นเอง คือสิ่งที่ควรได้รับความสนใจเป็นอันดับแรกในชีวิตของเรา

ประสบการณ์ในวัยเด็กทำให้ข้าพเจ้ารู้จักว่าการเลือกบางอย่างดีแต่บางอย่างก็ดีกว่า ข้าพเจ้าอาศัยอยู่ในฟาร์มเป็นเวลาสองปี เราเข้าไปในเมืองน้อยมาก เราซื้อของจากแค็ตตาล็อก ข้าพเจ้าใช้เวลาหลายชั่วโมงเปิดดูแค็ตตาล็อก สำหรับครอบครัวที่อยู่นอกเมืองในสมัยนั้น แค็ตตาล็อกเป็นเหมือนห้างสรรพสินค้าหรืออินเทอร์เน็ตในสมัยเรา มีอะไรบางอย่างตามโฆษณาสินค้าในแค็ตตาล็อกซึ่งติดตรึงในความคิดข้าพเจ้าคุณภาพมีสามระดับ คือ ดี ดีกว่า และดีที่สุด ตัวอย่างเช่น รองเท้าชายบางคู่ดีปายว่าดี (57 บาท) และบางคู่ดีกว่า (92 บาท) และบางคู่ดีที่สุด (106 บาท) ขณะที่เราพิจารณาทางเลือกต่างๆ เราควรจำไว้ว่าไม่เพียงพอที่บางสิ่งนั้น ดี ทางเลือกอื่นๆ ดีกว่าและยังมีอื่นๆ อีกที่ดีที่สุด แม้ว่าการเลือกบางอย่างจะแพงกว่า แต่คุณค่าอันมากมายกว่าของสิ่งนั้นอาจทำให้เป็นการเลือกที่ดีที่สุดก็ได้

ให้เราพิจารณาว่าเราใช้เวลาของเราอย่างไรในการเลือกของเราขณะชมโทรทัศน์ เล่นเกมท่องอินเทอร์เน็ต และอ่านหนังสือหรือนิตยสาร แน่นอนว่าเป็นสิ่งที่ดี ที่จะชมรายการบันเทิงซึ่งมีประโยชน์หรือรับข้อมูลอันน่าสนใจ แต่ไม่ใช่ทุกอย่างของข้อมูลหรือรายการประเภทนั้นจะคุ้มค่ากับส่วนนั้นในชีวิตที่เราจะไปเพื่อให้ได้มันมา บางสิ่งดีกว่าและบางสิ่งดีที่สุด

แหล่งอ้างอิง

Oaks, D. S. (2010). **Liahona Conference.** UT : LDS.

แผนการจัดกิจกรรมที่ 12

หน่วยที่ 3 การแก้ปัญหา

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง วางแผนเปลี่ยนแปลงตนเอง

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การวางแผนเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นการพยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่รู้สึกรู้ว่าเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข และไม่หวนกลับไปทำอีก เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหอย่างถาวร

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถใช้หลักเหตุผลที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเอง
2. ผู้เรียนสามารถตัดสินใจคุณค่าในการเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองให้ดีขึ้น

สาระกิจกรรม

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูชวนผู้เรียนพูดคุยถึงแผนชีวิตแต่ละคนในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ ว่าเป็นอย่างไรกัน

บ้าง

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ครูตั้งคำถาม โดยใช้คำตอบจากหัวข้อที่ 1 ว่าถ้าเราต้องการจะบรรลุเป้าหมายชีวิตเราต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

3. ครูแจกใบงานที่ 1 การเปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลและกิจกรรมต่างๆ โดยผู้เรียนระบุสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงและสิ่งที่ยังไม่ถึงเวลารวมทั้งพิจารณาข้อเท็จจริงและความคิดเห็น

4. ครูแจกใบงานที่ 2 ให้ผู้เรียนกรอกกิจกรรมที่ต้องเปลี่ยนแปลงถ้าจะบรรลุเป้าหมายชีวิตใน 5 ปีมีอะไรบ้าง

5. ครูให้ผู้เรียนนำใบงานที่ 2 เขียนแผนผังความคิดของแต่ละคน

6. ครูนำแผนผังความคิดคิดขึ้นกระดานแล้วให้เพื่อนๆ วิเคราะห์ทางเลือกที่เพื่อนๆ ระบุ และจัดลำดับ เพื่อตัดสินใจความเป็นไปได้ในระดับของจำนวนปีที่จะบรรลุ

7. ครูแจกใบงานที่ 3 มีสองส่วน โดยส่วนแรกผู้เรียนตั้งเป้าหมายเปลี่ยนแปลงในสัปดาห์หน้า ส่วนที่สองครูจะแจกในคราวต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

8. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงเหตุผลความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงตนเองที่จะนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาและบรรลุเป้าหมาย

สื่อ

ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม
4. การทดสอบประจำหน่วยกิจกรรม

ใบงานที่ 1

การเปลี่ยนแปลง

คำชี้แจง : ให้เราเขียนเรื่องในชีวิตของเราที่ถึงเวลาแล้วสำหรับการตัดสินใจ หรือสำหรับการเปลี่ยนแปลง และเราตั้งใจจะทำตามตารางต่อไปนี้

“เรื่องถึงเวลา ต้องเปลี่ยนแปลง”	เราตั้งใจจะทำอะไร

แหล่งที่มา

Seiwert, J. L. (2551). **Life-Leadership**. แปล สุวรรณ อัสวธีรากุล. กรุงเทพฯ : อินสปายร์.

คำชี้แจง : ให้เราเขียนเรื่องที่เราอยากจะจัดการหรืออยากจะตัดสินใจแต่เวลายังไม่สุกงอม ทำไม่จึงเป็นเช่นนั้นตามตารางต่อไปนี้

“สิ่งที่ยังไม่ถึงเวลา เปลี่ยนแปลง”	ทำไมจึงยังเปลี่ยนแปลงไม่ได้

แหล่งที่มา

Seiwert, J. L. (2551). **Life-Leadership**. แปล สุวรรณ อัสวธีรากุล. กรุงเทพฯ : อินสปายร์.

ใบงานที่ 2

การเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมาย 5 ปี

คำชี้แจง : ให้เราวางแผนกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้นตามตารางต่อไปนี้

[illegible]

ใบงานที่ 3
แบบบันทึกการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองสัปดาห์หน้า

คำชี้แจง : ให้เราเขียนสิ่งที่เราต้องการวางแผนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามตารางที่กำหนดให้
สิ่งที่ท่านประสงค์จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง

1.
2.
3.

วิธีการที่ท่านเลือกใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึกประจำวัน หลังจาก 1 สัปดาห์ของการปฏิบัติ

1. เราพบความยากลำบากเพียงใดในการเปลี่ยนตัวเอง

.....

.....

.....

2. วันสุดท้ายของการปฏิบัติง่ายกว่าวันแรกๆ ของการปฏิบัติหรือไม่? อย่างไร?

.....

.....

.....

3. เรารู้จักตัวเองในส่วนนี้ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติหรือไม่?

.....

.....

.....

4. เมื่อเราพยายามเปลี่ยนบางสิ่งในตัวของท่านนั้น บุคคลอื่นๆ มีปฏิกิริยาต่อท่านต่างไปจากเดิมหรือไม่? อย่างไร?

.....

.....

.....

5. สิ่งที่เราวางแผนเปลี่ยนใหม่นี้ เราจะพยายามยึดไว้ในลักษณะประจำตัวตลอดไปหรือไม่?

.....

.....

.....

แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

จำนวนข้อสอบ 10 ข้อ

เวลา 15 นาที

-
- ข้อใดไม่ควรเป็นสิ่งในการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ของชีวิต
 - ความต้องการกับความจำเป็น
 - ดี ดีกว่า และดีที่สุด
 - การจัดลำดับความสำคัญ
 - ของเมื่อวานเป็นสิ่งจำเป็นวันนี้
 - ข้อใดเป็นกระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหาโดยใช้ความต้องการกับความจำเป็น
 - ขอรถแอร์แต่เงินน้อยเลยนั่งรถเมล์
 - อยากไปเกาหลีเลยไม่จ่ายค่าทอม
 - อยากเรียนแต่ไม่ยอมอ่าน
 - อยากได้มือถือรุ่นใหม่แต่แค่รับ-โทรจึงยกเลิกรุ่นเก่า
 - ผู้เรียนคิดว่าการจัดลำดับความสำคัญช่วยในการแก้ปัญหาของกิจกรรมในแผนชีวิตยกเว้นข้อใด
 - ทำให้รู้ว่าจะทำอะไรก่อนหลัง
 - ทำให้สิ่งที่สำคัญได้แก้ไขก่อน
 - ทำให้ปัญหาได้รับการแก้ไข
 - ทำให้รู้ต้นเหตุของปัญหามีอะไรบ้าง
 - นายฉลาดจบม.3 ได้ทุนเรียน พร้อมทั้งพักจะใช้เหตุผลในการจัดลำดับการแก้ปัญหาชีวิตอย่างไร
 - เสิร์ฟอาหารร้านหมูกระทะเพราะมีอาหารและมีที่พัก
 - แต่งงานเพราะจะมีลูกไว้ช่วยงาน
 - หาที่เรียนต่อม.4 เพราะการศึกษาเปิดสู่นาคต
 - เลี้ยงควอยู่ต่างประเทศเพราะอาจจะรวยไม่รู้ตัว
 - ข้อใดเป็นวิธีในการจัดลำดับในการแก้ปัญหา
 - ตระหนัก-เลือกวิธี-แนวทาง-ระบุ-ค้นหา-ดำเนินการ
 - ตระหนัก-ระบุ-เลือกวิธี-ค้นหา-แนวทาง-ดำเนินการ
 - ตระหนัก-แนวทาง-ค้นหา-เลือกวิธี-ระบุ-ดำเนินการ
 - ตระหนัก-ค้นหา-ระบุ-แนวทาง-เลือกวิธี-ดำเนินการ

6. ข้อใดเป็นการประเมินกิจกรรมที่เราทำได้น้อยที่สุดต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้

- ก. สอดคล้องกับแผนสำรอง
- ข. สอดคล้องกับแนวทางผู้อื่น
- ค. สอดคล้องกับอารมณ์ของตนเอง
- ง. สอดคล้องกับตัวบ่งชี้

7. ข้อใดแสดงถึงว่าผู้เรียนใช้หลักเหตุผลในการเลือกสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด น้อยที่สุด

- ก. ราคาถูก-ทนทาน-คุณภาพไม่ดี
- ข. ราคาสูง-ไม่ทนทาน-คุณภาพไม่ดี
- ค. ราคาถูก-ไม่ทนทาน-คุณภาพดี
- ง. ราคาปานกลาง-ทนทาน-คุณภาพดี

8. ข้อใดเป็นกระบวนการคิดตัดสินใจแก้ปัญหาโดยการเลือกสิ่งที่ดีที่สุด

- ก. อยากได้เรียน ได้เงิน ได้อาหาร จึงเล่นบอลลูกกับเพื่อน
- ข. อยากเป็นนักบัญชี นักคำนวณ จึงสมัครดูแลโต๊ะสุนัข
- ค. อยากเรียน อยากทำงาน จึงนอนอยู่บ้าน
- ง. อยากมีที่พัก มีอาหาร มีเงินเดือนจึงสมัครร้านอาหาร

9. ข้อใดเป็นกระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหา โดยการเปลี่ยนแปลงตนเอง

- ก. อยากมีเพื่อนดีจึงเล่นพนันบอล
- ข. ไม่ค่อยมีเงินจึงต้องนอนเฉย
- ค. เรียนไม่เก่งจึงตื่นมาอ่านหนังสือ
- ง. ชอบฝึกวันจึงไม่ทำให้เสร็จ

10. ถ้าผู้เรียนรู้สึกขาดโอกาสในชีวิตควรประเมินตนเองอย่างไร

- ก. เราจะพึ่งพาใครดี
- ข. เราจะทำอะไรเพื่อให้ชีวิตดีขึ้น
- ค. เราจะทำให้คนอื่นช่วยเหลือเราอย่างไร
- ง. เราจะเปลี่ยนแปลงตนเองดีไหม

เฉลย
เรื่อง การแก้ปัญหา

ข้อ	เฉลย
1	ง
2	ก
3	ค
4	ค
5	ง
6	ข
7	ข
8	ง
9	ค
10	ข

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนน 8-10 คะแนน ให้อยู่ในระดับดี

คะแนน 5-7 คะแนน ให้อยู่ในระดับพอใช้

คะแนน น้อยกว่า 5 คะแนน ให้อยู่ในระดับปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

คำชี้แจง : เพื่อประเมินลักษณะพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้ประเมินผู้เรียน โดยใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมและผลงานในขณะที่ดำเนินกิจกรรม แล้วใส่คะแนนให้ตรงกับพฤติกรรมที่เป็นจริงของผู้เรียน ตามระดับคะแนนดังนี้

5 = การกระทำมากที่สุด

4 = กระทำมาก

3 = การกระทำปานกลาง

2 = การระทำน้อย

1 = ไม่ค่อยกระทำ / ไม่กระทำเลย

[illegible]

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 (แบบสังเกตพฤติกรรม+แบบทดสอบประจำหน่วย)

ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร

หน่วยกิจกรรมที่ 4

การพัฒนาตนเอง

สาระสำคัญ

การพัฒนาตนเองเป็นการขยายขอบเขตที่มุ่งในการสร้างความสัมพันธ์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นเป็นการพัฒนาชีวิตตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จต่อเป้าหมายของชีวิตที่แท้จริง

จุดประสงค์ของหน่วยกิจกรรม

1. ผู้เรียนสามารถคิดถูกทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ต่อตนเองและผู้อื่น
2. ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับการพัฒนาเป้าหมายชีวิตตนเอง
3. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาเป้าหมายชีวิตตนเอง

สาระกิจกรรม

1. การพัฒนาความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง
2. การพัฒนาความสัมพันธ์กับชีวิตตนเอง
3. การพัฒนาความสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายชีวิตตนเอง

กิจกรรม

- ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร
- ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
- ขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

สื่อ

1. ใบงาน
2. ใบความรู้
3. หนังสือเรื่อง หลินเจียนหลง
4. หนังสือเรื่อง ไ่่ตงจิ้น

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจสอบผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม
4. การทดสอบประจำหน่วยกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 13

หน่วยที่ 4 การพัฒนาตนเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง ขยายขอบเขตของเรา

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การขยายขอบเขตของชีวิตเราเป็นการแสดงความกตัญญูรู้คุณต่อผู้อื่นและมีความเห็นอกเห็นใจ โดยการทำสิ่งที่ดีต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญต่อโอกาสสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและในการพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผลในการแสดงความกตัญญูและความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น
2. ผู้เรียนคิดถึงผลระยะยาวในการแสดงความกตัญญูและความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น
3. ผู้เรียนนำความรู้เกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูและความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นไปใช้

สาระกิจกรรม

1. การแสดงความกตัญญู
2. ความเห็นอกเห็นใจ

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูชวนผู้เรียนพูดคุยถึงแผนเปลี่ยนแปลงตนเองเมื่อคราวที่แล้วว่าเป็นอย่างไรแล้วให้ผู้เรียนทำส่วนที่สอง หลังจากนั้นครูนำเข้าสู่แผนกิจกรรมที่ 13

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ครูถามผู้เรียนว่าวันนี้เราได้ทำอะไรเพื่อผู้อื่นหรือยัง

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

3. ครูแจกใบงานที่ 1 ถึง 3 ให้ผู้เรียนทำตามลำดับ

4. ครูถามผู้เรียนว่าถ้าเรามีช่วงชีวิตที่ยากลำบากแล้วมีผู้ช่วยเหลือเราโดยไม่หวังให้เราตอบแทนอะไรเขา เมื่อผู้เรียนรู้ว่าเขาลำบากบ้างผู้เรียนจะ ทำอย่างไร

5. ครูรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นขึ้นกระดานเพื่อให้ผู้เรียนพิจารณาความเป็นไปได้

6. ครูถามผู้เรียนแล้วถ้าเกิดสิ่งที่เขาต้องการความช่วยเหลือเป็นสิ่งที่กระทบต่อประโยชน์ส่วนรวมและอาจมีผลเสียระยะยาวตามมาเราจะทำอย่างไร

7. ครูให้ผู้เรียนพิจารณาข้อมูลก่อนตัดสินใจตอบ โดยเน้นถึงผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวมและผลระยะยาวบ่อย ๆ

8. ครูแจกใบงานที่ 4 แล้วให้ผู้พิจารณาถึงคำตอบบนกระดาษด้วยก่อนทำ

9. ครูอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการแสดงความกตัญญูและความเห็นอกเห็นใจอย่างฉลาดที่ทำให้สังคมน่าอยู่และเป็นผลดีระยะยาวทั้งต่อคนอื่นและตัวเรา

10. ครูแจกใบงานที่ 5 วันนี้เราทำอะไรเพื่อผู้อื่นบ้างให้ผู้เรียนลองนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ครูยกตัวอย่างประกอบ

11. ครูเน้นว่าเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและคำนึงถึงผลระยะยาว

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

12. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ของการแสดงความกตัญญูและความเห็นอกเห็นใจต่อคนอื่น

สื่อ

ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบงานที่ 1
การแสดงความกตัญญู

คำชี้แจง : ให้ลองนึกภาพคนที่เคยช่วยเหลือเรา ให้กำลังใจเราในยามยาก หรือคนที่คอยเคียงข้างเรา
เมื่อคราวลำบาก ในรูปแบบต่างๆ แล้วลองเขียน 10 อันดับ

1..... 6.....

2..... 7.....

3..... 8.....

4..... 9.....

5..... 10.....

ใบงานที่ 2

การฟังพาอาศัย

คำชี้แจง : ให้เราเขียนข้อความว่าเราฟังพาใคร และฟังพาคนเหล่านั้นอย่างไร เช่น ในด้านอารมณ์ การเงิน การศึกษา อาชีพ ส่วนตัว ที่พักพิง ฯลฯ

บุคคล	รูปแบบของการฟังพา

คำชี้แจง : ให้เราเขียนข้อความว่าใครฟังพาเรา และเขาฟังพาเราในลักษณะใด

บุคคล	รูปแบบของการฟังพา

แหล่งที่มา

Seiwert, J. L. (2551). **Life-Leadership**. แปล สุวรรณ อัสวธีรากุล. กรุงเทพฯ : อินสปายร์.

ใบงานที่ 3

ฟังฝ่ายเดียวหรือฟังกันและกัน

คำชี้แจง : ให้เราลองเปรียบเทียบว่า ใครกันที่เราฟังเขาฝ่ายเดียว (หรือเขาฟังเราฝ่ายเดียว) และใครที่เรากับเขาต่างฟังพาทันกัน และคิดว่าการฟังพาใดที่เรายอมรับได้และการฟังพาใดที่เราต้องการหลุดพ้นออกมา

ฉันฟังเขา/ เขาฟังฉันเสมอ	ยอมรับได้/ ไม่ได้	ฟังพาทัน และกัน	ยอมรับได้/ ไม่ได้
	☐ ได้ ☐ ไม่ได้		☐ ได้ ☐ ไม่ได้
	☐ ได้ ☐ ไม่ได้		☐ ได้ ☐ ไม่ได้
	☐ ได้ ☐ ไม่ได้		☐ ได้ ☐ ไม่ได้
	☐ ได้ ☐ ไม่ได้		☐ ได้ ☐ ไม่ได้
	☐ ได้ ☐ ไม่ได้		☐ ได้ ☐ ไม่ได้

แหล่งที่มา

Seiwert, J. L. (2551). **Life-Leadership**. แปล สุวรรณ อัสวธีรากุล. กรุงเทพฯ : อินสปายร์.

ใบงานที่ 4
ใครคอยสนับสนุนเรา

คำชี้แจง : ให้เขียนข้อความที่ว่า เราพึ่งพาใครได้ เมื่อชีวิตของเราเกิดเผชิญวิกฤต

ชีวิต	การสนับสนุน แบบมืออาชีพ	การสนับสนุนทางใจ (กำลังใจ)
การศึกษา		
การทำงาน		
สุขภาพ		
ที่พักอาศัย		
อื่นๆ		

วันนี้เราทำอะไรเพื่อผู้อื่นหรือยัง

คำชี้แจง :ให้เราสำรวจสิ่งดีๆ ในแต่ละวันว่าเราทำอะไรเพื่อผู้อื่นได้บ้าง

[illegible]

แผนการจัดกิจกรรมที่ 14

หน่วยที่ 4 การพัฒนาตนเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง วางแผนมุ่งไปข้างหน้า

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ชีวิตของหลินเจี้ยนหลงกับไ่ตงจิ้นเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาชีวิต ในการฟันฝ่าอุปสรรคมากมาย ซึ่งการวางแผนชีวิต เพื่อมุ่งไปข้างหน้าเป็นสิ่งที่ไม่ง่ายจำเป็นต้องขจัดความกลัวและความล้มเหลว แต่สิ่งที่พวกเขาเหล่านั้นทำในสถานะที่ลำบากทำให้สิ่งเหล่านี้มีคุณค่าในตัวเอง

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนใช้หลักเหตุผลในการสร้างแผนชีวิตของหลินเจี้ยนหลงและไ่ตงจิ้น
2. ผู้เรียนคิดถึงผลกระทบยาวในการนำตัวอย่างของหลินเจี้ยนหลงและไ่ตงจิ้น มาวางแผน

ชีวิตตนเอง

สาระกิจกรรม

1. แบบอย่างการพัฒนาชีวิตของหลินเจี้ยนหลงกับไ่ตงจิ้น
2. วิธีการพัฒนาชีวิตของหลินเจี้ยนหลงกับไ่ตงจิ้น

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูถามถึงใบงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับวันนี้เราทำอะไรเพื่อผู้อื่นหรือยัง
2. ครูแจกขนมให้ผู้เรียนแล้วให้ผู้เรียนคิดถึงสิ่งที่เราทำแม้ครูจะไม่เห็นเราทำขณะนั้นแต่เมื่อเราทำอะไรเพื่อผู้อื่นเราจะได้สิ่งที่เราทำไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

3. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนว่าใครสนใจชีวิตของหลินหรือของจิ้น

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

4. ครูให้แต่ละกลุ่มแยกแยะข้อมูลและ ประเมินข้อเท็จจริงของชีวิตหลินและจิ้น โดยใช้หนังสือประวัติและใบงานประกอบการเขียนแผนผังความคิดที่ตัวแบบแต่ละคนมุ่งไปข้างหน้า
5. ครูให้แต่ละกลุ่มอภิปรายแผนผังความคิดที่หลินและจิ้น วางแผนชีวิตเพื่อมุ่งไปข้างหน้า

6. ครูแจกใบงานที่ 1 โดยเน้นย้ำถึงตัวแบบของหลินและจิ้น และมองตัวเราว่าเรามีอะไรที่สามารถทำเพื่อตนเองได้บ้าง

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

7. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปแผนผังความคิดการวางแผนของหลินและของจิ้นเพื่อให้ผู้เรียนนำไปพัฒนาแผนชีวิตตนเอง

สื่อ

1. ใบงาน
2. ใบความรู้ของแผนการจัดกิจกรรมที่ 6
3. หนังสือเรื่องหลินเจียนหลง
4. หนังสือเรื่องไต้ตงจิ้น

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบงานที่ 1

ความกลัวกับความล้มเหลว

ในตอนนี้ถึงเวลาที่จะจัดการกับ 2 ทางเบี่ยงใหญ่ ๆ นั่นก็คือความกลัวกับความล้มเหลว

1. ความกลัว : เป็นกุญแจสำคัญที่จะพิชิตความกลัว และจัดการกับวงจรของความกลัวได้ ต้องทำดังนี้

ความกลัว > ความเกียจคร้าน > ไม่มีประสบการณ์ > โง่เขลา > เกิดความกลัว

เปลี่ยนความเกียจคร้าน ให้เป็นความขยันขันแข็ง ดูในสิ่งที่เกิดขึ้น

ความกลัว > ความขยันขันแข็ง > ได้ประสบการณ์ > ความเฉลียวฉลาด >
ลดความกลัว และเพิ่มความสำเร็จ

ลงมือปฏิบัติอย่างขยันขันแข็ง จะสามารถลดความกลัวลงได้ เมื่อความกลัวน้อยลง โอกาส
ของความสำเร็จก็จะมีมากขึ้น ให้ผู้เรียนตอบคำถามทุกข้อต่อไปนี้ เพื่อช่วยเราเดินทางไปสู่
ความสำเร็จในก้าวต่อไป

- สิ่งที่เรากลัว ในก้าวต่อไปที่เราจะเดินทางสู่ความสำเร็จคืออะไร

.....

- เปรียบเทียบความกลัวกับความฝันของเรา เพื่อปรับปรุงศักยภาพของเรา

สิ่งที่เราได้เมื่อพิชิตความกลัวได้

สิ่งที่เราได้เมื่อหลีกเลี่ยงกับความกลัว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- บอกสิ่งที่เราสามารถควบคุมได้ และควบคุมไม่ได้ในเรื่องความกลัว

สิ่งที่เราสามารถควบคุมได้

สิ่งที่เราไม่สามารถควบคุมได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ให้สัญญากับตัวเองว่าเราจะไม่สนใจในสิ่งที่เราไม่สามารถควบคุมและทุ่มเทมันได้ ลงมือปฏิบัติในสิ่งที่เราควบคุมมันได้

- กำหนดเส้นตาย วันไหนที่เราพร้อมจะเผชิญหน้ากับความกลัว และแก้ไขมันด้วย

.....

- เขียนข้อความในสิ่งที่เราเชื่อว่า เราจะสามารถพิชิตความกลัวได้ในอนาคต

.....

2. ความล้มเหลว : ให้ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นเป็นเหมือน สปริงบอร์ดที่จะช่วยผลักดันเราให้ไปถึงความสำเร็จ

- บรรยายความล้มเหลวครั้งล่าสุดของเรามา

.....

ตรวจสอบอีกครั้งให้แน่ใจว่า ข้อความที่เราเขียน ไม่ใช่ความล้มเหลวที่ตัวบุคคล ยกตัวอย่าง ไม่ใช่เขียนว่า เราเป็นคนขี้รถไม่ดี แต่ต้องเขียนว่า เราเกิดอุบัติเหตุ เป็นต้น

- มันเกิดขึ้นมานานแค่ไหน และเรายังจมปลักกับความล้มเหลวนั้นหรือไม่ มีวิธีใดที่เราจะสามารถจะลุกขึ้นมาสู้อีกครั้งได้

.....

- ความล้มเหลวในครั้งนี้ของเรา มีช่องทางอื่นให้เลือกเดินไหม ถ้ามี ต้องทำอย่างไร

.....

- เราได้ประสบการณ์อะไรจากการล้มเหลวในครั้งนี้

1.

2.

3.

- ภาพรวมใหญ่ที่เรามองคืออะไร

.....

- ฟังระลึกอยู่เสมอว่า เราจะหนีความล้มเหลวได้ไม่นานมันเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่เราต้องเจอ และปรับปรุงแก้ไขมันให้ดี เมื่อเราล้มเหลว เราจะต้องเรียนรู้ในสิ่งที่เราล้มเหลวและพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าต่อไป

Maxwell C. J. (2545). **The success journey**. แปล ทศพล โสภโณวงศ์. กรุงเทพฯ : Good Morning.

แผนการจัดกิจกรรมที่ 15

หน่วยที่ 4 การพัฒนาตนเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง บรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การที่เราค้นหาว่าเรามีศักยภาพอะไรบ้างที่ซ่อนอยู่ที่เรายังไม่ถูกนำไปใช้และที่จะทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จมากกว่าเดิมและพบโอกาสมากกว่าเดิม เพื่อที่เราจะพัฒนาในการเสริมสร้างให้เราเป็นคนที่มีบรรลุจุดสูงสุดในชีวิตอย่างมีความสุขได้

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถใช้หลักเหตุผลในการบรรลุศักยภาพของตนเอง
2. ผู้เรียนสามารถคิดถึงผลกระทบเกี่ยวกับการบรรลุศักยภาพของตนเอง

สาระกิจกรรม

1. การค้นหาศักยภาพทางเจตคติของเป้าหมายชีวิตตนเอง
2. การเสริมสร้างศักยภาพทางเจตคติเป้าหมายชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูแจกใบงานที่ 1 ให้ผู้เรียนประเมินศักยภาพด้านเจตคติของตนเอง
2. ครูเฉลยคำตอบพร้อมกัน

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

3. ครูตั้งคำถาม โดยให้ผู้เรียนพิจารณาข้อเท็จจริงและความคิดเห็นถึงความสำคัญของเจตคติที่มีผลต่อความสำเร็จระยะยาวในการบรรลุเป้าหมายของชีวิตแต่ละคน

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

4. ครูแจกใบงานที่ 2 การพัฒนาศักยภาพทางเจตคติ บอกผู้เรียนให้อ้างอิงในใบงานที่ 1 โดยให้ผู้เรียนพิจารณาถึงผลที่จะเกิดขึ้นประโยชน์ต่อผู้อื่นและผลกระทบ
5. ครูอธิบายถึงความเกี่ยวข้องของระหว่างเจตคติกับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง พร้อมให้ผู้เรียนทำใบงานที่ 3 โดยอ้างอิงความรู้ในใบงานที่ 1 และ 2

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

6. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญในการพัฒนาเจตคติที่ในการวางแผนชีวิต รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแผน

สื่อ

ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม

ใบงานที่ 1

ประเมินศักยภาพด้านเจตคติ

คำชี้แจง : ให้เราวงกลมตัวเลขในคุณสมบัติแต่ละข้อที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ในปัจจุบันของเรา

1=ไม่เคย 2=นานๆครั้ง 3=บางครั้ง 4=บ่อยครั้ง 5=ตลอด

☐ ฉันตื่นนอนอย่างมีความสุข	1	2	3	4	5
☐ ฉันคิดถึงคำว่าดีแล้ว	1	2	3	4	5
☐ ฉันยิ้ม	1	2	3	4	5
☐ ฉันมีเมตตาต่อคนอื่น	1	2	3	4	5
☐ ฉันมีความเชื่อมั่นในตัวเองอยู่เสมอ	1	2	3	4	5
☐ ฉันมีความมั่นใจในตัวเอง	1	2	3	4	5
☐ ฉันรับผิดชอบการกระทำของตนเอง	1	2	3	4	5
☐ ฉันยืนยมนั่นใจในตนเอง	1	2	3	4	5
☐ ฉันให้กำลังใจและสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเอง	1	2	3	4	5
☐ ฉันมีจิตใจที่ขอดเยี่ยม	1	2	3	4	5
☐ ฉันคิดในทางบวกทั้งที่นี้และข้างนอก	1	2	3	4	5
☐ ฉันหัวเราะบ่อยมาก	1	2	3	4	5
☐ ฉันพบอารมณ์ขันทุกเรื่อง	1	2	3	4	5
☐ ฉันอ่านเรื่องราวในทางบวก	1	2	3	4	5
☐ ฉันมี “อารมณ์ดี” เป็นประจำ	1	2	3	4	5
☐ ฉันปรารถนาจะเป็นอะไรให้ดีที่สุด	1	2	3	4	5
☐ ฉันรักในสิ่งที่ฉันทำ	1	2	3	4	5
☐ ฉันมีความสุขจากภายใน	1	2	3	4	5
☐ ฉันให้กำลังใจและชมผู้อื่น	1	2	3	4	5
☐ ฉันมองหาสิ่งดีๆ ในทุกๆ สถานการณ์	1	2	3	4	5
☐ ผู้คนชอบฉัน	1	2	3	4	5
☐ ผู้คนสนใจฉัน	1	2	3	4	5

ใบรายงานศักยภาพด้านเจตคติ

- 90-110 คุณสมบัติทางด้านเจตคติของเราจะจัดวางเราลงบนเส้นทางไปสู่ความสำเร็จ
- 75-89 คุณสมบัติทางด้านเจตคติของเราจำเป็นต้องออกแรงแต่เราก็อยู่ในเส้นทางที่ใช่แล้ว จงอยู่บนเส้นทางนี้ไว้เส้นทางแห่งการพัฒนาตนเอง
- 60-74 คุณสมบัติทางด้านเจตคติของเราจัดว่าดี ไม่ถึงกับยอดเยี่ยม เรามุ่งไปในเส้นทางที่ถูกต้องและทุ่มเทให้แก่ความเป็นที่สุขของตัวเองให้มากขึ้น
- ต่ำกว่า 60 ตรงไหนสักแห่งบนเส้นทางสายนี้ เราได้เลือกทางแยกผิดทาง กลับมายังทางสายที่ไปสู่เจตคติในทางบวกเถอะ

แหล่งที่มา

Jiffrey Gitomer. (2551). **Little gold book of yes ! attitude.** แปล ศันสนี วรรณางกูล.
กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊คส์ อินเตอร์เนชั่นแนล.

ใบงานที่ 2

พัฒนาศักยภาพทางเจตคติ

คำชี้แจง : ให้เรากลับไปแบบสอบถาม และตรวจดูช่องขวามือถัดจากศักยภาพที่เราประเมินตัวเราเองไว้ที่ 1, 2 หรือ 3

สัปดาห์ละหนึ่งจุดอ่อน

1. เลือกจุดอ่อนหนึ่งข้อในหนึ่งสัปดาห์
2. เขียนสถานการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัตินั้นลงไป
3. เขียนสิ่งที่เราสามารถพัฒนาให้แตกต่างลงไป
4. ถามตัวเองว่า “เราจะทำอะไรได้บ้างกับสิ่งที่เรารู้ว่าน่าจะทำแต่ไม่ได้ทำ”
5. ตัดสินใจว่าการกระทำอะไรบ้างที่เราต้องนำไปพัฒนา
6. คำนวณออกมาว่าเราต้องการเวลามากแค่ไหนที่จะใช้ในการนี้
7. ลงมือปฏิบัติจนกระทั่งเราเป็นเจ้าของศักยภาพแต่ละข้อ

หมายเหตุ อย่าไปเร็วเกินไป ฝึกปฏิบัติในเรื่องนี้จนกระทั่งเราเห็นพัฒนาการที่แท้จริง ศักยภาพแต่ละข้อมีความสำคัญต่อทัศนคติแห่งความสุข

แหล่งที่มา

Jiffrey Gitomer. (2551). **Little gold book of yes ! attitude.** แปล ศันสนี วรรณางกูร.

กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊คส์ อินเตอร์เนชั่นแนล.

ใบงานที่ 3

ความปรารถนาอิสระ 4 ประการ

คำชี้แจง : ให้เราจดบันทึกความปรารถนาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของชีวิตแต่ละด้าน และสิ่งที่แสดงว่าความปรารถนาบรรลุผลแล้ว

ความปรารถนา ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของเรา	สิ่งที่บ่งชี้ว่าความปรารถนา นั้นบรรลุผลสำเร็จ
การศึกษา	
การทำงาน	
ครอบครัว	
การเงิน	
อื่นๆ	
อื่นๆ	

แผนการจัดกิจกรรมที่ 16

หน่วยที่ 4 การพัฒนาตนเอง

สำหรับวัยรุ่น

เรื่อง ความสำเร็จ คือการเดินทางที่ไม่สิ้นสุด

เวลา 1.30 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความสำเร็จ คือ การเดินทางที่ไม่สิ้นสุดเป็นคุณค่าอันหาที่เปรียบมิได้ของชีวิตที่ได้เกิดมา เพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งเส้นทางชีวิตของความสำเร็จไม่ได้อยู่ที่ว่าเราได้ทำอะไรเพื่อตนเอง แต่อยู่ที่ว่า ในเส้นทางชีวิตของเรา เราได้ทำสิ่งดีๆ อะไรบ้างเพื่อผู้อื่น

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถใช้หลักเหตุผลในการมุ่งพัฒนาแผนชีวิตตนเอง
2. ผู้เรียนสามารถคิดในทางที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและผลระยะยาวในการมุ่งพัฒนาแผนชีวิตตนเอง

สาระกิจกรรม

การมุ่งพัฒนาแผนชีวิตตนเอง

กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 1 การผูกมิตร

1. ครูถามผู้เรียนแต่ละคนถึงแผนประจำวันที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

2. ครูตั้งคำถามการไม่มีแผนกับการมีแผนต่างกันอย่างไร ครูเขียนคำตอบขึ้นกระดาน
3. ครูตั้งคำถามการวางแผนทุกวันกับการวางแผนบางวันต่างกันอย่างไร ครูเขียนคำตอบขึ้น

กระดาน

ขั้นตอนที่ 3 ปลุกฝังการเรียนรู้

4. ครูนำแฟ้มของผู้เรียนแต่ละคนให้ทบทวนประมาณ 20 นาที หลังจากนั้น
5. ครูเปิดเพลงบรรเลงเปียโนจังหวะที่เรียบๆ แล้วให้ผู้เรียนนั่งทำที่สบายที่สุดแล้วหลับตาประมาณ 3 นาที
6. ครูให้ผู้เรียนลืมตาพร้อมทั้งเขียนใบงานที่ 1 ซึ่งครูวางไว้บนโต๊ะแต่ละคนขณะหลับตา

7. ครูให้เพลงบรรเลงต่อไป เมื่อผู้เรียนทำเสร็จให้เก็บใส่ซองจดหมายของแต่ละคนแล้ว
ปิดผนึก

8. ครูชี้แจงเหตุผลถึงความจำเป็นที่เราแต่ละคนต้องวางแผนชีวิตต่อไป เพื่อการดำเนินชีวิต
ไปสู่เป้าหมายของแต่ละคน

ขั้นตอนที่ 4 สรุปและต่อยอด

9. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ตั้งแต่แผนกิจกรรมที่ 1 ถึง 16

สื่อ

ใบงาน

การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจผลงาน
2. สังเกตความสนใจ การตอบคำถาม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
3. สังเกตพฤติกรรม
4. การทดสอบประจำหน่วยกิจกรรม

ใบงานที่ 1

จดหมายฉบับสุดท้าย

1. เราอยากพูดว่าเราได้ทำอะไรเมื่ออยู่ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. เราอยากให้เป็นอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. เราอยากให้ผู้อื่นสังเกตเห็นความแตกต่างอะไรในตัวเรา?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(ดูว่าเราต้องทำอะไรตอนนี้เพื่อให้เป้าหมายเหล่านี้เป็นจริง)

(ปิดใส่ซองจดหมายแล้วเปิดซองออกตอนที่เรออกจากสถานสงเคราะห์หรือสถานพินิจหรือโรงเรียนฟ้าใสวิทยา)

จดหมายถึงตัวเอง

(ปิดใส่ซองจดหมายแล้วเปิดซองออกตอนที่เรออกจากสถานสงเคราะห์หรือสถานพินิจหรือโรงเรียนฟ้าใสวิทยา)

แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

จำนวนข้อสอบ 10 ข้อ

เวลา 15 นาที

คำชี้แจง : จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดเป็นการแสดงความเห็นอกเห็นใจ

- ก. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา
- ข. การทำตามอารมณ์ตนเอง
- ค. การคิดถึงแต่ตัวเอง
- ง. การขัดแย้งที่ไม่เห็นด้วย

2. ผู้เรียนคิดว่าข้อใดเป็นผลทางบวกของการแสดงความกตัญญูและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

- ก. ไม่เห็นใจกัน
- ข. แบ่งพรรคแบ่งฝ่าย
- ค. มีความสัมพันธ์ที่ดี
- ง. ไม่ส่งเสริมที่ดีต่อกัน

3. ข้อใดเป็นอุปสรรคภายในที่ขัดขวางการพัฒนาตนเอง

- ก. ความคล่องแคล่ว
- ข. ความกลัว
- ค. ความขยันขันแข็ง
- ง. ความอดทน

4. นายฝันหวานวางแผนตื่นก่อนเวลา 2 ชั่วโมง พอถึงเวลาความคิดระหว่าง “ความอยากตื่นกับความงัวเงีย” ผู้เรียนคิดว่าสอดคล้องกับข้อใดน้อยที่สุด

- ก. ความอยากตื่นแผนวัน ความงัวเงียแผนนี้
- ข. ความงัวเงียแผนหนัก ความอยากตื่นแผนนี้
- ค. ความอยากตื่นแผนนี้ ความงัวเงียแผนวัน
- ง. ความงัวเงียแผนน้ำ ความอยากตื่นแผนวัน

5. ข้อใดเป็นเวลาที่ควรทำตามแผนสำรอง
- ก. เมื่อแผนหลักดำเนินการไม่ได้
 - ข. เมื่อกำหนดตัวบ่งชี้
 - ค. เมื่อเรามีเวลาไม่พอ
 - ง. เมื่ออยู่อยู่กับแผนหลัก
6. ข้อใดไม่เป็นผลจากการตั้งเป้าหมายพัฒนาศักยภาพของตัวเอง
- ก. ทำให้เราขาดกำลังใจที่จะทำตามแผน
 - ข. ทำให้เราเห็นโอกาสในการทำสิ่งที่มีอยู่ให้สำเร็จ
 - ค. ทำให้เรามีเวลากับการทำสิ่งใหม่ๆ
 - ง. ทำให้ตนเองรู้ว่าเรายังมีอะไรที่ทำได้อีกบ้าง
7. ข้อใดแสดงความรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตนเองนำไปใช้ได้คติน้อยที่สุด
- ก. เมื่อไม่บรรลุตามชั่วโมงหาโอกาสทดแทน
 - ข. เมื่อไม่บรรลุตามวันมักผัดวัน ประกันพรง
 - ค. เมื่อไม่บรรลุเป้าหมายตามปีที่กำหนดยกเลิกทันที
 - ง. เมื่อไม่บรรลุผลสำเร็จที่วางไว้มักให้คนอื่นสานต่อ
8. ผู้เรียนคิดว่าการนำแผนไปใช้จะต้องติดตามผลด้วยวิธีใดก่อน
- ก. บันทึกความก้าวหน้า
 - ข. ตรวจสอบแผนสำรอง
 - ค. การกำหนดตัวบ่งชี้
 - ง. ประเมินแผนกิจกรรม
9. เป้าหมายชีวิตตนเองสะท้อนสิ่งใดน้อยที่สุด
- ก. ความปรารถนาของใจและวิสัยทัศน์
 - ข. ความต้องการที่จะทำให้เกิดขึ้น
 - ค. ความรู้ความสามารถของตนเอง
 - ง. ผลสำเร็จที่อาจจะได้รับ
10. ข้อใดเป็นความคิดที่ถูกต้องของการบรรลุผลสำเร็จ
- ก. สำเร็จที่ไม่ได้คิด แล้วแต่ไม่ได้ทำ
 - ข. สำเร็จที่ไม่ได้ทำแล้ว แม้ไม่ได้ผล
 - ค. สำเร็จที่ได้ผลระดับหนึ่ง แม้ไม่ใช่ผลทั้งหมด
 - ง. สำเร็จที่ไม่ต้องทำ แม้ไม่แน่ใจว่าสำเร็จ

เฉลย

เรื่อง การพัฒนาตนเอง

ข้อ	เฉลย
1	ก
2	ค
3	ข
4	ค
5	ก
6	ก
7	ค
8	ง
9	ง
10	ค

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนน 8-10 คะแนน ให้อยู่ในระดับดี

คะแนน 5-7 คะแนน ให้อยู่ในระดับพอใช้

คะแนน น้อยกว่า 5 คะแนน ให้อยู่ในระดับปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

คำชี้แจง : เพื่อประเมินลักษณะพฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้ประเมินผู้เรียน โดยใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมและผลงานในขณะดำเนินกิจกรรม แล้วใส่คะแนนให้ตรงกับพฤติกรรมที่เป็นจริงของผู้เรียน ตามระดับคะแนนดังนี้

5 = การกระทำมากที่สุด

4 = กระทำมาก

3 = การกระทำปานกลาง

2 = การทำน้อย

1 = ไม่ค่อยกระทำ / ไม่กระทำเลย

พฤติกรรม ลำดับ	ผลงาน	ความสนใจ	การตอบ คำถาม	การมีส่วนร่วม	คะแนนรวม

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินผลรวม ดังนี้

ได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 (แบบสังเกตพฤติกรรม+แบบทดสอบประจำหน่วย)

ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร

ภาคผนวก จ

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น

ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

จำนวนข้อสอบ 40 ข้อ

เวลา 60 นาที

คำชี้แจง : จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่วิธีการสำรวจลักษณะพฤติกรรมตนเอง

- ก. ถามคนที่รู้จักเรา
- ข. ทำแบบตรวจสอบพฤติกรรม
- ค. ถามคนที่เรารู้จักเขา
- ง. ทำแบบประเมินพฤติกรรม

2. ลักษณะพฤติกรรมแบบใดที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมาย

- ก. การคิดถึงสิ่งที่จะทำ
- ข. การผัดวันประกันพรุ่ง
- ค. ไม่กล้าตัดสินใจ
- ง. ขาดความมั่นใจ

3. การสำรวจลักษณะพฤติกรรมตนเองมีผลต่อเป้าหมายชีวิตตนเองอย่างไร

- ก. ทำให้เรารู้ว่าเราจะทำอะไร
- ข. ทำให้เรารู้ว่าเราเป็นคนแบบไหน
- ค. ทำให้เรารู้ว่าเราดีแค่ไหน
- ง. ทำให้เรารู้ว่าเราฝันถึงใคร

4. ข้อใดเป็นวิธีการประเมินตัวเองที่ดีที่สุดของลักษณะพฤติกรรมตนเอง

- ก. วิธีที่เราตอบสนองการกระทำที่ขาดประสบการณ์ของผู้อื่น
- ข. วิธีที่เราตอบสนองต่อโอกาสที่จำกัดของชีวิต
- ค. วิธีที่เราตอบสนองต่อเวลาที่มีอยู่
- ง. วิธีที่เราตอบสนองต่อเป้าหมายของตนเอง

5. ข้อใดไม่ใช่พฤติกรรมของการรู้จักเป้าหมายตนเอง

- ก. รู้ว่าแต่ละวันเราจะพัฒนาด้านใด
- ข. รู้ว่าแต่ละปีเราจะเป็นอย่างไร
- ค. รู้ว่าตอนนี้เราทำอะไรอยู่
- ง. รู้ว่าแต่ละชั่วโมงเราต้องทำอะไร

6. นายทอฝันตั้งเป้าหมายอยากเป็นนักยกน้ำหนัก แต่อายุปาเข้าไป 60 ปีแล้ว ให้ผู้เรียนประเมินว่า
ควรร่อนตะแกรงชนิดใด
- ก. ตะแกรงอารมณ์
 - ข. ตะแกรงประสบการณ์
 - ค. ตะแกรงความเชื่อ
 - ง. ตะแกรงเหตุผลและข้อเท็จจริง
7. ข้อใดแสดงถึงกระบวนการจัด โครงสร้างของแผนที่ถูกต้องที่สุด
- ก. การเตรียมการ-การปฏิบัติตามแผน-การสร้างแผน-การประเมินผล
 - ข. การเตรียมการ-การสร้างแผน-การปฏิบัติตามแผน-การประเมินผล
 - ค. การสร้างแผน-การประเมินผล-การเตรียมการ-การปฏิบัติตามแผน
 - ง. การสร้างแผน-การเตรียมการ-การปฏิบัติตามแผน-การประเมินผล
8. ผู้เรียนคิดว่าข้อใดเป็นความสัมพันธ์เชิง โครงสร้างของเป้าหมายชีวิตได้ถูกต้องที่สุด
- ก. กำหนดแนวทางที่จะทำ-กำหนดเวลาที่ต้องทำ-กำหนดสิ่งที่ต้องทำ-กำหนดค่าใช้จ่าย
 - ข. กำหนดแนวทางที่จะทำ-กำหนดต้นทุน-กำหนดเวลาที่ต้องทำ-กำหนดสิ่งที่ต้องทำ
 - ค. กำหนดแนวทางที่จะทำ-กำหนดต้นทุน-กำหนดสิ่งที่ต้องทำ-กำหนดเวลาที่ต้องทำ
 - ง. กำหนดแนวทางที่จะทำ-กำหนดสิ่งที่ต้องทำ-กำหนดเวลาที่ต้องทำ-กำหนดค่าใช้จ่าย
9. ผู้เรียนคิดว่าข้อใดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแผนชีวิตที่มีประสิทธิภาพที่สุด
- ก. ระยะเวลา-เป้าหมาย-ตัวชี้วัด-ความสำเร็จด้าน-ปัจจุบัน-สิ่งที่ต้องทำ
 - ข. สิ่งที่ต้องทำ-ตัวชี้วัด-ความสำเร็จด้าน-ปัจจุบัน-เป้าหมาย-ระยะเวลา
 - ค. ความสำเร็จด้าน-ตัวชี้วัด-ปัจจุบัน-เป้าหมาย-ระยะเวลา-สิ่งที่ต้องทำ
 - ง. เป้าหมาย-ระยะเวลา-สิ่งที่ต้องทำ-ตัวชี้วัด-ปัจจุบัน-ความสำเร็จด้าน
10. หากผู้เรียนนำแผนชีวิตไปใช้แล้วไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ควรจะทำอย่างไรเป็นลำดับ
สุดท้าย
- ก. ปรับเปลี่ยนเป้าหมาย
 - ข. หยุดเป้าหมายไว้ก่อน
 - ค. ทบทวนเป้าหมาย
 - ง. หาข้อมูลเพิ่มเติม

11. ผู้เรียนคิดว่าข้อใดเป็นความเชื่อพื้นฐานที่ทำให้ขุนเคื่องและเจ็บใจ
- ก. เพื่อนผิดนัดทำให้เสียเวลาดังนั้นเพื่อนเป็นเหตุ
 - ข. เพื่อนยืมเงิน ไม่จ่ายดังนั้นเราเป็นเหตุ
 - ค. เพื่อนให้ยืมรถไม่บอกว่าข่างร่วอยู่ดังนั้นรถเป็นเหตุ
 - ง. ถูกทุกข้อ
12. ผู้เรียนคิดว่าการฝึกฝนการควบคุมตนเอง ควรดำเนินขั้นตอนใดเป็นขั้นตอนแรกสุด
- ก. ฝึกสำรวจอารมณ์พื้นฐาน ของตนเอง
 - ข. ฝึกตรวจสอบอารมณ์ประจำวัน
 - ค. ฝึกรับรู้อารมณ์จากสิ่งเร้า
 - ง. ฝึกบอกอารมณ์ในใจหรือใช้จิตเป็นตัวบอก
13. ข้อใดเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองมากที่สุด
- ก. สภาพแวดล้อม
 - ข. อดีต
 - ค. บุคคลอื่น
 - ง. ตัวเราเอง
14. พฤติกรรมใดแสดงถึงการเป็นผู้รู้จักและควบคุมอารมณ์ของตนเอง ได้ดีที่สุด
- ก. เมื่อมีอารมณ์โกรธต้องใช้เวลาานกว่าจะหายโกรธ
 - ข. เฉยไม่พูดจาเวลาโกรธหรือไม่สบายใจ
 - ค. รู้ว่าตนเอง โกรธแต่ยังคงด่าว่าและลงไม้ลงมือ
 - ง. ไม่หุนหันพลันแล่น
15. การดำเนินชีวิตตามแผนด้วยความมานะบากบั่นเหตุใดจึงเป็นการกระทำที่ทำได้ง่ายขึ้น
- ก. เพราะพลังความสามารถเรามีเพิ่มขึ้น
 - ข. เพราะลักษณะของการกระทำนั้นเปลี่ยนแปลงไป
 - ค. เพราะโอกาสนั้นมาหาเราได้เร็วขึ้น
 - ง. เพราะเรามีทรัพยากรมากกว่าเดิม
16. ข้อใดไม่เป็นข้ออ้างของคนที่ขาดความอดทน มานะบากบั่นในการทำตามแผนชีวิตตนเอง
- ก. ไม่มีเวลา
 - ข. ไว้อภัยทำที่หลัง
 - ค. เกียจ
 - ง. ทำท่าย

17. ผู้เรียนคิดว่าการพลาดข่าวสารที่พึงเรียนรู้ จะส่งผลต่อแผนชีวิตของตนเองอย่างไร

- ก. ทำให้เสียโอกาส
- ข. ทำให้เสียเวลา
- ค. ทำให้เสียทรัพยากร
- ง. ถูกทุกข้อ

18. ข้อใดไม่ใช่การควบคุมการเรียนรู้ที่มีต่อเป้าหมายชีวิต

- ก. ให้ความล้มเหลวชี้ทางเดินใหม่ให้แก่เรา
- ข. ความล้มเหลวทำให้ยกเลิกเป้าหมายชีวิต
- ค. ให้ความล้มเหลวเป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้
- ง. ให้ความล้มเหลวเป็นตัววัดความก้าวหน้า

19. ข้อใดไม่ใช่การฝึกฝนพื้นฐานการกระทำของการควบคุมตนเอง

- ก. หมั่นสำรวจตนเองอย่างไม่ลำเอียง
- ข. ตั้งปณิธานว่าจะเปลี่ยนนิสัยของเราให้จงได้
- ค. ทำการเปลี่ยนนิสัยหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
- ง. เขียนบันทึกแต่ละวันของตนเอง

20. เหตุใดเราจำเป็นต้องวางแผนเพื่อควบคุมการกระทำของตนเอง

- ก. เนื่องจากมนุษย์มีความอยากทางกายและใจ
- ข. เนื่องจากสังคมมักไม่น่าไว้วางใจ
- ค. เนื่องจากผู้คนมักเอาแต่ใจ
- ง. เนื่องจากโอกาสอยู่ที่ผู้ตัดสินใจและเอกสาร

21. ข้อใดควรเป็นสิ่งแรกในการกำหนดเป้าหมายกิจกรรมต่างๆของชีวิต

- ก. ความต้องการกับความจำเป็น
- ข. ดี ดีกว่า และดีที่สุด
- ค. การจัดลำดับความสำคัญ
- ง. ความน่าจะเป็นกับความเป็นไปได้

22. ข้อใดไม่ใช่กระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหาโดยใช้ความต้องการกับความจำเป็น

- ก. ซอปรดแอร์แต่เงินน้อยเลยนั่งรถเมล์
- ข. อยากไปเกาหลีแต่ต้องจ่ายค่าเทอม
- ค. อยากเรียนแต่ไม่อยากอ่าน
- ง. อยากได้มือถือรุ่นใหม่แต่แค่รับ-โทรจึงใช้รุ่นเก่า

23. ผู้เรียนคิดว่า การจัดลำดับความสำคัญช่วยในการแก้ปัญหาของกิจกรรมในแผนชีวิตอย่างไร
- ก. ทำให้รู้ว่าทำอะไรก่อนหลัง
 - ข. ทำให้รู้วิธีบรรลุกิจกรรม
 - ค. ทำให้รู้วิธีที่จะทำอะไร
 - ง. ทำให้รู้ต้นเหตุของปัญหาได้อย่างไร
24. นายฉลาดจบม.3 อยู่กรุงเทพไม่มีเงินไม่มีที่พักจะใช้เหตุผลในการจัดลำดับการแก้ปัญหาอย่างไร
- ก. เสรีพอหารร้านหมูกระทะเพราะมีอาหารและมีที่พัก
 - ข. แต่งงานเพราะจะมีลูกไว้ช่วยงาน
 - ค. หาที่เรียนต่อม.4 เพราะการศึกษาเปิดสู่ออนาคค
 - ง. เลี่ยงคงอยู่ต่างประเทศเพราะอาจจะรวยไม่รู้ตัว
25. ข้อใดเป็นวิธีในการจัดลำดับในการแก้ปัญหา
- ก. ตระหนัก-เลือกวิธี-แนวทาง-ระบุ-ค้นหา-ดำเนินการ
 - ข. ตระหนัก-ระบุ-เลือกวิธี-ค้นหา-แนวทาง-ดำเนินการ
 - ค. ตระหนัก-แนวทาง-ค้นหา-เลือกวิธี-ระบุ-ดำเนินการ
 - ง. ตระหนัก-ค้นหา-ระบุ-แนวทาง-เลือกวิธี-ดำเนินการ
26. เราจะประเมินได้อย่างไรว่ากิจกรรมที่เราทำดีที่สุดต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้
- ก. สอดคล้องกับแผนสำรอง
 - ข. สอดคล้องกับแนวทางผู้อื่น
 - ค. สอดคล้องกับอารมณ์ของตนเอง
 - ง. สอดคล้องกับตัวบ่งชี้
27. ข้อใดแสดงถึงว่าผู้เรียนใช้หลักเหตุผลในการเลือกสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด
- ก. ราคาถูก-ทนทาน-คุณภาพไม่ดี
 - ข. ราคาสูง-ทนทาน-คุณภาพดี
 - ค. ราคาถูก-ไม่ทนทาน-คุณภาพดี
 - ง. ราคาปานกลาง-ทนทาน-คุณภาพดี
28. ข้อใดไม่ใช่กระบวนการคิดตัดสินใจแก้ปัญหา ที่นำไปสู่การเลือกสิ่งที่ดีที่สุด
- ก. แยกแยะความต้องการกับความจำเป็นของชีวิต
 - ข. การรู้จักเป้าหมายตนเอง
 - ค. การจัดลำดับความสำคัญ
 - ง. การเล็งเห็นสิ่งที่ดี ดีกว่า และดีที่สุด

29. ข้อใดไม่เป็นไปตามกระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหา โดยการเปลี่ยนแปลงตนเอง

- ก. การทำตามสิ่งที่อยากทำก่อน
- ข. การดำเนินชีวิตตามความเรียบง่าย
- ค. การหลีกเลี่ยงหนี้สิน
- ง. การเลือกสิ่งที่ดีที่สุด

30. ถ้าผู้เรียนรู้สัจพจน์โอกาสในชีวิตควรประเมินตนเองอย่างไร

- ก. เราจะพึงพาใครดี
- ข. เราจะทำอะไรเพื่อให้ชีวิตดีขึ้น
- ค. เราจะทำให้คนอื่นช่วยเหลือเราอย่างไร
- ง. เราจะเปลี่ยนแปลงตนเองดีไหม

31. ข้อใดไม่ใช่การฝึกฝนความเห็นอกเห็นใจ

- ก. การฝึกเอาใจเขามาใส่ใจเรา
- ข. การอ่านอารมณ์และความรู้สึก
- ค. การคิดถึงแต่ตัวเอง
- ง. การฝึกตอบสนองที่สอดคล้องกัน

32. ผู้เรียนคิดว่าข้อใดไม่ใช่ผลทางบวกของการแสดงความกตัญญูและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

- ก. เกิดความเอื้ออาทร
- ข. แบ่งพรรคแบ่งฝ่าย
- ค. มีความสัมพันธ์ที่ดี
- ง. บุคลิกที่ดีได้รับการขัดเกลา

33. ข้อใดไม่ใช่อุปสรรคภายในที่ขัดขวางการพัฒนาตนเอง

- ก. ความคล่องแคล่ว
- ข. ความกลัว
- ค. ความเคยชิน
- ง. ความมีอคติและลำเอียง

34. นายฝันหวานวางแผนตื่นก่อนเวลา 2 ชั่วโมง พอถึงเวลาความคิดระหว่าง “ความอยากตื่นกับความงัวเงีย” ผู้เรียนคิดว่าสอดคล้องกับข้อใดมากที่สุด
- ก. ความอยากตื่นแผนวัง ความงัวเงียแผนนิ่ง
 - ข. ความงัวเงียแผนหนัก ความอยากตื่นแผนนิ่ง
 - ค. ความอยากตื่นแผนนิ่ง ความงัวเงียแผนวัง
 - ง. ความงัวเงียแผนเน่า ความอยากตื่นแผนวัง
35. ข้อใดไม่ใช่เวลาที่เราควรทำตามแผนสำรอง
- ก. เมื่อแผนหลักดำเนินการไม่ได้
 - ข. เมื่อแผนหลักดำเนินการอยู่
 - ค. เมื่อเรามีเวลาว่างอยู่
 - ง. เมื่อแผนหลักเสร็จหมดแล้ว
36. ข้อใดเป็นผลจากการตั้งเป้าหมายพัฒนาศักยภาพของตัวเอง
- ก. ทำให้เราขาดกำลังใจที่จะทำตามแผน
 - ข. ทำให้เราขาดโอกาสในการทำสิ่งที่มีอยู่ให้สำเร็จ
 - ค. ทำให้เราเสียเวลากับการทำสิ่งใหม่ ๆ
 - ง. ทำให้ตนเองรู้ว่าเรายังมีอะไรที่ทำได้อีกบ้าง
37. ข้อใดแสดงความรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่ตนเองนำไปใช้ได้ดีที่สุด
- ก. เมื่อไม่บรรลุตามชั่วโมงหาโอกาสทดแทน
 - ข. เมื่อไม่บรรลุตามวันมักผัดวัน ประกันพรุ่ง
 - ค. เมื่อไม่บรรลุเป้าหมายตามปีที่กำหนดยกเลิกทันที
 - ง. เมื่อไม่บรรลุผลสำเร็จที่วางไว้มักให้คนอื่นสานต่อ
38. ผู้เรียนคิดว่าการนำแผนไปใช้จะต้องติดตามผลด้วยวิธีใด
- ก. บันทึกความก้าวหน้า
 - ข. ตรวจสอบแผนสำรอง
 - ค. การกำหนดตัวบ่งชี้
 - ง. ประเมินแผนกิจกรรม

39. เป้าหมายชีวิตตนเองสะท้อนสิ่งใดมากที่สุด

- ก. ความปรารถนาของใจและวิสัยทัศน์
- ข. ความต้องการที่จะทำให้เกิดขึ้น
- ค. ความรู้ความสามารถของตนเอง
- ง. ผลสำเร็จที่อาจจะได้รับ

40. ข้อใดไม่เป็นการคิดที่ถูกต้องของการบรรลุผลสำเร็จ

- ก. สำเร็จที่ได้คิดแล้ว แม้ไม่ได้ทำ
- ข. สำเร็จที่ได้ทำแล้ว แม้ไม่ได้ผล
- ค. สำเร็จที่ได้ผลระดับหนึ่ง แม้ไม่ใช่ผลทั้งหมด
- ง. สำเร็จที่ไม่ต้องทำ แม้ไม่แน่ใจว่าสำเร็จ

เฉลยคำตอบ

1. ค	21. ก
2. ก	22. ค
3. ข	23. ก
4. ก	24. ก
5. ค	25. ง
6. ง	26. ง
7. ข	27. ง
8. ง	28. ข
9. ค	29. ก
10. ก	30. ข
11. ข	31. ค
12. ก	32. ข
13. ง	33. ก
14. ง	34. ก
15. ก	35. ข
16. ง	36. ง
17. ง	37. ก
18. ข	38. ก
19. ง	39. ก
20. ก	40. ง

ภาคผนวก ข
แบบวัดเจตคติ

แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง
สำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา

คำชี้แจง ขอให้ผู้เรียนอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดของผู้เรียน มากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1	เราไม่ต้องรู้จักตนเองก็สามารถวางแผนชีวิตตนเองได้ดี					
2	การสำรวจลักษณะพฤติกรรมตนเองทำให้เครียดเปล่าๆ					
3	การวางแผนชีวิตจำเป็นต้องมีความไฝ่ฝัน					
4	เราไม่ต้องมีเป้าหมายชีวิตก็สามารถประสบความสำเร็จได้					
5	การรู้จักจุดเด่น จุดอ่อนของตนเองจะทำให้เราประเมินกิจกรรมของตนเองได้					
6	เราจำเป็นต้องรู้จักปัจจุบันของตนเองก่อนวางแผนอนาคต					
7	เราไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแผนชีวิตแม้เป็นไปไม่ได้					
8	เราควรวางแผนตามคนอื่นที่ประสบผลสำเร็จ					
9	การวางแผนเป็นการกำหนดกิจกรรมสิ่งที่เราจะ ทำ					
10	การสร้างเป้าหมายจำเป็นต้องสำรวจปัจจัยที่มีอยู่					
11	แผนชีวิตจะประสบผลได้ต้องมีเป้าหมายที่เลิศ					
12	การวางแผนเราควรเลี่ยงอุปสรรคปัญหาตนเอง					
13	การทำตามใจตนเองเป็นที่ชื่นชอบของทุกคน					
14	การมีศีลธรรมเป็นเรื่องของคุณพระคุณเจ้า					
15	อนาคตเป็นเรื่องไกลตัวไว้ค่อยคิดทีหลัง					
16	ความขุ่นเคืองเป็นการกระทำของคนอื่น					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
17	การมีบ้าน มีรถ มีเงินใช้แสดงว่าบรรลุเป้าหมาย ชีวิตแล้ว					
18	การโกรธคนที่ค่าเราเป็นการเลือกของเรา					
19	การเลือกสิ่งที่จะเรียนรู้ช่วยส่งเสริมแผนชีวิตเรา					
20	การทำตามคนอื่นเสมอเพราะไม่เป็นตัวของ ตนเอง					
21	การควบคุมเวลาจะทำให้เราบรรลุเป้าหมาย					
22	การอดทนและมานะจะทำให้เราไม่ย่อท้อ					
23	การกระทำของเราบ่งบอกว่าเราเป็นคนอย่างไร					
24	การบรรลุแผนที่ตั้งไว้จำเป็นต้องควบคุมกิจกรรม ต่างๆที่ทำ					
25	การซื้อของตามความจำเป็นช่วยแก้ปัญหาชีวิต					
26	การทำสิ่งที่สำคัญก่อนมักไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้น					
27	ความพอเพียงคือการไม่เลือกสิ่งที่ดีที่สุด					
28	เราควรขี้นมาก่อนค่อยจ่ายที่หลังเพราะสะดวกดี					
29	ปัญหาในชีวิตมักเกิดจากเงินตัวเดียว					
30	เราควรให้ความสำคัญกับเป้าหมายที่สำคัญที่สุด					
31	การซื้อของตามแฟชั่นทำให้เรามีคุณค่าขึ้น					
32	การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องที่เกิดประจำของชีวิต					
33	เราควรทำสิ่งที่ทำได้วันนี้เป็นวันพรุ่งนี้					
34	การรู้จักกระจายงานช่วยลดปัญหาในชีวิต					
35	ตัวบ่งชี้ออกให้รู้ถึงแผนชีวิตที่เราเดินอยู่					
36	เป้าหมายไม่จำเป็นต้องเก็บผลสรุปผลให้มากเรื่อง					
37	การทำอะไรเพื่อคนอื่นมักไม่ได้ผลตอบแทน					
38	การช่วยเหลือคนอื่นจะทำให้เคยตัวเปล่าๆ					
39	ความยากลำบากมักมาพร้อมประสบการณ์					
40	การละเลยอดคิดมักส่งผลต่ออนาคต					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
41	ทำดีเสมอตัวทำชั่วถูกด่า					
42	ทุกคนสามารถพัฒนาก้าวหน้าได้					
43	พรุ่งนี้ก็จะเหมือนกับวันนี้โลกเป็นอย่างนี้					
44	ทำแล้วไม่สำเร็จดีกว่าไม่คิดจะทำอะไรเลย					
45	เราควรจดจ่อกับเป้าหมายตลอดทั้งวัน					
46	เราควรทุ่มเทกับเป้าหมายของชีวิตแม้ต้องตื่นมาอ่านหนังสือกลางดึก					
47	การละเลยกิจกรรมของแผนทำให้ละเลยโอกาสในอนาคต					
48	เป้าหมายที่ดีต้องมีความเป็นไปได้					
49	ทุกคนมีสิทธิ์ก้าวหน้าและพัฒนาตนเอง					
50	เราต้องทำงานหนักเพื่อให้แผนบรรลุผล					

ภาคผนวก ข
แบบวัดคุณลักษณะ

แบบวัดคุณลักษณะเกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนชีวิตตนเอง
สำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าสีวิทยา

คำชี้แจง ขอให้ผู้เรียนพิจารณาว่าตนเองมีคุณลักษณะ หรือพฤติกรรม หรือการแสดงออกในเรื่อง
 เหล่านี้อยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับคุณลักษณะของ
 ผู้เรียน หรือสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1	ผู้เรียนรู้จักลักษณะพฤติกรรมของตนเอง เป็นอย่างดี					
2	ผู้เรียนตรวจสอบและสังเกตลักษณะ พฤติกรรมของตนเองเสมอ					
3	ผู้เรียนรู้จักเป้าหมายของตนเองดีแล้ว					
4	ก่อนทำสิ่งต่างๆผู้เรียนตระหนักเป้าหมาย ตนเอง					
5	ผู้เรียนพิจารณาองค์ประกอบและแง่มุม ต่างๆของตนเองก่อนสร้างเป้าหมาย					
6	ผู้เรียนสร้างเป้าหมายให้สัมพันธ์กับ ทรัพยากรที่มีอยู่					
7	ผู้เรียนตั้งเป้าหมายให้สัมพันธ์กับเวลาที่มี อยู่					
8	ผู้เรียนตั้งเป้าหมายให้สัมพันธ์กับโอกาส ที่มีอยู่					
9	ผู้เรียนดำเนินชีวิตตามเป้าหมายที่ตนเอง สร้างขึ้น					
10	ผู้เรียนมีความหวังว่าเป้าหมายชีวิตตนเอง จะเป็นจริงในอนาคต					
11	ผู้เรียนรอได้โดยไม่รู้สึกหงุดหงิด					
12	ผู้เรียนเผชิญความยากลำบากอย่างใจเย็น และมีความหวัง					
13	ผู้เรียนควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
14	ผู้เรียนอดทนทำตามที่จะทำตามเป้าหมายชีวิตที่ตั้งไว้					
15	ผู้เรียนพิจารณาสิ่งที่เรียนรู้ในการเสริมสร้างเป้าหมายชีวิตตนเอง					
16	ผู้เรียนพิจารณาสิ่งที่ทำในการเสริมสร้างเป้าหมายชีวิตตนเอง					
17	ผู้เรียนหวังว่าสักวันหนึ่งเราจะเป็นดังที่ตั้งเป้าหมายชีวิตไว้					
18	ผู้เรียนควบคุมความอยากทางกายและใจได้ดี					
19	ผู้เรียนพยายามอยู่เหนือความอ่อนแอทางศีลธรรม					
20	ผู้เรียนคล้อยตามคนอื่นเสมอ					
21	ผู้เรียนสามารถตัดสินใจระหว่างความต้องการกับความจำเป็นได้					
22	ผู้เรียนดำเนินชีวิตตามความจำเป็นมาก่อนความต้องการเสมอ					
23	ผู้เรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่ทำได้					
24	ผู้เรียนทุ่มเทเวลาให้กับสิ่งที่สำคัญก่อนเสมอ					
25	ผู้เรียนมองหาทางเลือกสิ่งที่ดีที่สุดเสมอ					
26	การยอมรับการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีโอกาส					
27	การเปลี่ยนแปลงตนเองมีความหมายกับชีวิตตนเอง					
28	ผู้เรียนรู้ว่าจะทำอะไรก่อนหลังดี					
29	ผู้เรียนมีความสุขกับสิ่งที่เป็นอย่างอยู่					
30	ผู้เรียนแสดงความกตัญญูเสมอ					
31	ผู้เรียนมักสร้างความสุขต่อผู้อื่นเสมอ					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
32	ผู้เรียนคำนึงผลระยะยาวในกิจกรรมต่างๆ					
33	ผู้เรียนมองหาสิ่งดีในตัวผู้อื่น					
34	ผู้เรียนหาโอกาสทำสิ่งที่ถนัดเสมอ					
35	ผู้เรียนมองหาโอกาสในชีวิตเสมอ					
36	ผู้เรียนมีความคิดจดจ่อกับการพัฒนาตนเองเสมอ					
37	ผู้เรียนพยายามอย่างหนักเพื่อให้เป้าหมายประสบความสำเร็จ					
38	ผู้เรียนพัฒนาตนเองเสมอแม้ไม่ได้อยู่ใต้แรงกดดันหรือการควบคุม					
39	ผู้เรียนรู้สึกลำบากใจกับกิจกรรมประจำวัน					
40	ผู้เรียนรู้สึกว่าจะอนาคตจะพบสิ่งดีๆในชีวิต					

ภาคผนวก ฅ
แบบวัดความพึงพอใจ

**แบบวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเรื่องการวางแผนชีวิตตนเองสำหรับวัยรุ่น
ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา**

คำชี้แจง ขอให้ผู้เรียนอ่านข้อความแต่ละข้อความแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็น
ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สารกิจกรรม					
1.1 มีความยากง่ายเหมาะสม					
1.2 ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้					
1.3 มีความจำเป็นต่อชีวิตของผู้เรียน					
1.4 ตรงกับความต้องการของผู้เรียน					
2. กิจกรรม					
2.1 มีความหลากหลาย					
2.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นใน การร่วมกิจกรรม					
2.3 ส่งเสริมความร่วมมือในการทำกิจกรรม					
2.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ แสดงออก					
2.5 ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ					
2.6 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรม					
2.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการ วางแผนชีวิตตนเอง					
2.8 การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน					
2.9 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี					
2.10 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อ กัน					
3. สื่อ					
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การจัดกิจกรรม					

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.2 สอดคล้องกับสาระกิจกรรม					
3.3 สอดคล้องกับกิจกรรม					
3.4 สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน					
3.5 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ					
4. การวัดผลประเมินผล					
4.1 วิธีการวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสม					
4.2 วิธีการวัดผลประเมินผลมีความหลากหลาย					
4.3 การวัดผลก่อนเรียนมีความเหมาะสม					
4.4 การวัดผลระหว่างเรียนมีความเหมาะสม					
4.5 การวัดผลหลังเรียนมีความเหมาะสม					
4.6 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผล					

ที่ ศธ ๐๕๕๑.๑๒/ ๘พท

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๘๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง ตอบรับการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๖

เรียน คุณจิรศักดิ์ จันทร์ศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการและตารางกำหนดการนำเสนอแบบบรรยาย

ตามที่ท่านได้ส่งผลงานวิจัยเพื่อเข้าร่วมนำเสนอผลงานและตีพิมพ์ใน Proceedings การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๖ ในระหว่างวันที่ ๑๓-๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๕ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. ณ ชั้น ๕ อาคาร ๑๐๐ ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี นั้น

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี มีความยินดีจะแจ้งให้ท่านทราบว่าผลงานของท่านผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว จึงขอเชิญท่านเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยาย เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่องการวางแผนชีวิตตนเอง สำหรับวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา” ตามวัน เวลาและสถานที่ดังกล่าว และขอให้ท่านดำเนินการตามคำอธิบายที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิษฐ์ ศิริไวยาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

หมายเหตุ: คำอธิบายสำหรับผู้เสนอผลงานแบบบรรยาย (Oral Presentation)

๑. จัดเตรียม File หรือนำเสนอด้วย Microsoft Power Point 2007 ใช้เวลานำเสนอเรื่องละ ๑๐ นาที ซักถาม ๕ นาที
๒. ลงทะเบียนรายงานตัว ชั้น ๕ เพื่อยืนยันการนำเสนอ พร้อมส่งมอบ File ก่อนเวลา ๑๖.๐๐ น. ในวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕
๓. ไปถึงห้องนำเสนอผลงานก่อนเวลาที่กำหนด อย่างน้อย ๑๕ นาที

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑ - ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๕๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

E-mail: grad26@vru.ac.th

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

เกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

คุณจิรศักดิ์ จันทร์ศรี

เป็นผู้นำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยาย

ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 26

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

วันที่ 13 - 14 ธันวาคม 2555

ธีรพันธ์ สอน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพันธ์ สิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประธานสภาคณะผู้บริหารบัณฑิตศึกษาแห่งประเทศไทย

Sam Jant

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย	นายจิรศักดิ์ จันทร์ศรี
วันเดือนปีเกิด	30 ตุลาคม พ.ศ.2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	327/1 หมู่3 ถนนแม่ฟ้าหลวง ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสารสนเทศศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ป.บัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) สาขาศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ประวัติการทำงาน	โรงเรียนวัดหัวกระบือ กรุงเทพมหานคร ครูอิสระ